

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

<p>การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติในชุมชน : กรณีศึกษา บ้านบุงสิบสี่ ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ</p> <p>Development of a Participatory Model for Disaster Management in Communities: A case study of Ban Bung-14, Non Thong Subdistrict, Kaset Sombun District Chaiyaphum Province</p> <p>ชิตีรัตน์ เหล่าคมพุดผาจารย์ และ จุลจิรา จันทร์มุงคุณ</p>	4
<p>การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2</p> <p>The School-based Management on the Effectiveness of Teachers' Competency in Samutprakan Primary Educational Service area office 2</p> <p>นุชจรรย์ มาลัยเรือง กัญญา เอี่ยมพญา และ นิวัตต์ น้อยมณี</p>	14
<p>กลยุทธ์การป้องกันปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์</p> <p>Strategy for Narcotics Problem Prevention through People Participation in Bang Saphan District, Prachuap Khiri Khan Province</p> <p>เกตุณภา ผิวผุด และ สาโรช เพื่อกบัวขาว</p>	22
<p>ภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี</p> <p>Debt Status of Teachers in Phetchaburi Province</p> <p>กาญจนา บุญส่ง นวรัตน์ ประทุมตา ชนานุช เงินทอง ไตรรงค์ อนันตนิติเวทย์ และสุอนงค์ บัวทอง</p>	31
<p>การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง</p> <p>The Development of Instructional Design Ability of Pre- Service Teachers Using Case Based Learning with Collaborative Learning</p> <p>ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน</p>	38

บทความวิจัย

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
จังหวัดฉะเชิงเทรา** 49

Factors Affecting Organizational Health of Educational Institutions Under the Office of Vocational
Education Commission, Chachoengsao Province

รัชฎณพงษ์ อธิไกรมงคล พรทิพย์ คำชาย และ หนึ่งฤทัย เมฆวาทิต

**การพัฒนารูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่อุทิศความเป็นเลิศ
ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี** 60

Development of the Management Model of TO BE NUMBER ONE to Excellence of Watjuntrawart
(Sukprasarnrat) School

จันทร์พ้อง สมุทรพ้อง เอี่ยมพร โทภาณูรักษกุล และ กาญจนา บุญส่ง

แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 68

Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province
กุลสกาวั เลาสถิต

การจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 79

Safety management of military training to the military students of Military Student Training Unit
15th Military Circle

อรรถพล เกตุบรรจง และ วีรพล กุลบุตร

**ผลการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** 88

The Results of Using the Food and Nutrition Learning Set of Prathom Suksa 5 Students,
Department of Health and Physical Education

ณัฐกิตติ์ ชีระอรรถสิทธิ์

**ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงาน
ของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี** 98

The Relationship between Corporate Social Responsibility of Business and Performance of Food
Industry in Phetchaburi Province

กฤตชน วงศ์รัตน์ และ ธิดารัตน์ ปิ่นทอง

บทความวิจัย

กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 109

โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี

Strategies for Driving and Developing Problem Solving Skills of Students Grade 1,

Thong Pha Phum Witthaya School, Kanchanaburi

ธรรมจักร นิลรักษา เอี่ยมพร โดภาณรัญกุล และ อภิชาติ เสนะนันท์

ปัจจัยทำนายความเครียดและวิธีการจัดการความเครียดของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 118

Factors Predicting Stress and Stress Management of Bachelor Program of Nursing Students

วิสุทธิ โนจิตต์ นภัสสร ยอดทองดี วงเดือน เล็กสง่า และ ปารวีร์ มั่นพัก

การจัดการซัพพลายเชนผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลประ กรณีสึกษา:วิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวเกษตร 129

ผสมผสาน ตำบลกรูงชิง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Supply Chain Management of Product Processed from Elateriospermum tapos Blume (Pra) Case study of Community Enterprise Agrotourism Krungching Subdistrict, Nakorn Si Thammarat Province

จารุวรรณ ไชยพรรณ รวีศ คำหาญพล มนทิรา สังข์ทอง วันดี แก้วสุวรรณ และศุภฤกษ์ กาธรรมณี

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 140

โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

An Application of Local Wisdom to Support Children with Special Needs by Having Participations

from their Parents and Community in Kaengkrachan District, Phetchaburi

ศุภรัตน์ ศิริพุทธิพันธ์

บทความวิชาการ

การใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต : การเปลี่ยนแปลง ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหา

Language Used in Headlines news for Football on Internet:Linguistic changes, Effects and Solutions

พรเพ็ญ เหล็กดีเศษ

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติในชุมชน :
กรณีศึกษาบ้านบึงสิบสี่ ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

**Development of a Participatory Model for Disaster Management in Communities:
A case study of Ban Bung-14, Non Thong Subdistrict, Kaset Sombun District
Chaiyaphum Province**

ธิติรัตน์ เหล่าคมพฒณาจารย์* และ จุลจิรา จันทะมุงคุณ²

Thitirat Laokhompruttajarn* and Jungera Janthamungkhun²

¹สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

²สาขาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

¹Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum 36000

²Department of Nursing, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum 36000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Spiderman3346@hotmail.com

Received: 12 January 2020, Revised: 21 March 2020, Accepted: 19 April 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร สิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้านและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 30 คน ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหา อุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ (1) ด้านการเตรียมความพร้อมพบปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ขาดการฝึกซ้อมตามแนวทางในการปฏิบัติงานในทุกมิติละเลยการเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพและผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับปัญหาจำเป็นเร่งด่วนอื่น ๆ มากกว่าปัญหาภัยพิบัติ (2) ด้านการเผชิญภัย พบปัญหาด้านการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานโดยตรง การขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นและการควบคุมบังคับบัญชาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ยังไม่เคร่งครัดเท่าที่ควร และ (3) ด้านการฟื้นฟู พบปัญหาด้านประชาชน ขาดการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผลในทุกมิติของการจัดการภัยพิบัติ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ พบว่า (1) ด้านการวางแผน ควรมีการจัดเตรียมงบประมาณเพื่อรองรับการบริหารจัดการภัยพิบัติ (2) ด้านการป้องกันและการปฏิบัติการจัดหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญมารับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติโดยตรง (3) ด้านการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนและทุกภาคส่วน มีการฝึกซ้อมแนวปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และ (4) ด้านการดำเนินงานแบบเครือข่ายและไม่เป็นทางการ มีการนำจุดเด่นของความเป็นสังคมชนบทไทยมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการภัยพิบัติในขั้นของการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ (1) ควรมีการจัดทำกำลังคนและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับรองรับการบริหารจัดการภัยพิบัติ (2) ควรจัดทำแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติที่เกิดจากความต้องการ

ของชุมชนท้องถิ่น การมุ่งสร้างจิตสำนึกด้านการเตรียมความพร้อมและการตระหนักต่อภัยพิบัติในทุกภาคส่วน และ (3) ควบคุมเน้นการสร้างเครือข่ายไม่เป็นทางการสำหรับการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติเพื่อประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ การมีส่วนร่วม การจัดการภัยพิบัติ ชุมชนบ้านบุงสิบสี่

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate problems and difficulties in participating in the disaster management of the community 2) to develop of disaster management model of the community, and 3) to study the policy suggestions for disaster management of Ban Bung-14 community, Non Thong sub-district, Kaset Sombun district, Chaiyaphum province. The qualitative research methodology was used to study and retrieve information from written and published sources. The data were also collected by in - depth interviews and observations. The sample group used in this study consisted of administrator of sub-district administration organization, personnel responsible for disaster management, sub-district administrative organization council member, headman, village committee and civil defense disaster volunteers, 30 people in the total samples. Methodological triangulation and data analysis were analyzed by content and presenting the analysis results in essay.

The findings are shown as follows: 1) Problems and difficulties in participating in the disaster management of Ban Bung -14 community findings revealed that : (1) preparation aspect found that the disaster management lacked budgets, a great loss to practice a disaster response and the solutions for these mentioned limitations should be urgently dealt. (2) disaster aspect found that the disaster management could be complicated by a great loss to staff members, tools and control civil defense volunteers, and (3) recovery aspect found that the lack of public involvement in the decision to contemplate, practice and evaluation in all aspects of disaster management and to carefully prepare for the disasters. 2)The development of disaster management model of Ban Bung-14 community findings revealed that : (1) planning aspect should have a budget preparation for disaster management. (2) prevention and practice aspect should have a recruitment of skilled staff to be directly responsible for disaster management. (3)raising awareness among the people and all sectors aspect, there are regular practice drills for community disasters, and (4)network and informal operations aspect, the strength of Thai rural society has been used as a guideline for disaster management in the post-disaster recovery phase. 3) Policy recommendations for disaster management of Ban Bung-14 community findings revealed that: (1) there should be a skilled people and essential devices in order to support the disaster management. (2) community based disaster drills should be set as a whole - city disaster response plan. Every public and private sector should be aware of a good preparation for any unpredictable disasters, and (3) informal social networks should be created to the disaster relief operations in order to efficiently improve cooperation and integrate work together.

Keywords : Development Model, Participatory, Disaster Management, Ban Bung-14 Communities

บทนำ

ภัยพิบัติเป็นอันตรายที่นำไปสู่ความเสียหาย โดยมีทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ (natural disaster) ได้แก่ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วม ดินถล่ม พายุ ฝนฟ้าคะนอง พายุเขตร้อน ไฟป่า สึนามิ และฝนแล้ง เป็นต้น ส่วนภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (man-made disaster) ได้แก่ อัคคีภัย ภัยจากการจราจร และคมนาคมขนส่ง ภัยจากการก่อการร้าย และภัยจากการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ เป็นต้น [1] โดยผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ในวงกว้างก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกินขีดความสามารถที่ท้องถิ่นจะบริหารจัดการได้ จึงจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกทั้งในระดับชาติและนานาชาติ [2]

ในประเทศไทยได้เกิดภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติบ่อยครั้ง ในแต่ละปีและทวีความเสียหายขึ้นทุก ๆ ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ได้เกิดสถานการณ์น้ำท่วมจากฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องใน 8 จังหวัดตอนล่าง ปี พ.ศ. 2549 สถานการณ์น้ำท่วมภาคกลาง และปี พ.ศ.2550 เกิดแผ่นดินไหวในภาคเหนือ ซึ่งส่งผลกระทบต่อบ้านเรือนประชาชนจำนวนมาก และในปี พ.ศ.2554 เกิดภาวะน้ำท่วมใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งเกิดจากพายุทกเด้น สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตภาคกลางได้รับความเสียหาย จนต้องขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านบาท จัดเป็นภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายมากที่สุดในประเทศ [3] ปัญหาอุทกภัยในเขตพื้นที่นครชัยบุรินทร์ทำให้น้ำท่วมขังในเขตพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและเกิดโรคระบาดหลังน้ำท่วมทั้งในคน พืชและสัตว์ เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทำลายโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ทางสาธารณะ สิ่งก่อสร้าง ตลอดจนพืชผลทางการเกษตร เกิดการปนเปื้อนของน้ำดื่ม น้ำใช้ ประชาชนต้องสูญเสียที่ทำกิน และจำเป็นต้องอพยพย้ายถิ่น ผลกระทบต่อการบาดเจ็บทุพพลภาพ ประชาชนสูญหาย ความเสียหายของพื้นที่การเกษตร ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจโดยรวม สังคมและชุมชน สุดท้ายส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจ [4] [5]

ความถี่และความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ ที่เต็มไปด้วยความหนาแน่นของประชากร เช่น กรุงเทพมหานคร โทเกียว นิวยอร์ก ฯลฯ ต่างหันมาให้ความสนใจกับความปลอดภัยของสาธารณะมากขึ้น โดยรัฐบาลได้มุ่งเน้นในการสร้างความสามารถให้กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติงานของเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติที่มีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้แสดงบทบาทหลัก ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมุ่งความสนใจไปที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีวิถีชีวิตอยู่กับภัยและความเสี่ยงที่ต่าง ๆ กัน ในการเตรียมพร้อมเผชิญหน้าต่อภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งสามารถฟื้นคืนจากภัยกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการสร้างความปลอดภัยดังกล่าวไม่ใช่แค่ความพยายามในการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น แต่ควรเป็นการหาคำตอบที่เป็นทางออกเชิงโครงสร้างด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนและชุมชน ซึ่งเป็นด่านแรกในการเผชิญหน้ากับภัยพิบัติและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานช่วยเหลือต่าง ๆ ในการบริหารจัดการภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉิน [6] ในกระบวนการบริหารจัดการภัยพิบัติ ตั้งแต่การเตรียมพร้อม การตอบสนองและการฟื้นฟูจากภัยพิบัตินั้น เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานหลักไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้เพียงหน่วยงานเดียวหรือแม้แต่ประสานงานและขอความช่วยเหลือเพียงในเครือข่ายหน่วยงานรัฐเท่านั้น เพราะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในแทบจะทุกครั้ง จะครอบคลุมอาณาบริเวณในวงกว้าง และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอยู่หนาแน่น การใช้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดนั้น จะเป็นกลจักรสำคัญอย่างยิ่งในความ รวดเร็วและการเข้าถึง ในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งรวมถึงการที่ประชาชนและชุมชนก็ต้องได้รับการให้ความรู้และมีบทบาทในการออกแบบแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นตนเองในเรื่องเกี่ยวกับภัยและร่วมฝึกซ้อมกับเจ้าหน้าที่ [7] การเตรียมพร้อมประชาชนและชุมชน โดยการให้ความรู้และการปฏิบัติตนเบื้องต้นเกี่ยวกับภัยพิบัติ การร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานได้อย่างทันท่วงทีเพื่อสนองตอบต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนไว้ เป็นเบื้องต้น [8]

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกิดภัยพิบัติคล้ายกับจังหวัดอื่นในภูมิภาคเดียวกัน โดยภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงในระดับที่แตกต่างกันในเชิงพื้นที่ ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง อุบัติเหตุ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยดังกล่าวมีทั้งหน่วยงานในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดการกับภัยพิบัติในแต่ละครั้งจะอาศัยการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่เป็นหลัก โดยขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผลจึงส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติในระดับท้องถิ่นยังไม่ดีเท่าที่ควร

บ้านบุ่งสิบลี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นชุมชนเป้าหมายในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิที่ประชาชนให้ความสนใจในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอาศัยแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญปี 2560 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน [9]

จากหลักการและเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบล โนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ จึงได้จัดงานวิจัยขึ้นนี้ขึ้นเพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับผู้นำและผู้เกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นฐานรากที่มั่นคงของชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบล โนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบล โนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบล โนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่มุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นการศึกษาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ สร้างแบบบันทึกประเด็นและแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 2) ศึกษาเอกสาร บทความ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน 3) นำผลการสังเคราะห์เอกสารตามประเด็นที่ได้มากำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ จำนวน 30 ท่าน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 4) ดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ 5) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) และ 6) นำแหล่งข้อมูลที่ได้จากทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ มาประมวลเข้าด้วยกัน โดยการสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่

ขอบเขตการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล ประกอบด้วยเอกสารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติของชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้
  - 1.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วยเอกสาร บทความ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการศึกษาค้นคว้า ดังนี้
    - 1) ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน
    - 2) แนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชน และ
    - 3) นโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน
  - 1.2 แหล่งข้อมูลการสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้
    - 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนหมู่บ้านบึงสิบสี่ จำนวน 140 ครัวเรือน มีประชากรรวม 492 คน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล โนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 52 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 544 คน [10]
    - 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ จำนวน 30 คน ดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน (2) ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติ จำนวน 3 คน (3) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน (4) ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยฯ จำนวน 3 คน (5) กรรมการหมู่บ้านและประชาชน จำนวน 14 คน (6) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบบันทึกข้อมูลสำหรับศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร บทความ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน 3) แนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชน และ 4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านทุ่งลิบตี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดประเด็นที่ต้องการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) คัดเลือกและสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ที่มีความตรงประเด็น (Relevance) และความเชื่อถือได้ (Credibility) ของข้อมูล [11] 3) ทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ในแบบบันทึกข้อมูล จากนั้นทำการจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทย่อย ๆ ให้ครอบคลุม 4) นำผลการสังเคราะห์จากขั้นตอนที่ 3 มาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ 5) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงกลุ่มเป้าหมาย 6) นัดหมายกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติเพื่อทำการสัมภาษณ์ 7) สัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ 8) บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ และ 9) นำสารสนเทศที่ได้ทั้งหมด มาสรุปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านทุ่งลิบตี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

4. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธี Investigator Triangulation โดยการนำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านหรือกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ Denizen [12] คือ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน [13] ดังนี้

4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้น ถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบ คือ การสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มา ที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากัน จะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าผู้ศึกษาวิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างใด โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้ศึกษาวิจัยคนเดียวกันสังเกตตลอด

4.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าถ้าผู้ศึกษาวิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านทุ่งลิบตี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านทุ่งลิบตี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ผลการศึกษา พบว่า

1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคฯ ดังนี้ 1) ด้านงบประมาณ มีงบประมาณที่นำมาใช้ในการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการภัยพิบัติของชุมชนไม่เพียงพอ รวมถึงมีความจำเป็นต้องนำงบประมาณไปใช้ในการบริหารจัดการเรื่องอื่นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในขณะที่ยังไม่เกิดภัยพิบัติ เช่น งานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน งานด้านระบบสาธารณสุข โภค

เป็นต้น 2) ด้านการบริหาร พบว่าไม่ได้สังเกตเห็นความสำคัญและหันไปให้ความสำคัญกับงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นในด้านอื่น ๆ ที่คิดว่ามีความจำเป็นมากกว่าและเห็นผลงานอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่า 3) การขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติของชุมชน รวมถึงยังไม่มีเจ้าพนักงานด้านการป้องกันและจัดการภัยพิบัติที่มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เมื่อบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานได้ระยะหนึ่งก็มักจะโยกย้ายหรือสอเพื่อขอเปลี่ยนสายงานไปปฏิบัติงานในสายงานอื่นที่มีความก้าวหน้ามากกว่า 4) การขาดแคลนอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัย รวมถึงไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษา อีกทั้งระบบการดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการบังคับบัญชา ไม่สามารถบังคับบัญชาแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นอาสาสมัครที่ปฏิบัติงาน โดยไม่มีค่าตอบแทนและไม่ได้เป็นพนักงานประจำ จึงยากต่อการควบคุมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และ 6) ปัญหาด้านทัศนคติ พบว่าค่านิยมด้านการเตรียมความพร้อมของประชาชนในชุมชนด้านการจัดการภัยพิบัติส่วนใหญ่ยังไม่สังเกตเห็นความสำคัญของการเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นเท่าที่ควร

1.2 ด้านการเผชิญภัย พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคฯ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการเผชิญภัยพิบัติที่ไม่เป็นระบบ ส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าหรือเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ ไม่ได้มีการปฏิบัติตามแผนที่ได้มีการวางไว้หรือหากเป็นการปฏิบัติตามแผนก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น 2) ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการจัดการภัยพิบัติ 3) ปัญหาการขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่สภาพไม่พร้อมในการใช้งานและเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สามารถจัดการกับภัยพิบัติที่ไม่มีความรุนแรงเท่านั้น 4) การบังคับบัญชาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ขณะเกิดเหตุภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เกิดปัญหาด้านการบังคับบัญชาที่ทำได้ไม่เต็มที่

1.3 ด้านการฟื้นฟู พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคฯ ดังนี้ 1) การขาดงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูชุมชนภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง ยังไม่มีงบประมาณอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน การแก้ไขปัญหาลูกเงินและผู้มีจิตศรัทธา และ 2) ความสามารถในการระดมทรัพยากรในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูชุมชนภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงและไม่ได้มีการเตรียมงบประมาณเพื่อรองรับปัญหาด้านภัยพิบัติไว้

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
ผลการศึกษา พบว่า

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อม ควรมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชน ดังนี้

2.1.1 ควรมีการวางแผนด้านการจัดเตรียมงบประมาณเพื่อรองรับการบริหารจัดการภัยพิบัติในทุกระดับโดยแบ่งงบประมาณ ออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกัน มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ ให้กับประชาชนในชุมชนและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ ความเสี่ยงและการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น และ 2) ด้านการปฏิบัติการ โดยการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการภัยพิบัติ รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือแนวโน้มของการเกิดภัยพิบัติในแต่ละพื้นที่

2.1.2 ควรมีการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญรับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติโดยตรง รวมทั้งการสร้างความรู้ความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานดังนี้ 1) ระดับบริหาร ควรเน้นการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและจัดการภัยพิบัติในระดับนโยบายที่ครอบคลุมและชัดเจน เช่น การรณรงค์ การเผยแพร่ การสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในการจัดการภัยพิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่ให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการและประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง 2) ระดับปฏิบัติการ ควรมีเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการจัดการภัยพิบัติ โดยสามารถปฏิบัติงานควบคู่ไปกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และ 3) มีการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนและทุกภาคส่วน ให้สังเกตเห็นความสำคัญถึงประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการภัยพิบัติ

2.2 ด้านการเผชิญภัย ควรมีแนวทาง ดังนี้ 1) มีการฝึกซ้อมแนวปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติของชุมชนอย่างสม่ำเสมอให้กับประชาชนทุกภาคส่วน เนื่องจากเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่มักเกิดความสับสน ตื่นเต้นและหวาดกลัว ไม่ทราบจะปฏิบัติตนอย่างไร ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน รวมถึงมีการฝึกปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้ประชาชน รวมถึงเจ้าหน้าที่ฯ สามารถบริหารจัดการตามลำดับขั้นการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และ 2) มีการดำเนินงานแบบเครือข่ายไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้การจัดการเกิดความสะดวก รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

2.3 ด้านการฟื้นฟู ควรมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนที่ชัดเจน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมถึงมีการรณรงค์ระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ จากทุกภาคส่วนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูหลังการเกิดภัยพิบัติได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า

3.1 ด้านการเตรียมความพร้อม มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) การวางแผนการจัดการภัยพิบัติ ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและจัดการภัยพิบัติ โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบและแนวทางปฏิบัติ รวมถึงช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน รวมทั้งการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งในระยะก่อน/ขณะเกิดภัยพิบัติไปจนถึงขั้นการฟื้นฟูหลังการเกิดภัยพิบัติและมีการจัดการฝึกซ้อมการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานอื่น พร้อมการติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน 2) โครงสร้างองค์กรด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ควรมีการจัดสรรงบประมาณหรือเบี้ยเลี้ยงเพื่อนำมาใช้ในการช่วยเหลือสนับสนุนอาสาสมัครอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 3) ด้านทรัพยากรทางการบริหารจัดการภัยพิบัติ ควรมีการบริหารจัดการด้านเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการจัดการภัยพิบัติให้มีความเพียงพอและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีการจัดสรรบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้งานและดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดการภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านงบประมาณในการจัดการภัยพิบัติ ควรจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและไม่มีการโยกย้ายงบประมาณไปใช้ในส่วนอื่นเพื่อให้มีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการเผชิญภัย ควรมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการภัยพิบัติ รวมถึงการแก้ไขสถานการณ์เร่งด่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการแบ่งหน้าที่อย่างมีระบบ มีการติดต่อสื่อสารหลากหลายช่องทาง ดังนี้ 1) ระบบการสั่งการ โดยผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการกรณีเกิดเหตุภัยพิบัติในพื้นที่จะเป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานทุกคนในทุกส่วนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน 2) ระบบการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่และกำหนดระบบการสื่อสารสำรองเพื่อเป็นช่องทางเสริมในการติดต่อสื่อสารกรณีเกิดภัยพิบัติ ได้แก่ เฟสบุ๊ค ไลน์ ระบบวิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชนและมีระบบสื่อสารสำรองเพื่อไว้ใช้ทดแทน ในกรณีที่ระบบสื่อสารหลักไม่สามารถใช้งานได้ และ 3) ควรจัดการฝึกซ้อมแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้น ภายใต้การสั่งการและการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพร้อมในการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่เสมอ

3.3 ด้านการฟื้นฟู ควรมีการวางแผนการฟื้นฟูบูรณะสภาพชุมชน ให้สามารถกลับสู่ภาวะปกติ โดยมีการประสานขอรับการสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด จังหวัด อำเภอ องค์กรเอกชนและห้างร้านต่าง ๆ รวมถึงประชาชนทั่วไป เพื่อนำงบประมาณดังกล่าวไปใช้ในการฟื้นฟู บูรณะ ซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานและอาคารบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติให้กลับสู่ภาวะปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงลิบตี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ จากผลการศึกษา พบว่า ยังประสบปัญหาด้านการขาดงบประมาณ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น การให้ความสำคัญกับปัญหาจำเป็นเร่งด่วนอื่น ๆ มากกว่าปัญหาภัยพิบัติ การไม่สามารถควบคุมบังคับบัญชาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ขาดการฝึกซ้อมแนวทางการปฏิบัติและละเลยการเตรียมความพร้อม ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนแล้วแต่ส่งผลต่อการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการวางแผนการบริหารจัดการที่ชัดเจน เน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามศักยภาพ รวมทั้งทัศนคติของเจ้าหน้าที่และประชาชนที่ยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร จึงขาดการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมของประชาชนในด้านการจัดการภัยพิบัติที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์ [14] ที่กล่าวว่า ปัญหาของการบริหารจัดการสาธารณภัยของไทยพบปัญหาด้านการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน การดำเนินการส่วนใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทำให้ไม่สามารถเข้าไปจัดการกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรยังขาดแคลนกำลังคนในการปฏิบัติงาน ตลอดจนกำลังคนที่มีอยู่ยังขาดความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงาน เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่ไม่ทันสมัยและใช้งบประมาณโดยไม่เหมาะสมกับสภาพความเสี่ยงภัยแผนป้องกันสาธารณภัยไม่เป็นปัจจุบันและไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การดำเนินการช่วยเหลือประชาชนส่วนใหญ่มักเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อภัยเกิดขึ้น ไม่มีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาในระยะยาว สอดคล้องกับผลการศึกษาของจิรนนท์ พุทธาและจำลอง โพธิ์บุญ [15] ทำการศึกษาเรื่อง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีขาดแคลนเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานเกือบทุกด้าน ทำให้ต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งมักจะละเลยปัญหาการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่งผลให้งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน อีกทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีราคาค่อนข้างสูงซึ่งงบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัดส่งผลให้เกิดความขาดแคลนเครื่องมือ เครื่องจักร ยานพาหนะ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกบางประการ

2. แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงลิบตี ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ จากผลการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการวางแผนด้านการจัดเตรียมงบประมาณเพื่อรองรับการจัดการภัยพิบัติในทุกระดับ ทั้งด้านการป้องกันและการปฏิบัติ การจัดหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญมารับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติโดยตรง การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน และทุกภาคส่วนควรมีการฝึกซ้อมตามแนวปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินงานแบบเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ มีการนำจุดเด่นของความเป็นสังคมชนบทไทยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการภัยพิบัติในขั้นของการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ Provan and Milward [16] ที่กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายใน 3 ระดับ ซึ่งได้แก่ การสร้างความร่วมมือในระดับชุมชน ระดับเครือข่ายและระดับหน่วยงาน ถึงแม้ว่าทั้ง 3 ระดับ จะมีความเชื่อมโยงกัน หากแต่ในการประเมินประสิทธิภาพนั้นในแต่ละระดับก็จะมีเกณฑ์ในการประเมินของตัวเอง โดยเขากล่าวว่าเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินประสิทธิภาพของระดับหนึ่ง อาจจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับอีกระดับหนึ่ง โดยที่เครือข่ายทั้ง 3 ระดับหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เครือข่ายทางสังคม ยังหมายรวมถึง การบูรณาการของพลเมืองท้องถิ่นให้อยู่ในรูปแบบขององค์การเพื่อที่จะทำงานร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐบาลเพื่อที่จะลดความเสี่ยงในการจัดการกับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของจิรศักดิ์ เสถียรจันทร์และพัฒนศิณ ลำไธรัมย์ [17] ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ศึกษากรณี ตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัย ติดตามข่าวสาร

สภาพอากาศ ภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อการเตรียมการป้องกันภัยได้ทันทั่วทั้งที่ ลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ด้านการซ่อมแซมป้องกันอุบัติเหตุภัยควรจัดฝึกอบรมซ่อมแซมและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงภัยพิบัติที่เกิดขึ้นและให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นต่อไปและควรมีการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ควรสำรวจความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ควรดำเนินการอย่างรวดเร็วทั่วถึงโดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมเพื่อประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างทันทั่วทั้งที่และควรจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์เตือนภัยที่ทันสมัยพร้อมทั้งอบรม ทบทวนให้กับอาสาสมัครและประชาชนอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนบ้านบึงสิบสี่ ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ จากผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการจัดสรรงบประมาณรองรับการบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะในการเตรียมความพร้อมควรมีการเพิ่มอัตรากำลังบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับรองรับในการจัดการภัยพิบัติและควรจัดทำแนวทางการปฏิบัติฯ ที่เกิดจากความต้องการของชุมชน โดยการมุ่งสร้างจิตสำนึกด้านการเตรียมความพร้อมและการตระหนักต่อภัยพิบัติในทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการสำหรับการปฏิบัติฯ เพื่อประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ทั้งในขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการเผชิญภัยพิบัติและขั้นการฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัยพิบัตินั้นย่อมส่งผลให้การจัดการภัยพิบัติของชุมชนมีประสิทธิภาพขึ้นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hilary Putnam [18] ที่กล่าวว่า เครือข่ายของพลเมืองจะช่วยอำนวยความสะดวกในการสร้างความร่วมมือและการสื่อสาร รวมทั้งการขยายความร่วมมือของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความไว้วางใจของบุคคลอื่น ๆ โดยชุมชนท้องถิ่นจะมีความรู้ดีที่สุดเกี่ยวกับพื้นที่และคนของเขา ซึ่งจะถือว่าเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานมาก ในกรณีที่บุคคลไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่หรือบุคคลได้ กระบวนการทางชุมชนในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐบาลตั้งแต่นั้นแรกของการจัดการกับวิกฤตการณ์และภัยพิบัติ หากเกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างเครือข่ายของประชาชนกับการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ก็จะช่วยให้การแก้ไขปัญหา ภัยพิบัติเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของธันธกรณ์ รื่นกฤษย์รักษ์และเพ็ญประภา ภัทรานุกรม [19] ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการภัยพิบัติน้ำท่วม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาเครือข่ายพัฒนาสิ่งแวดล้อมคลองบางบัว ผลการศึกษาพบว่า การจัดการภัยพิบัติควรมีภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ประชาชนชุมชนที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งจะต้องพยายามสร้างแรงจูงใจ โน้มน้าวให้ประชาชนชุมชนที่ยังอ่อนแอพัฒนาตนเองและเสริมศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง การบริหารจัดการภัยพิบัติควรเป็นไปในลักษณะกระจายอำนาจ นอกจากนี้เครือข่ายพัฒนาสิ่งแวดล้อมควรทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง เน้นให้ชุมชนพึ่งพาตัวเอง ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลสาธารณะ เครือข่ายฯ ควรทำหน้าที่เป็นฐาน ข้อมูลกลาง หน่วยงานภาครัฐควรกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถ เป็นผู้บริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ของตนเองโดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านการเงิน วิชาการและสิ่งของจำเป็นเพื่อเป็นปัจจัยเสริมให้ชุมชนฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วและสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันในอนาคตต่อไป และสอดคล้องกับการศึกษาของนิรุทธ์ บัวทอง [20] ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักที่เอื้อให้การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักกฎหมายที่เอื้อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับภาครัฐ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนสามารถเข้าร่วมจัดบริการสาธารณะให้ตรงกับเป้าหมายและความต้องการที่เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมตรวจสอบ ที่แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ 1) ควรมีการสร้างทัศนคติด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อม รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และ 2) ควรมีการนำศักยภาพที่มีอยู่ของชุมชนมาใช้

ประโยชน์ เช่น การนำจุดเด่นของความเป็นสังคมชนบทไทยที่มีความเอื้อเพื่อผู้เฒ่ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ผ่านมาของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน และ 2) ควรมีการศึกษาแนวทางการบูรณาการด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2556.
- [2] World Health Organization (WHO). Framework of Disaster Nursing Competencies World Health Organization and International Council of Nurse. Geneva: Western Pacific region ; 2009.
- [3] สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ; 2558.
- [4] กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. คู่มือประชาชนในการเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานกิจการ; 2555.
- [5] กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2556.
- [6] กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. คู่มือประชาชนในการเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2555.
- [7] กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. คู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครเตือนภัย มีสเตอร์เตือนภัย ในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก และดินถล่ม. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย; 2552.
- [8] กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. คู่มือประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน: การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย; 2551.
- [9] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพฯ; 2560.
- [10] องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทอง. สถิติประชากรตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. ชัยภูมิ: ตำบล โนนทอง; 2560.
- [11] ไพศาล วรคำ. การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2560.
- [12] Denzin, N. K. (1970). Sociological Methods: A source Book. Chicago: Aldine.
- [13] สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2549.
- [14] ชนะศักดิ์ ชูวรรณ. การปกครองที่ดี (Good Governance). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์ ; 2543.
- [15] จิรนนท์ พุทธาและจำลอง โพธิ์บุญ. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. วารสารเกษมบัณฑิต 2559; 19 : 31-44.
- [16] Provan and Milward. Do Networks really work a framework for evaluating public-sector organizational networks Public Administration Review 2001; 61 : 414-423.
- [17] จีรศักดิ์ เสถียรพันธ์ และพัฒนสิน สำเร็จรัมย์. การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ศึกษากรณี ตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา ฉบับพิเศษ 1 “ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2 ของวิทยาลัยนครราชสีมา” 2559; 1 : 184-196.
- [18] Hilary Putnam. A Half Century of Philosophy, Viewed from Within. Daedalus 1997; 126 : 175-208.
- [19] ชันฐกรณีย์ รื่นกฤษย์รัยและเพ็ญประภา ภัทรานุกรม. การจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : ศึกษากรณีเครือข่ายพัฒนาสิ่งแวดล้อมคลองบางบัว. วารสารร่วมพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก 2561; 36 : 115-134.
- [20] อนันรุทธ์ บัวทอง. กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2560; 7 : 60-68.

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

**The School-based Management on the Effectiveness of Teachers' Competency
in Samutprakan Primary Educational Service area office 2**

นุชจริย์ มาลัยเรือง* กัญกร เอี่ยมพญา และ นิวัตต์ น้อยมณี

Nuchjaree Malairueng*, Kanporn Aiemphaya and Niwat Noymanee

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

*The Degree of Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000*

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: fukada2527@hotmail.com

Received: 9 December 2019, **Revised:** 20 January 2020, **Accepted:** 11 March 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ระดับสมรรถนะการทำงานของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู และ 4) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ 2) ระดับสมรรถนะการทำงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครูมีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 73.00

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, สมรรถนะการทำงานของครู

Abstract

This purpose of this research was to study 1) Level of the school - based management 2) Level of the teacher' competency 3) The school - based management and teacher' competency and 4) The school - based management effected the effectiveness of teacher' competency in Samutprakan primary educational service area office 2. The samples consisted of 291 teachers. The instrument for collecting data was a questionnaire using multi-stage random methods. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis. The details of this article were summarized as follows;

The finding can be found that: 1) Level of the school - based management as a whole was at a high level, the aspect that has the highest mean was decentralization. 2) Level of the teacher' competency as a whole was at a high level, the aspect that has the highest mean was student development. 3) The school - based management and teacher' competency have relationship at a high level significance different

at the level of .05. , and 4) The school-based management effected the effectiveness of teacher' competency could be accounted on the self-managing, decentralization, check and balance. When could concurrently predicted at predicted at 73 percent.

Keywords : School-based Management, Teachers' Competency

บทนำ

การพัฒนาคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดใน การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้คือ ครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คุณภาพของตัวครู และคุณภาพการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของครู ครูที่ดีต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดี ของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับผู้ปกครองและชุมชนได้ดีและ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียน การสอน ถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร สถานศึกษา การบริหารและการจัดการ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารและจัดการ อย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน [1]

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ แนวคิดทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลัก ในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาและร่วมมือดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การมี ส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความ ต้องการของโรงเรียนเอง โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาในการใช้อำนาจหน้าที่ ความ รับผิดชอบในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพเพื่อคุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ได้มีสูตรสำเร็จ หรือ รูปแบบกระบวนการบริหารที่สำเร็จรูปแต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง ในการศึกษาเรียนรู้ ลงมือทำ ปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนของตน ซึ่งผู้นำคนสำคัญของเรื่องนี้ คือ ผู้บริหาร โรงเรียนที่จะเป็นผู้นำรูปแบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้และปรับปรุงพัฒนาจนเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง [2]

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้นำสมรรถนะมาเป็นเครื่องมือในการ ประเมินครูเพื่อให้ได้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น เนื่องจากสมรรถนะมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู เพราะจะช่วยให้ครูมีองค์ ความรู้ ทักษะ และความสามารถ ตลอดจนพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงานเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามความต้องการของโรงเรียน อย่างแท้จริง อีกทั้งยังช่วยให้ครูทราบถึงระดับความสามารถของตนเองว่า อยู่ในระดับใด และจะต้องพัฒนาในเรื่องใด ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้นและช่วยสนับสนุนให้ตัวชี้วัดหลักของผลงานบรรลุเป้าหมาย และยังเป็นตัวบ่งบอกได้ว่า ถ้า ต้องการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องใช้สมรรถนะตัวไหนบ้างที่จะช่วยนำไปสู่ความสำเร็จ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร ทางการศึกษาตามทีคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ กำหนดไว้เพราะสมรรถนะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างแท้จริง [3]

จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 [4] ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมบริหารจัดการการศึกษา คือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ไม่ให้ความสำคัญต่อการศึกษา โดยคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของครูและสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ไม่มีเวลาในการร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชนต่างๆ ยังไม่เพียงพอ ความเข้าใจไม่ตรงกันในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษากับภาคเอกชนและสถานประกอบการ และสถานศึกษาสอดคล้องกับอัยฎากร เกตมาลา และสุชาติ บางวิเศษ [5] ได้ศึกษา เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่าระดับปัญหาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับน้อย ไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในโรงเรียนขาดการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังคงมีปัญหาที่ต้องมีการพัฒนาการดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางนี้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมาย สร้างกัลยาณมิตรร่วมกันในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม สร้างระบบกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
4. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 71 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,237 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของ เครจซี และมอร์แกน [6] ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน 4) ด้านการบริหารตนเอง

5) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล คำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามเทคนิคการวัดของลิเคิร์ท [7] ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำของครู 6) ความสัมพันธ์กับชุมชนในการจัดการเรียนรู้ คำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามเทคนิควัดของลิเคิร์ท ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามรวมทั้งฉบับได้ค่า α -coefficient เท่ากับ .987

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดสอบกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีชักร่วมตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์), โรงเรียนวัดมงคลโคธาวาส และ โรงเรียนชุมชนวัดบ้านระกาศ โรงเรียนละ 10 คน จำนวนทั้งสิ้น 30 คน แล้วหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ α -coefficient เกิน .70 ไปใช้ในการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. บันทึกลงเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณา เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและส่งผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลให้ สำหรับการเก็บแบบสอบถามคืนนั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเองและส่งคืนทางไปรษณีย์ในบางส่วน ได้รับคืนมาทั้งสิ้น 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของครู โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4. การวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน โดยใช้วิธี stepwise และผู้วิจัยนำข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกระจายอำนาจ	4.28	0.53	มาก
2. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.10	0.54	มาก
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	4.28	0.56	มาก
4. ด้านการบริหารตนเอง	4.16	0.51	มาก
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.27	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.22	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการบริหารตนเอง ($\bar{X} = 4.16$) และค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.10$)

2. สมรรถนะการทำงานของครู

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม

สมรรถนะการทำงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.25	0.50	มาก
2. การพัฒนาผู้เรียน	4.38	0.54	มาก
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน	4.32	0.69	มาก
4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.16	0.50	มาก
5. ภาวะผู้นำครู	4.25	0.52	มาก
6. ความสัมพันธ์กับชุมชนในการจัดการเรียนรู้	4.18	0.57	มาก
เฉลี่ยรวม	4.26	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.32$) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$) ภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.25$) ความสัมพันธ์กับชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.18$) และค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.16$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X	Y
X1	1						
X2	.690*	1					
X3	.751*	.705*	1				
X4	.680*	.755*	.798*	1			
X5	.758*	.727*	.814*	.808*	1		
X	.872*	.868*	.910*	.901*	.918*	1	
Y	.695*	.767*	.780*	.757*	.829*	.856*	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .856$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. การวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับสมรรถนะการทำงานของครู ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ตัวแปร	<i>b</i>	<i>S.E.b</i>	β	<i>t</i>	<i>Sig</i>
ค่าคงที่ (Constant)	.724	.121	-	5.964	.000
ด้านการกระจายอำนาจ	.189	.074	.227	2.552	.011
ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	.071	.068	.081	1.039	.300
ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	.156	.085	.170	1.838	.067
ด้านการบริหารตนเอง	.204	.085	.229	2.409	.017
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	.909	.255	.926	3.566	.000

R = .87, R² = .73, S.E._{est} = .23

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 คือ ด้านการบริหารตนเอง (X_4) ด้านการกระจายอำนาจ (X_1) และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .73 แสดงว่า สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ได้ร้อยละ 73.00

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาผลของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับประดิษฐ์ โกมุทธิยานนท์ [8] ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละหลักการพบว่า หลักการกระจายอำนาจมีการปฏิบัติมากที่สุด สอดคล้องกับบงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์ [9] ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 14 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจ

ราชการที่ 14 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ

2. จากการศึกษาผลของสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ให้ความสำคัญต่อสมรรถนะการทำงานของครู โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจินตนา ครบแก้ว [10] ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะครูของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยด้านสมรรถนะประจำสายงานอยู่ในอันดับสูงสุด

3. จากการศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย สอดคล้องกับ กรกมล เพิ่มผล [11] ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

4. จากการศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรูปแบบที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย แสดงว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครูโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารงานที่มีการปฏิรูประบบการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่นำรูปแบบของการบริหารองค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมมาใช้ในระบบการบริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยการถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจในการบริหารงานและการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงบประมาณ บุคคล และหลักสูตร ไปยังโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้มีการบริหารตนเอง และจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษา โดยการจัดโครงสร้างการบริหารงานให้เป็นหน่วยงานย่อยส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงาน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และให้มีการกำกับติดตาม การดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กรกมล เพิ่มผล ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารตนเอง การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบถ่วงดุล ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารมีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ แก่ครูและนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตชุมชน และเกิดการใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิต

2. จากการศึกษาสมรรถนะการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและให้ความสำคัญและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาครู โดยการสร้างความเข้าใจ นิเทศติดตาม และจัดเวทีสะท้อนผลการเรียนรู้ของคุณ เพื่อให้ครูมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

2. ควรศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักทดสอบทางการศึกษา. แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ; 2554.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 –2561). กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค; 2554.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. คู่มือหลักสูตรการพัฒนา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพมหานคร: สกสค; 2552
- [4] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559; 2559.
- [5] อัยฎากร เกตมาลา และสุชาติ บางวิเศษ. สภาพปัญหาและแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2560;26: 216-217.
- [6] Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. Educational and Psychological Measurement. New York: Minnesota University; 1970.
- [7] Likert. The Method of Constructing and Attitude Scale Reading in Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son; 1967.
- [8] ประดิษฐ์ โกมุทนิยานนท์. แนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ [สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2551.
- [9] นงลักษณ์ ยูทธสุทธิพงศ์. ศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 14 [ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.
- [10] จันทนา ครอบแคล้ว. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี [วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต]. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี; 2554.
- [11] กรกมล เพิ่มผล. การบริการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2554.

กลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Strategy for Narcotics Problem Prevention through People Participation in Bang Saphan District, Prachuap Khiri Khan Province

เกตุณา ผิวผุด* และ สาโรช เพ็ญแก้ว
Ketnapa Pewput* and Saroj Phueakbuakhao

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Public Administration, Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: ketnaphaphiwphiwphud@gmail.com

Received: 25 December 2019, Revised: 20 February 2020, Accepted: 11 March 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) มาตรการป้องกันยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) ความสัมพันธ์ของกระบวนการการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีกลยุทธ์การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4) เสนอกลยุทธ์การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอบางสะพานจำนวน 398คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ คือความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรการป้องกันยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ของกระบวนการการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในทางบวกอยู่ระหว่าง -.032 ถึง .092 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) กลยุทธ์การป้องกันปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ามีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านการบำบัด ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การป้องกัน ปัญหาเสพติด การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

The objectives of this research was to: 1) measure for narcotics prevention in the area of Bang Saphan District, PrachuapKhiri Khan Province, 2) investigate people participation in preventing narcotics problems in Bang Saphan District, PrachuapKhiri Khan Province, 3) examine the relationship between the process of preventing and solving narcotics problem and people participation in preventing and solving narcotics problem in Bang Saphan District, and 4) propose strategies for preventing and solving narcotics problem through people participation in Bang Saphan District, PrachuapKhiri Khan Province. The research samples were 398 people in Bang Saphan District. The

research instruments were a questionnaire and an interview form. The quantitative data were analyzed by computing frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient, whereas the qualitative data were analyzed by using content analysis.

The research results were as follows: 1) The measure for narcotics prevention in Bang Saphan District, PrachuapKhiri Khan Province was overall at a high level. 2) The people participation in narcotics prevention in Bang Saphan District was overall at a high level. 3) There was a positive relationship between -.032 to .092 with statistical significance at the 0.01 level of the process of preventing and solving narcotics problem and people participation in Bang Saphan District, PrachuapKhiri Khan Province. 4) The strategies for preventing and solving narcotics problem through people participation shown that there are three aspects include network construction, immunotherapy, and immunization.

Keywords : Strategy of prevention, narcotics problem, people participation

บทนำ

ในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดทิศทางควบคุมความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดปี 2558 – 2562 ยึดการขับเคลื่อนแผนประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้าน ชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559–2560 ผู้วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม โดยมุ่งลดอัตราเสี่ยงต่อยาเสพติดของผู้มี โอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การลดผู้เสพยาใหม่และผู้กระทำความผิดรายใหม่ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดพลังแผ่นดิน ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในระยะยาว โดยศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้วยการ การปิดแนวตะเข็บชายแดน การสกัดสารตั้งต้น การป้องปรามไม่ให้มีการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การป้องกันกลุ่มเด็กและเยาวชน การบำบัดรักษา และการยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรมในการปราบปราม ลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า รวมทั้งการแก้กฎหมายให้ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดี และให้เข้ารับการบำบัดรักษาทันที เพื่อลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดเป็นการลดความต้องการยาเสพติด ให้น้อยลง การแก้ปัญหายาเสพติดดังกล่าวจะสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจและทหารในพื้นที่อย่างจริงจัง [1]

ขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ป.ป.ส. ได้กำหนดทิศทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเนื่องจากปัจจุบันยาเสพติดยังคงเป็นภัยคุกคามของโลก ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถควบคุมการผลิตยาเสพติดได้แต่ยังได้รับผลกระทบจากการลักลอบลำเลียง ยาเสพติดจากภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศ โดยยาบ้าและไอซ์เป็นตัวยาสาคัญ กลุ่มเป้าหมายช่วงอายุ 15-29 ปีซึ่งเป็นอนาคตของชาติเป็นกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเสพยามากที่สุด (ประมาณร้อยละ 60 ของผู้เสพยา) สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างรุนแรง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากยาเสพติดได้แพร่ระบาดขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้าง ถึงตำบล หมู่บ้าน ชุมชน และสถานับการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม โดยกลุ่มกระบวนการค้ายาเสพติด ได้จัดตั้งเครือข่ายการค้าที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น มีการนำยาเสพติดเข้ามาจำหน่ายตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สภากาชาดดังกล่าวถือเป็นการทำลายทรัพยากรบุคคลของชาติให้ด้วยคุณภาพ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทุกรัฐบาลมีนโยบายที่แก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง แต่ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดไม่ลดลง กลับทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น [2]

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความเคลื่อนไหวของเครือข่ายการค้ายาเสพติดที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายภาคเหนือและภาคใต้ ผู้เสพยาใหม่ยังมีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่มีชาวต่างชาติเข้ามาจำนวนมาก ทั้งการเข้ามาท่องเที่ยวและการเข้ามาทำงาน โดยเฉพาะแรงงานชาวพม่าซึ่งพบ การเข้ามากระทำผิดในคดียาเสพติดมากกว่าสัญชาติอื่นๆ พื้นที่จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ทางด้านทิศตะวันตกติดกับพม่าตลอดแนวประมาณ 212 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบทอดตัวขนานไปกับเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นแนวเขตแดนมีช่องทางผ่านเข้า - ออก ระหว่างไทยกับพม่าหลายช่องทาง อีกทั้งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความยาวจากทิศเหนือจดทิศใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ประมาณ 222 กิโลเมตร จึงเกิดปัจจัยที่เสี่ยงที่ยากแก่การควบคุมและบริหารจัดการ ส่งผลให้เกิดการจับกุมผู้ค้ารายสำคัญขณะที่มีการลำเลียงยาเสพติดผ่านจากภาคอื่นไปสู่ภาคใต้ และมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาหากกองทัพมดลำเลียงยาเสพติดผ่านเข้า - ออก ตามช่องทางจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน/ หรือช่องทางธรรมชาติอื่นๆ ซึ่งมีประมาณ 33 ช่องทาง [3]

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเฝ้าระวังและจัดโอกาสของบุคคลที่จะผลิต จำหน่าย ครอบครองยาเสพติดตลอดจนชุมชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและพัฒนาโครงการการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการป้องกันยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกระบวนการการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีกลยุทธ์การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. เพื่อเสนอกลยุทธ์การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตทางด้านเนื้อหา** มุ่งที่จะศึกษากลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการหลายท่านทั้งไทยและต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ได้เป็นการมีส่วนร่วมทั้งหมด 5 ด้าน 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

2.1 ประชากรในการทำวิจัยเชิงปริมาณ ครั้งนี้ คือ ประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 61,870 คน [4]

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ จากการเก็บแบบสอบถามได้แก่ ประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอบางสะพาน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 61,870 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของสูตร [5] ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน

3. ขอบเขตตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วยมาตรการป้องกันปัญหายาเสพติดสำนักงานตำรวจแห่งชาติการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) กลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาเป็นการวิจัยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. ขอบเขตด้านเวลาผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 รวมระยะเวลา 6 เดือน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การป้องกันปัญหาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลประชากรประกอบด้วย ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จำนวน 7 ตำบลการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรบางสะพาน รองผู้กำกับสอบสวน รองผู้กำกับสืบสวน ผู้นำทางด้านจริยธรรม ผู้นำทางด้านศาสนา ผู้นำท้องถิ่น จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา ในการนำเสนอเป็นข้อความพรรณนา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จำนวน 7 ตำบล โดยใช้สูตรของ [5] ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) หรือที่ระดับความคลาดเคลื่อนยอมรับได้ไม่น้อยกว่า 5% ดังนี้

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 ครัวเรือน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยกำหนดประชากรที่อยู่ตำบลแต่ละแห่ง จากนั้นสุ่มตัวอย่างออกมาจากแต่ละตำบลโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ คือผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรบางสะพาน รองผู้กำกับสอบสวน รองผู้กำกับสืบสวน ผู้นำทางด้านจริยธรรม ผู้นำทางด้านศาสนา ผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 14 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม กลยุทธ์การป้องกันปัญหาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอ บางสะพาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้) ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรการป้องกันยาเสพติด3) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะคำถามตอนที่ 2-3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสาร โดยศึกษาจากหนังสือ บทความ วารสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งการสัมภาษณ์ครั้งนี้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรบางสะพาน รองผู้กำกับสอบสวน รองผู้กำกับสืบสวน ผู้นำทางด้านจริยธรรม ผู้นำทางด้านศาสนา ผู้นำท้องถิ่น

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาสร้างแบบสอบถามและกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขและปรับปรุงตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับจากประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอบางสะพานและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้ จำนวน 30 ชุด นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .966

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนใช้สถิติทดสอบแบบสมมุติฐานในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

มาตรการป้องกันยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุด ได้แก่ มาตรการสืบสวนติดตาม จับกุมตามหมายจับในคดียาเสพติดรองลงมา ได้แก่ มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน และมาตรการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มาตรการปราบปราม จับกุมผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงยาเสพติดทุกระดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรการป้องกันยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน

มาตรการป้องกันยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. มาตรการปราบปราม จับกุมผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงยาเสพติดทุกระดับ	3.75	0.56	มาก	6
2. มาตรการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด	3.89	0.66	มาก	3
3. มาตรการสืบสวนติดตาม จับกุมตามหมายจับในคดียาเสพติด	3.98	0.71	มาก	1
4. มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน	3.92	0.58	มาก	2
5. มาตรการควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.79	0.70	มาก	4
6. มาตรการสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชน มั่นคงปลอดภัยยาเสพติด	3.76	0.67	มาก	5
เฉลี่ยรวม	3.85	0.54	มาก	

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพานค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด ในพื้นที่อำเภอบางสะพาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.57	0.73	มาก	5
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.64	0.74	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.75	0.74	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมิน	3.58	0.68	มาก	4
5. ด้านการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์	3.69	0.65	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.64	0.64	มาก	

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณตามที่ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าแนวทางการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านมาตรการปราบปราม จับกุมผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ล่าเหยื่อยาเสพติดทุกระดับ (X_1) ด้านมาตรการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด (X_2) ด้านมาตรการสืบสวนติดตาม จับกุมตามหมายจับในคดียาเสพติด (X_3) ด้านมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน (X_4) ด้านมาตรการควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (X_5) ด้านมาตรการสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชน มั่นคงปลอดภัยยาเสพติด (X_6) มีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Y_{tot}) ในทางบวกอยู่ระหว่าง -.012 ถึง .045 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านมาตรการควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีความสัมพันธ์กันมากที่สุดที่ .045 ส่วนด้านมาตรการสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชน มั่นคงปลอดภัยยาเสพติดระดับมีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดที่ -.012 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้านมาตรการปราบปราม จับกุมผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ล่าเหยื่อยาเสพติดทุกระดับ (X_1) ด้านมาตรการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด (X_2) ด้านมาตรการสืบสวนติดตาม จับกุมตามหมายจับในคดียาเสพติด (X_3) ด้านมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน (X_4) ด้านมาตรการควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (X_5) ด้านมาตรการสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชน มั่นคงปลอดภัยยาเสพติด (X_6) กับกลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Y_{tot})

	Y_{tot}	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6
Y_{tot}	1	-	-	-	-	-	-
X_1	.033	1	-	-	-	-	-
X_2	-.042	.682**	1	-	-	-	-
X_3	-.043	.631**	.771**	1	-	-	-
X_4	-.045	.546**	.650**	.725**	1	-	-
X_5	.045	.546**	.650**	.725**	1.000**	1	-
X_6	-.012	.410**	.485**	.677**	.616**	.616**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (X_3) ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมิน (X_4) ด้านการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์ (X_5) มีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Y_{tot}) ในทางบวกอยู่ระหว่าง -.032 ถึง .092 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดที่ .092 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดับมีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดที่ -.032 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน(X_1)ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_2)ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (X_3)ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมิน (X_4)ด้านการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์ (X_5) กับกลยุทธ์การป้องกันปัญหาสุขภาพเสฟติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Y_{tot})

	Y_{tot}	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
Y_{tot}	1	-	-	-	-	-
X_1	.082	1	-	-	-	-
X_2	-.032	.852**	1	-	-	-
X_3	-.074	.779**	.838**	1	-	-
X_4	.092	.800**	.839**	.819**	1	-
X_5	-.042	.637**	.679**	.652**	.773**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก) แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันปัญหาสุขภาพเสฟติดในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้งสิ้น 14 คน ดังประเด็นต่อไปนี้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การป้องกันปัญหาสุขภาพเสฟติด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. มาตรการป้องกันยาเสฟติดในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ [6] การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสุขภาพเสฟติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนพบว่า การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์เป็นอันดับหนึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสฟติดในพื้นที่อำเภอบางสะพาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ[7] การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาสุขภาพเสฟติดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาสุขภาพเสฟติดภาพรวมประชาชนมีบทบาทและลักษณะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านในการร่วมตัดสินใจตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [8] การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสฟติด : กรณีศึกษาประชาชนในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสฟติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05และมีทิศทางเดียวกัน

3. กลยุทธ์การป้องกันปัญหาสุขภาพเสฟติด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า แนวทางการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดสำนักงานตำรวจแห่งชาติในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01สอดคล้องกับงานวิจัยของ [8] การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสฟติด : กรณีศึกษาประชาชนในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสฟติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05และมีทิศทางเดียวกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอบางสะพานในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ [8] การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดกรณีศึกษาประชาชนในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมพบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [10] การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพกรณีศึกษาน้ำพุร้อนอำเภอหนองหญ้าปล้องจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการประสานงานการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงและปรับปรุง แก้ไขปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษารื่อง กลยุทธ์การป้องกันปราบปรามยาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการวางแผนและการจัดการในการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายที่ตอบสนองต่อกลยุทธ์ ทิศทาง และเป้าหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตำรวจ โดยเฉพาะทางด้านงานป้องกันอาชญากรรมด้วยความเต็มใจ
2. ควรจัดให้มีเวทีระดมความคิดเห็นระหว่างตำรวจ บ้าน วัด โรงเรียน ท้องถิ่น และฝ่ายปกครองเพื่อ เรียนรู้ร่วมกัน โดยการจัดเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นใน หมู่บ้านเพื่อร่วมกันจัดทำแผนงาน กิจกรรมในการแก้ไขปัญหา
3. ควรนำข้อสรุปจากแนวทางการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายปฏิบัติการชุมชนและมวลชน สัมพันธ์ ที่นำเสนอในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรม ให้ประชาชนสืบทอดความเป็นเครือข่าย จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ให้สถานีตำรวจ
4. ควรกำกับดูแลและติดตามประเมินผลกิจกรรมของเครือข่ายปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อการป้องกันอาชญากรรมทุกระยะ เพื่อสนับสนุน หรือแก้ไขปัญหาในการป้องกันอาชญากรรมในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัย

การวิจัยครั้งต่อไปควรจัดทำตัวแปรต้นให้ครอบคลุมตามลักษณะพื้นที่ที่ทำการวิจัยเพื่อจะเป็นข้อมูลใช้ศึกษาได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะขอบเขตการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงาน ป.ป.ส .แผนประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559 -2560.แนวทางดำเนินงานขับเคลื่อนแผนประชารัฐสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดแนวทางดำเนินงานขับเคลื่อน; 2559.
- [2] สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด. ความรู้และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 2553.
- [3] ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์; (อินเทอร์เนต). ประจวบคีรีขันธ์ เปิดยุทธการกวาดล้างยาเสพติดสนองนโยบายรัฐบาล ที่กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนช่วยขจัดปัญหายาเสพติดให้หมดไปจากพื้นที่[เข้าถึงเมื่อ 31 สิงหาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก http://122.155.92.12/centerweb/news/NewsDetail?NT01_NewsID=TCATG191219113239593
- [4] Yamane, T. Statistic: An Introductory analysis. 3 rd. New York: Harper & Row; 1973.
- [5] อำเภอบางสะพาน ประจวบคีรีขันธ์: (อินเทอร์เนต) งานทะเบียนราษฎรที่ว่ากรอำเภอบางสะพาน. [เข้าถึงเมื่อ 31 สิงหาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก <http://www.prachuap.go.th/index.php?name=research&page=9>

- [6] อธิพงษ์ คั่นศิริ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพืดศึกษากรณี อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง [รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา;2560.
- [7] สัจจวาล ปานม่วง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาขยะพืดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. [รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี; 2560.
- [8] ณัฐพงศ์ ปัญญากาญจน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติด : กรณีศึกษาประชาชนในหมู่บ้านในจังหวัดนครปฐม . [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล; 2559.
- [9] อัมพร ภูแก้ว. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลพลวงอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี.[วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา; 2556.
- [10] พันตำรวจโท สิงห์ ปานะชา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. [ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์]. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม; 2555.
- [11] วรณิศา สีฟ้า. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพกรณีศึกษาน้ำพุร้อนอำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562;9;2:111-121

ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี

Debt Status of Teachers in Phetchaburi Province

กาญจนา บุญส่ง^{1*}, นวรัตน์ ประทุมตา¹, ชานนุช เงินทอง², ไตรรงค์ อนันตนิติเวทย์³ และ สุนงค์ บัวทอง⁴
Kanchana Boonsong^{1*}, Nawarat Pratomta¹, Chananut Ngentong², Trirong Anuntanitiwat³ and Suanong Buatong⁴

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

³สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี 76000

⁴ครูโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Educational Administration Program, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Research and Promotion of Arts and Cultures, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

³Welfare Promotion Commission for Teachers and Education Personnel, Phetchaburi 76000

⁴Watjuntrawart (Sukprasarnrat) School, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: kan.kanchanaboonsong@gmail.com

Received: 2 December 2019, Revised: 19 January 2020, Accepted: 24 January 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี 2) ผลกระทบจากการมีภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 381 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินที่ข้าราชการครูเป็นหนี้ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามภาวะหนี้สินของข้าราชการครูเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.955 และเป็นแบบ Check List และ 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะหนี้สินของครูในจังหวัดเพชรบุรี ที่เกิดจากความต้องการทางกายภาพ ด้านแรก คือ บ้านพัก คิดเป็นร้อยละ 56.69 และวงเงินที่ครูใช้ในการสร้างบ้านส่วนใหญ่อยู่ในวงเงินกู้มากกว่า 2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.85 แหล่งเงินที่ใช้สำหรับการสร้างบ้านพัก อันดับแรก คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู คิดเป็นร้อยละ 41.32 รองลงมา คือ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 30.54 และ 2) ค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีภาวะหนี้สิน คือ ค่านิยมทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก และอยู่ในระดับมาก 3) ผลกระทบจากการมีภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ด้านหน้าที่การงาน รองลงมา คือ ด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ 4) แนวทางแก้ไขปัญหานี้ของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี คือ (1) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต เพื่อจะได้มีศักยภาพในการผ่อนชำระหนี้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (2) สถาบันการเงินที่รับครูเข้าเป็นลูกหนี้ในระบบ ควรมีการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของครู และ (3) ครูควรมีการวางแผนทางการเงินของครอบครัว โดยการทำความเข้าใจกับสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้เงินอย่างสมดุลระหว่างรายรับกับรายจ่าย

คำสำคัญ : ภาวะหนี้สิน ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the debt status of government teachers in Phetchaburi Province, 2) the effect of the debt status of government teachers in Phetchaburi Province, and 3) the solution of the debt problem of government teachers in Phetchaburi Province. The sample group consisted of 381 government teachers in Phetchaburi Province, selected by stratification sampling and simple random sampling. The main informants were 5 professionals related to financial institutions owned by government teachers. The research instruments consisted of 1) the questionnaire of debt status of government teachers, the rating scale is 5 levels with a degree of confidence equal to 0.955 and Check List form and 2) interview form of solutions of government teachers in Phetchaburi Province. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation. The qualitative analysis used content analysis.

The research found that; 1) Debt status of government teachers in Phetchaburi Province, it was found that 1) the debt condition of the teachers arose from the physiological needs in the first aspect, that was, the house was 56.69% and the loan amount of the government teachers to build the house was in the budget more than 2,000,000 Baht or 74.85 %. The source of funds for the construction of the house, first was the teacher savings cooperatives, accounted for 41.32 %, secondly by the Government Housing Bank of 30.54 %. 2) Values associated with debt status were social values with the average in the first rank was in a high level., and 3) The impact of the debt status of government teachers in Phetchaburi Province, overall, it was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a moderate level and the aspect that had an average value in the first level was a career path, followed by psychological, and economic respectively. 3) The solutions for the debt of government teachers in Phetchaburi Province were (1) Educational institutions should encourage government teachers to apply the sufficiency economy philosophy in their lives in order to have the potential to pay off debt according to a target set. (2) Financial institutions that accepted government teachers as debtors in the system, should have the ability to pay off the debt of the government teachers should be considered, and (3) the teacher should have a family financial plan by making an understanding with the family members by using a balance between incomes and expenses.

Keywords : Debt Status, Government Teacher in Phetchaburi Province

บทนำ

อาชีพครูถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไปจนถือได้ว่าครูเป็นผู้นำทางสังคม ครูจึงต้องทำตัวเป็นแบบอย่างของชาวบ้านทั้งด้านความประพฤติส่วนตัวและความเป็นอยู่ ประกอบกับสังคมในอดีต เป็นสังคมที่เรียบง่าย ทำให้การดำรงชีวิตของครูนั้นมีความสมถะ การใช้ง่ายจะมีความประหยัด อดออมไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่กู้หนี้โดยไม่จำเป็น ครูมีภาระหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมสร้างเสริมสติปัญญาเป็นผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้และเป็นผู้จัดประกายแห่งการเรียนรู้กระตุ้นการใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ได้มีความเพียรพยายามการเสาะแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งปลูกฝังกล่อมเกลาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สอนทักษะชีวิตให้สามารถทำงานและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ [1] สำหรับประเทศไทย กระแสโลกาภิวัตน์แห่งยุคโลกไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นคือ “วิกฤติต้มยำกุ้ง” (Tom Yum Kung Crisis) เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดการล่มสลายทางเศรษฐกิจทั่วโลก เนื่องจากการแพร่ระบาดของทางการเงิน ภายหลังจากที่ประเทศไทยฟื้นตัวจาก “วิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย” (Asian Financial Crisis) ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2541 เศรษฐกิจไทยก็เริ่มทะยานขึ้นอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2545-2550 โดยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5.6 โดยในทศวรรษที่ผ่านมา ความยากจนในไทยลดลงอย่างต่อเนื่องจากจุดสูงสุดที่ร้อยละ 21 เหลือเพียงร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2552 โดยปัญหาความยากจนส่วนใหญ่ในไทยเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชนบท โดยจากจำนวนคนยากจนในประเทศทั้งสิ้น 5.4 ล้าน กว่าร้อยละ 88 อาศัยอยู่ในชนบท ในปี พ.ศ. 2553 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยได้ชะลอตัวลง เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจโลกซบเซา และการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพ สำหรับปี พ.ศ. 2554 ในภาพรวมธนาคารโลกคาดการณ์ว่า

เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.5 และผลจากนโยบายเศรษฐกิจที่เหมาะสมนี้ ทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปข้างหน้าสู่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษได้อย่างต่อเนื่อง และประเทศไทยน่าจะมีบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษในภาพรวมได้เกือบทั้งหมด แต่ในทางตรงกันข้าม ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูกลับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง [2]

สภาพชีวิตของข้าราชการครูมีปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรง นั่นคือ กำลังเผชิญกับวิกฤตทางการเงินชนิด “รายได้ไม่เพียงพอจ่ายรายจ่าย” เป็นผู้ตามกระแสสังคมอย่างผิด แทนที่จะทำหน้าที่ชี้นำสังคมได้ เช่น ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นที่ต้องรับผิดชอบจ่ายเกินตัว ได้แก่ งานสัมพันธ์กับชุมชนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เป็นหนี้สินเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ ทั้งภาคเอกชนและสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้จ่ายให้เพียงพอต่อความจำเป็น ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหนี้กับแหล่งหนี้หลายแห่งรวมกัน โดยมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งใหม่เพื่อนำมาใช้หนี้แหล่งเก่าในลักษณะของ “วงจรรหนี้” เป็นเหตุให้วงจรรหนี้ ขยายขึ้นไม่สิ้นสุด และเพชรดาบุญศรี [3] ได้สรุปสาเหตุที่ข้าราชการครูต้องเข้าสู่ภาวะหนี้สินในลักษณะวงจรรหนี้ที่ไม่สิ้นสุด ดังนี้ 1) กู้ยืมเป็นหนี้ตั้งแต่เรียนหนังสือ เพราะผู้ปกครองกู้เงินเพื่อให้เป็นทุนการศึกษา เมื่อได้เป็นครูจึงต้องยืมเงินจากแหล่งเงินต่าง ๆ เพื่อนำไปชำระหนี้ นอกกรอบที่ผู้ปกครองกู้ยืมมา 2) กู้ยืมเพื่อซื้อยานพาหนะเพื่อใช้ในการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือติดต่อกองที่อำเภอ เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีบ้านพักอยู่ห่างจากที่ทำงานมาก เพราะโรงเรียนมีบ้านพักครูไม่เพียงพอหรือมีความทรุดโทรมมากแล้ว จนไม่สามารถอยู่อาศัยได้ 3) กู้ยืมเพื่อสร้าง ซ่อมแซม และต่อเติมที่อยู่อาศัย เนื่องจากบ้านพัก มีไม่เพียงพอ ถึงมีก็คับแคบ ยิ่งเมื่อครูแต่งงานมีครอบครัว ก็ยิ่งลำบาก สวัสดิการค่าเช่าบ้านก็ไม่สามารถช่วยเหลือครูได้เท่าที่ควร เนื่องจากกำหนดว่า การบรรจุครั้งแรก และการย้ายตามคำร้องของตัวเอง ไม่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้ กอปรกับสถาบันการเงินเปิดโอกาสให้กู้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ก็ยังเป็นเหตุจูงใจให้ครูอยากมีบ้านของตัวเองมากยิ่งขึ้น 4) กู้ยืมเป็นทุนส่งบุตรหลานเล่าเรียน และใช้ในการศึกษาของตนเพื่อปรับวิทยฐานะ 5) กู้ยืมเพื่อซื้อเทคโนโลยีหรือเครื่องมือสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ วิทยุและโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น 6) กู้ยืมเพื่อนำไปเป็นทุนสร้างอาชีพเสริม แต่มักล้มเหลว เนื่องจากไม่มีเวลาดูแล ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต หรือขาดประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจ 7) กู้ยืมเพราะค่าครองชีพสูง และภาษีสังคมสูง แต่รายได้ต่ำ 8) กู้ยืมเพราะมีค่านิยมผิด หวังรวยทางลัด เช่น ติดการพนัน เล่นหวย ติดเหล้าขาดอง ขอบพบปะสังสรรค์ ไม่มีกรวางแผนในการใช้เงิน เป็นต้น 9) กู้ยืมเพราะไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล เช่น ประสบอุบัติเหตุร้ายแรง ประสบอุบัติเหตุเจ็บป่วย เป็นต้น

จากสาเหตุการเป็นหนี้ของครูข้างต้นส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของข้าราชการครู ดังที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตครูได้ระบุว่า คุณลักษณะของข้าราชการครูที่มีปัญหาหนี้สินนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า ข้าราชการครูที่มีปัญหาหนี้สินส่วนใหญ่มีคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูที่ผ่านมาได้ส่งผลให้ขวัญและกำลังใจของข้าราชการครูที่จะมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพลดน้อยด้อยลงไป ซึ่งเป็นผลให้ทั้งศักยภาพของข้าราชการครูในฐานะผู้สอน และนักเรียนไม่มีคุณภาพตามแผนนโยบายทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งหากปล่อยไว้ไม่รีบดำเนินการแก้ไข ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษาในระยะยาว [4] ดังนั้นปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูจึงถือเป็นปัญหาเร่งด่วนของรัฐบาลที่ได้ตั้งเป้าหมายว่าจะแก้ไขปัญหาหนี้สินครู เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อจะได้นำไปสู่การแก้ปัญหาในระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของครูและทำให้คุณภาพการศึกษาของจังหวัดเพชรบุรีดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการมีภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 381 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มอย่างง่าย

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินที่ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีเป็นหนี้ จำนวน 5 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของข้าราชการครู จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีมาสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี เป็นแบบ Check List และแบบประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี และแบบสัมภาษณ์แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ และประเมินความสอดคล้องจากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) ประกอบด้วย 1) ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของข้าราชการครู 2) ดร.วรลักษณ์ จันทร์ผา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการวิจัย และ 3) ดร.ศกาวลัย นันทวิชิต เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และนำไป try out กับข้าราชการครูในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .955

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถาบันการเงิน จำนวน 5 คน และผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยกำหนดเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

1.1 ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูที่เกิดจากความต้องการทางสรีระ ด้านแรก คือ บ้านพัก คิดเป็นร้อยละ 56.69 และวงเงินที่ครูใช้ในการสร้างบ้านส่วนใหญ่อยู่ในวงเงินกู้มากกว่า 2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.85 แหล่งเงินที่ใช้สำหรับการสร้างบ้านพัก อันดับแรก คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู คิดเป็นร้อยละ 41.32 รองลงมา คือ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 30.54

1.2 ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูที่เกิดจากความต้องการสวัสดิภาพ คือ การมียานพาหนะส่วนตัว พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีมียานพาหนะส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำแนกเป็นรถยนต์ ร้อยละ 78.22 และรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 21.78 ข้าราชการครูที่ต้องกู้ยืมเงินซื้อรถทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 30.18 โดยแหล่งเงินกู้อันดับแรก คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู คิดเป็นร้อยละ

47.82 รองลงมา คือ ธนาคารออมสิน คิดเป็นร้อยละ 46.96 วงเงินที่กู้มากกว่า 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.43 เหตุผลในการซื้อยานพาหนะมากเป็นอันดับแรก คือ เพื่อความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน คิดเป็นร้อยละ 30.18

1.3 ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีที่เกิดจากความต้องการพัฒนาสภาพของตนเอง คือ การศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 75.33 ซึ่งครูต้องมีการกู้ยืมบางส่วนอยู่ในอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 41.99

1.4 ค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะการมีหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี คือ ค่านิยมทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก และอยู่ในระดับมาก

1.5 ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีที่มีหนี้สินมีพฤติกรรมซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน คิดเป็นร้อยละ 95.28 ซึ่งสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อนอันดับแรก คือ รถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 30.85

2. ผลกระทบจากการมีภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ด้านหน้าที่การงาน รองลงมา คือ ด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

3.1 สถานศึกษาที่ครูสังกัดควรส่งเสริมให้ครูใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต เพื่อจะได้มีศักยภาพในการผ่อนชำระหนี้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.2 สถาบันการเงินที่รับครูเข้าเป็นลูกหนี้ในระบบ ควรมีการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของครู

3.3 ครูที่เป็นหนี้ ควรมีการวางแผนทางการเงินของครอบครัวโดยการทำความเข้าใจกับสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้เงินอย่างสมดุลระหว่างรายรับกับรายจ่าย

3.4 ควรเปลี่ยนพฤติกรรมลดการซื้อโดยใช้ระบบเงินผ่อน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สาเหตุของการเกิดหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าเกิดจากสาเหตุ 3 ด้าน คือ 1) ด้านความต้องการครูต้องการบ้านที่อยู่อาศัยเป็นอันดับแรก และรถยนต์เป็นยานพาหนะในการเดินทาง 2) ด้านค่านิยม ครูมีค่านิยมทางสังคม ต้องการการยอมรับจากสังคม และ 3) ด้านพฤติกรรม ครูมีพฤติกรรมต้องการซื้อสินค้าระบบเงินผ่อน อาจเนื่องมาจาก ครูเป็นอาชีพที่ต้องการให้สังคมยอมรับ มีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ด้วยเงินเดือนไม่สูง จึงทำให้ต้องเป็นหนี้สินเพื่อซื้อบ้านและรถยนต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา กิตติคุณภูมิธรรม [5] ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 พบว่า สภาพการเป็นหนี้สินของครู โดยรายการจ่ายที่มากที่สุด คือ ผ่อนชำระหนี้ค่าบ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย ภิรมานนท์ดำรง [6] ได้วิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินของสมาชิกโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครูจังหวัดสกลนคร พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อได้เงินมาแล้วจะมีการนำเงินไปใช้จ่ายก่อนข้างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นในการดำรงชีพที่มีราคาแพง ส่งผลทำให้เกิดภาวะหนี้สินทั้งในระยะสั้นและระยะยาวมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การซื้อหรือสร้างที่อยู่อาศัย รองลงมา ได้แก่ การนำเงินไปใช้จ่ายค่าเครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยม และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนก ศรีสำราญรุ่งเรือง [7] ได้วิจัยเรื่องภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย พบว่า ภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นหนี้สินประเภทเงินกู้สามัญมากที่สุด และส่วนทรัพย์สินจากการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ของสมาชิกรายนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของรถยนต์มากที่สุด รองลงมา คือ ทาวเฮ้าส์ การศึกษาต่อ และบ้าน

2. แหล่งทุนที่ข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรีกู้ยืมมากที่สุด คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดเพชรบุรี อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดเพชรบุรี และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูฯ จะให้ครูที่เป็นสมาชิกกู้ได้

ในวงเงินที่ค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทรัตน์ จิโรภาส [8] ได้วิจัยเรื่องภาวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ข้าราชการครูมีหนี้สินมากกว่า 1,000,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 34.8 โดยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ร้อยละ 39.1

3. ผลกระทบจากการเกิดหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ด้านหน้าที่การงาน รองลงมา คือ ด้านจิตใจ อาจเนื่องมาจากการที่ครูมีภาวะหนี้สินทำให้เกิดความกังวลทำให้มีผลกระทบต่อคุณภาพของการทำงาน และมีความเครียดส่งผลให้มีความไม่สบายใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ โทษารธรรม [9] ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพหนี้สินกับความเครียดในที่ทำงานของข้าราชการครู พบว่า การรับรู้อัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายแตกต่างกันข้าราชการครูมีความเครียดในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดเพชรบุรี คือ การส่งเสริมให้ครูใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต อาจเนื่องมาจากการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ครูจะสามารถใช้หลักเหตุผล หลักความพอประมาณ และภูมิคุ้มกัน ควบคู่กับเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชากร แจ่มศรี [10] ได้วิจัยเรื่องภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนนทบุรี จำกัด พบว่า แนวทางการบริหารหนี้สิน คือ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้หลักพึ่งตนเอง จัดสรรรายได้ รายจ่ายให้เกิดความพอดี ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และเพิ่มการออมโดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ โดยปรับจากการมีหนี้สินสิ้นพันตัว เป็นการใช้จ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสม ความมีเหตุผล คือ การทำอะไร ทำอย่างไรจึงไม่เป็นหนี้ และยินดีตามควร การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หารายได้เสริม ออมเงิน ลดการซื้อโดยระบบเงินผ่อน และไม่กู้โดยไม่จำเป็น ทั้งนี้ต้องประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ใช้ความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ รอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่จะนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมให้ข้าราชการครูให้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต เพื่อจะทำให้ครูสามารถลดหนี้สินได้ในอนาคต
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเสริมศักยภาพของครูให้มีความสามารถในการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้สมดุลกับรายได้
3. ครูควรวางแผนในการใช้ชีวิต โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการหนี้สินของข้าราชการครู
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบการดำรงชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพของข้าราชการครู

เอกสารอ้างอิง

- [1] นาริรัตน์ นาครินทร์. ครูบ้านนอก. [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 25 พฤษภาคม 2559], เข้าถึงได้จาก <http://www.kroobannok.com>.
- [2] The world bank, Thailand Overview. [Internet]. 2012 [cited 2012 July 9], Available from <http://www.worldbank.org/en/country/thailand/overview>.
- [3] เพชรคำ ธนุศรี. ทำอย่างไรหนี้สินครูไทย ... จะลดลง." วารสารศึกษาศาสตร์ 2544-2545; 25(2): (ต.ค. 2544 –ม.ค.2545) 39.
- [4] ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตครู. การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ; 2554.

- [5] ยูพา กิตติคุณภูธรธรรม. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2549.
- [6] พิชัย ลิมาทนันทดำรง. ศึกษาภาวะหนี้สินของสมาชิกโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครูจังหวัดสกลนคร. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต] อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี; 2547.
- [7] อนเนก ศรีสำราญรุ่งเรือง. ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้; 2550.
- [8] นันทรัตน์ จิโรภาส. ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2552.
- [9] จุฑารัตน์ โทษาธรรม. สภาพหนี้สินกับความเครียดในการทำงานของข้าราชการครู. [วิทยานิพนธ์สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ]. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.; 2548.
- [10] พิชชากร แจ่มศรี. ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนนทบุรี จำกัด. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้; 2550.

การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง

The Development of Instructional Design Ability of Pre- Service Teachers Using Case Based Learning with Collaborative Learning

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน*

ChanasithSithsungnoen*

สาขาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรจังหวัดนครปฐม 73000

Curriculum and Supervision, Faculty of Education, Silpakorn University NakhonPathom, NakhonPathom 73000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: sithchon@hotmail.com

Received: 3 December 2019, Revised: 25 January 2020, Accepted: 20 February 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักศึกษาครู ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง และ 3) ศึกษาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นักศึกษาครูกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 25 คน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาคการศึกษาปลาย 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้อัตนิตที่ใช้ในการวิจัยคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง ได้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ มีชื่อย่อว่า DAISI 6 Steps ได้แก่ ขั้นที่ 1 (Define) กำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ ขั้นที่ 2 (Analyze the problem of a situation or event) วิเคราะห์ปัญหาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ ขั้นที่ 3 (Identify alternative solutions) ระบุทางเลือกแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 (Search results) การค้นหาผลลัพธ์ ขั้นที่ 5 (Share knowledge) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ขั้นที่ 6 (Implement the results) นำผลลัพธ์ไปใช้ 2) ผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักศึกษาครู หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นักศึกษาครู โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลังอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.33, S.D = 0.73$)

คำสำคัญ : การออกแบบการจัดการเรียนรู้ กรณีศึกษาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง นักศึกษาครู

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop instructions using Case-Based Learning and Collaborative Learning to promote the ability of Pre- Service Teachers to design instructions, 2) to compare the learning outcomes of Pre- Service Teachers before and after studying, 3) to study the ability to design instructions of Pre- Service Teachers. The samples of this study were: 25 undergraduate students in Early

Childhood Education Program of the Faculty of Education, Silpakorn University, who were studying their second semester of academic year 2017. The samples were purposively selected. The instrument used in this research included: 1) instructions using Case Based Learning and Collaborative Learning, 2) 30 items of comprehensive test on the 4 units of the instructions, 3) 20 items of 5-point scale assessment on the ability to design instructions. The research used various types of statistics including mean, standard deviation, and T-score.

The research found that 1) The instructions using Case Based Learning and Collaborative Learning for promoting the ability of Pre- Service Teachers in the Faculty of Education at Silpakorn University to design instructions applied the 6-steps approach called DAISI. The first step was to define a situation or event, then followed by the second step which was to analyze the problem of a situation or event. The third step was to identify alternative solutions, then the fourth step was to search results. The fifth step was to share knowledge, and the sixth step was to implement the results. 2) The learning outcomes of Pre- Service Teachers after attending the instructions using Case Based Learning and Collaborative Learning were significantly at 0.05 level higher than before their attendance. 3) The Pre- Service Teachers' ability to design instructions using Case Based Learning and Collaborative Learning was in "very good" level ($\bar{X} = 4.33$ S.D = 0.73).

Keywords : instructional design, Case-Based Learning, Collaborative Learning, Pre- Service Teachers

บทนำ

ปรากฏการณ์ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะการดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 [1] [2][3] [4] ใน 7 เรื่อง ซึ่งทุกคนต้องตระหนักที่จะนำไปสู่เหตุผลและประเด็นการปรับเปลี่ยนบทบาทครู วิธีการเรียนของนักเรียน การจัดหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารไหลบ่าข้ามพรมแดนมาถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีแสวงหาความรู้กำลังปรับเปลี่ยนไปจากระบบการเรียนแบบดั้งเดิม ที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียว ไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ท่ามกลางสถานะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการขององค์กรการศึกษา ตั้งแต่โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ [5] สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยแปลจากมาตรฐานครูในมลรัฐฟลอริดา (Florida Education Standards Commission) สรุปได้ว่า ครูต้องมีสมรรถนะใช้เทคนิคและยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้นักเรียนคิด สามารถใช้ยุทธศาสตร์การเรียนการสอนที่หลากหลาย มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา สามารถสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้อ และ สามารถวางแผนการสอนและดำเนินการตามแผนได้อย่างหลากหลาย[6]

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นคณะที่ผลิตนักศึกษาเพื่อไปประกอบวิชาชีพครู บุคคลที่กำลังจะเข้าสู่วิชาชีพครูจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับความเป็นครู เช่น เนื้อหาสาระที่จะต้องนำไปสอนนักเรียน ระเบียบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะวิชาต่าง ๆ การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นครู การยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ [5] รวมทั้งต้องมีความรู้ในมาตรฐานวิชาชีพครูในสาระต่าง ๆ โดยเฉพาะ มาตรฐานความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบสื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ การออกแบบชิ้นงาน และภาระงาน รวมทั้งการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น ความพยายามของครูที่มีประสิทธิภาพนั้นหมายรวมถึง การที่ครูเป็นผู้ดำเนินการเชิงรุก (proactive) มีความรับผิดชอบ (responsive) และเป็นผู้สนับสนุน (supportive) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาหรือทางด้านจิตใจ จะช่วยสร้าง

ความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์เร้าความสนใจให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความสุข นักเรียนจะเกิดความรู้เช่นนี้ ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องของบุคลิกภาพ พฤติกรรมการสอน เทคนิคการปกครองชั้นเรียน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยหลักการหรือวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน ดังที่ วัชรวิภา เถาเรียนดี [7]กล่าวถึงยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้แบบ CATS (Classroom Assessment Techniques) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning Strategies) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยการค้นคว้าอิสระ (Independent Investigation Learning) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Case - Based Learning สำหรับวิธีที่จะช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ได้ร่วมกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีการนำเสนอความรู้คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ Case - Based Learning ซึ่งเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ครู ชั้นเรียน และโรงเรียน สอดคล้องกับ ประณัฐ กิจรุ่งเรือง[8] ได้กล่าวว่า การใช้กรณีประกอบการสอนเป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์สถานการณ์แวดล้อมทั้งทางสังคมและทางกายภาพเฉพาะเรื่องกรณีที่น่านำมาใช้ในการสอน จะเป็นเรื่องสมมติขึ้นหรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาและเกิดความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ขึ้น ครูผู้สอนนำกรณีมาใช้ในเชิงอุปนัย (Inductive) หรือนิรนัย (Deductive) ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของครูเอง ถ้านำมาใช้ในเชิงอุปนัย ครูจะยกกรณีให้ผู้เรียนวิเคราะห์เพื่อสรุปปัญหา แนวคิด และแนวทางนำมาใช้แก้ปัญหาเอง แต่ถ้าใช้ในเชิงนิรนัย ครูจะอธิบายหลักการ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ แล้วยกกรณีขึ้นมาประกอบเป็นตัวอย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งผลการวิจัยของ Hays [9] ที่พบวิธีการสอนโดยใช้ Case - Based Learning เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่เน้นการแสดงบทบาทและการแก้ปัญหาของผู้เรียน โดยเน้นความร่วมมือแบบทีมมากกว่า และยังเน้นการสืบค้นความรู้ที่มากกว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรืออาจจะเรียกว่า การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง (Collaborative Learning) นับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ[10] อีกทั้ง ไพพทุรย์ และคณะ [11] ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนการสอนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกันเน้นการมีความสนใจร่วมกันของสมาชิกมากกว่าระดับความสามารถ บทบาทของสมาชิกทุกคนมีความชัดเจนและทำงานไปพร้อม ๆ กัน ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติงานและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเรียนแบบนี้เน้นการยอมรับในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน รวมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ Gokhlae [12]ที่เห็นว่า Collaborative Learning เป็นวิธีการสอนที่เน้นกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กเพื่อจุดหมายร่วมกัน ผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน เพื่อผลสำเร็จร่วมกัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง จากความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน Case Based Learning (CBL) และการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง (Collaborative Learning) หากนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนก็จะสามารถพัฒนานักศึกษาคู ให้มีความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาคู

2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู โดยใช้การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพลัง เพื่อหาคุณภาพงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ในภาคการศึกษาปลาย 2560 จำนวน 4 หมู่เรียน จำนวน 76 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ในภาคการศึกษาปลาย 2560 จำนวน 1 หมู่เรียน ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 25 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพลัง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

4. ระยะเวลา ดำเนินการศึกษาทดลอง ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2560 (มกราคม - มิถุนายน 2561) จำนวน 9 สัปดาห์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบแผนการวิจัย Pre – Experimental Research แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนทดสอบหลัง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest - Posttest Design [13] ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest - Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพลัง
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน
3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพลัง

1.1 วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพลัง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งไทยและต่างประเทศ

1.2 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรตามรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.3 สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพลัง

1.4 เสนอกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน/วิธีสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพครู และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลางน้อยและน้อยที่สุด ของ Likert's Five Rating Scales [13] โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง สำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าความคิดเห็นโดยได้จากแนวคิดของ Best [14] ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่า 0.50 ขึ้นไป

1.5 ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับกาสร้างแบบทดสอบ จากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ 1) เทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ 2) ผลิตภัณฑ์และการพัฒนาวัตกรรมในการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 8 ข้อ และ 4) การบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 2 ข้อ รวมจำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคือตอบถูกได้ 1 คะแนนและตอบผิดได้ 0 คะแนน

2.3 เสนอแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วย นำมาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนตรวจสอบและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence :IOC) ของเครื่องมือได้คะแนนดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.66-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วยมีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์

2.4 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษาปลาย 2560 สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 23 คน

2.5 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพตรวจสอบค่าความยากง่ายของแบบทดสอบปรนัย คือ สัดส่วนจำนวนผู้ตอบข้อสอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบปรนัย คือการตรวจสอบว่าข้อสอบสามารถจำแนกนักศึกษาเก่ง และนักศึกษาอ่อน ได้ดีเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 0.70

2.6 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) คือการตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่โดยผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบแบบปรนัยที่ผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีการของคูเดอร์ - ริชาร์ดสันจากสูตร KR-20 โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.75 เป็นต้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมด 0.96

2.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

2.8 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้

3.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การเขียนแผนการสอน

3.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของ Likert's Five Rating Scales [13]

3.3 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และด้านการวัดและประเมิน เพื่อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ (Index of Objective Congruence : IOC) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ต้องมีค่า .50 ขึ้นไป

3.4 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ที่แก้ไขแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลองในการวิจัย

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน Case Based Learning (CBL) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง (Collaborative Learning) ในหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 4 หน่วย และวิธีวัดและประเมินผล และการทดลองสอนจริงในสถานศึกษา โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

1.2 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ ก่อนเรียน (pretest) ฉบับเดียวกับแบบทดสอบหลังเรียน

2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง ที่สร้างไว้และใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เวลาที่ใช้ในการทดลองตามรูปแบบของกิจกรรมฯ ใน 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 7 สัปดาห์ ๆ ละ 1 วัน รวม 2 ชั่วโมง

2.3 เนื้อหาที่ใช้ทดลองสอน คือ รายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ เทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 สัปดาห์ ผลลัพธ์และการพัฒนาวัตกรรมในการเรียนรู้ จำนวน 1 สัปดาห์ การวัดและประเมินผล 2 สัปดาห์ และการบริหารจัดการชั้นเรียน

2.4 นักศึกษาแบ่งกลุ่มตามกิจกรรมการเรียนรู้ และ ฝึกปฏิบัติการออกแบบแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2.5 ผู้วิจัยประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม

2.6 ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้น มีชื่อย่อว่า DAISI 6 Steps ได้แก่

ขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (Define a situation or event) ผู้สอนให้นักศึกษาจัดกลุ่มขนาดเล็ก 4-5 คน และผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์จริงหรือจำลอง จากข่าวหนังสือพิมพ์ สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น ทั้งในด้านบวก ดี และด้านลบ ไม่ดี

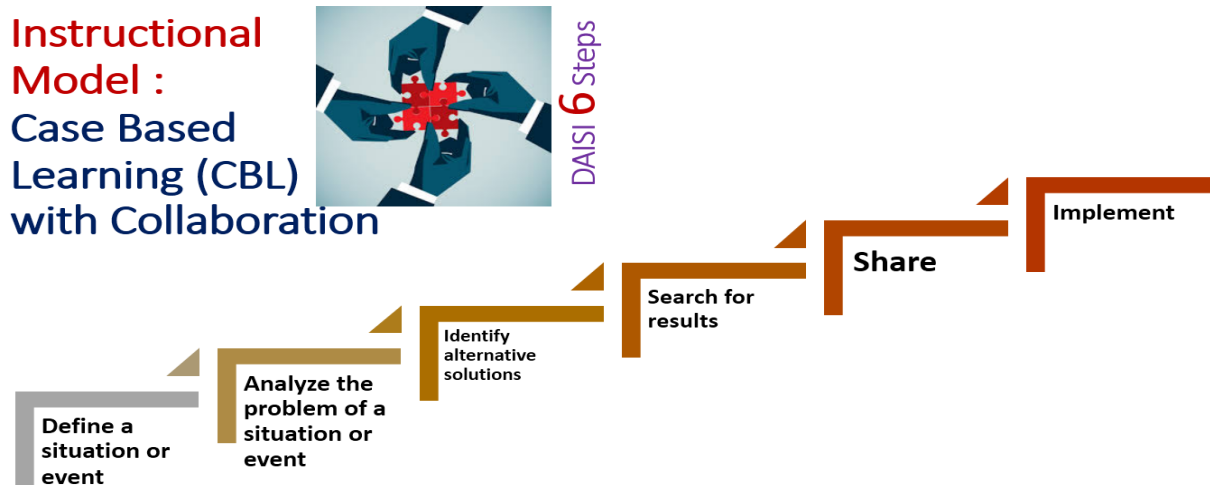
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (Analyze problems of the situation or event) โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา สถานการณ์หรือเหตุการณ์ในภาพรวม ซึ่งจะนำไปสู่การค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล และนำมาอภิปรายร่วมกัน โดยผู้สอนใช้แนวทางตั้งคำถาม เทคนิค 5 W 1 H (What Who When Where Why How) และให้นักศึกษาค้นหาสาเหตุของปัญหาว่าคืออะไร ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์แบบนี้

ขั้นที่ 3 ระบุทางเลือก (Identify alternative solutions) สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมสมองเพื่อหาวิธีการศึกษกรณีศึกษาที่หลากหลายทางเลือก และระบุเลือกวิธีวิธีการที่เหมาะสม ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่สมาชิกกลุ่มเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด และสอดคล้องกับหลักการ (Principle) แนวคิด (Concept) ทฤษฎี (Theory) และงานวิจัย (Research) ของใครที่ได้ทำไว้

ขั้นที่ 4 การค้นหาผลลัพธ์ (Search for results) โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันนำทางเลือก หรือแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด ตามบริบทของตนเอง และของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) นักศึกษาตรวจสอบคำตอบหรือแนวทางที่ค้นพบ โดยนำเสนอวิธีการปฏิบัติที่ค้นพบหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้รับรู้ด้วย ผู้สอนและนักศึกษ้อภิปรายเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัตินั้นๆ

ขั้นที่ 6 นำผลลัพธ์ไปใช้ (Implement) โดยนักศึกษากลุ่มอื่นสามารถนำวิธีการปฏิบัติที่ค้นพบถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกกลุ่มไปใช้ในการปฏิบัติต่อไป (ดังรูปที่ 1)

รูปที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้น (DAISI 6 Steps)

2. ผลของการใช้กิจกรรมการเรียนการสอน DAISI 6 Steps พบว่า ผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไปหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	ค่า t
ก่อนเรียน	25	30	15.48	1.80	39.45*
หลังเรียน	25	30	23.92	1.89	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง อยู่ใน ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D = 0.73) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู

รายการประเมิน	ระดับความสามารถ					
	กลุ่มที่					
	1	2	3	4	5	6
1. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4	4	5	4	4	4
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน(ตามที่กำหนด)	5	4	4	4	5	4
3. ความสอดคล้องของสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	4	5	4	4	4	4
4. ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เกิด KPA	4	5	4	5	4	4
5. จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนครอบคลุมด้าน KPA	4	4	5	4	4	4
6. ชิ้นงานและภาระงานเหมาะสมกับตัวชี้วัด	5	4	5	4	5	5
7. สาระการเรียนรู้ เหมาะสมกับเวลาและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	4	5	5	4	4	5
8. กิจกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็นขั้นตอนตามความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4
9. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นนักเรียน	4	4	5	4	4	4
10. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย และสามารถปฏิบัติได้จริง	5	4	4	4	5	4
11. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาครอบคลุมด้านองค์ความรู้ กระบวนการและเจตคติ	4	4	5	4	4	4
12. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน	4	5	4	4	4	4
13. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4	5	4	5	4	4
14. กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง	5	4	5	4	5	4

รายการประเมิน	ระดับความสามารถ					
	กลุ่มที่					
	1	2	3	4	5	6
15. แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดวัตถุประสงค์ สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม	5	5	4	4	5	4
16. แผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	4	4	4	4	5	4
17. นักเรียนใช้สื่อด้วยตนเอง	4	4	5	5	5	4
18. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้	4	5	5	4	5	4
19. การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดและประเมินไว้อย่างชัดเจน	4	5	5	4	4	4
20. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	4	4	4	4	4	4
รวม	86	89	90	84	89	82
เฉลี่ย($\bar{X}$)	4.30	4.45	4.50	4.20	4.45	4.10
S.D	0.73	0.68	0.76	0.81	0.74	0.68
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดี
เฉลี่ยรวม($\bar{X}$)	4.33					
S.D	0.73					
ระดับคุณภาพ	ดีมาก					

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงรวมพลัง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า “DAISI 6 Steps” มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (Define a situation or event) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (Analyze problems of the situation or event) ขั้นที่ 3 ระบุทางเลือก (Identify alternative solutions) ขั้นที่ 4 การค้นหาผลลัพธ์ (Search for results) ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) และขั้นที่ 6 นำผลลัพธ์ไปใช้ (Implement) จากทั้ง 6 ขั้น ขั้นที่สำคัญคือขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (Define a situation or event) เพราะเป็นขั้นที่อาจารย์ผู้สอนจะต้องจัดหากรณีศึกษาที่ตรงกับเนื้อหา และน่าสนใจตรงกับเรื่องหรือหน่วยที่สอน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้จะได้นำมาสู่ขั้นที่ 2 คือ วิเคราะห์ปัญหาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ หากผู้สอนจัดหากรณีศึกษาได้ตรงกับเรื่องที่สอนได้จะทำให้การเรียนการสอนเกิดการวิเคราะห์หรือระบปัญหาในขั้นที่ 2 ได้ และร่วมมือกันเรียนรู้ไม่ได้ ดังที่มีนักวิชาการหลายคนได้เสนอไว้ Case - Based Learning เป็นการสร้างกรณีศึกษาอันเป็นจุดแข็งเพื่อการแสวงหาความรู้ใหม่ผ่านการประยุกต์ใช้และการอภิปราย เนื่องจากเป็นการบูรณาการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจึงต้องเป็นผู้รวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ และคัดกรองความสำคัญของข้อมูลที่มีและไม่มีประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ Harman [15] ได้กล่าวอีกว่า Case - Based Learning เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นพื้นฐาน โดยทั่วไป

จะนิยามจากกรณีศึกษาที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ด้วยเนื้อหาที่พวกเขาเรียนในชั้นเรียน โดยใช้วิธีการแบบมีอาชีพ โดยกระบวนการดังกล่าวจะกำหนดสถานะผู้เรียนให้แก้ปัญหาผ่านการกระตุ้นจากสถานการณ์จำลองในชีวิตจริง และ แบบร่วมแรงร่วมพลัง (Collaborative Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ [16] ซึ่งสอดคล้องกับ Slavin, Robert E. [17] ที่กล่าวว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ เป้าหมายของกลุ่ม และในขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (Analyze problems of the situation or event) ผู้สอนจะต้องเริ่มใช้คำถามง่าย ๆ เพื่อทบทวนความรู้ของนักศึกษา ก่อน โดยใช้เทคนิค 5 W 1 H (What Who When Where Why How) จากนั้นก็ใช้คำถามที่มีระดับสูงขึ้นเน้นให้นักศึกษาใช้กระบวนการคิดขั้นสูง เป็นคำถามลักษณะที่ท้าทายเพื่อให้นักศึกษาค้นหาสาเหตุของปัญหาว่าคืออะไร ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นี้ หากนักศึกษาเป็นครูหรือนักเรียนจะอย่างไร เป็นต้น เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นการมุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือประมาณค่า [18]

2. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง อยู่ในระดับดีมาก ($= 4.33$, $S.D = 0.73$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาได้ศึกษางานตัวอย่างจากสารสนเทศที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในกลุ่ม Face book ของชั้นเรียน และประเด็นคำถาม โดยใช้กรณีศึกษาทั้ง ในด้านไม่ดี และ ด้านดี ของครูจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งสื่อออนไลน์ และ ข่าวจากสิ่งพิมพ์ และโทรทัศน์ครู ในเรื่องเทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ ผลิตภัณฑ์และการพัฒนาวัตกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการชั้นเรียน ทำให้นักศึกษาได้มีกรณีศึกษาของครูที่สอนดี ๆ เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Mellish and Brink [19] ได้เสนอว่า Case – Based Learning นักศึกษาศึกษาและทำความเข้าใจ และเตรียมพร้อมที่จะวิเคราะห์วิจารณ์สาระสำคัญในกรณี และร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์กรณีศึกษา ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ในขณะนี้ นักศึกษาอาจต่อต้านข้อคิดเห็นใหม่ ๆ ที่ขัดแย้งกับความเชื่อของตน อีกทั้ง Brett [20] ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ Case – Based Learning เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตรวจสอบสมมติฐานจากคำตอบที่ค้นพบและในขั้นนี้มีการนำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้รับรู้ด้วย และ นำผลลัพธ์ไปใช้ นำผลลัพธ์ที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกกลุ่มมาใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. การใช้การจัดการเรียนรู้ แบบ“DAISI 6 Steps” ผู้สอนต้องเลือกกรณีศึกษา จากสารสนเทศ สังกมออนไลน์ ข่าว สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ครู ทั้งในด้านบวก/ดี และด้านลบ/ไม่ดีให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาจากวิดีโอ/สารสนเทศก่อนเข้าชั้นเรียน

2. การใช้การจัดการเรียนรู้ แบบ“DAISI 6 Steps” อาจารย์ต้องมีการตั้งเงื่อนไข และวางแผน แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์การประเมินผลงาน ให้นักศึกษาทราบตั้งแต่ชั่วโมงแรก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน Case Based Learning (CBL) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง (Collaborative Learning) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาอื่น ๆ

2.ควรมีการวิจัยโดยใช้แนวคิด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน Case Based Learning (CBL) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลัง (Collaborative Learning) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการคิด วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Global Megatrends. 21st Century Megatrends. [อินเทอร์เน็ต]. 2012. [cited 2017 October 21] Available from : <https://publications.csiro.au/rpr/download?pid=csiro:EP126135&dsid=DS2>
- [2] Canton, J. The Extreme Future: The Top Trends That Will Reshape the World for the Next 5, 10, and 20 Years. Dutton, New York; 2006.
- [3] George and Meredith Friedman . The Future of War (Power technology and American World Dominance in the 21st Century .3 edition; 2011.
- [4] วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.กรุงเทพฯ : มูลนิธิสคคท-สฤษดิ์วงศ์; 2555.
- [5] ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 111106 ความเป็นครูในสังคมไทย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี : ม.ป.ท; 2557.
- [6] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สกศ. กระทรวงศึกษาธิการ; 2551.
- [7] วัชร เล่าเรียนดี. รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2552.
- [8] ปรมัญ กิจรุ่งเรือง. การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2553.
- [9] Hays R. A practical guide to curriculum design: problem-based, case-based or traditional? Richard Hays, The Clinical Teacher. Vol5, 2, 73–77, June 2008. The clinical teacher. 2008;5(2):73–7; 2008.
- [10] พิมพ์ดี เดชะคุปต์. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์; 2544.
- [11] ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. เติบโตเต็มตามศักยภาพผู้ศตวรรษที่ 21 ของการศึกษาไทย.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2557.
- [12] Anuradha, Gokhale. A. Collaborative Learning Enhances Critical Thinking. [Internet]. 1995 [cited 2017 January 25] Available from : <http://borg.lib.vt.edu/ejournals/JTE/jte-v7n1/gokhale.jte-v7n1.html> (Fall); 1995.
- [13] มาเรียม นิลพันธุ์. วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2558.
- [14] Best, J. W. Research in Education. 3rd ed. New Jersey: Prentice hall Inc; 1977.
- [15] Harman, T., Bertrand, B., Greer, A., Pettus, A., Jennings, J., Wall-Bassett, E., & Babatunde, O. Case based learning facilitative critical thinking in undergraduate nutrition education: students describe the big picture. Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics 2015;115(3):378-388; 2015.
- [16] อารมณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์; 2550.
- [17] Slavin, Robert E. Cooperative Learning Theory, Research and Practice. 2nd; 1995.
- [18] ณัฐกร ดวงพระเกษ. การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามตามแนวทางการคิดระดับสูงของบลูม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2561;8 (3):130-138.
- [19] Mellish, JM & Brink, H. Teaching the practice of nursing: a text in nursingdidactics. 3rd Edition. Durban: Butterworth; 1990.
- [20] Brett E. “Stanaland MD ; Once-daily budesonide aqueous nasal spray for allergic rhinitis: A review”. Clin Ther 2004;26(4):473-92. ; 2004.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

Factors Affecting Organizational Health of Educational Institutions

Under the Office of Vocational Education Commission, Chachoengsao Province

ธีชรณพงษ์ อธิไกรมงคล* พรทิพย์ คำชาย และ หนึ่งฤทัย เมฆวาท

Thattanapong Athikraimongkol*, Pornthip Khamchai and Nuengruthai Mekwathat

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

The Degree of Master of Education, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,

Chachoengsao 24000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: mailto:tanadka@hotmail.com

Received: 19 December 2019, Revised: 26 February 2020, Accepted: 11 March 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 4) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณเทียบบัญญัติไตรยางศ์ จำแนกตามสถานศึกษา ซึ่งพิจารณาจากจำนวนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .970 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 88.10 โดยปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ รองลงมา คือ ด้านแรงจูงใจ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = .142 + 0.132X_1 + 0.328X_2 + 0.342X_3 + 0.140X_4$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' Y = 0.143X_1 + 0.355X_2 + 0.364X_3 + 0.157X_4$

คำสำคัญ : สุขภาพองค์การ, โครงสร้างองค์การ, สภาพแวดล้อมองค์การ, แรงจูงใจ, เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were to study 1) The level of the four factors were, organizational structure, organizational environment, motivation, and digital technology of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao; 2) The organizational health level of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao; 3) The relationship between the factors regarding organizational structure, organizational environment, motivation, and digital technology and organizational health of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao; and 4) The factors regarding organizational structure, organizational environment, motivation, and digital technology affecting organizational health of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao. The sample consisted of school administrators and teachers. Under the Office of the Vocational Education Commission Chachoengsao Determine the proportion of the sample by using the method of calculation Classified by educational institution which is determined by the number of school administrators and teachers by using the Simple Random Sampling method using lottery methods the sample group was 210 people in total. The instrument was five-rating scale questionnaires which was divided into 2 aspects, namely the factors affecting organizational health with the reliability at .924 and organizational health of educational institution with the reliability at .957. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) The level of factors regarding the organizational structure, the organizational environment, the motivation, and the digital technology was average of a high level. 2) The level of organizational health of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao was average of a high level. 3) The factors regarding the organizational structure, the organizational environment, the motivation and the digital technology had a positive correlation with the organizational health of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao province with the statistical significance at the level of .01. 4) The factors regarding the organizational structure, the organizational environment, the motivation and the digital technology affected the organizational health of educational institutions under the office of vocational education commission, Chachoengsao province. The prediction power was at 88.10 percent with the most predicted are environmental factors. And the second highest motivation factors and digital technology factor the statistical significance at the level .01 and organizational structure factors with the statistical significance at the level of .05. Can be written as the forecasting equation in the form of raw scores as follows $Y' = .142 + 0.132X_1 + 0.328X_2 + 0.342X_3 + 0.140X_4$. And forecasting equations in the form of standard scores as follows $Z'y = 0.143X_1 + 0.355X_2 + 0.364X_3 + 0.157X_4$.

Keywords : Organizational Health, Organizational Structure, Organizational Environment, Motivation, Digital Technology

บทนำ

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนประเทศ เพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง อันหมายถึง ประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว สอดคล้องกับยุคดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป การจัดการศึกษาที่ผลิตคนยุคดิจิทัลเข้าสู่การควบคุมเครื่องจักรและสร้างสรรค์ประดิษฐ์กรรม อันนำไปสู่ผลิตภัณฑ์จากความคิดสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จะไปประกอบอาชีพอิสระและเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่มีทักษะทำมาหากินได้ด้วยตนเอง [1] สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิต และ

พัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ และการประยุกต์ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีสุขภาวะที่ดี [2]

สุขภาพองค์การ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การทางการศึกษา และยังเป็นการศึกษาความสามารถของระบบภายในขององค์การ รวมทั้งสุขภาพองค์การยังเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของการมีประสิทธิภาพขององค์การ เรวัตร์ งามบุรงค์ [3] ได้กล่าวว่า สุขภาพองค์การเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของการมีประสิทธิภาพขององค์การ ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการอ่านแสวงหาความรู้ของผู้เรียน 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอน 3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู 4) ความสามารถในการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะสิ่งแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก ซึ่งฮอยและซาโบ Hoy & Sabo [4] กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ของการมีประสิทธิภาพขององค์การที่ดีมีทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) เกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา 2) ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 3) อำนาจอิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา 4) การสนับสนุนทรัพยากร 5) การอยู่ร่วมกันของครู และ 6) การมุ่งเน้นวิชาการ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการส่งเสริมให้องค์การมีสภาวะที่องค์การสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์การ เพื่อให้องค์การอยู่ท่ามกลางสังคมที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว เรวัตร์ งามบุรงค์ [3] ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยเลือกปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การแบบทางการ 2) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ 3) เทคโนโลยี 4) แรงจูงใจ และ 5) วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ อรัญญา สารีโพธิ์ [5] กล่าวว่า สิ่งที่มีผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานในโรงเรียนที่ปฏิบัติอยู่จริง ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัจจัย 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ 2) ปัจจัยด้านระบบสังคม 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ 4) ปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์การ 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ของนักวิชาการ นักการศึกษา ทำให้ได้ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างองค์การ 2) ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ 3) ด้านแรงจูงใจ และ 4) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สถานศึกษาที่มีสุขภาพดีหรือเป็นองค์การที่มีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะมีตัวบ่งชี้หรืออาศัยสิ่งสำคัญหลายประการ ดังผลการวิจัยของ เรวัตร์ งามบุรงค์ [3] พบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 80 ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากผลการศึกษางานวิจัยข้างต้น จึงพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยี สามารถพยากรณ์สุขภาพองค์การได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์ [6] ทำการวิจัยและกล่าวถึงระบบอาชีวศึกษาไทยว่า ปัญหาที่สำคัญในการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาในปัจจุบันยังขาดแคลนงบประมาณในระบบอาชีวศึกษา การลงทุนด้านครุภัณฑ์ของอาชีวศึกษาถือว่าค่อนข้างต่ำจนเป็นเหตุให้การเรียนการสอนไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขาดแคลนบุคลากรในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน และมีความถนัดวิชาชีพเฉพาะด้าน ดังที่ศศิธร บัวทอง และ ศจี จิระโร [7] ได้ทำการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาโดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ ปรากฏว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยต่ำที่สุดในตัวบ่งชี้ที่ 4 ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ระดับคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเท่ากับ 2.45 รองลงมา คือ ผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 5 ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้เท่ากับ 2.57 และผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ เท่ากับ 3.19 ส่วนตัวบ่งชี้อื่น มีผลการประเมินเฉลี่ย

ระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการสรุป รายงานผลการประเมินตนเองของแต่ละวิทยาลัย ผลปรากฏว่า ด้านบุคลากรเป็นปัจจัยหนึ่งขององค์การ ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งนั้นมีบุคลากรฝ่ายบริหารไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการทรัพยากร ส่งผลให้สายงานการบังคับบัญชาไม่ครอบคลุมกับงานในวิทยาลัย อีกทั้งการจัดสรรงบประมาณด้านครุภัณฑ์และวัสดุฝึกที่มีการแบ่งตามรายชื่อของผู้เรียนเป็นผลให้สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยจึงทำให้ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลากรที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวจำนวนมาก เมื่อถึงเวลาสิ้นภาคเรียนจะมีการย้ายเข้าหรือย้ายออกอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนผลงานวิจัย นวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์ ในส่วนของการเผยแพร่ผลงานและการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจำนวนน้อย สาเหตุโดยภาพรวม เนื่องจากสถานศึกษามีทรัพยากรขององค์การทางด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ รวมทั้งจากผลรายงานการประเมินตนเองของวิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม ประจำปีการศึกษา 2560 [8] พบว่า จุดที่ควรพัฒนาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและต่อสุขภาพขององค์การ ประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษามีไม่เพียงพอในทุกสาขาวิชาชีพต่อจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา อีกทั้งยังขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกรายวิชาและทุกภาคเรียนยังมีจำนวนน้อย อีกทั้งควรมีการประเมินผลตามสภาพจริง และมีการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนควรมีระบบการดูแลติดตามพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ จากสภาพผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การตรวจสอบประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์การทางการศึกษาได้อย่างชัดเจน คือ การตรวจสอบ “สุขภาพขององค์การ” เพราะสุขภาพขององค์การ คือ ความสามารถขององค์การในการปฏิบัติงานตามภารกิจ สถานศึกษาที่สามารถบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพขององค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งเป็นข้อมูลในการวางแผนกำหนดนโยบาย มาตรการส่งเสริมพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับสุขภาพขององค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้าน โครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับสุขภาพขององค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้าน โครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ส่งผลต่อสุขภาพขององค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 สถานศึกษา รวมประชากรทั้งสิ้น 420 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2562 ได้จากการกำหนดขนาดจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน [9] ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยครั้งนี้เพิ่มขึ้นอีก 5 % ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 210 คน เพื่อให้ผลที่ได้มีความแม่นยำในการ

วิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 199 คน กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณเทียบบัญญัติไตรยางศ์ จำแนกตามสถานศึกษาทั้ง 7 สถานศึกษา พิจารณาจากจำนวนของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 ถึง 1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ในวิทยาลัยเทคนิคชลบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน และวิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน รวมเป็น 30 คน จากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของครอนบาค [10] เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .924 และสุขภาพองค์การของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น .957 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ เท่ากับ .970

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคจุฬาภรณ์ (ลาดขวาง) วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคามและวิทยาลัยการอาชีพบางปะกง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้ง 7 สถานศึกษาด้วยตนเอง และ 3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามวันและเวลาที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัย	n = 210			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ	4.22	0.52	มาก	3
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ	4.27	0.52	มาก	2
3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	4.20	0.51	มาก	4
4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	4.34	0.54	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.26	0.48	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

1.1 ระดับปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ตามที่สถานศึกษาอาชีวศึกษากำหนด ซึ่งการจัดโครงสร้างการบริหารจะมีการดำเนินงานบริหารแบ่งเป็น 4 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และฝ่ายวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [11] สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณพงศ์ ดาเลศ [12] ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ระดับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการจัดอาคารสถานที่ภายในสถานศึกษามีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีสถานที่ตั้งเหมาะสม วัสดุอุปกรณ์ภายในสถานศึกษามีความเพียงพอต่อการเรียนการสอน มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงาน สถานศึกษามีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกได้ บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเชิด พุทธเจริญ [13] ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ ศรีภัทรประภา [14] ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ระดับปัจจัยด้านแรงจูงใจ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา กำหนดให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานตามที่ต้องการหรือตามความคาดหวังของสถานศึกษา ทำให้บุคลากรรู้สึกอยากทำงานขึ้นในตัวเอง ได้แก่ ให้การยอมรับในความคิดและการกระทำของบุคลากร การให้อิสระในการทำงาน การให้รางวัล การยกย่องชมเชย การให้การสนับสนุนและการไม่ให้ความสำคัญจากผู้บริหารและการลงโทษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สวนันท์ ชัยวร [15] ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ระดับปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รู้จักนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น มีการเรียนการสอนในลักษณะอีเลิร์นนิ่ง (E-Learning) นักเรียนได้เรียนรู้จากเว็บไซต์ ที่นำเสนอเรื่องต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะมัลติมีเดีย มีการใช้เครือข่ายไร้สายด้วยเทคโนโลยี WI-FI ทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสรุภต์ บุญเกษม, สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และวินัย รังสินันท์ [16] ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับคุณภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเกี่ยวกับคุณภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน

คุณภาพองค์การของสถานศึกษา	n = 210			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา	4.13	0.46	มาก	5
2. ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	4.26	0.51	มาก	1
3. ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา	4.18	0.55	มาก	2
4. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	4.14	0.55	มาก	4

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณภาพองค์การของสถานศึกษา	n = 210			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
5. ด้านการอยู่ร่วมกันของครู	4.02	0.58	มาก	6
6. ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ	4.15	0.56	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.15	0.48	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา และด้านการอยู่ร่วมกันของครู ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความสำคัญขององค์การที่มีสุขภาพสมบูรณ์ จะทำให้องค์การนั้น ได้รับความไว้วางใจจากสังคม ทำให้เกิดการยอมรับ และการเชื่อถือเกิดขึ้น สถานศึกษาจึงได้นำเอาทรัพยากรบุคคล และวัสดุสิ่งของมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ พระครูปฐมเจติยานุรักษ์ (สมพงษ์ สมจิตโต), [17] สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา สารีโพธิ์ [5] ที่ศึกษาพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ปุริสา [18] ที่ศึกษาพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร โดยรวมอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y
X_1	1.000				
X_2	.888**	1.000			
X_3	.744**	.759**	1.000		
X_4	.844**	.810**	.725**	1.000	
Y	.865**	.889**	.850**	.831**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้าน โครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{x_1y} = .865$, $r_{x_2y} = .889$, $r_{x_3y} = .850$, $r_{x_4y} = .831$) ส่วนผลการศึกษาความสัมพันธ์รายปัจจัยกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า

3.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก เท่ากับ .865 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและกระตุ้นให้สมาชิกขององค์การร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุจุดประสงค์หลักขององค์การ โดยอาศัยหลักการของการจัดการองค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเชิด พุทธเจริญ [14] พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

3.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก เท่ากับ .889 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งสภาพแวดล้อมทั่วไปและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเชิด พุทธเจริญ [14] พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

3.3 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก เท่ากับ .850 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นข้าราชการครูและบุคลากรการศึกษา ซึ่งเป็นเสมือนพลังที่กระตุ้นพฤติกรรมให้แต่ละบุคคล ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานไปในทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย และความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณพงศ์ ดาเลศ [13] ที่พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพของโรงเรียนเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา สารโพธิ์ [5] ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากกว่าสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก เท่ากับ .831 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา เห็นว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญต่อการบริหารงานและความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา นอกจากนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลยังเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการจัดการในองค์การ เพราะองค์การใดก็ตามที่มีอำนาจเทคโนโลยีสูงจะสามารถก้าวล้ำหน้าองค์การอื่นได้ ซึ่งองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นมิติสำคัญที่องค์กรต้องให้ความสำคัญ เช่นเดียวกับด้านบุคคลและด้านกระบวนการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชูเชิด พุทธเจริญ [14] พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา				
	b	S.E.b	β	t	Sig
(Constant)	.136	.107	-	1.271	.205
X_1	.139	.057	.147	2.454*	.015
X_2	.348	.053	.367	6.533**	.000

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา				
	b	S.E.b	β	t	Sig
X_4	.145	.044	.158	3.332**	.001

ค่าคงที่ (a) = .136 , R = .938 , R² = .881 , adjusted R² = .878 , S.E._{est} = .173

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .938 ส่วนค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .881 หมายถึง ตัวพยากรณ์ทุกตัวร่วมกันพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา และมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 88.10 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .173

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .367 รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .348 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .158 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .147 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งสามารถพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 88.10 โดยปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างองค์การ ด้านสถานศึกษาประชาสัมพันธ์แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาให้บุคลากรได้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการจัดโครงสร้างต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการประสานงาน และสอดคล้องกับเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและทำให้มีมาตรฐานของงาน

1.2 จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมองค์การ ด้านสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่เหนือการควบคุมของสถานศึกษา ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงาน of สถานศึกษา ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรส่วนท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ภายนอก

1.3 จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจ ด้านผู้บริหารกระตุ้นให้ครูและบุคลากรตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ท้าทายความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญ และคำนึงถึงการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แก่ ให้การยอมรับในความคิดและการกระทำของบุคลากร การให้อิสระในการทำงาน การให้รางวัล การยกย่องชมเชย เพราะการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือเป็นผู้นำองค์กร ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมหลาย ๆ ประการ และหน่วยงาน ต้นสังกัดสามารถนำข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายขององค์การได้

1.4 จากการศึกษาพบว่า เทคโนโลยีดิจิทัล สถานศึกษาใช้เครือข่ายไร้สายด้วยเทคโนโลยี Wi-Fi ทั้งในและนอกห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนการสอน การมีเครือข่ายเชื่อมโยงเข้า Internet ที่สะดวก รวดเร็ว ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มที่

1.5 จากการศึกษาพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการอยู่ร่วมกันของครู มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องหาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่ต้องทำร่วมกัน โดยใช้รูปแบบการทำงานเป็นทีม รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความสามัคคีกลมเกลียว ความรู้สึกพึงพอใจในกันและกัน ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีความเอื้ออารีต่อกัน มีความกระตือรือร้น และตั้งใจปฏิบัติงาน มีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นของครูในโรงเรียน และมีความรู้สึกที่ดีต่องานสอน และต่อนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อบุคคลและวัตถุประสงค์ขององค์กร

1.6 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์กร ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ต้องมีการวางแผนการดำเนินการ บริหารจัดการองค์กร กำหนดนโยบายหรือเกณฑ์การทำงานให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู และผู้บริหารจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากร กระตุ้นให้ครูได้มีความเชื่อมั่นว่าครูมีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ครูสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ซึ่งจะทำให้สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มขึ้น

1.7 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์กร ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ความเป็นธรรมในการบริหารงาน และพิจารณาจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน และเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาครู ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปรีชญนันท์ นิลสุข. อาชีวศึกษากับประเทศไทย 4.0. วารสารอาชีวะก้าวไกล, 2560;3;12-13.
- [2] ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการอาชีวศึกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ ง. ข้อมูลวันที่ 18 กันยายน 2561.
- [3] เรวดีจร ะบุรงค์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2558.
- [4] Hoy, W. K. & Sabo, J.D. Quality Middle Schools: Open and Healthy. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. 1997.
- [5] อรัญญา สาริโพธิ์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; 2553.
- [6] สุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. ปัญหาของระบบอาชีวศึกษาไทย [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงข้อมูล วันที่ 1 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้จาก : <http://pokpong.org/writing/vocational-education>.
- [7] ศศิธร บัวทอง และศศิ จิระโร. การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม พ.ศ. 2554-2558 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2560;10;1;113-125.
- [8] วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม. รายงานการประเมินตนเองของวิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม. ฉะเชิงเทรา. 2560.

- [9] Krejcie M.R. & Morgan D.W. Determining sample size for research activities. Educational and psychological Measurement. 1970.
- [10] Cronbach, L.J. Essentials of psychological testing. (5th ed). New York: Harper Collins. 1990.
- [11] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา. [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 29 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก : www.lertkrai.net/ivec/vec-jd.pdf
- [12] คณพงศ์ ดาเลศ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี; 2555.
- [13] ชูเชิด พุทธเจริญ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์; 2558.
- [14] พิมพ์ ศรีภัทร ประภา. สุขภาพองค์การของโรงเรียนนานาชาติวินัดภูมิ. [การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม.] . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ; 2554.
- [15] สวานันท์ ชัยวร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา; 2559.
- [16] สรคุปต์ บุญเกษม, สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และวินัย รังสินันท์. ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 2560;11;1; 217.
- [17] พระครูปฐมเจติยานุรักษ์ (สมพงษ์ สมจิตโต). สภาพการบริหารการศึกษาอาชีวศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 2559; 3; 47-61
- [18] สรวุฒิ ปุริสา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2553.

การพัฒนา รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี

Development of the Management Model of TO BE NUMBER ONE to Excellence of Watjuntrawart (Sukprasarnrat) School

จันทร์พ้อง สมุทรพ้อง* เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล และ กาญจนา บุญส่ง
Junpong Smutpong*, Uamporn Toupanurakkun and Kanchana Boonsong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: : J_ouy@hotmail.com

Received: 29 November 2018, Revised: 13 December 2018, Accepted: 24 January 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส 2) พัฒนา รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครู จำนวน 6 คน และนักเรียนแกนนำจำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือประเภทนวัตกรรม คือ คู่มือการดำเนินการการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ (1) แบบบันทึกภาคสนาม (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม (4) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และ (5) แบบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานทุบิ่ นั้ มเบอร์วันมีการบริหารบูรณาการอย่างเป็นระบบภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน และนำเกณฑ์คุณภาพเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศมาประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน มีการดำเนินการเชิงปฏิบัติการในแต่ละด้านโดยใช่วงจรคุณภาพ PDCA ในการจัดการทุกขั้นตอนส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลรักษามาตรฐานพร้อมในการเป็นต้นแบบระดับยอดเยี่ยมประจำปี 2) รูปแบบการบริหารงานทุบิ่ นั้ มเบอร์วันของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ที่เรียกว่า 5SI-KD คือ 1) กลยุทธ์ (Strategy) 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) 3) รูปแบบการบริหาร (Style of Management) 4) บุคลากร (Staff) 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) 6) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และ 7) เครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม (Device-Technology-Innovation) ด้วยการใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA ในการขับเคลื่อน หลังจากการนำรูปแบบฯ ไปใช้ พบว่า นักเรียนแกนนำมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารงาน ทุบิ่ นั้ มเบอร์วัน ความเป็นเลิศ

Abstract

This research aims to 1) study the administrative conditions, and 2) develop To Be Number One administrative model of Watjuntrawart (Sukprasarnrat) School, Phetchaburi Province. The sample group used in the research consisted of 6 administrators, 6 teachers

and 58 leading students. The tools used in the research consisted of 1) innovative tools which was the operation manual of To Be Number One administration for excellence, 2) tools for data collection which were (1) a field record form; (2) structured interview; (3) focus group discussion; (4) suitability assessment form of model; and (5) assessment form for innovative thinking skills of students. The statistics used to analyze quantitative data were mean and percentage, standard deviation, while qualitative data were analyzed with content analysis.

The research results were as follows: 1) The administration of To Be Number One was systematically integrated with cooperation from all sectors. The work implemented the policy and the main strategy and also applied quality criteria for excellent operations to improve quality and increase competitiveness under PDCA quality cycle in every step. As a result, the school was awarded in maintaining the standard for being ready to be the top diamond model in the 1st year. 2) To Be Number One administrative Model of Watjuntrawat (Sukprasarnrat) School, Phetchaburi Province had 7 factors called 5St-KD: 1) strategy; 2) structure; 3) style of administration; 4) staff; 5) stakeholders; 6) knowledge management; and 7) device, technology and innovation by using the PDCA quality cycle process to drive. After implementing the model, it was found that the leaders of the students had innovative thinking skills in the highest level.

Keywords : Administrative model, To Be Number One, Excellence

บทนำ

โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE เป็นโครงการหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการดำเนินงานเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมนักเรียนให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น พร้อมมีจิตสาธารณะ และยังสามารถพัฒนาทักษะการคิดในยุคใหม่ได้ โดยเฉพาะทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม จากข้อมูลในปี พ.ศ.2558 ของกรมสุขภาพจิต พบว่า โรงเรียนวัดจันทราวาส เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับยอดเยี่ยม ในขณะที่ยังมีสถานศึกษาอีกหลาย ๆ แห่งไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการฯ เนื่องจากยังไม่มีแนวทางในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ต่อเนื่องและเข้มแข็ง และถึงแม้ว่าโรงเรียนวัดจันทราวาส เป็นต้นแบบโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE แล้ว แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องพัฒนาต่ออย่างขมขื่น เพื่อให้ทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงของโครงการตลอดจนยุคสมัยที่เปลี่ยนไป การบริหารงานจึงต้องมีการปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา โรงเรียนจึงควรมีแนวทางการบริหารจัดการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศได้

จากหลักการแนวคิด และเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดจันทราวาส ว่ามีองค์ประกอบ และรูปแบบอย่างไรที่ทำให้การบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ประสบความสำเร็จจนสามารถก้าวสู่ความเป็นเลิศได้ ภายใต้งบประมาณ เวลา และทรัพยากรที่จำกัด ซึ่งข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE ได้นำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ให้มีความคุ้มค่าส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา อันนำไปสู่การพัฒนาขมขื่น TO BE NUMBER ONE ที่จัดตั้งในสถานศึกษาให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยพัฒนารูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน มีการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการพัฒนารูปแบบ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการแก้ปัญหาการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาสโดยการลงภาคสนาม แหล่งข้อมูล คือ โรงเรียนวัดจันทราวาส เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในการพัฒนารูปแบบจำนวน 9 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับการบริการงานเชิงระบบ และการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 12 แนวคิด แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นตารางการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 3 พัฒนารูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นที่ 1 และจากการศึกษาสภาพปัจจุบันจากการลงภาคสนามในขั้นที่ 2 พร้อมทั้งประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ แหล่งข้อมูล คือ บุคลากร โรงเรียนวัดจันทราวาส เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศ โดยการสนทนากลุ่มศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และประเมินความสอดคล้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ แหล่งข้อมูล คือ ผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับการบริหารและการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศ แหล่งข้อมูล คือ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โครงการและแบบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียนแกนนำในการใช้รูปแบบฯ และรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศ พร้อมคู่มือและแบบประเมินการดำเนินการการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนวัดจันทราวาส วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 3 ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดจันทราวาส

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส พบว่า โรงเรียนดำเนินโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 – ปัจจุบัน บริหารจัดการภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดำเนินตามแผนนโยบายและยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE บริหารจัดการโดยใช้ทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ทำให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมของงาน TO BE NUMBER ONE ได้ทั้งหมดตามองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ก่อให้เกิดการวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาของงานทั้งระบบ โดยใช้กลไกวงจรคุณภาพ PDCA ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนามาขับเคลื่อนการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE และยังมีเกณฑ์คุณภาพเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศมาประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนั้นยังพบว่าในการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส มีการบริหารแบบองค์รวม โดยบูรณาการงานด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจน สามารถถ่ายทอดไปสู่ฝ่ายงานต่าง ๆ ภายใต้การสร้างเป้าหมายร่วมกัน

โดยมีคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการ TO BE NUMBER ONE ทำงานอย่างเข้มแข็งจริงจังสืบรุ่นต่อรุ่นอย่างยั่งยืน และมีผู้บริหารอันเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนงาน TO BE NUMBER ONE ให้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามแนวทางการดำเนินงาน 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชน และ 3) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีองค์ประกอบการดำเนินงาน ที่เรียกว่า 3ก ได้แก่ ก-กรรมการ ก-กองทุน และ ก-กิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนสามารถค้นพบตนเองกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกมีศักยภาพ เชื่อมมั่นและภูมิใจตนเอง มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ยังสามารถสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ในการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE ส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัล TO BE NUMBER ONE สถานศึกษารักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับยอดเยี่ยม ปีที่ 1 เป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้ แหล่งศึกษาดูงานของชมรม TO BE NUMBER ONE รับโล่องค์กรที่มีผลงานดีเด่นและการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด เป็นต้น

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5St-KD ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้างองค์กร (Structure) รูปแบบการบริหาร (Style of Management) บุคลากร (Staff) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และเครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม (Device- Technology – Innovation)

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONEสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี

จากภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดจันทราวาส องค์ประกอบ 5St-KD คือ 1) กลยุทธ์ (Strategy) คือ การสร้างวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในงาน TO BE NUMBER ONE ที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้ สามารถถ่ายทอดไปสู่ฝ่ายงานต่าง ๆ ภายใต้การสร้างเป้าหมายร่วมกัน 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) คือการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีระบบการสื่อสารแบบเปิดเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนางาน TO BE NUMBER ONE และสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน 3) รูปแบบการบริหาร (Style of Management) คือ รูปแบบของภาวะผู้นำในการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ที่กล้าคิดนอกกรอบภายใต้หลักการและเหตุผลที่เหมาะสม สามารถเป็นต้นแบบให้กับทีมงานแกนนำ ส่งเสริม เปิดโอกาส ให้อิสระ และไว้วางใจให้ทีมงานได้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ 4) บุคลากร (Staff) คือ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้วยการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม การสร้างขวัญกำลังใจด้วยการให้แรงเสริมเชิงบวก การจัดการให้เกิดผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันได้แก่ สมาชิก (นักเรียน) สมาชิกสมทบ (ครู ผู้ปกครอง) หรือแม้กระทั่งชุมชน เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสร้างความผูกพันต่อสมาชิก ในการพัฒนาผลการดำเนินงาน ตลอดจนความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมตามหลัก 3 ยุทธศาสตร์ ของ TO BE NUMBER ONE การจัดกลุ่มสมาชิกตามความสนใจ ตามความสามารถพิเศษ ความเป็นเลิศ หรืออัจฉริยภาพที่โดดเด่นของสมาชิก 6) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) คือ ความสามารถในการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมาชิกให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ในการดำเนินงาน

TO BE NUMBER ONE อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพโดยเน้นระบบเครือข่าย 7) เครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม (Device-Technology – Innovation) คือ การบริหารจัดการด้านเครื่องมือ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทางด้านการพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เอื้อต่อการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE ด้วยการใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุง ครบทุกองค์ประกอบ

ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ผู้ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดจันทราวาส พบว่าความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สูงที่สุด คือ การวัดประเมินผลรูปแบบฯ รองลงมา คือ รูปแบบฯ สามารถนำไปใช้ได้จริงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE และองค์ประกอบของรูปแบบฯ ส่วนด้านที่ต่ำที่สุด คือรูปแบบฯ มีความสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE และองค์ประกอบของรูปแบบฯ

นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าผลการประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียนแกนนำในการใช้รูปแบบฯ นักเรียนมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับดังนี้คือผลงานดัดแปลง(Modification Product) รูปแบบผลงานใหม่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงผลงานเดิมที่มีอยู่ รองลงมาคือผลงานนวัตกรรม (Innovation Product) ผลงานใหม่ผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการสมัยใหม่ ส่วนระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมที่มีผลการประเมินต่ำสุดคือ ผลงานนวัตกรรม (Innovation Product)รูปแบบผลงานใหม่มีความแปลกใหม่

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี และสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส มีการบริหารบูรณาการอย่างเป็นระบบ ภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดำเนินตามแนวนโยบายและยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE มีการดำเนินการเชิงปฏิบัติการณ์ในแต่ละด้าน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการจัดการทุกขั้นตอน อภิปรายได้ว่า การบริหารการดำเนินงานโครงการหรือ นโยบายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการหนึ่งที่น่าพอใจครบรูปเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับRobbins[1]จันทรานี สงวนนาม[2]และรุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร[3] ที่กล่าวว่า ระบบประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำกิจกรรมให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการขององค์กร

2. รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบคือ 1) กลยุทธ์ (Strategy) 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) 3) รูปแบบการบริหาร (Style of Management) 4) บุคลากร (Staff) 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)6) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และ 7) เครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม (Device-Technology – Innovation)ที่ผู้วิจัยเรียกองค์ประกอบนี้ว่า 5St-KD องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์ และเป็นกระบวนการมุ่งไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระบบด้วยวงจรคุณภาพ PDCA โดยผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำในการผลักดันให้องค์ประกอบเหล่านั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการเชื่อมโยงและการบูรณาการระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานตามที่โรงเรียนตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลตามองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์ (Strategy) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้วางแผนในภาพรวมของงาน เพื่อนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ให้พัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และทำให้เกิดความชัดเจนในภารกิจและบทบาทความเกี่ยวข้องของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ และยังเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของกูลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick) [4] ที่กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของกระบวนการทำงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ คือ การวางแผนที่ดี ที่เรียกว่า การวางแผนกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะการวางแผนกลยุทธ์มุ่งเน้นการคาดคะเนสภาพในอนาคต และหาแนวทาง

หรือกลยุทธ์กำกับการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำองค์กรไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ สอดคล้องกับ พัทธราภรณ์ ดวงชื่น [5] ที่กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของการวางแผนกลยุทธ์ คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร ซึ่งจะเป็นการระบุหรือกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่องค์กรต้องการก้าวไปสู่ ถ้าไม่สามารถกำหนดทิศทางของตนเองได้อย่างดีและชัดเจนแล้วกลยุทธ์ขององค์กรที่จัดทำขึ้นมาจะไม่สามารถนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้

2.2 โครงสร้างองค์กร (Structure) ในการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ให้เกิดผลการดำเนินงานที่สามารถมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้อย่างยั่งยืน โรงเรียนต้องมีระบบบริหารจัดการด้านโครงสร้างที่ทำให้ทราบถึงการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำงาน และช่องทางการติดต่อสื่อสารการไหลของข้อมูล รวมทั้งหน้าที่ที่แต่ละคนในสายงานต้องรับผิดชอบและตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นกลไกรองรับการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ สอดคล้องกับ แนวคิด 7-S Framework ของ McKinsey ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับองค์กรที่มีความเป็นเลิศ โครงสร้างองค์กรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงขนาดการควบคุม การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจนารถ อมรประสิทธิ์และคณะ [6] และศุภลักษณ์ เศษชะพานิช [7] ที่พบว่า โครงสร้างองค์กรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ

2.3 รูปแบบการบริหาร (Style of Management) จะทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารต้องนำกระบวนการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เพราะถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการผลักดันและขับเคลื่อนโรงเรียนให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารจึงต้องมีวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น การสื่อสาร การสร้างบรรยากาศ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเครือข่ายร่วมพัฒนา มีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือของบุคลากรทุก ๆ ฝ่าย ต้องให้การสนับสนุนในทุกด้านนอกจากนั้นการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศจำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และเครือข่าย หากโรงเรียนสามารถดึงชุมชนและเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้มาก ย่อมมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จสูง ซึ่งนอกจากโรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนแล้ว ชุมชนและเครือข่ายก็จะมีโอกาสได้เรียนรู้จากโรงเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ธนิก คุณเมธิกุล [8] ที่กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายจะทำให้มองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตเป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรม มีความเป็นเอกภาพ

2.4 บุคลากร (Staff) คือ ทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์กร ภารกิจต่าง ๆ ของงาน TO BE NUMBER ONE จะลุล่วงไปได้ก็ต่ออาศัยความรู้ ความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดี โดยใช้กระบวนการบริหารงานที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ka-ho Mok [9] ที่กล่าวถึง การสนับสนุนบุคลากรให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการบริหารที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับนัฐธยา พิพัฒน์นราธร และนิษฐ์วี จิรโรจน์ภิญโญ [10] กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรอื่น ๆ ในองค์กร ทรัพยากรมนุษย์เป็นมิติที่ต้องเสริมสร้าง พัฒนา รักษา ลงไว้ ถ้ามีการบริหารอย่างเป็นระบบจะช่วยขับเคลื่อนให้มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศได้

2.5 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในงาน TO BE NUMBER ONE ที่สำคัญคือ สมาชิก ซึ่งหมายถึงนักเรียน รองลงมาคือ สมาชิกสมทบ ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารต้องสำรวจความต้องการ และความจำเป็น รับฟังเสียง ร่วมกำหนดเป้าหมาย และบริการตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เกิดความประทับใจ ฟังพอใจ เกิดความมั่นใจในคุณภาพ โดยเฉพาะการตอบสนองความต้องการจำเป็นของสมาชิกซึ่งเป็นลูกค้าที่สำคัญ เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผู้ตัดสินใจคุณภาพและผลการดำเนินการของงาน TO BE NUMBER ONE ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องคำนึงถึงรูปแบบและคุณลักษณะของกิจกรรมและบริการ รวมทั้งช่องทางที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึง เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งจะนำไปสู่การประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ หลักการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศและสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิก คุณเมธิกุล [8] กล่าวว่า

องค์ประกอบด้านความผูกพันของสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการยกระดับจากความพึงพอใจของผู้รับบริการไปสู่การได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการใช้บริการ ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกประทับใจมากยิ่งขึ้น เกินกว่าความพึงพอใจที่เคยเป็นของเป้าหมายการให้บริการในอดีตที่ผ่านมา

2.6 การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ข้อมูลสารสนเทศเป็นทรัพยากรที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้ใดได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องรวดเร็วกว่าจะเป็นผู้ได้เปรียบ เพราะสามารถใช้สารสนเทศเหล่านั้นในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ดังนั้นข้อมูลสารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหาร โดยเฉพาะการวางแผนงาน และการกำหนดนโยบายต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ มีความละเอียด ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงตามความต้องการ และทันสมัย จึงช่วยให้การวางแผนการบริหารจัดการและการตัดสินใจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามหากหน่วยงานใดไม่ได้มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงานก็ย่อมเสี่ยงต่อความผิดพลาดสูงและผลการดำเนินงานก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ผู้ที่เป็นเลิศของโรงเรียน จึงต้องมีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐาน ที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ เป็นระบบ ทันสมัย ทันต่อการใช้งาน สอดคล้องกับเสาวภา เมืองแก่น และคณะ[11] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย พบว่า การส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งจำเป็น และควรทำ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญจะสามารถพัฒนาส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศได้

2.7 เครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม (Device- Technology – Innovation) จะนำองค์กรไปสู่การสร้างมิติใหม่ มีความสำคัญต่อระบบงาน กระบวนการและการปฏิบัติงาน TO BE NUMBER ONE ทุกด้าน ผู้บริหารจึงควรชี้แนะและบริหารงานเพื่อให้นวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร รวมทั้งบูรณาการกับการปฏิบัติงานประจำวัน ต้องมีระบบการปรับปรุงผลการดำเนินงานที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ โดยมีเครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมมาช่วยในการอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับหลักการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศตามแนวคิด ของเซอร์โต (Certo) [12] ที่กล่าวว่า วัฏจักรประกอบเทคโนโลยี (Technology Factors) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศขององค์กร ซึ่งสามารถวัดได้ในแง่ของประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเจริญเติบโตขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับเสาวภา เมืองแก่น และคณะ[11] ที่กล่าวว่า วัฏจักรจัดการเทคโนโลยีโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานมีบทบาทและสำคัญมากที่สุดในยุคปัจจุบัน ดังนั้นต้องมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงจะทำให้มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้รูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรีเป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพงาน TO BE NUMBER ONE เพื่อให้เกิดการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในงาน TO BE NUMBER ONE ควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ และพิจารณาประกอบการตัดสินใจใช้รูปแบบในการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนางาน TO BE NUMBER ONE ได้จริง โดยเน้นแนวคิดเรื่องการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และให้การสนับสนุนปัจจัยทางการบริหารที่เหมาะสมและเพียงพอให้สอดคล้องกับนโยบายในการทำงาน TO BE NUMBER ONE

2. หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในงาน TO BE NUMBER ONE ควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ให้เป็นเลิศมากขึ้น และเมื่อนำรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส ไปใช้แล้วควรจัดทำวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อนำผลไปปรับปรุงสู่การนำไปใช้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

3. การนำรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาสไปใช้ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมทั่วทั้งโรงเรียน และควรจัดให้มีกลุ่มงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารคุณภาพ TO BE NUMBER ONE เป็นการเฉพาะ เนื่องจากเป็นภาระงานที่สำคัญของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป รวมทั้งควรจัดให้มีคณะกรรมการบริหารทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับติดตาม และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ผู้ความ เป็นเลิศไปสู่การปฏิบัติให้มากที่สุด อาจจะอยู่ในสายงานการบังคับบัญชาของผู้บริหาร โดยตรง เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงานให้มีความ เป็นอิสระและคล่องตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและความพร้อมของโรงเรียน

4. สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE ควรนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ “วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ” ของการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) เพื่อที่จะได้นำข้อค้นพบเชิงประจักษ์จากผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีให้กับ โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะยกระดับคุณภาพงาน TO BE NUMBER ONE

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารผู้ความ เป็นเลิศของ โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงาน TO BE NUMBER ONE ผู้ความ เป็นเลิศของโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- [1] Robbins, S. P., & Coulter, M. K. Fundamentals of Management(9th ed.). Upper SaddleRiver, NJ: Pearson-Prentice Hall. 2007.
- [2] จันทรานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บั๊ค พ้อยท์.2551.
- [3] รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร “แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์กร” ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการ บริหารการศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2551.
- [4] Gulick and Urwick. Papers on the Science of Administration. New York : Columbia University Press.. 1937.
- [5] พัชรภรณ์ ดวงชื่น. องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรใน ประเทศไทย.[ดุยฉินิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุยฉินิพนธ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2558.
- [6] เบนจนากร อมรประสิทธิ์, จิตมา วรณศรี, วิทยา จันทร์ศิลา และสำราญ มีแจ้ง. รูปแบบการบริหารผู้ความ เป็นเลิศของโรงเรียน อนุบาลประจำจังหวัด. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2558; 17(3), 1-10.
- [7] สุกลักษณ์ เศษระพานิช. การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน. [ดุยฉินิพนธ์ปริญญาครุศาสตร ดุยฉินิพนธ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550.
- [8] ธนิก คุณเมธิกุล. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพ การบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน. [ดุยฉินิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุยฉินิพนธ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2552.
- [9] Ka-ho Mok, Decentralizational and marketization of education in Singapore: A case study of the excellence model. Journal of educational administration, 2003; 41(4), 35-42. Retrieved from http://www.tameside.gov.uk/schools_grid/se/fassess/model-gif.
- [10] นัฐษา พิพัฒน์นราธร และนิษฐ์วดี จิโรจน์กัญญา.การบริหารจัดการผู้ความ เป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์,2561;5(1),12.
- [11] เสาวภา เมื่อแก่น, จอมพงศ์ มงคลวนิช และ ประกอบ คุณารักษ์. องค์ประกอบของการจัดการองค์การแห่งความเป็นเลิศของ มหาวิทยาลัยเอกชนไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี,2561;12(28): 328-341.
- [12] Certo, Samuel C. Modern Management. New jersey: Prentice Hall.2000.

แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง
จังหวัดเพชรบุรี

Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion
Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province

กุลสกวาว์ เลาสถิต*

Kulsakwao Loahasthit*

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: oleloma@gmail.com

Received: 11 January 2020, Revised: 8 April 2020, Accepted: 23 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี และ 3) วิเคราะห์และนำเสนอแผนวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของกลุ่มผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวใน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี มีจุดแข็งคือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง แต่ยังคงมีจุดอ่อนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการผลิตและด้านการบริหารจัดการ ส่วนในการวางแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การพัฒนาด้านการผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการของสมาชิก

คำสำคัญ : แผนกลยุทธ์ วิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยว ศักยภาพชุมชน การบริหารจัดการ

Abstract

A study of Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province aimed to 1) study the management potential of community enterprise of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province 2) study of Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province 3) analyze and present community enterprise plans for Tourism Promotion of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province. This research was a qualitative research and data collection were in-depth interviews with purposive samples of executives and officers from government and private agencies, community enterprise groups, community leader group and tourist groups in Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province. The study indicated that

the in-place various kinds of tourist attractions, such as ecosystem, agricultural, and healthy, and also the strong community, were the strength of the management potential of community enterprises of Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province. However, it had been still weaknesses such as facilities, tourist attractions, production and management. The community enterprise strategic plan for tourism promotion of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province consisted of the development of natural tourist attractions, communication route, production of community enterprises and management capabilities of members.

Keywords : Strategic Plan , Community Enterprise Tourism, Community Potential, Management

บทนำ

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่ง กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร [1] ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small & micro community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้น ก็จะหมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น [2] นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงประชาชน ที่เป็นผู้มีความรู้ ทำงานมาหลายชั่วอายุคน มีความเข้าใจอย่างละเอียดลารู้ว่าตรงไหนควรทำกิจกรรมและที่ไหนควรเก็บรักษาไว้ ชาวบ้านจึงมีศักยภาพ มีภูมิปัญญา และมีใจมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านและชุมชนมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในทุกด้าน

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในมาตรการสำคัญของรัฐบาลไทยที่ใช้กระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้รณรงค์ส่งเสริมตั้งแต่ปีพ.ศ. 2552 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดกลุ่มสินค้าที่ต้องเตรียมความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เรียกว่า village tourism ซึ่งเน้นให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (one tambon one product: OTOP) ของชุมชนท้องถิ่น และวิสาหกิจชุมชน (small & micro community enterprise: SMCE) ให้เป็นสินค้าของที่ระลึกและบริการให้กับนักท่องเที่ยวด้วยการมุ่งเน้นคุณภาพและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มากยิ่งขึ้น [3] เห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (tourism industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจที่สนับสนุนต่างๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวของไทยและชาวต่างประเทศก่อให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่ายซึ่งจะตกอยู่ในหลายกลุ่มอาชีพช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับสังคมทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศ [4]

อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งที่สำคัญได้แก่ น้ำพุร้อน น้ำตกกระดังลา และอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ เป็นต้น น้ำพุร้อน ตั้งอยู่ที่บ้านพุร้อน ตำบลน้ำกัลเดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง และห่างจากอำเภอเขาชัยมาประมาณ 12 กิโลเมตร น้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้องเป็นบ่อน้ำร้อนกลางป่าร่มรื่น น้ำในบ่อน้ำร้อนอุณหภูมิประมาณ 49 องศาเซลเซียส มีโรงนวดเพื่อสุขภาพ ร้านอาหารและสามารถกางเต็นท์พักผ่อนได้ ส่วนน้ำตกกระดังลา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า มีพืชสมุนไพรทอดยอขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก สรรพคุณเป็นทั้งเครื่องเทศ เครื่องหอม ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และห่างจากอำเภอหนองหญ้าปล้อง 25 กิโลเมตร และอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ เป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเพาะปลูกและบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยแล้ง

[5] การยกระดับการท่องเที่ยวชุมชน จึงเป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้อย่างยั่งยืนและก่อให้เกิดความหลากหลายของวิสาหกิจชุมชน เช่น ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เป็นต้น

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิตและการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งหากเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจบริบทของการพัฒนาการเกษตรและพื้นที่ให้มีศักยภาพรองรับและบริการนักท่องเที่ยวสามารถวิเคราะห์พื้นที่ จัดทำแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ การเกษตรกรรมและชุมชน ก็จะช่วยยกระดับวิสาหกิจผู้วิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะเป็นการสร้างตลาดใหม่เพื่อรองรับผลผลิตและผลิตภัณฑ์การเกษตรของชุมชน รวมถึงเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเรียนรู้วิถีเกษตรร่วมกันกับเกษตรกร อีกทั้งยังจะช่วยสร้างรายได้ให้เกษตรกรและชุมชนเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน [6]

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยและพัฒนา “แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อนำผลวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารธุรกิจวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อการสร้างรายได้ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 คน และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 4 คน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คน กลุ่มผู้นำชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 คนและกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

วิธีการศึกษา

การศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยศึกษาด้วยการใช้หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ (PESTLE Analysis) ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากแนวคิดของ Aguilar (1997) [7] โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ (observation) โดยการที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์วิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีและใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (content analysis) อย่างเป็นระบบ และนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) และวิเคราะห์ด้วย (TOWS matrix)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

ขั้นที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัยและด้านการท่องเที่ยวจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) พร้อมทั้งพิจารณาความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้

ขั้นที่ 6 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC (Item-objective Congruence Index) มีค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อมากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยรวมมากกว่า 0.70 ขึ้นไป ผลการประเมินค่า IOC พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.973

ขั้นที่ 7 จัดทำสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยเชิญผู้นำวิสาหกิจชุมชนและบุคคลต่างๆตามกลุ่มตัวอย่างมาประชุมสนทนาจำนวน 15-20 คน จากนั้นนำผลจากการสนทนาทำการวิจัย

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

1. การสังเกต (observation) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปในอำเภอนองหญ้าปล้อง เพื่อประชุมเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอนองหญ้าปล้อง โดยการสังเกต ซักถามข้อมูลที่สงสัย จดบันทึกและเปิดเผยตัวเองว่ากำลังทำการวิจัย

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) ผู้วิจัยจะสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอยู่วงนอก โดยจะไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2. การสัมภาษณ์ (interview) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบในการสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (structured interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายรวม 4 กลุ่ม ได้แก่

1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นายอำเภอ เกษตรกรอำเภอนองหญ้าปล้อง นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ และกรรมการผู้บริหาร โรงแรมในอำเภอนองหญ้าปล้อง

2) กลุ่มผู้นำชุมชน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

4) กลุ่มนักท่องเที่ยว

2.2 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (unstructured interview) โดยการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยการใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in depth interview) จากผู้รู้ (key information) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูลจะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องและไม่สอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบบางครั้งอาจใช้วิธีอื่นได้แก่ การตรวจสอบโดยเปลี่ยนแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น บุคคล เวลาหรือ สถานที่ให้ข้อมูล หรืออาจตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (investigator triangulation) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (PESTLE analysis), วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis, TOWS matrix), วิเคราะห์เชิงบริบทของเนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์เชิงบรรยาย (descriptive analysis) เพื่อสรุปศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน และจัดทำแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีและ 2) เพื่อศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้ดังนี้

1.1 จุดแข็ง

1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ได้แก่ การเยี่ยมชมฟาร์มแพะ การเยี่ยมชมฟาร์มเห็ด การเยี่ยมชมฟาร์มโคขุน สวนทุเรียนลุงเต็ง และการเยี่ยมชมไร่คางคก ซึ่งปลูกพืชไร่ และพืชสวนผลไม้มานานชนิด

2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น น้ำพุร้อน ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เขากระทิงเป็นเทือกเขาที่กำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ตลาดน้ำกวางโจวเป็นตลาดน้ำ ของเอกชน ที่ให้บริการพายเรือในลำน้ำ สร้างบรรยากาศให้เหมือนตลาดน้ำอัมพวา มีบริการขายอาหาร และสินค้า รวมทั้งสินค้าจากวิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ ชมทิวทัศน์รอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ และมีบริการเช่าจักรยานขี่ชมธรรมชาติ

3) ด้านเศรษฐกิจ มีความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเจ้าของสถานประกอบการโรงแรม โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเขตหนองหญ้าปล้องมีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวหนองหญ้าปล้องขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีบริการขายอาหาร และสินค้ารวมทั้งสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว รอบอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ และการให้บริการเช่าจักรยานขี่ชมธรรมชาติ [8] (นายอำเภอหนองหญ้าปล้อง, วิพร แวศศิริพงษ์, สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2561) นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนภาคเอกชน โดยมีชมรมท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งมีภาคเอกชนเจ้าของโรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยว เข้ามาช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวการจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปีของอำเภอหนองหญ้าปล้อง การให้ทุนสนับสนุนการจัดงาน การให้สถานที่จำหน่ายสินค้าวิสาหกิจชุมชน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

4) ด้านสังคม ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน ลดการว่างงานของบรรดาแม่บ้านที่เคຍอยู่บ้านไม่ได้ประกอบอาชีพก็มีรายได้เสริม บางครอบครัวถือเป็นรายได้หลักลูกหลานที่เคยไปทำงานในกรุงเทพฯก็กลับมาช่วยงานในวิสาหกิจชุมชน การรวมตัวเป็นวิสาหกิจชุมชนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนทำให้สมาชิกมีความรู้ที่แตกต่าง

5) ด้านเทคโนโลยี มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ชาวบ้านรู้จักการใช้ Internet มีการขายสินค้า วิสาหกิจชุมชนทาง Internet และออนไลน์ การไลฟ์สดขายสินค้า จากการอบรมให้โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.2 จุดอ่อน

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แม้ว่าจะมีจัดให้บริการสถานที่จอดรถ มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวประจำจุดต่างๆ ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง มีการแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ และฝึกคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของบ้าน แต่ขาดการสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำ ห้องสุขาไว้รองรับนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวให้เพียงพอ

2) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง สามารถพัฒนาไปได้อีกแต่เนื่องจากปัจจุบันยังมีแหล่งท่องเที่ยวไม่กี่แห่งและกำลังจะบุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ได้แก่ เขากระทิง แต่เส้นทางเดินทางขึ้นบนเขากระทิงยังไม่พัฒนา ปัจจุบันมีผู้นำชุมชนเป็นไกด์นำทางเพื่อศึกษาพืชพันธุ์ต่าง ๆ ตลอดเส้นทางขึ้นเขากระทิง ซึ่งทางอำเภอและทางชมรมฯ กำลังจะทำโครงการ เพื่อเสนอของบประมาณกับทางจังหวัด และร่วมกับเงินสนับสนุน จากสมาชิกในชมรมฯ เพื่อ

สร้างให้เขากระตือรือร้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง และยังมีโครงการการพัฒนาจุดถ่ายรูปบนคันเขื่อนแม่ประจันต์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

3) ด้านการผลิต

(1) ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบเนื่องมาจากการประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ทำให้การปลูกพริกกะเหรี่ยงซึ่งเป็นสินค้าวิสาหกิจชุมชนขาดแคลนวัตถุดิบเนื่องจากพริกกะเหรี่ยงต้องปลูกบนที่สูง จึงจะออกผลมีรสชาติอร่อย มีกลิ่นหอม พริกกะเหรี่ยงแปรรูปเป็นสินค้าวิสาหกิจชุมชนที่มีชื่อเสียงของ อำเภอหนองหญ้าปล้อง

(2) กำลังการผลิตของกลุ่มต่าง ๆ ไม่เพียงพอ การผลิตไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากมีอาชีพเดิมอยู่แล้ว [9] (เกษตรอำเภอหนองหญ้าปล้อง นิติยา ตั้งสุขวัช และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง ร้อยตรีปิยะ เปี่ยมวิทย์ เลขานุการกลุ่ม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2561) และในการผลิตบางประเภทต้องใช้แรงงานที่มีทักษะพอสมควรแต่การพัฒนาทักษะให้แก่สมาชิกยังไม่สามารถพัฒนาการผลิตได้ดีเท่าที่ควร ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพของสินค้า เช่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมงานฝีมือหนองหญ้าปล้อง

(3) ขาดทุนหมุนเวียน ปัญหาด้านการเงินเกิดจากการขาดเงินลงทุนเพื่อพัฒนากิจการ เพราะถึงแม้เมื่อจดทะเบียนรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนแล้วจะสามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ แต่วิสาหกิจโดยส่วนมากจะไม่มีโอกาสได้ขอสินเชื่อดังกล่าวเพราะการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนจะต้องร่วมกันเป็นค้ำประกันให้แก่วิสาหกิจชุมชนในการขอสินเชื่อ

(4) ด้านการบริหารจัดการ ขาดความรู้เรื่องการตลาด ชาวบ้านไม่ยักนำสินค้าออกมาจำหน่ายในที่ไกล ๆ จะจำหน่ายแค่ในชุมชนหรือสถานที่ใกล้บ้าน

1.3 โอกาส

1) บัจจุบันด้านการเมือง จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี 2548 ซึ่งมีเหตุผลของการประกาศพระราชบัญญัตินี้คือ “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ สมควรให้มีมาตรการส่งเสริมความรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใดรวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

2) ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ สินค้าของวิสาหกิจชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้องได้รับมาตรฐาน(Q) ด้านความปลอดภัย และปลอดภัยจากห้องปฏิบัติการ (lab) ประชารัฐ

3) ด้านการสนับสนุนทางวิชาการ ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการเพื่อการประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เช่น ด้านการบัญชี และการตลาด จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ส่วนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากสาขาศิลปะและการออกแบบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.4 อุปสรรค

1) ด้านการเงินและงบประมาณ การเงิน และงบประมาณขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐ และงบประมาณของทางจังหวัดที่ส่งมาให้ทางอำเภอ หากต้องการงบประมาณ ก็ทำเรื่องขอลายทางจังหวัด หากไม่มีงบประมาณหรือไม่เป็นไปตามนโยบายของรัฐก็จะไม่ได้งบประมาณ

2) ด้านความร่วมมือกับนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น ยังไม่มีความร่วมมือหรือไม่มีนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือแต่อย่างใด มีเพียงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในชุมชน

จากการวิเคราะห์ TOWS matrix สามารถสร้างยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO) เป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งขององค์กรหรือหน่วยงานเพื่อสร้างความได้เปรียบจากโอกาส และเป็นยุทธศาสตร์ที่องค์กรหรือหน่วยงานต้องการจะไปมากที่สุดได้แก่

1.1 การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่อยู่ในระดับไม่พร้อม ให้มีโอกาสเข้าแข่งขันทางการค้าโดยส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 การส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การสร้างความน่าเชื่อถือทางธุรกิจ

1.3 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม

2. ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ST) เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการเอาชนะอุปสรรคเพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากจุดแข็งที่มีอยู่ได้แก่

2.1 การสนับสนุนด้านงบประมาณและการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบการ

2.2 การกระตุ้นให้ผู้นำชุมชนสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่น

3. ยุทธศาสตร์เชิงปรับ (WO) เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการเอาชนะจุดอ่อนจากข้อได้เปรียบจากโอกาสที่มีอยู่ได้แก่

3.1 จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและเกษตรกรรมอย่างบูรณาการ

3.2 การจัดสรรงบประมาณในการบุกเบิกแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง

3.3 การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าแปลกใหม่ โดยให้การสนับสนุนด้านการผลิตและการตลาด

4. ยุทธศาสตร์เชิงถอย (WT) เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้เกิดจุดอ่อนและอุปสรรคต่ำที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ หรือยอมรับอย่างมีชั้นเชิงได้แก่

4.1 การกระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและนักการเมืองท้องถิ่นเห็นความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนมากขึ้น

4.2 การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ และภาคเอกชน

2. การศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีการประสานงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และคณะกรรมการชุมชน โดยวิธี TOWS metric สามารถกำหนดเป็น แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยมีองค์ประกอบของแผนดังนี้

1. **วิสัยทัศน์ (vision) :** วิสาหกิจชุมชนสร้างสรรค์เศรษฐกิจ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นเลิศ

2. **พันธกิจ (mission)**

1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้องให้มากขึ้นและนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2. พัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอหนองหญ้าปล้อง

3. พัฒนาการผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชน โดยยึดหลักกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

4. พัฒนาด้านความสามารถในการบริหารจัดการของสมาชิก

3. **ยุทธศาสตร์การบริหาร**

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและส่งเสริมการผลิตสินค้าตามหลักกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

กลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหนองหญ้าปล้องแห่งใหม่

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาเส้นทางคมนาคมในอำเภอหนองหญ้าปล้อง เพื่อความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน โดยอาศัยสิ่งปฏิกูลทางภูมิศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก

กลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเงินและบัญชี

4. การวิเคราะห์และนำเสนอแผนปฏิบัติการปฏิบัติ (Implementation)

การวิเคราะห์และนำเสนอแผนปฏิบัติการปฏิบัติ ดำเนินการ โดยจัดทำเป็น โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้องเพื่อส่งเสริมการผลิตเชิงสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบของโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหนองหญ้าปล้อง
2. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่นักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมและอุดหนุนผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว
3. เพิ่มรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

เป้าประสงค์

1. การบุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ได้แก่ เขาระทิง
2. พัฒนาจุดถ่ายรูปบนคันเขื่อนแม่ประจันต์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการดำเนินงาน

1. ภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น และธุรกิจภาคเอกชนในอำเภอหนองหญ้าปล้องควรประสานความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ประสานงานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการสนับสนุนและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง เนื่องจากปัจจุบันยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น้อยแห่ง โดยการจัดส่งนักวิชาการ เข้าทำการสำรวจเส้นทาง

1.2 ประสานงานกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว การสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

1.3 ประสานงานกับกระทรวงคมนาคม ด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคมแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและบุกเบิกเส้นทางคมนาคมแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ โดยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งโดยง่ายและปลอดภัยยิ่งขึ้น

1.4 ประสานงานกับเกษตรอำเภอและสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ด้านการส่งเสริมทรัพยากรตามหลักสิ่งปฏิกูลทางภูมิศาสตร์มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชน ตามหลักหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และทำการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

2. กำหนดนโยบายหรือการวางแผนในการใช้เงินอย่างถูกวิธี โดยใช้เทคโนโลยีสร้างฐานข้อมูล เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสามารถบริหารงานการเงินได้ตามความเป็นจริง

งบประมาณ

การจัดให้มีทรัพยากรทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานรวม 2 แหล่ง ดังนี้

1. งบดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
2. งบสนับสนุนจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินโครงการ

1. ตัวชี้วัดจากนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องระหว่างดำเนินการ
2. ตัวชี้วัดจากนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ผลคาดว่าจะได้รับ

1. การเกิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
2. การเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ตามหลักสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
3. การสร้างรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การดำเนินงานบริหารจัดการการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมยังไม่สูงมากพอ การบริหารงานยังไม่สามารถครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ อีกทั้งยังขาดบุคลากรงบประมาณ การพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตสินค้าเพื่อสร้างความแตกต่าง การพัฒนาตลาดและแหล่งทุน การสร้างตราสินค้า รวมถึงการปรับใช้กฎหมายเพื่อสร้างเอกลักษณ์ทางการค้าเช่น กฎหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฯลฯ ทั้งนี้การจะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผู้สนับสนุนสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคือ หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลส่วนกลาง เช่น กระทรวง กรม และฝ่ายและแผนกต่าง ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องร่วมมือกันทำงานเชิงบูรณาการและวิสาหกิจชุมชนก็จะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนรู้ การจัดการความรู้ในองค์กรของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกาญจนา สุระ [10] ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ศักยภาพของผู้นำและการบริหารจัดการองค์กร ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด และศักยภาพการบริหารจัดการด้านการผลิตและการให้บริการ ซึ่งแนวทางการรักษาศักยภาพและฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน โดยการร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและเชื่อมโยงทรัพยากรกับการท่องเที่ยว จดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาของทรัพยากรที่สำรวจและค้นพบ ตลอดจนสร้างทัศนคติของคนในชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยว โดยกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชนที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนผลการวิจัยของ Yang et.al. [11] ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชนบทของจีนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนมีผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของวิสาหกิจการท่องเที่ยวในชนบท โดยขยายขอบเขตการศึกษาในส่วนของจัดการท่องเที่ยวจากระดับล่าง (นักท่องเที่ยว) ถึงระดับบน (วิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการประสานงานตั้งแต่ระดับองค์กร ผู้กำหนดนโยบาย จนถึงการวางแผนกรณีฉุกเฉินร่วมกัน และผลงานวิจัยของโกสินทร์ ชำนาญพล [12] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวไทยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีวัฒนธรรมประเพณีและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่น่าสนใจแต่ขาดการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะด้านเครือข่ายการตลาดรวมทั้งขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนา ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรบูรณาการการทำงานร่วมกันในการสนับสนุนส่งเสริมการสร้างและการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตั้งแต่ระดับชุมชนจังหวัด กลุ่มจังหวัดและขยายสู่ระดับภาค ประเทศและต่างประเทศ ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดท่องเที่ยวแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและควรสร้างช่องทางการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อหลายช่องทาง

ข้อเสนอแนะ

จากกระบวนการวิจัย ข้อมูลเบื้องต้น และผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร

1.1 ภาครัฐควรกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ กำหนดให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อ้างอิงกฎหมายที่มีอยู่ เช่น กฎหมายบังคับทางภูมิศาสตร์

1.2 ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์

1.3 ภาครัฐควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและวิสาหกิจชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ภาครัฐควรจัดกิจกรรมสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับวิสาหกิจชุมชน เช่น จัดหาวิทยากรมาสอนเรื่องการทำบัญชี และการใช้เทคโนโลยีการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้าและการจัดการด้านตลาด

2.2 ภาครัฐควรมีการประเมินสถานะของวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้การช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนที่ประสบปัญหา ทั้งด้านงบประมาณของแต่ละวิสาหกิจ รวมไปถึงการสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.3 ภาครัฐ โดยการบริหารราชการส่วนกลางควรมีการถ่ายโอนภารกิจบางประการมายังองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับชุมชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับที่จะศึกษาต่อไป

3.1 ควรนำแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรม ศึกษาความเป็นไปได้ ข้อดี ข้อเสีย ของแผนกลยุทธ์เพื่อนำมาปรับปรุง

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในระดับจังหวัดที่มีศักยภาพใกล้เคียงกันทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนา กำหนดแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] วณิชวิทย์ อัญญนุรักษ์. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548. (2548). [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก https://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=12
- [2] ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. [คู่มือนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต] สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556.
- [3] วิรัช ชัยกิต. แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวแห่งชาติไทย. [อินเทอร์เน็ต]. (2556). [เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://thai.tourismthailand.org>
- [4] ฉันทซ์ วรรณถนอม. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์สามลดา; 2552.
- [5] สมโภชน์ ชัยเกษม. แหล่งท่องเที่ยวอำเภอหนองหญ้าปล้อง. [อินเทอร์เน็ต]. (2554). [เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2561]. เข้าถึงได้จาก <http://nongyaplong.phetchaburi.doae.go.th/sites/tour.html>
- [6] พิชัย จันทร์ถนอม. ขกระดับวิสาหกิจชาวบ้าน! สู่อุตสาหกรรมเชิงเกษตร. [อินเทอร์เน็ต]. (2560). [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/254680>
- [7] Aguilar, F. J., Scanning the business environment. 2nd ed. New York: Macmillan. 1997.
- [8] สัมภาษณ์นายอำเภอหนองหญ้าปล้อง, วิพร แวศรีพ่อง, 16 มีนาคม 2561.
- [9] สัมภาษณ์ เกษตรอำเภอหนองหญ้าปล้อง นิตยา ตั้งศุภวัช และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง ร้อยตรีปิยะ เปี่ยมวิทย์ เลขานุการกลุ่ม, 22 พฤษภาคม 2561.

- [10] กาญจนา สุระ. การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต] เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2558.
- [11] Xueru Yang, Haoming Li, Wenhong (Miranda) Chen and Hui Fu Corporate Community Involvement and Chinese Rural Tourist Destination Sustainability. [Internet]. 2019. [cited 10 July, 2019]. Available from: <http://www.mdpi.com/2071-1050/11/6/1574>
- [12] โกสินทร์ ชำนาญพล. การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารราชพฤกษ์ 2559; 3: 80-81.

การจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15

Safety management of military training to the military students of Military Student Training Unit 15th Military Circle

อรรถพล เกตุบรรจง* และ วีรพล กุลบุตร

Auttapon Katbanjong* and Veerapol Gulabutr

สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จังหวัดนครปฐม 73110

Division of Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy, NakhonPathom 73110

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Ap.140143@gmail.com

Received: 2 December 2019, Revised: 28 January 2020, Accepted: 7 February 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่เข้ารับการศึกษาฝึกวิชาทหาร ณ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 336 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟอส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารและครูฝึกของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 จำนวน 4 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมีอายุ 17 ปี กำลังศึกษาวิชาทหารอยู่ในชั้นปีที่ 2 และศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยด้านปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน 4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ได้แก่ อายุของนักศึกษาวิชาทหาร ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่เพศชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหารและปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การจัดการความปลอดภัย นักศึกษาวิชาทหาร หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15

Abstract

The study was a Mixed Methods Research that aimed to study safety management problems, safety management model in training military students of the military training Unit 15th Military Circle. The study population was divided into two groups; Quantitative Research, consisting of Year 1 -3 male and female 336 military students in total who practised military training at the Military Student

Training Unit 15th Military Circle in the academic year 2561 using questionnaires as a tool for data collection. Statistics defined for data analysis were percentage, mean, standard deviation, independent samples, t-test, one-way analysis of variance, f-test, and comparison of differences in pairs by scheffe's method, the qualitative research was the administrators and the trainers of the military training unit 15th Military Circle totalling 4 persons by using the in-depth interviews and the interview form as a tool for data collection by selecting the specific sample group. Statistics used for qualitative data analysis were content analysis. The results showed that: 1) Most of the sample group were males, aged 17 years, studying the military course in year 2 and senior high school 5th grade. 2) Factor related to the knowledge and understanding of safety management in military training for military students, it was found that, most of the samples had knowledge and understanding of safety management in training military students at a high level. 3) Factor related to safety management in military training of Military Student Training Units, it was found that, most of the samples had opinions about safety management on training military students of the military training unit in all 4 aspects at a high level. 4) Results of the hypothesis test showed that the factor affecting safety management in military training students of the Military Training Unit 15th Military Circle consisting of the age of military students, year level of studying, gender, year level of studying military course, and the factor related to the safety management in military training with statistical significance at the level of 0.05.

Keywords : Safety Management Military, Students Military, Training Unit 15th Military Circle

บทนำ

สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันกำลังมุ่งหน้าสู่ความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหรือวิทยาการทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมากซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ดังนั้นประชาชนในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเห็นได้จากการพัฒนาประเทศนั้นจะพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้แต่จะต้องมีการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมๆ กันในทุกๆ ด้าน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาได้นั้นจะต้องพัฒนาที่ตัวบุคคลเสียก่อนเพราะบุคคลเปรียบเสมือนจุดศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน การที่จะพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพนั้นเครื่องมือที่ดีที่สุดคือการให้การศึกษาจึงจะนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์[1] ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมที่จะต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยในการพัฒนาซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการศึกษาของแต่ละคน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับที่ได้มีการวางยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในด้านความรู้รวมทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษา มาตรฐานของผู้เรียน ครู สถานศึกษา เป็นต้น [2]

จากนโยบายของกองทัพบกที่ได้มีการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบกให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในด้านยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ นโยบายของผู้บัญชาการทหารบกที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของกองทัพบกให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดให้สถาบันการศึกษา โรงเรียนเหล่านี้มีการดำเนินงานด้านการศึกษาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพโดยในปัจจุบันกองทัพบกได้มีนโยบายในการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพเพื่อทดแทนกำลังพลประจำการที่ลดลง ซึ่งได้มอบหมายให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการฝึกเรียกว่านักศึกษาวิชาทหาร(นศท.)โดยจุดมุ่งหมายในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารก็เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จวิชาทหารตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปให้มีความรู้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหมู่และผู้บังคับหมวดได้เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องเรียกใช้กำลังสำรองโดยทางกองทัพบกได้กำหนดให้สถานศึกษาทำหนังสือขออนุมัติไปยังหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนผ่านทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่รับผิดชอบใน

เขตจังหวัดที่สถานศึกษานั้นๆ ตั้งอยู่เพื่อขออนุมัติเปิดเป็นสถานศึกษาวิชาทหาร เมื่อหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนได้อนุมัติให้เปิดเป็นสถานศึกษาวิชาทหารตามที่ร้องขอแล้วหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในพื้นที่จึงสามารถดำเนินการฝึกได้[3]

รวมทั้งแนวทางในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้นได้มีการกำหนดขอบเขตของการฝึกวิชาทหารไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ จากคำสั่งของกองทัพบกเรื่องระเบียบการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้ในวิชาทหาร และเป็นกำลังพลสำรองที่มีคุณภาพโดยแนวทางในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกได้แก่ 1.) นโยบายการฝึกวิชาทหารให้นักศึกษาวิชาทหารต้องตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ด้านยุทธการและการดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีความรู้วิชาทหาร 2.) มาตรการด้านความปลอดภัยจากการฝึก เช่น เครื่องช่วยฝึกหรือยุทโปกรณ์ต้องมีจำนวนที่เพียงพอและต้องมีการพิจารณาถึงพื้นที่สำหรับใช้ในฝึกโดยต้องคำนึงถึงระยะทางที่นักศึกษาวิชาทหารจะต้องเดินทางหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่เป็นต้น นอกจากนี้ทางหน่วยฝึกวิชาทหารจะต้องมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบการติดต่อการสื่อสารเพื่อใช้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสภาพอากาศการแจ้งอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างการฝึก นอกจากนี้จะต้องมีการจัดเตรียมรถพยาบาลและเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ให้สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือได้ทันถ่วงที เป็นต้น[4]

ซึ่งจากนโยบายของกองทัพบกที่ได้มีแนวทางในการพัฒนาระบบกำลังสำรองหรือการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหมู่และผู้บังคับหมวดได้เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องใช้กำลังสำรองได้อย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าว ซึ่งหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 จังหวัดเพชรบุรี ก็เป็นอีกหนึ่งหน่วยฝึกที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 โดยใช้วิธีการจัดการความปลอดภัยในการฝึกของ ทบ. พ.ศ.2552 มาเป็นแนวทางในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมาตลอดนั้น พบว่า ยังมีปัญหาในเรื่องของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาการบาดเจ็บจากการทดสอบร่างกายในช่วงของการรับสมัครการได้รับบาดเจ็บจากการฝึกภาคที่ดังเช่น การฝึกทำอาวุธการฝึกยิงปืนด้วยกระสุนจริง วัตถุประสงค์หรือสิ่งที่ยกมาคล้ายวัตถุประสงค์เดิมมาโดนนักศึกษาวิชาทหารทำให้ได้รับบาดเจ็บได้ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นย่อมมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักศึกษาวิชาทหาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาถึงปัญหาของการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อที่จะได้นำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงในเรื่องของความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 จังหวัดเพชรบุรีในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 15

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 15” ในครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 จังหวัดเพชรบุรี โดยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1.1) การศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปริมาณได้แก่ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่เข้ารับการฝึกวิชาทหาร ณ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 จังหวัดเพชรบุรี ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 336 คน 1.2) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารและครูฝึกของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 จำนวน 4 คน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยให้ความครอบคลุมถึงเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขอเก็บข้อมูลจากคณะตำรวศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจถึงผู้บังคับการหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 เพื่อขอเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 รวมทั้งขอเข้าทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารและครูฝึกของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารเมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสรุปและวิเคราะห์ตามแนวทางของการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) และเลือกใช้สถิติให้สอดคล้องกับระดับการวัดตัวแปร ได้แก่ 4.1)สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะภูมิหลังทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง 4.2)สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยการทดสอบค่าที (T-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe's เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย มีอายุ 17 ปี กำลังศึกษาวิชาทหารอยู่ในชั้นปีที่ 2 และศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. ด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีความรู้ความเข้าใจในการฝึกวิชาทหาร การมีความรู้เบื้องต้นในเรื่องการฝึกวิชาทหาร การมีงบประมาณในการปรับปรุงอาคาร สถานที่ อาวุธและเครื่องช่วยฝึกมีเพียงพอต่อการฝึกวิชาทหาร อาวุธและเครื่องช่วยฝึกมีความทันสมัยต่อการฝึกวิชาทหาร มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการฝึกวิชาทหาร เป็นต้น

3. ด้านปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 พบว่า 3.1) ด้านกำลังพล กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมีการชี้แจงแผนการฝึกก่อนการฝึกเพื่อความปลอดภัย การมีแผนสำรองกรณีที่ไม่สามารถทำการฝึกได้ตามแผนงาน สามารถฝึกได้ตามแผนที่ได้มีการชี้แจงก่อนทำการฝึกและมีการฝึกทบทวนก่อนการฝึกทุกครั้งอยู่ในระดับมาก 3.2) ด้านงบประมาณกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมีการจัดสรรงบประมาณประกอบการเลี้ยงในการฝึกอย่างเพียงพอและมีการจัดบริการร้านค้าสวัสดิการให้กับนักศึกษาวิชาทหารอยู่ในระดับมาก 3.3) ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และสถานที่ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีแผนงานสำหรับการใช้อาวุธยุทโธปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและการมีความสามารถฝึกได้ตามแผนเพื่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 3.4) ด้านการบริหาร การจัดการ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมีการคัดกรองผู้ป่วยเพื่อความปลอดภัยในการฝึก มีเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำตลอดระหว่างห้วงการฝึกและมีการฝึกซ้อมรับมือกรณีเกิด โรคลมร้อนอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ได้แก่ 4.1) ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ด้านกำลังพลได้แก่อายุ (Sig. = 0.000) ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ (Sig. = 0.000) เพศ (Sig. = 0.026) ชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร (Sig. = 0.035) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (Sig. = 0.040) 4.2) ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ด้านงบประมาณได้แก่ เพศ (Sig. = 0.048) อายุ (Sig. = 0.048) ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ (Sig. = 0.049) 4.3) ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและปัจจัยด้านความ

รู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ด้านอายุขุท โขปกรณ์และสถานที่ได้แก่ อายุ (Sig. = 0.000) ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ (Sig. = 0.000) เพศ (Sig. = 0.015) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (Sig. = 0.047) 4.4) ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ด้านการบริหารการจัดการได้แก่ อายุ (Sig. = 0.005)ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ (Sig. = 0.005) เพศ (Sig. = 0.048) ชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร (Sig. = 0.050) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15” ในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ในด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุของนักศึกษาวิชาทหาร ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาวิชาทหารที่มีอายุ 16-17 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ยังเป็นเด็ก ยังขาดวุฒิภาวะในการคิดหรือขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง รวมทั้งเพิ่งเข้ามารับการฝึกวิชาทหารอยู่ในชั้นปีที่ 1-2 จึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจถึงระเบียบปฏิบัติ แนวทางหรือวิธีการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็ปัญหาหรือมีผลกระทบต่อความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างมาก เพราะนักศึกษาวิชาทหารเหล่านี้จะขาดประสบการณ์ ขาดการป้องกันตัว ขาดความระมัดระวังตนเอง อันจะส่งต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดอันตรายจากการฝึกวิชาทหารได้ ซึ่งแตกต่างกับนักศึกษาวิชาทหารที่มีอายุ 18 ปี ที่กำลังศึกษาวิชาทหารอยู่ในชั้นปีที่ 3 เนื่องจากเป็นช่วงอายุของวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะในการคิดอย่างรอบคอบ มีการตัดสินใจที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูง มีความเป็นผู้นำ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการฝึกวิชาทหารมานานและมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบปฏิบัติ แนวทางและวิธีการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาเป็นอย่างดี จึงส่งผลให้รู้จักวิธีการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายจากการฝึกวิชาทหารมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุจินณา สวัสดิ์ [2] การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเข้ารับการศึกษาของนักศึกษาวิชาทหาร จำแนกตาม อายุ พบว่า มีความพึงพอใจในการเข้ารับการศึกษาของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Jones & Newburn [9] พบว่า วิธีการฝึกความเป็นผู้นำนั้นต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพ และพัฒนาจิตใจแก่ผู้ฝึกทั้งหมด ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ผลสะท้อนกลับของการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของการสร้างและการพัฒนาให้เกิดความสามารถในการเป็นผู้นำ

นอกจากนี้ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ พบว่า นักศึกษาวิชาทหารที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่มีการพัฒนาการที่ยังไม่เต็มความสามารถ ขาดการตัดสินใจที่ดี ขาดการยั้งคิด ในเรื่องต่างๆ และเพิ่งเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหารได้ไม่นานจึงขาดทักษะหรือความรู้ความเข้าใจในวิธีการฝึกวิชาทหารเท่าที่ควร ซึ่งจะเป็ปัญหาต่อการฝึกวิชาทหารของทางหน่วยฝึกวิชาทหารมากพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาวิชาทหารที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 ยังขาดประสบการณ์ในการฝึกวิชาทหารที่ดี ขาดความใส่ใจในการฝึกหรือการสอนจากครูฝึก ขาดการป้องกันตัว ขาดความระมัดระวังตนเอง อันจะส่งต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดอันตรายจากการฝึกวิชาทหารตามไปด้วย ส่วนนักศึกษาวิชาทหารที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาวิชาทหารอยู่ในชั้นปีที่ 3 ย่อมมีประสบการณ์ในการฝึกวิชาทหารมานานและมีความเข้าใจในวิธีการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคทฤษฎี ภาคสนามหรือภาคปฏิบัติได้เป็นอย่างดีจึงมีวิธีการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้รับอันตรายหรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการฝึกวิชาทหารมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไพรัชพันธ์ กุศลวงษ์ [5] ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในการฝึกและ

ศึกษาของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ในมณฑลทหารบกที่ 14 กล่าวคือ ฝ่ายครูผู้ฝึกสอนและฝ่ายบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่า มีปัญหาไม่แตกต่างกันทั้งในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3

เพศของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 เป็นเพศชายซึ่งเป็นเพศที่มีบุคลิกภาพที่มีความแข็งแรงหรือมีความแข็งแรงของทางร่างกาย มีความทะเยอทะยาน มีเหตุผล มีความสุขุมเยือกเย็น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความหนักแน่นเด็ดขาด มีความอดทนหรือมีการชอบแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เป็นต้น อาจจะเป็นเหตุให้เกิดมีความมั่นใจในตนเองมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความประมาทเลินเล่อ ขาดความระมัดระวังตนเองในการฝึกวิชาทหารได้ อันจะส่งผลต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกวิชาทหารที่น้อยหรือต่ำ ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ การได้รับบาดเจ็บในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามไปด้วย ส่วนนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 เป็นเพศหญิงมีการจัดการความปลอดภัยในการฝึกวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 ได้ดีกว่านักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 เป็นเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 เป็นเพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่มีความอ่อนแอทางด้านร่างกายแต่เมื่อต้องเข้ารับการฝึกวิชาทหารที่จะต้องมีการฝึกหนักทั้งในภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติหรือมีการใช้พลังกำลังที่ค่อนข้างมากและเสี่ยงอันตราย ดังนั้นจึงต้องมีวิธีการจัดการความปลอดภัยจากการฝึกวิชาทหารมาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุจินดา สวัสดิ์ [2] การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 พบว่า มีความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1-3 ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชั้นปีของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 นั้นบางคนก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกวิชาทหารมาบ้างและบางส่วนก็ยังเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ยังไม่มีวุฒิภาวะความรับผิดชอบต่อตนเองอย่างเพียงพอ รวมทั้งเพิ่งเข้าเป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ไม่นานหรือเข้ารับการฝึกวิชาทหารจากหน่วยฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ไม่นานเท่าที่ควรจึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทาง กระบวนการหรือวิธีการวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ทั้งในภาคทฤษฎี ภาคสนามหรือการฝึกทางยุทธวิธีต่างๆ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาวิชาทหารอยู่ในชั้นปีดังกล่าวขาดการระแวดระวังตัวในการฝึกวิชาทหาร ขาดการป้องกันตนเองหรือขาดการจัดการความปลอดภัยจากการฝึกวิชาทหารให้มีความปลอดภัยซึ่งอันจะส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดอันตรายจากการฝึกวิชาทหารตามไปด้วย ส่วนนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 นั้นซึ่งอยู่ในช่วงของการใส่ใจใฝ่การเรียนรู้ในการฝึกวิชาทหารและมีการให้ความสำคัญกับการฝึกวิชาทหารมาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จึงทำให้มีประสบการณ์ในการฝึกวิชาทหารมาเป็นระยะเวลาอันส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจถึงแนวทาง กระบวนการ รูปแบบหรือวิธีการฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 ทั้งในภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ ภาคสนามหรือการฝึกทางยุทธวิธีต่างๆ จากทางหน่วยฝึกวิชาทหารเป็นอย่างดี จึงส่งผลให้มีการระแวดระวังตัวในการฝึกวิชาทหาร มีการป้องกันตนเองหรือมีการจัดการความปลอดภัยเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารของหน่วยฝึกวิชาทหารมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวันชนะ กลั่นพรมสุวรรณ [3] พบว่าปัจจัยด้านบุคลกรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ในมณฑลทหารบกที่ 14 กล่าวคือ ฝ่ายครูผู้ฝึกสอนและฝ่ายบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่า มีปัญหาไม่แตกต่างกันทั้งในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3

ปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ในระดับน้อยจะมีปัญหาในเรื่องของการฝึกและการดูแลในเรื่องของการจัดการความปลอดภัยในการฝึกได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เพราะในบางครั้งยังขาดประสบการณ์หรือไม่มีความเข้าใจในแนวทางหรือวิธีการฝึกวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในภาคทฤษฎี ภาคสนามหรือการฝึกทางยุทธวิธีต่างๆ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ขาดการระแวดระวังตัวในการฝึกวิชาทหาร ขาดการป้องกันตนเองหรือขาดการจัดการความปลอดภัยจากการฝึกวิชาทหารให้มี

ความปลอดภัยต่อตนเองลดลงตามไปด้วย ส่วนนักศึกษาวิชาทหารที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอยู่ในระดับมากมีการจัดการความปลอดภัยในการฝึกวิชาทหารที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาวิชาทหารที่มีความรู้ต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกวิชาทหารมาเป็นอย่างดีนั้นจะส่งผลต่อการฝึกวิชาทหารเนื่องจากนักศึกษาวิชาทหารที่มีความเข้าใจในการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคทฤษฎีการฝึกทางยุทธวิธีมาเป็นอย่างดีย่อมให้ความสำคัญกับการจัดการความปลอดภัยในการฝึกวิชาทหารมากขึ้น ส่วนนักศึกษาวิชาทหารที่ความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอยู่ในระดับน้อยนั้นจะมีปัญหาในเรื่องของการจัดการความปลอดภัยในการฝึกได้ไม่ดีเนื่องจากยังไม่เข้าใจถึงวิธีการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติมากนักซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถที่จะหาวิธีการจัดการความปลอดภัยจากการฝึกวิชาทหารให้มีความปลอดภัยได้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมานะวุฒิ ศรีนคร[4] พบว่า คำสั่งพลที่มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบรักษาความปลอดภัยภายในหน่วยงานทหารจะให้ความสำคัญกับระบบรักษาความปลอดภัยภายในหน่วยงาน การติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในระบบรักษาความปลอดภัยในแต่ละอาคาร มีความแตกต่างกันหากเป็นอาคารที่มีการเก็บอาวุธยุทธโปกรณ์จะติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ส่วนอาคารที่ใช้ในการปฏิบัติการของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการจะติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยที่มีความสามารถลดลงไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาวิจัยในด้านคำสั่งพล พบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีความคิดเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหาร การจัดการในด้านคำสั่งพล กล่าวคือ ในบางครั้งหลังจากการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเสร็จสิ้นทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารก็ไม่ได้มีการประชุมสรุปหลังการฝึกในทุกครั้งเพื่อทำการวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสีย ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคในการฝึก การปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเกิดจากการฝึกวิชาทหาร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นอย่างมากเนื่องจากจะทำให้แผนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในบางครั้งก็ยังคงขาดการมีแผนสำรองในกรณีที่ไม่สามารถทำการฝึกได้ตามแผนงานเนื่องจากไม่ได้มีการประชุมร่วมกันหรือขาดการวางแผนการฝึกไว้ล่วงหน้า รวมทั้งแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุหรืออันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในระหว่างห้วงการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิทธิชัย คัตตะพันธ์ [7] พบว่า หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารควรมีการคัดเลือกครูฝึกที่มีความรู้ ความสามารถ มีความประพฤติดี มีประสบการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี อันจะเป็นปัจจัยเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในศักยภาพของกองทัพมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของของศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ [6] ได้กล่าวว่า คนจัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดและเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรซึ่งทรัพยากรมนุษย์จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านอื่นๆ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบและเงินทุนรวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตหรือให้บริการกับองค์กรนั้น การที่องค์กรจะอยู่รอดและสามารถดำเนินการให้มีความเจริญก้าวหน้าได้จะต้องอาศัยการรวมพลังของบุคลากรทุกคนในองค์กร การจัดระเบียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถร่วมแรงร่วมใจประสานกันดีเป็นอย่างไร โดยมีทิศทางไปในแนวเดียวกันเพื่อให้งานต่างๆ สอดคล้องสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย เพื่อผลสำเร็จขององค์กร โดยส่วนรวมและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีขีดความสามารถและศักยภาพอย่างเหมาะสม มีกรอบของการบริหารที่ดี โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจตลอดจนมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสูงสุด

ด้านงบประมาณ พบว่า นักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งบประมาณ ได้แก่ การใช้งบประมาณสำหรับการปรับปรุงห้องสุขาที่มีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงห้องสุขาให้มีความเพียงพอต่อการใช้งานของนักศึกษาวิชาทหาร ในทุกชั้นปีที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่จำนวนของห้องน้ำหรือห้องสุขาที่มีอยู่เพียงไม่กี่ห้องซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน รวมทั้งยังขาดการศรัทธาในเรื่องของความสะอาดและการซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุดให้มีสภาพที่ดีพร้อมใช้งาน นอกจากนี้ทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารควรมีการชี้แจงให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับทราบถึงเงินงบประมาณที่ทางหน่วยได้การจัดสรรมาได้นำไปใช้ในด้านใดบ้างเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของนักศึกษาวิชาทหารทุกคน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสิทธิชัย คัตตะพันธ์ [7] พบว่า หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารควรมีการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อมาจัดซื้ออาวุธยุทธโปกรณ์และเครื่องช่วยฝึกให้ทันสมัยและเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก รวมทั้งควรมีการ

จัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปบริหารจัดการในด้านต่างๆ ของหน่วยศึกษานอกโรงเรียน อันจะเป็นปัจจัยเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในศักยภาพของกองทัพมากขึ้น ส่งเสริมให้การปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติทำได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของของศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ [6] ได้กล่าวว่า เงินหรืองบประมาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งต่อผู้บริหารเพราะในการได้มาซึ่งกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งที่จะปฏิบัติงานนั้นต้องอาศัยเงินหรืองบประมาณเป็นค่าจ้าง นอกจากนี้เงินยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการซื้ออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการดำเนินงาน

ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และสถานที่ พบว่า นักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารได้มีการดำเนินการในเรื่องของอาวุธยุทโธปกรณ์และสถานที่สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เช่น การมีแผนสำหรับการใช้งานอาคารและสถานที่ในการฝึกอย่างเหมาะสม การมีแผนสำรองกรณีที่เกิดปัญหาในการใช้อาวุธยุทโธปกรณ์และสถานที่และมีการตรวจสอบอาวุธยุทโธปกรณ์ก่อนการฝึกเพื่อความปลอดภัยนั้นยังไม่มีมาตรการครอบคลุมในทุกด้าน ซึ่งยังเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากอาคาร สถานที่และอาวุธยุทโธปกรณ์สำหรับการฝึกยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาวิชาทหาร ในบางครั้งต้องเดินทางไปฝึกในพื้นที่ไกลกว่าที่ตั้งหน่วยฝึกอาวุธยุทโธปกรณ์ก็เก่า ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ ไม่มีการดูแล การบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีหรือไม่มีความทันสมัย รวมทั้งในบางครั้งยังไม่ได้มีการตรวจสอบอาวุธยุทโธปกรณ์ก่อนการฝึกเพื่อความปลอดภัย ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายกับนักศึกษาวิชาทหารได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสิทธิชัย คัตตะพันธ์ [7] พบว่า หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารควรมีการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องช่วยฝึกให้ทันสมัยและเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกอันจะเป็นปัจจัยเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในศักยภาพของกองทัพมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของของศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ [6] ได้กล่าวว่าวัสดุสิ่งของจัดเป็นอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการบริหารอาจมองได้ว่าเป็นเทคโนโลยีทางการบริหาร พิจารณาได้ตั้งแต่อาคารที่ทำงาน อุปกรณ์เครื่องใช้ในสำนักงาน รถยนต์ เครื่องมือสื่อสาร ตลอดจนวัตถุสิ่งต่างๆ รวมไปถึงเครื่องจักรกลที่จำเป็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุที่มนุษย์มีการพัฒนาถ่ายทอดสืบต่อกันมาจัดได้ว่าเป็นเทคโนโลยีในการบริหารงาน

ด้านการบริหาร การจัดการ พบว่า นักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ยังขาดความครอบคลุมอยู่ในเรื่องของการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายของนักศึกษาวิชาทหารก่อนการทำการฝึกทุกครั้งหรือการแก้ไขปรับปรุงการบริหาร การจัดการหรือการบริการทางการแพทย์ที่ตรงต่อความต้องการของนักศึกษาวิชาทหารนั้น ในปัจจุบันทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารยังไม่ได้มีการแก้ไข ปรับปรุงการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าวที่เกิดขึ้นให้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาหรือการได้รับบาดเจ็บจากการฝึกวิชาทหาร ดังนั้นทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารควรมีการบริหาร การจัดการในเรื่องของการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายของนักศึกษาวิชาทหารก่อนการทำการฝึกทุกครั้งหรือการแก้ไขปรับปรุงการบริหาร การจัดการหรือการบริการทางการแพทย์ที่ตรงต่อความต้องการของนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นระบบหรือเป็นรูปธรรมเพื่อความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติ อุดมกุล[1] พบว่า ปัจจัยด้านการประเมินปฏิบัติการตอบสนองของนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องของสถานที่ฝึกสอน เครื่องช่วยฝึกตลอดจนการบริการต่างๆ มีความปลอดภัยที่ดีและเพียงพอกับปริมาณของนักศึกษาวิชาทหาร และในเรื่องของวิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกันมีประโยชน์สามารถนำไปใช้งานได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ [6] ได้กล่าวว่า การจัดการเป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะดูแลและประสานกิจกรรมต่างๆ ให้ดำเนินการลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความรู้ในการจัดการอาจเกิดได้จากประสบการณ์ในฐานะที่เคยเป็นผู้ปฏิบัติงานในแผนกต่างๆ การอยู่ในองค์กรมานานหลายปี รวมทั้งการได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ขององค์กรเองจากอดีตถึงปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการยังเป็นเรื่องของศาสตร์ที่สามารถไปเรียนรู้จากตารางวิจัยและประสบการณ์ขององค์กรอื่นๆ ในสังคมมีการจัดหลักสูตรการปรับปรุงคุณภาพ การทำงานในกิจกรรมต่างๆ เช่น ความรู้ในการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านจัดท่างบประมาณ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการศึกษาพบว่าปัญหาในเรื่องของนักศึกษาวิชาทหารบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เช่น การมีความตั้งใจในการฝึกวิชาทหาร งบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมวิชาการ เรื่องสถานที่ฝึกสอนที่เพียงพอต่อการฝึกวิชาทหารและความสามารถในการฝึกวิชาทหารได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นทางผู้บริหาร ผู้อำนวยการฝึก ครูฝึกที่ประจำหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ควรมีการส่งเสริมการฝึกอบรม การสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักถึงการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในทุกๆ ด้าน ให้แก่นักศึกษาวิชาทหารในทุกชั้นปี เมื่อนักศึกษาวิชาทหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึก การบริหาร การจัดการในทุกๆ ด้านของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารแล้วก็สามารถที่นำเอาความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมาย คำสั่ง ระเบียบปฏิบัติของทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารและเพื่อความปลอดภัยของตัวนักศึกษาวิชาทหาร

2. ด้านการบริหาร การจัดการ พบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีความคิดเห็นว่าการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายก่อนการฝึกและการฝึกซ้อมรับมือกรณีเกิดโรคลมร้อนซึ่งเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นยังเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ดังนั้นทางหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 15 ควรจะมีการจัดการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายของนักศึกษาวิชาทหารในทุกชั้นปีตามระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอที่จะทำการฝึกในทุกครั้งๆ เพื่อจะได้ทราบว่านักศึกษาวิชาทหารคนใดมีความพร้อมที่จะเข้ารับการฝึกหรือไม่และเพื่อความปลอดภัยต่อนักศึกษาวิชาทหาร รวมทั้งควรมีการอบรม การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคลมร้อนซึ่งเป็นภัยธรรมชาติที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแก่นักศึกษาศึกษาวิชาทหารได้รับทราบเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการป้องกันในเวลาที่โรคลมร้อนเกิดขึ้นจริงในระหว่างห้วงการฝึกและควรมีการวางแผนหรือการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น การเตรียมการอพยพ การจัดสถานที่พักชั่วคราวสำหรับเพื่อใช้ในการหลบโรคลมร้อน การเตรียมเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ วิทยบาล รถพยาบาลสำหรับส่งตัวผู้ที่ประสบเหตุไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการจัดการความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในส่วนต่างๆ ทั้งในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อนำผลจากการศึกษามาเปรียบเทียบกัน
2. ควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อมาตรการหรือแนวทางในการรักษาความปลอดภัยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในส่วนต่างๆ ทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กิตติ อุตมกุล. การประเมินผลการจัดการฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารกรณีศึกษาศูนย์ฝึกย่อยกองพันทหารราบศูนย์การกำลังสำรอง (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2558.
- [2] สุจินดา สวัสดิ์. ศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2555.
- [3] วันชนะ กลั่นพรมสุวรรณ. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในกองทัพบก [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการทัพบก; 2554.
- [4] มานะวุฒิ ศรีนคร. การศึกษาระบบรักษาความปลอดภัยภายในหน่วยงานทหาร กองบัญชาการช่วยรบที่ 1ค่ายพันสับดิศรีอุทัย ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะฉังจังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2553.
- [5] ไพโรจน์ กุศลวงษ์. การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการฝึกและศึกษาของนักศึกษาวิชาทหาร ในมณฑลทหารบกที่ 14 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2540.
- [6] ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. การจัดการและพฤติกรรมมองการณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทธีระฟิล์มและไอซ์เท็กซ์ จำกัด; 2550.
- [7] สิทธิชัย คัดตะพันธ์. แนวทางการพัฒนางานการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติของนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 มณฑลทหารบกที่ 13 [เอกสารวิจัย]. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยเสนาธิการทหาร; 2558.
- [8] Jones, T. & Newburn, T. Private Security and Public Policing. Oxford: Clarendon Press; 1998.

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Results of Using the Food and Nutrition Learning Set of Prathom Suksa 5 Students, Department of Health and Physical Education

นัททิกิต์ ทีระอรรถสิทธิ์*

Nattakit Teeraattasit*

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส จ.เพชรบุรี 76000

Department of Health and Physical Education, Tessaban 3 Chumchonwatjantrawat School, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: nong77nattakit@hotmail.com

Received: 10 January 2020, Revised: 25 February 2020, Accepted: 19 May 2020

บทคัดย่อ

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 36 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 14 แผน 14 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.28-0.74 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.97 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.42-0.82 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.93 เครื่องมือทั้งหมดได้ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.46/84.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้ อาหารและโภชนาการ

Abstract

The objectives of this research entitled “the results of using the food and nutrition learning sets of Prathom Suksa 5 Students, Department of Health and Physical Education” were 1) to find out the effectiveness of the food and nutrition learning set of grade 5 students at the effectiveness criteria of 80/80 2) to compare the learning achievement before and after learning with the learning set of food and nutrition and 3) to study the satisfaction of Prathom Suksa 5 students of Tassaban 3 Chumchonwatjantrawas School on learning by food and nutrition learning sets. The samples were grade 5/1 students under the Education Division, Phetchaburi Municipality, Phetchaburi Province who were currently studying in Semester 1, academic year 2018. There was 1 classroom, and 36 students in total. The sampling technique was Cluster Random Sampling. The research was conducted by using the experimental research model, single experimental group which measured the results before and after the experiment. The tools used in the study were 1) 6 sets of different topics for food and nutrition learning in health education and physical education program 2) 14 lesson plans for food and nutrition learning sets 3) food and nutrition achievement test for grade 5 students which contained 30 questions with 4 multiple choice answers, the discrimination statistic of the test items was from 0.28-0.74, the reliability value of the test was at 0.97 and 4) the satisfactory questionnaire of the students toward the learning sets of foods and nutrition was derived by the 20 questions with 5 different ratio scale. All research tools was proved by experts and improved to be used in this research. The data analysis used in this research were the Average, Percentage, Standard Deviation and the T-test (Dependent) used to test the hypothesis.

The research result: 1) The effectiveness value of the food and nutrition learning set for Prathom Suksa 5 was at 83.46 / 84.89 which was higher than the criteria of 80/80. 2) The learning achievement of the students after learning with the food and nutrition learning set was significantly higher than before studying at the level of .05. 3) The students were satisfied with the learning by using food and nutrition learning sets which was in a highest level.

Keywords : The Food and Nutrition Learning sets

บทนำ

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอันจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ดังปรากฏชัดใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน” ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 การเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต [1] สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวนโยบายหลักในการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นให้ทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับนักเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง [2]

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนานักเรียน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ภูมิปัญญา จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่น ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ [3] สุขศึกษา และพลศึกษา เป็นกลุ่มสาระหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมและ

พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน มีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการสั่งสมทุนทางปัญญา เชื่อมโยงการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาสู่การเสริมสร้างขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สามารถศึกษาหาความรู้ และต่อยอดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม มีความรู้ ความเข้าใจในหลักโภชนาการการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุต่าง ๆ [4]

โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาสได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปในทิศทางที่พึงประสงค์ จนสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่ในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิชาสุขศึกษาที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส ปีการศึกษา 2559 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในเรื่องอาหารและโภชนาการ และจากการสังเกตพบว่านักเรียนบางคนขาดความรู้ความเข้าใจ ในหลักโภชนาการที่ถูกต้องทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ ประกอบกับรายงานการชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูงของนักเรียน [5] ภาคเรียนที่ 1 มีนักเรียนทั้งหมด 293 คน นักเรียนน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์เป็น ชาย 3 คน หญิง 3 คน รวม 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 สำหรับความผอม เป็นชาย 4 คน หญิง 2 คน รวม 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 และเริ่มอ้วนหรือเป็นชาย 8 คน หญิง 4 คน รวม 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 ภาคเรียนที่ 2 นักเรียนทั้งหมด 286 คน น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์เป็นชาย 4 คน หญิง 2 คน รวม 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.09 สำหรับความผอมเป็นชาย 11 คน หญิง 2 คน รวม 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.54 และเริ่มอ้วนเป็นชาย 12 คน หญิง 6 คน รวม 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.29 จะเห็นได้ว่ามีปัญหาด้านโภชนาการมากขึ้น อีกทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจเนื่องมาจากครูไม่มี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ขีดหลักการสอนแบบเก่า ๆ ที่เน้นการบรรยาย ไม่คิดหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และไม่ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยิ่งทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่กระตือรือร้น ในการเรียนเท่าที่ควร ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวได้มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนและเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student – Centered Instruction) และศึกษารูปแบบนวัตกรรมที่นำมาพัฒนาการเรียนการสอนที่เรียกว่า ชุดการเรียนรู้ เป็นการนำเอาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม มารวมไว้ด้วยกัน มีกระบวนการผลิตที่เป็นระบบ สะดวกต่อการนำไปใช้ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจ ง่ายขึ้น ในส่วนของครูการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ จะทำให้ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่ สลับซับซ้อนและเป็นนามธรรม ทั้งยังช่วยสร้างความมั่นใจให้ครูด้วย ด้านเด็กก็ได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถ ความสนใจ ของเด็กเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีระบบ และมีประสิทธิภาพ [6]

จากการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะจัดทำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส อันมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกิดเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 ห้องเรียน ประกอบด้วย ป.5/1 จำนวน 36 คน ป.5/2 จำนวน 34 คน ป.5/3 จำนวน 36 คน และ ป.5/4 จำนวน 33 คน ป.5/5 จำนวน 36 คน รวม 175 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 36 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เนื้อหา

ในการศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยอ้างอิงเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 6 ชุด โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 รวมเวลาดทดลอง 12 ชั่วโมง ไม่รวมกับการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) แผนการจัดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส คําอธิบายรายวิชา และเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง เรียนรู้เพื่อชีวิตปลอดภัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสําคัญ หลักการ

1.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และเวลาเรียน เรื่อง อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.3 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.4 สร้างชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด

1.5 นำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพโดยใช้แบบประเมิน แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด [8] ซึ่งคะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.06 แสดงว่า ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมมากที่สุด

นำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หาค่าประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (Individual Try out) ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.90/81.11

นำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หาค่าประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Try out) ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.14/82.59

นำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หาค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (Field Try out) ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพที่กำหนดไว้คือ E_1/E_2 เท่ากับ 85.22/82.78

นำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้จัดการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส คู่มือครู แบบเรียน และเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา รวมทั้งเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และเวลาเรียน เรื่อง อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 14 แผน 14 ชั่วโมง ซึ่งรวมการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนอีกจำนวน 2 ชั่วโมง

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พร้อมแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำคะแนนที่ได้

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย [7] ซึ่งคะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เสร็จสมบูรณ์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการและหลักเกณฑ์ในการออกข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบจากหนังสือการวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ

3.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 วัดจันทราวาส อำเภอชะอำราชวิทยาลัย และเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งเอกสาร ตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และเวลาเรียน เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้ในการกำหนดความสำคัญของเนื้อหา นำมากำหนดผังข้อสอบ นำหนักของข้อสอบ โดยคำนึงถึงจำนวนชั่วโมงและเวลาที่กำหนด

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมด แล้วคัดเลือกให้เหลือ 30 ข้อ

3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบฯ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) [8]

3.6 ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วัดได้ตรงตามเนื้อหาและผลการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้วัดได้

3.7 นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 แล้วนำแบบทดสอบมาหาคุณภาพโดยวิเคราะห์หาความยากง่าย และหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ไว้จำนวน 30 ข้อ

3.8 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตรโลเวท (Lovett) [9] พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามขั้นตอน ดังนี้

4.2 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราการวัดผลการศึกษา

4.3 วิเคราะห์กำหนดนิยามพฤติกรรมที่ต้องการวัดให้ชัดเจน

4.4 สร้างแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ

4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป [7]

แล้ววิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจกับข้อคำถาม พบว่าข้อคำถาม 20 ข้อ มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80–1.00

4.6 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยวิธีการ Item Total Correlation โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่า ได้ข้อคำถามที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.45

4.7 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

4.8 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เก็บรวบรวมข้อมูล

นำเครื่องมือที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบก่อนเรียน แล้วจึงทดลองสอนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส จำนวน 36 คน หลังการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้วใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ชุดที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน แล้วจึงวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือประกอบด้วย 1) หาค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตร E_1/E_2 2) การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC 2) การหาความยากง่าย (p) เป็นการวิเคราะห์รายข้อ 3) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรโลเวท (Lovett)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. หาค่าวิกฤตในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร t – test

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.46/84.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง อาหารและโภชนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นการอภิปรายต่อไปนี้

1. ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.82/89.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 แสดงว่าชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเพราะชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ ได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งผู้ศึกษาเป็นผู้สอนเอง และจากการสอบถามปัญหาจากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้ศึกษานำปัญหาที่พบมาแก้ไข เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา และการนำชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแก้ไข และผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสม และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประกอบ รัตน์รองใต้ [10] การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค โดยใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 83.10/82.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน โดยใช้ ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 15.31 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.94 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.31 ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 11.36 คิดเป็นร้อยละ 37.87 ผลการตรวจสอบสมมติฐานคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียน โดยใช้ ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิผลช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอากาศ พูลขวัญ [11] ได้ทำการวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ เรื่อง การเสริมสร้างสุขภาพในการป้องกันโรค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการเรียนรู้อาหารและโภชนาการของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.52$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสร้างชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธอร์น ไดค์ (Thorndike) ได้แก่กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งการฝึกฝน (Law of Exercise) และกฎแห่งผล (Law of Effect) และที่สำคัญชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามลำดับความยากง่ายของชุดการเรียนรู้อาหารและโภชนาการ นักเรียนจึงสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล พยอมรัมย์ [12] ที่กล่าวว่า นวัตกรรมที่สร้างขึ้นอาศัยหลักจิตวิทยาจึงส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ ความสนใจและความประทับใจในเนื้อหาวิชา และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้โดยง่าย [12] และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ รัตน์รองใต้ [10]

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา โดยใช้ชุดการเรียนรู้ภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภา พูลขวัญ [11] ได้ทำการวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การเสริมสร้างสุขภาพในการป้องกันโรค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรให้ความสนใจในการจัดอบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้ ในการสร้าง และนำชุดการเรียนรู้ อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียน

1.2 ผู้สอนที่จะนำแนวคิดนี้ ไปใช้ ควรพัฒนาเนื้อหาให้เหมาะสม น่าสนใจ และมีหลายรูปแบบ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำเอาชุดการเรียนรู้ อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปทำการวิจัยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ในเรื่องอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ อาหารและโภชนาการ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับรูปแบบการสอนอื่น ๆ

2.3 ควรนำเอารูปแบบ และกระบวนการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ไปทำการศึกษาค้นคว้ากับเนื้อหาวิชาในกลุ่ม สาระอื่น ๆ

2.4 ควรมีการศึกษาค้นคว้าปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี; 2554.
- [2] กัญญารัตน์ พูลพิพัฒน์, กาญจนา บุญส่ง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2559;6:66-73
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ.หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2551.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี; 2554.
- [5] งานอนามัยโรงเรียนเทศบาล 3 วัดจันทราวาส. รายงานผลการชั่งน้ำหนัก – วัดส่วนสูงของนักเรียนปีการศึกษา 2554. เพชรบุรี: ม.ป.พ.; 2559.
- [6] บุญเกื้อ ควรหาเวช. นวัตกรรมการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: เอสพีพรีนติ้ง; 2545.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กทม: ปรสานการพิมพ์; 2551.
- [8] มาเรียม นิลพันธุ์. วิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 6) นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปาคร; 2555.

- [9] ขวลิต ชูกำแพง. การวิจัยหลักสูตรและการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2) มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2553.
- [10] ประกอบ รัตน์รุ่งโรจน์. การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.[สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครพนม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม; 2558.
- [11] อาภา พูลขวัญ. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การเสริมสร้างสุขภาพในการป้องกันโรค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2554.
- [12] สุรพล พยอมเยี่ยม. เอกสารประกอบการสอนวิชาพื้นฐานจิตวิทยาทางการศึกษา. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์; 2554.

ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงาน ของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

The Relationship between Corporate Social Responsibility of Business and Performance of Food Industry in Phetchaburi Province

กฤตชน วงศ์รัตน์^{1*} และ ธิดารัตน์ ปิ่นทอง²

Kritchana Wongrat^{1*} and Thidarat Pinthong²

¹สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศทางธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Business Administration, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Business Information Management, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: kritchawong@yahoo.com

Received: 21 January 2020, Revised: 23 March 2020, Accepted: 23 April 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ 2) ผลการดำเนินงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงาน และ 4) หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นหัวหน้างานขึ้นไป จำนวน 208 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 เลือกเทคนิคการสุ่มแบบง่ายและผู้จัดการโรงงาน จำนวน 20 คนควรแยกวิจัยคุณภาพออกจากเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เลือกเทคนิคการสุ่มแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูง และ 4) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 9 แนวทาง คือ (1) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ (2) การสร้างค่านิยมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ผู้บริหาร (3) การกำหนดนโยบายส่งเสริมการปฏิบัติอย่างชัดเจน (4) การสื่อสารกับพนักงานทุกระดับเพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงาน (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงาน (6) การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรม (7) การส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมนอกกระบวนการธุรกิจ (8) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคม และ (9) การสื่อสารข้อมูลการปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง ดังนั้นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจนั้นนอกจากจะไม่สร้างภาระให้แก่สังคมแล้วยังเป็นการสร้างกำไรหรือผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นและธุรกิจมีความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ผลการดำเนินงาน อุตสาหกรรมอาหาร

Abstract

The purposes of this research were to study 1) corporate social responsibility of business. 2) performance, 3) the relationship between corporate social responsibility with performance and 4) find a guideline to enhance performance to corporate social responsibility of food industrial in Phetchaburi province. The size of sampling group was 208 supervisors level up. The data was collected with a questionnaire with the reliability of 0.82, selected by the using simple random sampling method and 20 managers of industry were selected. The data was collected with structure interview, selected by the purposive sampling. The data was analyzed with statistics for percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment coefficient of correlation and content analysis.

The research results were as follows: 1) The average of corporate social responsibility was at a high level with overall. When considering each aspect, it was found that all aspects had a high level of average. 2) The average performance was at a high level. When considering each item, it was found that all items had a high level of performance. 3) There was a positive relationship between corporate social responsibility and performance in the same direction at a high level. and 4) The guidelines for the development of social responsibility operations of the food industry in Phetchaburi province consisted of 9 approaches which were (1) promoting knowledge and understanding (2) creating social responsibility values for executives (3) establishing policies to clearly promote concrete actions (4) communicating with employees at all levels to create cooperation in work (5) promoting participation (6) creating incentives for carrying out activities (7) promoting social activities outside the business process (8) performance evaluation of activities for social, and (9) communicating the information practices of social responsibility with a wide range. Therefore, showing the social responsibility of the business not only does not create a burden to the society, but also creates profits or returns for shareholders and businesses with sustainable growth.

Keywords : Corporate Social Responsibility, Performance, Food Industry

บทนำ

อุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงในการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นฐานด้านการผลิตทางการเกษตรที่มั่นคงและมั่งคั่ง ทำให้มีผลผลิตที่สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง มีแรงงานที่มีคุณภาพจำนวนมาก มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการแต่ละประเภทอุตสาหกรรมยังมีความชำนาญในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีที่ดีกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ อีกหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน สามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของผู้ซื้อได้รวดเร็วและสามารถนำวัตถุดิบจากต่างประเทศมาแปรรูปให้เกิดมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังมีความพร้อมในด้านการจัดการกระบวนการผลิตและการควบคุมคุณภาพ มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ยังได้รับการยอมรับจากลูกค้าในต่างประเทศในเรื่องของการส่งมอบสินค้า และความรับผิดชอบต่อสินค้า รวมถึงชนิดของผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ สามารถทำรายได้สูงถึงปีละกว่า 400,00 บาท และยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในประเทศเกือบทั้งหมดให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ภาคการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมห้องเย็น อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ และการขนส่ง ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้อุตสาหกรรมนี้สามารถมีศักยภาพอย่างครบวงจร คือการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการผลิต เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันมีการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีอากร (Non-tariff barrier) มากี่ดกกัน การค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ใช้หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการเกษตร (Good agricultural practice : GAP) หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (Good manufacturing practice : GMP) และการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม (Hazard analysis critical control point : HACCP) เป็นต้น [1]

อุตสาหกรรมอาหารของจังหวัดเพชรบุรีตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3 เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารในภูมิภาคตะวันตกที่มีความพร้อมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุดิบ แรงงาน และทำเลที่ตั้งซึ่งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร โดยอุตสาหกรรมอาหารเติบโตอยู่ในเกณฑ์ดี โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนมาจากนโยบายของภาครัฐ เช่น การพัฒนากิจการแปรรูปและการค้าขายอาหารสมัยใหม่ โดยผลิตภัณฑ์อาหารในพื้นที่ส่วนมากมักเป็นการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากผลผลิตทางการเกษตร การประมง อย่างไรก็ตามยังคงมีปัจจัยเสี่ยงจากการแข่งขันที่ค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากมีผู้ประกอบการจำนวนมากที่มีการผลิตสินค้าที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการสร้างรายได้ของธุรกิจอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ประกอบกับปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเป็นสิ่งที่มีการกล่าวถึงกันมากทั่วโลกว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจเพราะเชื่อมั่นว่าการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมจะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลายทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม เช่น การสร้างภาพพจน์ที่ดี การเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า การสร้างชื่อเสียงให้กับบริษัท สามารถเป็นแหล่งของโอกาสและขยายความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของธุรกิจได้ [2,3] ตั้งแต่ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 สังคมเริ่มตระหนักถึงผลกระทบในด้านลบที่เกิดจากการดำเนินอุตสาหกรรมหรือการดำเนินธุรกิจที่วางบนพื้นฐาน เน้นผลกำไรเป็นเป้าหมายสูงสุด ซึ่งการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในช่วงแรกจะเห็นได้ว่าพัฒนามาจากกระแสของการเรียกร้องของประชาชน จากสถานการณ์ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันที่วิวัฒนาการและความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้น ส่วนสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ความขัดแย้งของผลกระทบที่เป็นผลประโยชน์จากการดำเนินกิจการของกลุ่มองค์กรภาคธุรกิจหรือกลุ่มทุน ขัดแย้งต่อผลประโยชน์และความเป็นอยู่ของชุมชนและสังคมที่กิจการของกลุ่มธุรกิจตั้งอยู่ โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ล้วนเป็นภาพสะท้อนที่มีอาจปฏิเสธได้ว่าสาเหตุสำคัญนั้นมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ธุรกิจไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านแรงงาน ด้านผู้บริโภคและด้านพัฒนาชุมชน ในวงกว้างซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อธุรกิจในด้านภาพลักษณ์ การยอมรับ ชื่อเสียงรวมถึงผลการดำเนินงานของธุรกิจ จนในปัจจุบันความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรได้กลายเป็นแนวทางข้อกำหนดทางการค้ายุคใหม่ที่สร้างกระแสให้องค์กรธุรกิจตื่นตัวและดำเนินการและแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น [4] ดังนั้นถ้าอุตสาหกรรมอาหารดำเนินการตามองค์ประกอบหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 7 ประการ ได้แก่ 1) มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อแสดงถึงความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบ และสามารถชี้แจงให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบถึงผลการปฏิบัติงานได้ 2) มีการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 3) การปฏิบัติด้านแรงงาน องค์กรต้องตระหนักว่าแรงงานไม่ใช่สินค้าแต่ปฏิบัติเสมือนเป็นปัจจัยการผลิต 4) มีการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงหลักการป้องกันปัญหามลพิษการบริโภคอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ 5) มีการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม องค์กรต่าง ๆ ควรแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมและเปิดกว้าง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการลดต้นทุนสินค้าและบริการ 6) ใส่ใจต่อผู้บริโภค เปิดโอกาสให้ผู้บริโภคได้รับทราบข้อมูลในการใช้สินค้าและบริการอย่างเหมาะสม และ 7) การแบ่งปันสู่สังคมและชุมชน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันกับธุรกิจอย่างยั่งยืน การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเป็นเครื่องมือในการสร้างผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นทั้งด้านกำไร ยอดขาย ส่วนแบ่งการตลาด ลูกค้า การจัดส่งสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์กล่าวคือ หากอุตสาหกรรมอาหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการกำกับดูแลกิจการที่ดี ให้ความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชน รับผิดชอบต่อแรงงาน ผู้บริโภค พัฒนาชุมชนและสังคม และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดีในระดับสูงจะทำให้ผลการดำเนินงานสูงขึ้นในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากธุรกิจไม่สามารถดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความจริงใจและสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรก็จะทำให้ผลการดำเนินงานลดลงเช่นเดียวกัน และหากธุรกิจให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการตามมาตรฐาน ISO 26000 จะเป็นการสร้างจุดแข็งให้กับตราสินค้าและภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ตลอดจนความร่วมมือในการบริหารองค์กรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ แรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับพนักงาน ทำให้สามารถรักษาพนักงานที่ดีไว้ให้อยู่

กับองค์กรตลอดไปได้ ส่วนประโยชน์ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร ลดปัญหาและผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างชุมชนและสังคมให้เข้มแข็งต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาถึงการบริหารงานความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารสำหรับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงาน ของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้างานขึ้นไปที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก ซุปเปอร์ไวเซอร์ ผู้ช่วยผู้จัดการ รองผู้จัดการสอบและผู้จัดการ รวมทั้งสิ้น 432 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม จากโรงงานทั้งหมด 15 แห่ง [8]

กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากประชากรที่เป็นหัวหน้างานขึ้นไปที่ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 208 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ [9] ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

ให้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์เป็นผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 20 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร ด้านความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชนและแรงงาน ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร

ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงานที่ประเมินโดยภาพรวมจากตัวชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้างานขึ้นไปของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค [10] ประกอบด้วยตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเท่ากับ .91 ตัวแปรผลการดำเนินงานเท่ากับ .85 และโดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ .82 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้างาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ และตอนที่ 3

แบบสอบถามผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยประสานงานขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ออกหนังสือถึงผู้จัดการโรงงานทั้ง 15 แห่ง เพื่อส่งแบบสอบถามโดยขอความอนุเคราะห์หัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ ตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วกลับมายังคณะวิทยาการจัดการเพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจนได้ครบ จำนวน 208 ฉบับ โดยเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป และหลังจากนั้นติดต่อและประสานงานกับผู้จัดการ โรงงานอีกครั้งหนึ่งเพื่อขอความอนุเคราะห์ดำเนินการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 20 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการลงรหัสด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation: S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's product moment correlation coefficient) [11] และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 68.8 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.6 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.1 และตำแหน่งงานเป็นซูเปอร์ไวเซอร์ คิดเป็นร้อยละ 33.7

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร	4.22	0.74	มาก	1
2. ด้านความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชนและแรงงาน	4.17	0.85	มาก	2
3. ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	4.09	0.84	มาก	4
4. ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร	4.15	0.92	มาก	3
5. ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร	4.04	0.75	มาก	5
ภาพรวมเฉลี่ย	4.14	0.74	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหา

น้อยดังนี้ ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร ด้านความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชนและแรงงาน ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ระบบการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพ	4.27	0.64	มาก	1
2. มีผลการดำเนินงานที่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.13	0.70	มาก	8
3. สามารถจัดส่งสินค้าได้ตรงต่อเวลาทุกครั้ง	4.10	0.59	มาก	10
4. มีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.21	0.71	มาก	3
5. สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว	4.05	0.67	มาก	12
6. สามารถรักษาฐานลูกค้าเดิมไว้ได้	4.13	0.70	มาก	7
7. สามารถดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ได้	4.17	0.69	มาก	6
8. ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์	4.24	0.67	มาก	2
9. มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.12	0.72	มาก	9
10. มีผลกำไรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.69	มาก	4
11. มียอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.08	0.68	มาก	11
12. สามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานลงได้	4.18	0.61	มาก	5
ภาพรวมเฉลี่ย	4.15	0.65	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ระบบการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพ ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์ มีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีผลกำไรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานลงได้ สามารถดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ได้ สามารถรักษาฐานลูกค้าเดิมไว้ได้ มีผลการดำเนินงานที่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดส่งสินค้าได้ตรงต่อเวลาทุกครั้ง มียอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร	ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรีภาพรวม (Y_{tot})
1. ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร	0.846**
2. ด้านความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชนและแรงงาน	0.708**
3. ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	0.648**

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร	ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรีภาพรวม (Y_{tot})
4.ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร	0.521**
5.ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร	0.692**
ภาพรวมเฉลี่ย	0.745**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r = 0.745$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร ด้านความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชนและแรงงาน ด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายต่างๆ ในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรีมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน 9 ประการ ดังต่อไปนี้

รูปที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี

1. การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในกระบวนการทางธุรกิจ แก่พนักงานหรือลูกค้า พบว่าโรงงานอุตสาหกรรมอาหารดำเนินธุรกิจอย่างเป็นกระบวนการในการผลิตสินค้าโดยทุกขั้นตอนจะคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยทั้งในส่วนของพนักงานที่ปฏิบัติงานและลูกค้า ดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใสและเป็นธรรมที่เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้

2. การสร้างค่านิยมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ผู้บริหาร พนักงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีการมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมอย่าง มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรกำหนดเป็นนโยบาย ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรดำเนินธุรกิจต่อไปด้วยความยั่งยืนอย่างแท้จริง

3. การกำหนดนโยบายส่งเสริมการปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โรงงานอุตสาหกรรมอาหารมีการตั้งเป้าหมายโดยกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งองค์กร

4. การสื่อสารกับพนักงานทุกระดับเพื่อสร้างความร่วมมือการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร มีระบบการสื่อสารเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจให้พนักงานทุกระดับทั้งผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับต้น

5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกขั้นตอน มีการบูรณาการความร่วมมือทั้งองค์กรที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำการงานที่เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร โดยให้พนักงานทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาพร้อมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผลกับกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงาน

6. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทุกองค์กรพึงตระหนักและให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจแก่พนักงานที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการยกย่องชมเชย และให้รางวัลกับพนักงานที่มีผลงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด จนเกิดเป็นพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมองค์กร

7. การส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมนอกกระบวนการธุรกิจ เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นสุขและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ทุกภาคส่วนของสังคมจะได้เติบโตไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมอาหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชน โดยรอบรวมทั้งใส่ใจดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

8. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อวัดมูลค่าเพิ่มและคุณค่าเพิ่มจากการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทั้งยอดขายและกำไรเพิ่มขึ้น ชื่อเรื่องและภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น พนักงานมีความภาคภูมิใจในผลงานและองค์กรมากขึ้นและให้ความเชื่อมั่นที่จะทำงานกับองค์กรนั้นต่อไป มีความรักและผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น

9. การสื่อสารข้อมูลการปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้างเพื่อสร้างการรับรู้และความน่าเชื่อถือของธุรกิจ โดยโรงงานอุตสาหกรรมอาหารมีการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อใช้เป็นข้อมูลของบริษัทในการนำเสนอแก่ผู้บริหารระดับสูง การนำเสนอเพื่อการตรวจรับรองมาตรฐาน ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือ ISO 26000 และเผยแพร่ให้แก่สาธารณชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับข้อมูลจากการปฏิบัติงานเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัท

อภิปรายผล

1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจตามความคิดเห็นของหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร ด้านความเป็นธรรม สิทธิมนุษยชนและแรงงาน ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่กิจการมีเป้าหมายที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม เปรียบเสมือนมีเข็มทิศช่วยในการดำเนินธุรกิจ เพื่อไม่ให้ประสบกับ

ปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานที่ขาดความรับผิดชอบต่องค์กรตั้งแต่ต้นทางได้ หากธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร ซึ่งคือการดำเนินงานภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการที่ดี โดยรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นรัตน์ สิริพันธ์พงศ์ [12] ที่ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจโรงแรมและที่พักในจังหวัดภูเก็ต ที่พบว่าระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจโรงแรมและที่พักในจังหวัดภูเก็ตทุกขนาดมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ระบบการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์ มีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีผลกำไรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและมีความมั่นคงในระยะยาวนั้นธุรกิจจะต้องมีผลการดำเนินงานที่ดีในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชชกร ชีรัชต์กุล [13] ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มคุณค่าให้แก่ลูกค้ากับผลการดำเนินงานของบริษัทประกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า ผลการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านลูกค้า ด้านการเงินและด้านกระบวนการภายในองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์กร และด้านความเป็นธรรมขององค์กรและสิทธิมนุษยชน ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและแรงงาน และด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร ทั้งนี้เนื่องมาจากอุตสาหกรรมอาหารมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุซึ่งพันธกิจในการเป็นผู้ผลิตสินค้าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจที่กำหนดโดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน รวมถึงแนวปฏิบัติสากล ซึ่งคำนึงถึงทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญยิหวา ไชยมาลาและอิสราภรณ์ ทนผล [14] ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการทำมาค้าขายรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานขององค์กร ที่พบว่า บริษัทที่มีการร่วมทุนกับบริษัทข้ามชาติในกลุ่มประเทศ OECD และการเปิดเผยการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไร (ROA)

4) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 9 แนวทาง คือ (1) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ (2) การสร้างค่านิยมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ผู้บริหาร (3) การกำหนดนโยบายส่งเสริมการปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม (4) การสื่อสารกับพนักงานทุกระดับเพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงาน (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงาน (6) การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรม (7) การส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมนอกกระบวนการธุรกิจ (8) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคม และ (9) การสื่อสารข้อมูลการปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงงานอุตสาหกรรมอาหารให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีได้มุ่งเน้นการประกอบธุรกิจเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวแต่ยังคงตระหนักถึงการดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้องค์กรได้มีการเติบโตอย่างยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการกำกับดูแลกิจการอย่างรู้หน้าที่และมีความรับผิดชอบในการจัดการด้วยความถูกต้อง โปร่งใส เป็นธรรมและคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์รและภาคภูมิ ภัควิลาส [15] ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือในประเทศไทย ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาความ

รับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือในประเทศไทย ควรมุ่งในประเด็นดังนี้ 1) การสร้างจิตสำนึกและให้ความสำคัญตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบต่อสังคมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับทุกๆ ฝ่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กร 2) การมุ่งตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาลที่สามารถเกื้อหนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ตั้งมั่นตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) การมุ่งสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กับการดำเนินธุรกิจในทุกกระบวนการของธุรกิจ เพื่อความยั่งยืนร่วมกันกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม และ 4) การประเมินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และการปรับปรุงกิจกรรมให้เข้ากับบริบทการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อให้เกิดการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง เกิดความยั่งยืนในความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นบริษัทควรมีการบริหารและพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจในการจัดนโยบายรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เช่น การลดโลกร้อน การปลูกต้นไม้ ฯลฯ

2. จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจกับผลการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารควรดำเนินการจัดทำนโยบายการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นโยบายต่อผู้บริโภคและนโยบายการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยการจัดกิจกรรมและลงปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 9 แนวทางนั้น ผู้บริหารของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดเพชรบุรีควรนำไปศึกษาและวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอันจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจที่มีผลต่อด้านอื่น ๆ เช่น ภาพลักษณ์องค์กร ความจงรักภักดีของพนักงาน ความเจริญเติบโตและความยั่งยืนของธุรกิจ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารในจังหวัดเพชรบุรี เช่น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นการตลาด การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ศูนย์อาหารเครือข่ายครบวงจร. GMP ความหมายและความสำคัญ. [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก : http://www.foodnetworksolution.com/news_and_articles/.
- [2] Weber, M. The business case for corporate social responsibility: a company-level measurement approach for CSR. *European Management Journal*: 2008; 26: 247-261.
- [3] Stephenson, A. The Pursuit of CSR and Business Ethics Policies: Is it a source of competitive advantage for organizations. *The Journal of American Academy of Business*: 2009; 14: 251-262.
- [4] พิสาร หมั่นไกร. ความรับผิดชอบต่อสังคม : ความจริงที่มีอาจปฏิเสธ. [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.roypalang.org/blogs/Pisan/1458272187>.
- [5] สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. มาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม – ISO 26000. [อินเทอร์เน็ต]. 2552 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2561]. เข้าถึงได้จาก : http://www.tisi.go.th/training52/26000_52/presentation.html.

- [6] สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ไอคอน พรีเมียม; 2552.
- [7] Kaplan, Robert S. and Norton, David P. The Balanced Scorecard : translating strategy into action. Massachusetts : Harvard Business School Press; 1996.
- [8] ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมโรงงานอุตสาหกรรม. ข้อมูลโรงงาน. [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://userdb.diw.go.th/results1.asp>
- [9] Yamane, Taro. Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York : Harper and Row Publication; 1973.
- [10] Cronbach, L. J. Essentials of Psychological Test. 5th ed. New York: Harper Collins; 1970.
- [11] ยุทธ ไกยวรรณ. หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2553.
- [12] ปิ่นรัตน์ สิริพันธ์พงศ์. ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ โรงแรมและที่พักในจังหวัดภูเก็ต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ 2560; 3: 96 – 106.
- [13] รัชชชก ชีรัชต์กุล. ความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มคุณค่าให้แก่ลูกค้ากับผลการดำเนินงานของบริษัทประกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2552.
- [14] ขวัญยิหาว ไชยมาลาและอิสราภรณ์ ทนุผล. ความสัมพันธ์ระหว่างการทำความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานขององค์กร. วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี 2560; 3: 1 – 9.
- [15] รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธรและภาควิภา กักวิภาส. แนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือในประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น 2560; 8: 93 – 103.

กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี

Strategies for Driving and Developing Problem Solving Skills of Students

Grade 1, Thong Pha Phum Witthaya School, Kanchanaburi

ธรรมจักร นิลรักษา* เอี่ยมพร โดภาณรักษ์กุล และ อภิชาติ เสนะนันท์

Thammajak Ninraksa*, Ueampon Topanurakkun and Apichat Lenanant

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: thammajak@windowslive.com

Received: 24 August 2019, Revised: 18 September 2018, Accepted: 22 October 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กลยุทธ์การขับเคลื่อนของนักเรียน 2) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน และ 3) ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 8 คนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการเรียนรู้แบบโครงงาน และแบบวัดความสามารถทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา คือกลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนคือกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มี 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปผลการเรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน 3) ค่าเฉลี่ยหลังการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การขับเคลื่อน ทักษะการแก้ปัญหา การสอนแบบโครงงาน

Abstract

The purpose of this research was to study 1) the driving strategies of students. 2) Strategies for developing problem solving skills of students And 3) Results of problem solving skills development Before and after the project learning management. The population used in this research consisted of 8 teachers, and grade 1 students in Thongphaphum Witthaya School, Kanchanaburi amount 160 people. The research instruments were project based learning plans, The problem solving ability test for grade 1 students in Thongphaphum Witthaya School, Kanchanaburi. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research found that: 1) Strategies used to drive the development of problem solving skills of grade 1 students in Thongphaphum Witthaya School Kanchanaburi was an engagement strategy. 2) Strategies for developing problem solving skills of grade 1 students in Thongphaphum Witthaya School Kanchanaburi was project based learning that There are 6 steps which are (1) Basic knowledge step

- (2) Stimulation phase (3) Collaborative group stage (4) Knowledge seeking step (5) Summary of learning outcomes, and (6) Presentation stage
3) The mean after using the project based learning strategy was higher than the mean before using the project based learning strategy.

Keywords : Engagement Strategy, Project Based Learning Strategy, Solving Skills.

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมาก อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติก็ว่าได้ ไม่ว่าจะเป็นประเทศไหนในโลกก็ตามย่อมให้ความสำคัญต่อการศึกษาทั้งสิ้น เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาของมนุษย์ทุกคน ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างถูกต้อง การศึกษามีใช้เพียงการเรียนรู้แค่ช่วงระยะเวลาหนึ่งในสถานศึกษาเท่านั้น แต่เป็นเสมือนปัจจัยในการดำรงชีวิตที่มนุษย์ทุกคนต้องแสวงหา และเพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว หน้าที่การงาน ตลอดจนความก้าวหน้า และความมั่นคงของประเทศ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา ในขณะที่โลกพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาในระบบสถานศึกษา จำเป็นต้องตอบสนอง พัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมทั้งปัจจุบัน และอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถและทักษะในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้ สามารถใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี แสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถพึ่งตนเองได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณธรรมและศักดิ์ศรี มีการพัฒนาตนเอง และมีบทบาทในการพัฒนาชาติให้ยั่งยืน

ในปัจจุบันที่สังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อเตรียมคนในชาติให้มีความสามารถในการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม [1] ซึ่งนักการศึกษาเชื่อว่าการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลเกิดจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสม โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดจากการวางกลยุทธ์อย่างชาญฉลาด จึงสามารถบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ได้ ความคิดดังกล่าวจึงสรุปได้ว่ากลยุทธ์มีความสำคัญเพราะจะสร้างความสำเร็จในการแข่งขันและช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ในการกำหนดกลยุทธ์หากได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบถูกต้องแล้ว จะเป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพยิ่ง เพราะจะนำไปสู่การบริหารที่มีลักษณะป้องกัน โดยมีแผนรองรับและมีความคล่องตัวในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้น องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้วางกลยุทธ์มาใช้ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดแผนในการทำงาน เนื่องจากสามารถขึ้นนำองค์กรเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการ ให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลง พร้อมประสานงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ที่กำหนดไว้ [2]

ปัจจุบันมีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นว่า เด็กไทยจำนวนมากขาดทักษะการคิดแก้ปัญหาในการใช้ทักษะชีวิต อาทิ ปัญหาเด็กวัยรุ่นคิดหวังในความรักหรือเรื่องเรียนหาทางออกโดยการฆ่าตัวตาย โครงการ Child Watch โดยสถาบันรามจิตติ ได้สรุปสภาวะการณ์เด็กไทยด้านภาวะสุขภาพจิตของเด็กไทย พบว่า เยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นหรือคิดเป็นจำนวนเยาวชนที่พยายามฆ่าตัวตายปีละ 7,800 คน หรือเฉลี่ยวันละ 21 คน และที่ฆ่าตัวตายสำเร็จปีละ 800 หรือเฉลี่ยวันละ 2 คน ซึ่งกรมสุขภาพจิตได้อธิบายสาเหตุการฆ่าตัวตายว่า เกิดจากอาการซึมเศร้าซึ่งมาจากความวิตกกังวล และไม่สามารถจัดการคิดแก้ปัญหาตนเองได้ ทั้งนี้ งานวิจัยพบว่า ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กจะพัฒนาขึ้นตามอายุ โดยเด็กอายุ 3 ขวบ เริ่มมีพัฒนาการด้านการคิดแก้ปัญหาแล้ว ขึ้นกับวาระหว่างที่เด็กเจริญเติบโตนั้น มีปัจจัยใดที่เข้ามาเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา อาทิ เด็กมีความจำกัดในเรื่องของความมุ่งมั่นตั้งใจ ขาดความอดทนในการเอาชนะปัญหา และขาดความเข้าใจปัญหา ขณะที่สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาไม่ได้มีความเข้าใจ และมีวิธีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็กอย่างถูกต้องจากรายงานผลการประเมินด้านการจัดการบริหารพัฒนาการเด็กปฐมวัย 3-6 ปี ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า การจัดการ

ศึกษาปฐมวัยขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เช่น จัดการเรียนรู้โดยให้เด็กท่องจำอย่างเดียวไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้การคิด ตั้งแต่ยังเล็ก ให้เด็กล้มอยู่กับที่ทั้งวัน คอยแต่ทำตามคำสั่งที่ครูเป็นผู้กำหนด ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา เลียนแบบสิ่งที่ครูเป็นผู้นำในการสอน ไม่มีภาวะเป็นผู้นำ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตายตัว การเร่งสอนอ่านเขียน และคิดเลขเกินระดับความสามารถของเด็ก ไม่ให้อิสระในการแสดงออก ห้ามให้เด็กพูด ให้นั่งเงียบๆ ครูมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่เด็กเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนรู้ที่ครูปฏิบัติกันเป็นประจำ คือ เน้นให้เด็กเป็นฝ่ายตั้งรับคอยทำตามคำสั่งครู หรือลอกเลียนแบบแต่เพียงอย่างเดียว ส่งผลให้เด็กไม่สามารถคิดได้ด้วยตนเอง [2]

วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวนั้นผู้วิจัยศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ เพราะการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสนใจของผู้เรียนอย่างลุ่มลึก โดยผ่านกระบวนการหลักคือ กระบวนการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้จากการ ได้มีประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานไม่ใช่วิธีการเรียนการสอนใหม่ในการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย พบว่า นานาชาติโดยเฉพาะในยุโรปและอเมริกาได้ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานมาตั้งแต่ ศตวรรษที่ 21 แต่อาจมีการเรียกชื่อและการแบ่งขั้นตอนหรือรายละเอียดในกระบวนการดำเนินการที่แตกต่างกันไป เช่น การสอนแบบ โครงการ (Project approach) หรือ การทำโครงการ (Project work) หรือ การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน (Project-based learning (PBL) สำหรับในประเทศไทยได้มีผู้ที่สนใจนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้มาใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ให้กับเด็กในระดับปฐมวัยมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและเมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้มีการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ในรูปแบบนี้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น หลักการสำคัญที่มีร่วมกันคือ โครงงาน (Project) เป็นการศึกษาหัวข้อใด หัวข้อหนึ่งในระยะยาวที่ผู้เรียนทั้งห้องหรือในกลุ่มย่อยเลือกมาศึกษาและช่วยกันวางแผน และทำการสืบเสาะหาความรู้ด้วย กระบวนการที่หลากหลายอาจใช้เวลาหลายวันหรือหลายสัปดาห์ทำให้เกิดการทุ่มเท ศึกษาทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจหัวข้อนั้นอย่าง ลึกซึ้ง และได้รับความรู้ที่พวกเขาสามารถนำไปใช้ในอนาคต โครงงานต้อง ทำให้เด็กได้ใช้ความพยายามค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง [5]

จากที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาเพื่อให้เกิดผลต่อตัวนักเรียน โดยตรงผ่านการ ขับเคลื่อนครูในโรงเรียน อันจะทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participative Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนคือกลยุทธ์ การมีส่วนร่วม และกลยุทธ์การพัฒนาคือการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาและวางแผนแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อน และกลยุทธ์การพัฒนา

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีทางการบริหารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา มาสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์ ได้ดังนี้คือ 1) กลยุทธ์การขับเคลื่อน ใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วม และ 2) กลยุทธ์การพัฒนา ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา จากนั้นก็จัดการประชุมคณะครูในโรงเรียนทองผาภูมิวิทยา เพื่อหากลยุทธ์การขับเคลื่อน จึงได้กลยุทธ์การมีส่วนร่วม และกาพัฒนา ได้แก่กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ในวันที่ 24 มกราคม 2561

2. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยพัฒนาและจัดทำคู่มือเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนคือกลยุทธ์การมีส่วนร่วม และกลยุทธ์การพัฒนา คือ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อยดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการการพัฒนาและจัดทำคู่มือเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อน และกลยุทธ์การพัฒนา

2.1.1 ผู้วิจัยนำคู่มือเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนคือกลยุทธ์การมีส่วนร่วม และกลยุทธ์การพัฒนาคือกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.2 จากนั้นผู้วิจัยนำคู่มือเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อน และกลยุทธ์การพัฒนาที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2 การพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้ในการประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียน มีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหานักเรียนจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ

2.2.2 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับเป็นแบบประเมินเกี่ยวกับทักษะ การแก้ปัญหานักเรียน จำนวน 5 ข้อดังนี้ 1) ความสามารถในการระบุปัญหา 2) ความสามารถเสนอแนวทางแก้ปัญหาคือเป็นไปได้อ 3) ความสามารถเสนอวิธีการแสวงหาความรู้ 4) ความสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับในการแก้ปัญหาคือ และ 5) ความสามารถในการนำเสนอ แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

2.2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียน ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงเชิงเนื้อหา และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.4 ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) จากนั้น นำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาหาค่าความสอดคล้อง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องค่า IOC ที่มีค่าระหว่าง 0.67 -1.00

2.2.5 นำแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ไปใช้กับการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียน

กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนครู โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยเลือกใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วม (engagement strategy) โดยการดำเนินการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา เริ่มจากการให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนอภิปรายร่วมกันถึงปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนระหว่างการเรียนรู้ หลังจากนั้นได้ร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ

วิธีแก้ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี จากนั้นผู้วิจัยได้ร่วมปรึกษาและนำเสนอความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันลงความคิดเห็นและร่วมกันสรุปทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี 5 ข้อ ดังนี้ 1) การบอกสาเหตุของปัญหา 2) การบอกวิธีการแก้ปัญหา 3) การบอกเหตุผลในการเสนอวิธีการแก้ปัญหา 4) การบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหา 5) การนำเสนอจากวิธีการแก้ปัญหา โดยครู โรงเรียนทองผาภูมิวิทยาจำนวน 45 คน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผน กำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั่นคือ ร่วมกันกำหนดวิธีการเรียนรู้ด้วยทักษะการแก้ปัญหา และร่วมกำหนดรูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 16 แผน รวม 8 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และข้อสรุปที่ครู โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีส่วนร่วมลงความคิดเห็นไว้ มาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจัดทำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อที่จะได้นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ครู โรงเรียนทองผาภูมิวิทยาได้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ต่อไป

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียน

ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี คือ กลยุทธ์การเรียนรู้แบบโครงงาน มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 **ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน** เป็นขั้นตอนที่ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงานก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากโครงงานมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้นนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโครงงานไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงานโครงงานจริง ในขั้นแสวงหาความรู้

2.2 **ขั้นกระตุ้นความสนใจ** เป็นขั้นตอนที่ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยต้องคิดหรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนสนใจ ใฝ่รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำโครงงานหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการที่ครูกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนรู้ว่ากำลังเรียนเรื่องอะไร ผนวกกับการนำเอาความรู้ ทักษะที่นักเรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะเรียน โดยใช้การตั้งคำถามของครูที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหามากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่นักเรียนต้องการจะเรียน ซึ่งเป็นการเปิดสมองให้นักเรียนได้เห็นแนวทางในการเรียนรู้ เปิดทัศนคติที่ดีต่อตัวนักเรียนเองให้มีความอยากรู้อยากเรียน สนใจ และพร้อมที่จะเข้าใจเนื้อหาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนยิ่งขึ้น

2.3 **ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ** ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผนดำเนินการ โดยนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยระดมความคิดและหารือ แบ่งหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หลังจากที่ได้ทราบหัวข้อสิ่งที่ตนเองต้องเรียนรู้ในภาคเรียนนั้นๆ เรียบร้อยแล้ว เป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ก่อนการลงมือปฏิบัติจริง เช่น ต้องการศึกษาอะไร ทำไมจึงเลือกและอยากศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยผลิตภัณฑ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นมา นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้างในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.4 **ขั้นแสวงหาความรู้** ในขั้นนี้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการทำกิจกรรมโดยนักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงงานตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจ นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนตามข้อตกลงของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม

โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะเมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้นนักเรียนร่วมกันเขียนรูปเล่ม สรุปรายงานจากโครงการที่ตนปฏิบัติ มีการวางแผนในการทำงานหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การจัดประสบการณ์การในการปฏิบัติงานให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง มีการพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง การหาความรู้ความจริงอย่างมีเหตุผล ได้ทำการทดลองได้พิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการวางแผนในการปฏิบัติ ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ฝึกการคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.5 **ขั้นสรุปผลการเรียนรู้** ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามนักเรียนนำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ เป็นขั้นของการวัดและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพจริงของผู้เรียน เช่น การเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียน ชื่อเรื่องแสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชื่อเรื่องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาคำถามมีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด สมมติฐานมีการแสดงถึงพื้นฐานความรู้เดิม วิธีการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหา แหล่งศึกษาสามารถค้นคว้าคำตอบได้ วิธีการนำเสนอชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา ซึ่งการประเมินผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บตามจุดประสงค์ ตัวชี้วัด และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของกิจกรรม โดยครูผู้สอนจะทำการประเมินร่วมกันกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นต่างๆ ในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงผลความก้าวหน้า ความสำเร็จของกิจกรรม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นผลสะท้อนได้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

2.6 **ขั้นนำเสนอผลงาน** ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น และนักเรียนอื่นๆ ในโรงเรียน ได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงการ

3. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. สามารถระบุปัญหา	2.50	0.63	น้อย	4.94	0.24	มากที่สุด
2. สามารถระบุแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้	3.44	1.04	ปานกลาง	4.69	0.64	มากที่สุด
3. สามารถเสนอวิธีการแสวงหาความรู้	3.46	1.02	ปานกลาง	4.75	0.56	มากที่สุด
4. สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหา	3.54	1.07	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด
5. สามารถนำเสนอได้	2.44	1.20	น้อย	4.81	0.53	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.08	0.99	ปานกลาง	4.83	0.43	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังที่แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

3.1 ก่อนใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา พบว่าทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหา สามารถเสนอวิธีการแสวงหาความรู้ สามารถระบุแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ สามารถระบุปัญหา และสามารถนำเสนอได้

3.2 หลังใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา พบว่าทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหา สามารถระบุปัญหา สามารถนำเสนอได้ สามารถเสนอวิธีการแสวงหาความรู้ และสามารถระบุแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้

3.3 หลังการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานพบว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และสูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบโครงงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า มีการเลือกกลยุทธ์การมีส่วนร่วมมาใช้ในการขับเคลื่อนทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนนั้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กลยุทธ์การมีส่วนร่วม ได้จากการที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันลงความคิดเห็นและร่วมกันสรุปว่าสามารถนำมาขับเคลื่อนครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี โดยในการแสดงความคิดเห็นได้วางแผน กำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั่นคือ ร่วมกันกำหนดวิธีการเรียนรู้ด้วยทักษะการแก้ปัญหา และร่วมกำหนดรูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้สอดคล้องกับสมใจ ชีรพิฑู [6] ที่กล่าวว่า นักการศึกษาเชื่อว่าผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลเกิดจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสม โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดจากการวางกลยุทธ์อย่างชาญฉลาด จึงสามารถบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ได้ ในการกำหนดกลยุทธ์หากได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบถูกต้องแล้ว จะเป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพยิ่ง เพราะจะนำไปสู่การบริหารที่มีลักษณะป้องกัน โดยมีแผนรองรับและมีความคล่องตัวในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้น องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้วางกลยุทธ์มาใช้ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดแผนในการทำงาน เนื่องจากสามารถขึ้นนำองค์การเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลง พร้อมประสานงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

2. จากผลการวิจัยที่กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเป็นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น เป็นเพราะว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง นำเสนอผลงานตามความสามารถของแต่ละคน จัดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพโดยมุ่งให้เด็กได้ศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจ หรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ มีการท้าทายความสามารถเด็กกระตุ้นให้เด็กลงมือปฏิบัติกับกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อค้นหาคำตอบที่มาจากความสนใจความต้องการของเด็กและเป็นผู้วางแผนการทำงานด้วยตนเอง โดยการวางโครงงานและดำเนินการให้สำเร็จตามโครงงานนั้น โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น ให้การช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ฝึกให้ผู้เรียนมีการวางแผนการจัดทำโครงงานเป็นขั้นตอน เพื่อค้นพบความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่และวิธีการใหม่ด้วยตัวเอง เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มได้ใช้สติปัญญา ไหวพริบ ความรอบคอบ ความอดทนและความรับผิดชอบ [7] สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิธนา ชันอาสา [8] ที่ได้ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะ/ คณิตศาสตร์ ด้านมิติ ด้านร่างกาย และการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงงานสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกช่วงของการเปรียบเทียบ จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้ศึกษามาเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงงานเป็นการสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้อย่างกลุ่มเล็กมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาเด็กไปสู่การพึ่งพาตนเอง รวมถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดูแลกันดูแลกันที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน โดยเน้นการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลังการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานพบว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และสูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบโครงงาน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบโครงงานมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ ภายในแผนการจัดประสบการณ์มีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักเรียนได้พบเจออุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ จากสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่ครูเป็นผู้กำหนดให้ เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติจริง ทดลองใช้สื่อ อุปกรณ์จากสถานการณ์จริง เพื่อที่เด็กจะเกิดกระบวนการทักษะต่าง ๆ ในการคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ตนเองกำลังพบเจอ ครูเป็นผู้เสนอแนะหรือใช้คำถามกระตุ้น เปิดโอกาสให้เด็กคิด ทบทวน หาสาเหตุของปัญหา การบอกวิธีแก้ปัญหา การมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา และเลือกหาวิธีการจัดการกับปัญหาที่ดีที่สุดอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ อภิชชาติ เสนะนันท์ [9] ได้กล่าวว่า การทำโครงงานช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสจริง โครงงานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริงเป็นการบังคับปลายๆ ให้นักเรียนต้องใช้และปรับสิ่งที่รู้มาใช้จริง เพราะโครงงานเป็นกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมในการเลือกและตัดสินใจซึ่งจะช่วยเพิ่มความสนใจและแรงจูงใจให้นักเรียนซึ่งมีความรู้ต่างกัน ได้แสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน นักเรียนซึ่งอ่อนในด้านใดด้านหนึ่งอาจใช้ความสามารถพิเศษด้านอื่นของตนช่วยให้งานสำเร็จได้ไม่แพ้ผู้อื่น ตลอดจนให้ความรู้สึกผ่อนคลายจากความซ้ำซากจำเจ นักเรียนมีอิสระในการเลือกหัวข้อที่ตนสนใจรวมทั้งบรรยากาศในการเรียนที่ดูไม่เป็นการทำให้เด็กมีความรู้สึกผ่อนคลายจากวิธีการเรียนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ควรมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง หรือควรมีกิจกรรมต่าง ๆ หมุนเวียนกันไป มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการรักษาความเป็นเครือข่ายไว้เพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง หรือพัฒนาความสามารถในด้านอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน
3. ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ควรได้รับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรีอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรีอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบอื่นบ้าง เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะและพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้เด็กได้ฝึกวิธีการคิดแก้ปัญหาจากหลายสถานการณ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] อรรณพ รังสัช และอภิชชาติ เสนะนันท์. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษา.วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 2561; 8; 3: 72-80.

- [2] สมใจ ชีรติฐ และคณะ. กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556; 2; 4: 42-57.
- [3] จิราภรณ์ ส่องแสง. ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย.[วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2550.
- [4] วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา. สอดคล้องเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบครูก่ออาชีพ. กรุงเทพมหานคร แสบปี เลิร์นนิ่ง. 2559.
- [5] วัฒนา มัคคสมัน. การสอนแบบโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2554.
- [6] สมใจ ชีรติฐ และคณะ. กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2556; 2; 4: 42-57.
- [7] อภาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2553.
- [8] สุทธิธนา ชันอาสา. ความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2550.
- [9] อภิชาติ เสนะนันท์. การพัฒนาการสอนแบบโครงการ สำหรับครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. Veridian E-Journal, Silpakorn University 2559; 9; 2; 957 – 967.

ปัจจัยทำนายความเครียดและวิธีการจัดการความเครียดของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

Factors Predicting Stress and Stress Management of Bachelor Program of Nursing Students

วิสุทธิ โนจิตต์^{1*}, นภัสสร ยอดทองดี², วงเดือน เล็กสง่า³ และ ปารวีร์ มั่นพัก¹
Wisut Nochit^{1*}, Naphatsorn Yotthongdi², Wongduan Leksanga³ and Parawee Manfak¹

¹ กลุ่มงานวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท จังหวัดชัยนาท 17000

² กลุ่มงานวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท จังหวัดชัยนาท 17000

³ กลุ่มงานวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท จังหวัดชัยนาท 17000

¹Department of Community Health Nursing, Boromarajonani College Nursing of Chainat, Chainat 17000

²Department of Psychiatric Nursing, Boromarajonani College Nursing of Chainat, Chainat 17000

³Department of Maternal and Child Health Nursing and Midwifery, Boromarajonani College Nursing of Chainat, Chainat 17000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: wnochit@gmail.com

Received: 26 December 2019, Revised: 19 March 2020, Accepted: 30 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียด ปัจจัยทำนายความเครียด และวิธีการจัดการความเครียดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 235 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2561 โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคซ์ เท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าจำนวน ร้อยละ และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายความเครียด ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยสามารถร่วมกันทำนายความเครียดได้ร้อยละ 30.90 กลุ่มตัวอย่างจัดการความเครียดโดยใช้กิจกรรมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ดูหนัง/ฟังเพลง/ร้องคาราโอเกะ ปรึกษาพ่อแม่และผู้ปกครอง และสร้างกำลังใจให้ตัวเอง ตามลำดับ ผลการศึกษครั้งนี้ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ควรมีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกให้แก่นักศึกษา มีการออกแบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผลกระทบที่อาจก่อให้เกิดความเครียดของนักศึกษามากเกินไป มีการจัดระบบและกลไกที่สามารถช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ เช่น การหารายได้พิเศษให้แก่นักศึกษา เป็นต้น และสนับสนุนให้มีระบบบริการอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพสำหรับให้นักศึกษาสืบค้นข้อมูลเพื่อหาความรู้ และเพื่อใช้เป็นวิธีการจัดการความเครียด

คำสำคัญ : ความเครียด วิธีการจัดการความเครียด นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

Abstract

This research aimed to investigate stress level, the factors predicting stress, and stress management of the Bachelor program of nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Chainat. A multi-stage sampling technique was used to recruit a sample of 235 nursing students. Data collection was held on October - December 2018. The instruments were developed by the researcher and examined for the content validity by the experts. The reliability of the instruments in the form of Cronbach's Alpha reliability coefficients were 0.95. The data were analyzed by descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis.

Results revealed that the sample had mean scores of stress level at a moderate level. Significant predictors of the stress were personal characteristics, learning, and economic factors. These predictors could jointly explain 30.90% in the variance of stress in the nursing students. The students reported that the internet surfing was the most popular activity for the stress management. This was followed by movie watching, music listening, karaoke singing, parents consulting, and self-empowerment, respectively.

The findings from this study suggested that Boromarajonani College of Nursing, Chainat should develop learning and extra-curricular activities in order to improve internal and external personalities of the nursing students. Learning activities which generate the unnecessary stress of the students should be concerned. Moreover, the college should be concerned with the system and mechanism to help the students who have financial problems such as income from the extra work for the students. The college should support the high quality of internet service for the students in order to search information and manage the stress.

Keywords : Stress, Manage the stress, Bachelor program of nursing students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม ให้มีความสำคัญกับความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมของสถาบันของนักศึกษา ซึ่งส่งผลให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ แต่ถ้านักศึกษาปรับตัวไม่ได้ก็มักมีปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ เกิดความท้อแท้หมดหวัง เบื่อหน่ายและวิตกกังวล ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา [1] ความเครียด (Stress) เป็นปฏิกิริยาของร่างกายที่เกิดขึ้นเมื่อถูกกระตุ้นและมีปฏิกิริยาตอบโต้เป็นปฏิกิริยาทางสรีรวิทยาและจิตวิทยาโดยระบบต่อมไร้ท่อที่หลั่งฮอร์โมนและระบบประสาทอัตโนมัติทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปทั่วร่างกายเมื่อเกิดความเครียดภายในจิตใจมักส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมที่สังเกตได้อย่างชัดเจน [2] ด้านร่างกาย ได้แก่ ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย หายใจไม่อิ่ม หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันโลหิตเพิ่มขึ้น ท้องผูก เป็นต้น ด้านจิตใจ ได้แก่ วิตกกังวล หงุดหงิดคิดมากคิดฟุ้งซ่านคิดอะไรไม่ออกสับสนขาดสติ เบื่อหน่ายไม่มีสมาธิ เก็บตัวเงียบ ซึมเศร้า และฆ่าตัวตาย เป็นต้น และด้านสังคม ได้แก่ จู้จู้บ่น มีเรื่องขัดแย้งกับผู้อื่น ทะเลาะวิวาทกับคนใกล้ชิดหรือไม่พูดจากับใคร เป็นต้น [3]

นักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ช่วงวัย 18-22 ปี เป็นช่วงที่ต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น เปลี่ยนจากการอยู่กับผู้ปกครองมาใช้ชีวิตในหอพัก การปรับตัวเข้ากับการเรียนและหลักสูตรเฉพาะสาขา มีการเรียนในภาคทฤษฎีที่หนักและมีการฝึกปฏิบัติงานที่ต้องรับผิดชอบกับชีวิตของผู้รับบริการ ต้องค้นคว้าตำราเพื่อเตรียมแผนให้การพยาบาลผู้รับบริการตามขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล จึงมีความกดดันเกิดขึ้น นอกจากนั้นยังแบกความหวังจากครอบครัวและบุคคลอื่นจึงทำให้มีความเครียดสูงกว่ากลุ่มวิชาชีพอื่น [3] ได้มีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของศึกษานักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเครียด ได้แก่ ด้านการเรียนและด้านสภาพแวดล้อม [4] การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ

ระดับความเครียดของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาสุขภาพและชั้นปีที่ศึกษา สามารถทำนายความเครียดได้ร้อยละ 16.30 [5] การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 4-6 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า การได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมและเกรดเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กับความเครียด [6] สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในนักศึกษาพยาบาล จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านการเรียน ด้านสัมพันธภาพ ด้านการอยู่ในสังคมและเพื่อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านกิจกรรมและด้านความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับความเครียด[3] และการศึกษาปัจจัยทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พระพุทธบาท พบว่า ปัจจัยด้านการเรียน รายได้ สังคม เพื่อน ครอบครัว อาจารย์ ชุมชนและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดของนักศึกษา[7] แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเครียดในนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและนักศึกษาพยาบาลมีหลายปัจจัย สามารถแบ่งออกได้เป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ และสังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

เมื่อนมนุษย์มีความเครียดเกิดขึ้น จำเป็นต้องอาศัยวิธีการจัดการกับอารมณ์ดังกล่าว ซึ่งลาซารัสและโพลแมน [8] ได้เสนอวิธีการจัดการกับความเครียด ประกอบด้วย 1) การมุ่งแก้ปัญหา ได้แก่ การกำหนดขอบเขตของปัญหา วิธีการแก้ปัญหาหลายๆวิธี ชั่งน้ำหนักว่าวิธีใดจะได้ผลดี เลือกวิธีที่เหมาะสม ลงมือแก้ปัญหาซึ่งอาจจะจัดการที่ตัวปัญหาและมุ่งแก้ที่ตนเองหรือปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมและ 2) การลดความตึงเครียดของอารมณ์ เป็นการเผชิญความเครียดด้วยการใช้ความคิดเช่นเดียวกัน แต่เป็นการลดอารมณ์ตึงเครียดเมื่อบุคคลประเมินแล้วว่า ไม่สามารถแก้ไขสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียดนั้นได้ วิธีเหล่านี้ ได้แก่ การหลีกเลี่ยง การทำให้เป็นเรื่องเล็ก การถอยห่างจากเหตุการณ์นั้น การมองหาคุณค่าในสิ่งนั้นและวิธีอื่นๆ ได้แก่ การออกกำลังกาย การทำสมาธิ การหาสิ่งสนับสนุนทางอารมณ์และการระบายความโกรธ จากการศึกษาวิธีการเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย พบว่าเมื่อเกิดความเครียด นักศึกษาใช้วิธีการเผชิญความเครียดทั้งด้านการเผชิญหน้ากับปัญหา ด้านการบรรเทาความรู้สึกเครียด และด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยใช้ด้านการเผชิญหน้ากับปัญหามากที่สุด [9] แตกต่างกับการศึกษาการจัดการความเครียดของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า นักศึกษาเลือกใช้การหนีทนทานการด้วยการเล่นดนตรี/ร้องเพลง/ฟังเพลงมากที่สุด รองลงมา คือ ปรัชญา ผู้อื่น คุณละคร/ศิรัย/ภาพยนตร์ การนอนหลับ และการรับประทานอาหารคลายเครียดตามลำดับ [3] และการศึกษาการจัดการความเครียดของนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พื้นที่บึงพลาญชัยจรัลบุรี พบว่า นักศึกษาใช้วิธีเล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ต ดูหนังออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ดูหนัง ฟังเพลง ร้องเพลง และพักผ่อน นอนหลับ ตามลำดับ [9] ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความเครียด ปัจจัยทำนายการเกิดความเครียดของนักศึกษาพยาบาลและวิธีการจัดการความเครียด โดยการประยุกต์แนวคิดของลาซารัสและโพลแมน[8] มาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลนำเข้าในการออกแบบการจัดการศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับนักศึกษาพยาบาลได้อย่างเหมาะสมต่อไป

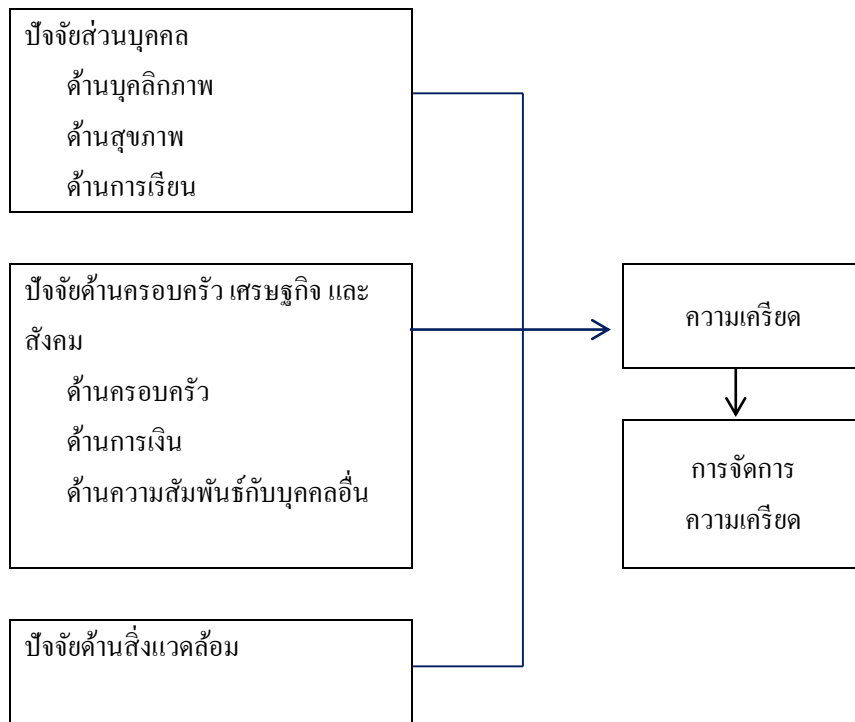
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
3. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเชิงทำนายเพื่อหาปัจจัยทำนายความเครียดและการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2561 สำหรับกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์การจัดการความเครียดของลาซาร์สและโฟลแมน [8] ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ปีการศึกษา 2561 จำนวน 351 คน ประกอบด้วย ชั้นปี 1 จำนวน 80 คน ชั้นปี 2 จำนวน 95 คน ชั้นปี 3 จำนวน 112 คน และชั้นปี 4 จำนวน 64 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปคำนวณกลุ่มตัวอย่างของเคริจซีและมอร์แกน [10] ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน และเพื่อป้องกันความสูญเสียของข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีก 10 % รวมเป็น 235 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสัดส่วนของนักศึกษาแต่ละชั้นปีคัดเลือกแบบการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี ผลการเรียนรวม สถานภาพครอบครัวของบิดามารดา อาชีพของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และที่พักอาศัยของครอบครัว ให้เลือกตอบในหัวข้อที่ตรงกับผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 แบบวัดความเครียดกรมสุขภาพจิต (SPST - 20) จำนวน 20 ข้อ มาตรฐานเป็นแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert scale) จำนวน 5 ระดับ คือ ไม่รู้สึกเครียด รู้สึกเครียดเล็กน้อย รู้สึกเครียดปานกลาง รู้สึกเครียดมาก และรู้สึกเครียดมากที่สุด ค่าคะแนน 1-5 คะแนน คะแนนรวมแบ่งเป็น 4 ระดับ ช่วงคะแนน 0 – 23 คะแนน หมายถึง มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย ช่วงคะแนน 24 – 41

คะแนน หมายถึง มีความเครียดในระดับปานกลาง ช่วงคะแนน 42 – 61 คะแนน หมายถึง มีความเครียดในระดับสูง และ คะแนน 62 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีความเครียดในระดับรุนแรง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสาเหตุของการเกิดความเครียด จำนวน 52 ข้อ มาตรฐานเป็นแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert scale) จำนวน 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เครียด เครียดน้อย เครียดมาก และเครียดมากที่สุด ค่าคะแนน 0-3 คะแนน ด้านที่มีข้อความ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ด้านสุขภาพและด้านการเงิน สำหรับด้านการเรียน และด้านสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 8 ข้อ แปลผลคะแนนรวมรายด้านออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มีความเครียดน้อยมาก มีความเครียดน้อย มีความเครียดมาก และมีความเครียดมากที่สุด

ส่วนที่ 4 วิธีการจัดการความเครียด จำนวน 20 ข้อ คำตอบเป็นมาตรวัดแบบอันตรภาคชั้นแบบ (Rating scale) ให้เลือกตอบวิธีการที่ใช้จัดการความเครียด 4 ระดับ ได้แก่ ไม่ทำเลย บางครั้ง บ่อยครั้ง และทุกครั้ง มีค่าคะแนน 0-3 คะแนน คะแนนรวมตั้งแต่ 0-60 คะแนน แปลค่าคะแนน 0-20 คะแนน หมายถึง มีวิธีการจัดการความเครียดระดับต่ำ ช่วงคะแนน 20.01-40 คะแนน หมายถึง มีวิธีการจัดการความเครียดระดับปานกลาง และช่วงคะแนน 40.01-60 คะแนน หมายถึง มีวิธีการจัดการความเครียดระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ได้นำแบบสอบถามทั้ง 3 ส่วน ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์รายด้านที่ต้องการวัด (Index of Item –objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้งฉบับมีค่า .95 การวิจัยเรื่องนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาทหมายเลข REC 009/2561

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูล โดยวิธีแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 235 คน ระหว่างเดือน ตุลาคม-ธันวาคม 2561 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของการตอบ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและวิเคราะห์ปัจจัยทำนายความเครียดโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการ (Stepwise Method) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นตามเงื่อนไขการวิเคราะห์การถดถอย พบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีการแจกแจงปกติ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์พบว่าการแจกแจงแบบปกติและค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

$$\hat{y} = a + b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_k x_k$$

เมื่อ $\hat{y}$ แทนคะแนนพยากรณ์ของตัวเกณฑ์ (ตัวแปรตาม)

a แทนค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$b_1 b_2 \dots b_k$ แทนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 222 คน (ร้อยละ 94.50) ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด จำนวน 171 คน (ร้อยละ 72.80) รองลงมา คือแยกกันอยู่ จำนวน 36 คน (ร้อยละ 15.30) และบิดาหรือมารดาเสียชีวิต จำนวน 14 คน

(ร้อยละ 6.00) ด้านอาชีพของบิดา ส่วนใหญ่ทำการเกษตร จำนวน 74 คน (ร้อยละ 31.80) รองลงมา คือ รับจ้าง จำนวน 64 คน (ร้อยละ 27.20) และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.70) สำหรับอาชีพของมารดา ส่วนใหญ่ทำการเกษตร จำนวน 79 คน (ร้อยละ 33.60) รองลงมา คือ รับจ้าง จำนวน 57 คน (ร้อยละ 24.30) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัท จำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.90) เท่ากัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท จำนวน 69 คน (ร้อยละ 29.40) รองลงมา คือ มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 60 คน (ร้อยละ 25.50) และ 10,001-15,000 บาท จำนวน 53 คน (ร้อยละ 22.60) ส่วนใหญ่พักอาศัยที่บ้านของตนเอง จำนวน 209 คน (ร้อยละ 88.90) และรองลงมา คือ อาศัยกับญาติ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 3.00) และบ้านเช่า จำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.40)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเครียด (n=235)

ระดับความเครียด	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	3	1.30
ปานกลาง	89	37.90
สูง	107	45.50
รุนแรง	36	15.30

ความเครียดในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 46.56, S.D. = 12.66)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเครียดในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 46.56, S.D. = 12.66) โดยมีความเครียดในระดับสูงจำนวน 107 คน (ร้อยละ 45.50) รองลงมา ได้แก่ ระดับปานกลาง จำนวน 89 คน (ร้อยละ 37.90) ระดับรุนแรง จำนวน 36 คน (ร้อยละ 15.30) และระดับน้อย จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ ของระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุของการเกิดความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=235)

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดความเครียด ของนักศึกษาพยาบาล	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยมาก
ปัจจัยส่วนบุคคล				
ด้านบุคลิกภาพ	5(2.10)	22(9.40)	122(51.90)	86(36.60)
ด้านสุขภาพ	3(1.30)	25(10.60)	126(53.60)	81(34.50)
ด้านการเรียน	7(3.00)	68(28.90)	129(54.90)	31(13.20)
ปัจจัยครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม				
ด้านครอบครัว	1(0.40)	9(3.80)	72(30.60)	153(65.10)
ด้านเศรษฐกิจ	3(1.30)	11(4.70)	82(34.90)	139(59.10)
ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	1(0.40)	14(6.00)	108(46.00)	112(47.70)
ปัจจัยสิ่งแวดล้อม	6(2.60)	40(17.00)	114(48.50)	75(31.90)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุของการเกิดความเครียดของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ปัจจัยด้านการเรียน จำนวน 75 คน (ร้อยละ 31.90) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 46 คน (ร้อยละ 29.60) ด้านสุขภาพ จำนวน 28 (ร้อยละ 11.90) และด้านบุคลิกภาพ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 11.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน และร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการจัดการความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=235)

ลำดับ	การจัดการความเครียด	การปฏิบัติ			
		ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ทำเลย
1	ปรึกษาอาจารย์แนะแนวและให้คำปรึกษา	1(0.40)	18(7.70)	93(39.60)	123(52.30)
2	ปรึกษาอาจารย์ที่ให้ความไว้วางใจ	4(1.70)	21(8.90)	108(46.00)	102(43.40)
3	ปรึกษาพ่อแม่/ผู้ปกครอง	75(31.90)	73(31.10)	67(28.50)	18(9.10)
4	ปรึกษาเพื่อน/รุ่นพี่ในวิทยาลัย	29(12.30)	84(35.70)	108(46.00)	14(6.00)
5	ปรึกษาสมาชิกในสายรหัส	11(4.70)	38(16.20)	139(59.10)	47(20.00)
6	ดูหนัง/ฟังเพลง/ร้องคาราโอเกะ	99(42.10)	105(44.70)	26(11.10)	5(2.10)
7	เล่นเกมออนไลน์/เล่นไลน์/เล่นเฟส	103(43.80)	93(39.60)	36(35.30)	3(1.30)
8	ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา	26(11.10)	66(28.10)	128(54.50)	15(6.40)
9	สวดมนต์/นั่งสมาธิ/ไปทำบุญตามความเชื่อทางศาสนา	30(13.80)	43(18.30)	138(58.70)	24(10.20)
10	ขอปรึกษา/เดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า	44(18.70)	97(41.30)	84(35.70)	10(4.30)
11	พูดระบายกับตัวเอง	19(8.10)	46(19.60)	122(51.90)	48(20.40)
12	สร้างกำลังใจให้ตัวเอง/มองโลกในแง่ดี/คิดบวก	53(22.60)	114(48.50)	66(28.10)	2(0.90)
13	ไปทำผม/เสริมความงาม/สถานบันเทิง	6(2.60)	33(14.00)	91(38.70)	105(44.70)
14	ทำงานฝีมือ/งานอดิเรก/วาดรูป	9(3.80)	29(12.30)	119(50.60)	78(32.20)
15	สูบบุหรี่/ดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์		2(0.90)	47(20.00)	186(79.10)
16	กินยาคลายเครียด		1(0.40)	13(5.50)	221(94.00)
17	หนีปัญหา/ไม่เผชิญปัญหา		33(14.00)	91(38.70)	105(44.70)
18	ขว้างปาสิ่งของ/ทำลายสิ่งของ	3(1.30)	35(14.30)	196(83.40)	1(0.40)
19	บนบานศาลกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์	8(3.40)	48(20.40)	125(53.20)	54(23.00)
20	คิดสั้น ทำร้ายตนเอง			23(9.80)	212(90.20)

จากตารางที่ 3 แสดงวิธีการจัดการความเครียดที่นักศึกษานิยมปฏิบัติมากที่สุด (บ่อยครั้งและทุกครั้ง) ได้แก่ เล่นเกมออนไลน์/เล่นไลน์/เล่นเฟสบุ๊ค รองลงมา คือ ดูหนัง/ฟังเพลง/ร้องเพลง สร้างกำลังใจให้ตนเอง/มองโลกในแง่ดี/คิดเชิงบวก และปรึกษาพ่อแม่และผู้ปกครอง สำหรับวิธีการที่นักศึกษาใช้จัดการกับความเครียดน้อยที่สุดสามลำดับแรก คือ การคิดสั้น/ทำร้ายตนเอง กินยาคลายเครียด และหนีปัญหา

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis Stepwise Method) (n=235)

ปัจจัย	b	S.E	β	t	p-value
ด้านบุคลิกภาพ	1.095	.273	.292	4.00	.000
ด้านการเรียน	.694	.225	.218	3.082	.002
ด้านเศรษฐกิจ	.612	.240	.160	2.553	.011

R=.556 R²=.309 F=34.41 P < .05

จากตารางที่ 4 แสดงตัวแปรต้นที่สามารถทำนายระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล (X_1) ด้านการเรียน (X_2) และด้านเศรษฐกิจ (X_3) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 30.90 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{Y} = 27.91 + 1.095(X_1) + 0.694(X_2) + 0.612(X_3)$$

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.292(X_1) + 0.218(X_2) + 0.139(X_3) + 0.160(X_4)$$

การอภิปรายผล

ระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับศึกษาปัจจัยทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต: ศึกษานิเทศศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพุฒบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาทุกชั้นปี จำนวน 375 คน ที่พบว่าในภาพรวมนักศึกษามีระดับความเครียดปานกลาง[7] แต่แตกต่างจากการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 294 ราย ที่พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีระดับความเครียดในระดับสูง[3] สำหรับสาเหตุความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียด ประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านการเรียน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 30.90

ปัจจัยด้านบุคลิกภาพเป็นปัจจัยแรกที่สามารถทำนายระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ($\beta = .292$) สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล[3] ในขณะที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีบุคลิกภาพแบบมีความคาดหวังสูงคิดเป็นร้อยละ 40.10 ขาดความมั่นใจในตนเอง ขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก อารมณ์หงุดหงิดคิดเป็นร้อยละ 25.90 และบุคลิกภาพแบบขุ่นเฉียวขี้กลัว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 25.90 การที่บุคลิกภาพส่วนบุคคลสามารถทำนายระดับความเครียดได้นั้น เป็นเพราะว่าบุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล โดยบุคลิกภาพแบบหวุ่นไหว (Neuroticism) มักจะก่อให้เกิดความเครียดได้ง่าย ได้แก่ 1) ความไม่มั่นใจในตนเอง 2) การคำนึงถึงแต่ตัวเอง มีความคาดหวังสูง แต่เมื่อทำไม่ได้ตามความหวังจะมีความรู้สึกท้อถอย ไม่สบายใจและกังวลเมื่อเข้าสังคม 3) ความรู้สึกโกรธเคือง หงุดหงิดง่าย 4) มีแรงกระตุ้นจากภายในสูง ได้แก่ ไม่สามารถควบคุมแรงกระตุ้นและความต้องการของตนเองได้ และ 5) มีความประจบประแจงทางอารมณ์ เป็นบุคคลที่ไม่สามารถทนหรือเผชิญกับความเครียดได้ มีภาวะพึ่งพาบุคคลอื่นสูง[11]

ปัจจัยด้านการเรียนเป็นปัจจัยที่ 2 ที่สามารถร่วมกันทำนายระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลได้ ($\beta = .218$) การที่ปัจจัยด้านการเรียนสามารถทำนายระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลได้นั้น เป็นเพราะว่าการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นพยาบาลวิชาชีพ ต้องอาศัยความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลซึ่งจัดให้นักศึกษาได้เรียนทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกภาคปฏิบัติ โดยการเรียนภาคทฤษฎีนั้นนักศึกษาต้องมีการปรับตัวกับวิธีการเรียนที่มีความหลากหลาย ประกอบด้วย การบรรยาย การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากตำรา การเรียนรู้จากผู้ให้บริการในชุมชน และการเรียนแบบกลุ่มย่อย มีการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติตั้งแต่การเรียนในชั้นปีที่ 2 ในแหล่งฝึกปฏิบัติที่มีลักษณะการให้บริการสุขภาพแตกต่างกัน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์หรือเฉพาะทาง ทำให้นักศึกษาต้องเผชิญกับลักษณะของผู้รับบริการที่หลากหลาย ได้พบเห็นความเจ็บป่วยความทุกข์ทรมานที่ผู้รับบริการและญาติได้รับ ทำให้นักศึกษาต้องปรับความรู้สึก ทั้งต้นตอที่พบประสบการณ์ใหม่และเศร้าเสียใจที่ผู้ป่วยต้องทุกข์ทรมานหรือเสียชีวิต มีการปรับตัวเมื่อต้องเปลี่ยนสถานที่ฝึกปฏิบัติใหม่ รวมทั้งต้องมีความตระหนักในเรื่องของข้อบังคับ กฎระเบียบและมีความรับผิดชอบสูงในการปฏิบัติการพยาบาลมีการปรับตัวในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในทีมสุขภาพ ญาติผู้รับบริการรวมทั้งอาจารย์ ผู้นิเทศงานหรือพยาบาลที่เลี้ยงซึ่งมีความแตกต่างกันจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียด [12] สอดคล้องกับ

การศึกษาปัจจัยทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพระพุทธบาท พบว่า ปัจจัยที่เกิดจากการเรียนและปัจจัยที่เกิดจากสังคมสามารถร่วมกันทำนายความเครียดในนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 57 [7] ในขณะที่ผลการศึกษากครั้งนี้ พบว่าสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดความเครียดของนักศึกษาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อ่านหนังสือไม่ทัน (ร้อยละ 67.20) เนื้อหาการเรียนยากเกินไป (ร้อยละ 56.20) สอบได้คะแนนไม่ดี (ร้อยละ 55.80) อาจารย์มอบหมายงานนอกเวลามากเกินไป (ร้อยละ 40.40) กิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไป (ร้อยละ 39.20) อาจารย์สอนไม่เข้าใจ (ร้อยละ 39.10) วิธีการสอนไม่น่าสนใจ (ร้อยละ 30.70) และถูกบังคับให้มาเรียน (ร้อยละ 14.40)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นตัวแปรที่ 3 ที่สามารถร่วมทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ($\beta = .160$) ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าเรียนในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือโรงพยาบาล เป็นต้น ประมาณ 30,000 บาท/ปี แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายของนักศึกษา อาจเป็นเพราะว่าค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นในยุคปัจจุบัน และการมีภาระค่าใช้จ่ายอื่นของครอบครัวร่วมด้วย พบว่าอาชีพของบิดา มารดาของนักศึกษามากกว่าร้อยละ 50 ทำการเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป ทำให้รายได้ไม่แน่นอน ขึ้นกับผลผลิตและนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งการมีต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้นทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายทั้งการเรียนภาคทฤษฎี เช่น เอกสารประกอบการเรียน และค่าใช้จ่ายในกิจกรรมเสริมหลักสูตรแล้วยังมีค่าใช้จ่ายในการฝึกภาคปฏิบัติ เช่น ค่าเดินทาง และค่าเช่าที่พัก ส่งผลให้รายได้ของกลุ่มตัวอย่างไม่พอกับค่าใช้จ่าย จึงเป็นสาเหตุที่อาจทำให้เกิดความเครียดตามมา สอดคล้องกับศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร มหาวิทาลัยอุบลราชธานี พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมกันทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 24.00 [3] และการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท สระบุรี พบว่า ปัจจัยด้านเงินมีความสัมพันธ์ด้านลบกับความเครียดของนักศึกษา [7]

วิธีการจัดการกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน โดยเลือกใช้กิจกรรมออนไลน์ในมือถือและคอมพิวเตอร์ ได้แก่ เล่นเกมออนไลน์/เล่นไลน์/เล่นเฟสบุ๊คมากที่สุด รองลงมาได้แก่กิจกรรมสันตนาการ เช่น ดูหนัง/ฟังเพลง/ร้องเพลง การสร้างกำลังใจให้ตนเอง และมีการปรึกษาพ่อแม่และผู้ปกครอง การที่นักศึกษาเลือกวิธีการใช้กิจกรรมออนไลน์ในสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์อาจเป็นเพราะมีความหลากหลายในช่องทางให้เลือกผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งง่ายต่อการใช้และเสียค่าใช้จ่ายน้อยหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายเลย เพราะเป็นบริการของสถานศึกษาที่ให้บริการนักศึกษาตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความเครียดและการแก้ปัญหาความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข พบว่า นักศึกษามีวิธีการจัดการความเครียดโดยการเล่นเกมส์ เล่นอินเทอร์เน็ต และดูหนังออนไลน์ รองลงมา คือดูหนัง ฟังเพลง และร้องเพลงคาราโอเกะ และเล่นกีฬา [12] สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการลดความเครียดสำหรับนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ 1) การพักผ่อน โดยทำกิจกรรมที่ชอบถือเป็นการพักผ่อนและเติมพลังให้ชีวิต 2) การสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ถ้าจิตใจเข้มแข็งก็จะสามารถฟันฝ่าเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้ 3) การปรับเปลี่ยนความคิด ได้แก่ การคิดเชิงบวก เป็นต้น 4) การพูดอย่างสร้างสรรค์ โดยการพูดคุยกับบุคคลอื่นด้วยความรู้สึกที่ดี 5) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียนและบุคลากรที่มีความสุขที่ร่วมปฏิบัติงาน และ 6) การออกกำลังกาย[13]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาทมีความเครียดในระดับปานกลาง และปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล การเรียน และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1.1 ออกแบบการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักวางแผนการเรียนและการใช้ชีวิต มีความสามารถในการแก้ปัญหา กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก และยอมรับความเป็นจริง เป็นต้น เพราะว่า นักศึกษาพยาบาลเกือบร้อยละ 50 มีบุคลิกภาพแบบมีความคาดหวังสูง ซึ่งมักจะเกิดความเครียดได้ง่ายถ้าปฏิบัติไม่ได้ตามที่คาดหวังไว้ ดังนั้นการพัฒนาพัฒนาบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้นจะสามารถช่วยให้นักศึกษาไปถึงสิ่งที่คาดหวังได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ออกแบบการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรให้มีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนรู้ กล้าเผชิญและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ สร้างความเครียดในระดับที่ไม่มากเกินไปจนเป็นอุปสรรคในการเรียน และพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

1.3 จัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษามีรายได้เสริม ได้แก่ การเป็นผู้ช่วยผู้วิจัย การลงข้อมูลวิจัย การทำความสะอาดบ้านพักอาจารย์ แสดงความสามารถตนเองเพื่อหารายได้ เช่น การคัดหนังสือ การพรีนรี การนวดแผนไทย เป็นต้น และประสานงานกับบุคคลอื่นในการหารายได้เสริม เช่น เป็นพนักงานเสิร์ฟอาหารในวันหยุด หรือเปิดทอม เป็นต้น

1.4 พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพ เพื่อให้นักศึกษาเข้าถึงได้สะดวก เพราะเป็นวิธีที่นักศึกษานิยมใช้ที่สุดในการจัดการกับความเครียด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 มีการเปรียบเทียบระดับความเครียดและสาเหตุของความเครียดของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี

2.2 วิจัยทดลองหรือกึ่งทดลองหรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยนำสมการทำนายระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในครั้งต่อไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมหรือเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อจัดการความเครียดให้กับนักศึกษาพยาบาลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] ไพรัช วงศ์ศิริตระกูล. ความเครียดและความวิตกกังวลของนักศึกษามหาวิทยาลัยชนบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยชนบุรี 2554; 5(9):23-32.
- [2] รุ่งฤทัย บุญทด, พิภูมิตถ์ และสรวิชาติ แสงคำ. ความเครียดและสาเหตุความเครียดของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา ศรีสะเกษ. วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา 2559; 3(2):77-85.
- [3] สิริทรัพย์ สีหะวงษ์, นิชกานต์ สุงศ์, ณัฐธิดา ขานะรัมย์, ณัฐนรี น้อยนาง, ณัฐมล อาโนย์, ตุลลาภรณ์ บุญเจริญ, และคณะ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี. วารสารมหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนาวิชาการ 2561; 21(24):93-106.
- [4] สุจิตรา ชัยสุวรรณ, กมลวรรณ อุปทุม, ปราภวณา หล่อประโคน และรพีพรรณพงษ์ อินทร์วงศ์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด ทัศนคติของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์[อินเทอร์เน็ต]. 2559. [เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/1481/20%llowed=y>.
- [5] นพมาศ เครือสุวรรณ, วัชรินทร์ สว่างศรี และธนพล พรหมเมือง. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความเครียดของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี. 2559. [เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <file:///F:/%E0%B8%A7%E0%.pdf>
- [6] วิลาวัลย์ วีระอาชากุล และวิบูลย์ วีระอาชากุล. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 4-6 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. North-Eastern Thai Journal of Neuroscience 2556; 8(4):43-51.
- [7] ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง และณฤมล จันทระเกษม. ปัจจัยทำนายความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพทุพบาท[อินเทอร์เน็ต]. 2558.[เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2562].เข้าถึงได้จาก: https://administer.pi.ac.th/uploads/eresearcher/upload_doc/2015/proceeding/1444187050706842007486.pdf
- [8] Lasarus RS, Folkman S. Stress Appraisal and Coping. New York: Springer; 1985.

- [9] มณฑา ลิ้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ. แหล่งความเครียด วิธีการเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก. ราชบัณฑิตยฆาบาลสาร 2552; 15(2):192-205.
- [10] Krejcie RV, Morgan DW. Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement 1970; 30(3):607-610.
- [11] พูนฤดี สุวรรณพันธุ์. ยุทธวิธีการจัดการกับความเครียดของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2558; 1 (1):52-59.
- [12] หงษ์ศิริ กิษโยศลิกชัย, อรุณวรรณ กุมภูสิริพงษ์, มยุรี สวัสดิ์เมือง และทัศนีย์ จันทรภาส. ความเครียดและการจัดการความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ. รายงานการวิจัย.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ. 2558.
- [13] มาลีวัล เลิศสาครศิริ. ความเครียดและการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาลขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอด. วารสารเกื้อการุณย์ 2558; 22 (1):7-16.

**การจัดการซัพพลายเชนผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลประ
กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเกษตรผสมผสาน ตำบลกรุงชิง
จังหวัดนครศรีธรรมราช**

**Supply Chain Management of Product Processed from *Elateriospermum tapos Blume (Pra)*
Case study of Community Enterprise Agrotourism Krungching Subdistrict,
Nakorn Si Thammarat Province**

จารูวรรณ ไชยพรรณ^{1*} รวิศ คำหาญพล¹ มนทิรา สังข์ทอง² วันดี แก้วสุวรรณ³ และ สุภฤกษ์ กาชรรมณี¹
Jaruwanee chaiyaphan^{1*}, Rawit Khamhanpol¹, Monthira Sangthong², Wandee Kaewsuan³ and Suppharerk Kathammanee¹

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

² สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

³ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

¹ Industrial Management Technology and Logistics Program, Faculty of Industrial Technology, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University,
Nakhon Si Thammarat, 80280

² Management Program, Faculty of Management, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, 80280

³ Food Science and Nutrition Program, Faculty of Science and Technology, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University,
Nakhon Si Thammarat, 80280

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: jaruwanee_cha@nstru.ac.th

Received: 20 February 2020, **Revised:** 8 March 2020, **Accepted:** 27 April 2020

บทคัดย่อ

วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสาน เป็นอีกหนึ่งกลุ่มชุมชนที่ต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ดังนั้นการจัดการซัพพลายเชนที่ดีจะสามารถช่วยให้มีความสามารถในการแข่งขันได้สูงขึ้น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากิจกรรมในระบบการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตภัณฑ์ประ 2) ประเมินระบบการจัดการธุรกิจโดยรวม (System) ถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตภัณฑ์ประ 3) เสนอแนวทางการระบวงการจัดการการจัดการซัพพลายเชนของกลุ่มวิสาหกิจ โดยสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interviews) ใช้สถิติเทคนิคของ Radar Chart ใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเกิดกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมภายในที่เกี่ยวข้องกับการได้รับคำสั่งซื้อ การขนส่ง การจัดเก็บและการแจกจ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต 2) กิจกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า 3) กิจกรรมภายนอก เช่น การจัดจำหน่ายสินค้าไปยังลูกค้า 4) กิจกรรมการตลาดที่เกี่ยวกับการชักจูงให้ลูกค้าซื้อสินค้า เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ รวมถึงการหา ช่องทางการจัดจำหน่าย 5) กิจกรรมการบริการที่ครอบคลุมถึงการให้บริการเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า ส่วนกิจกรรมสนับสนุน ทั้งสิ้น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมในการจัดซื้อ-จัดหาวัตถุดิบเพื่อมาใช้ในกิจกรรมหลัก การเจรจาต่อรองกับผู้ขายผลิตภัณฑ์ประ 2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล 3) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ได้แก่

ระบบบัญชี ระบบการเงิน ในส่วนการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทางผู้วิจัยได้ทำการประเมินระบบการจัดการธุรกิจโดยรวม พบว่าด้านที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า 2 ควรทำการปรับปรุง คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ค่าคะแนน 1.3 ด้านการผลิต ค่าคะแนน 1.4 ผังโครงสร้างองค์กรในหน่วยการผลิตกับบทบาทหน้าที่ในหน่วยการผลิตไม่มีการกำหนดที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการจัดซื้อจัดหา ค่าคะแนน 1.8 ด้านบุคลากร ค่าคะแนน 1.8 ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์และเสนอแนวทางการจัดการซัพพลายเชนของกลุ่มวิสาหกิจ ดังนี้ คือ ทางวิสาหกิจชุมชนทำการประเมินผลการดำเนินการที่ผ่านมาวางแผนการจัดการผลผลิตและเพิ่มปริมาณการผลิตให้เพียงพอหรือเพิ่มขึ้น การจัดหาช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น ควรมีการจัดอบรมเพิ่มการเรียนรู้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจ และนำมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกเพื่อทำให้กลุ่มมีแนวทางการทำงานใหม่และนำเทคโนโลยี ความรู้ใหม่มาช่วยในการบริหารจัดการทั้งระบบของการดำเนินงานและควรมีการสร้างเชื่อมั่นในคุณภาพของผลผลิตผลิตภัณฑ์ประ เพื่อที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและเป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ประ

คำสำคัญ : การจัดการซัพพลายเชนประ / ผลิตภัณฑ์ประ / วิสาหกิจชุมชน / การท่องเที่ยวเกษตรผสมผสาน

Abstract

Integrated agricultural tourism community enterprises should be strengthened to ensure efficient supply-chain management and maximize competitive advantages. This hypothesis states the aims of this research which were to 1) study the supply chain management activities of Pra community enterprises, 2) determine problems, bottlenecks and obstacles in the operation of Pra community enterprise supply-chain management by evaluating the overall business management system, and 3) recommending suitable process guidelines for improvement.

Results revealed that five main activities occurred in the operation of community enterprises as 1) internal activities relating to order receiving, transporting, storing, and distributing raw materials to the production process area, 2) transformation of the raw materials into finished products, 3) external activities such as product delivery, 4) marketing-related activities, such as product advertising, and 5) service-related activities including maximizing product value. Their support activities were identified as 1) raw-material purchasing activity which supported the first main activity, 2) human resource management, and 3) structural organization such as financial and accounting systems. A sustainable supply chain is paramount for efficient business management. The aspects of the system recorded a score lower than 2 and required improvement. These were identified as innovation and technology with a score of 1.3, production with a score of 1.4 as many roles in the organizational structure were not clearly specified, procurement with a score of 1.8, and personnel also with a score of 1.8. To resolve these problems, a supply chain management process guideline was proposed suitable for community enterprises. First, past performance should be evaluated to plan whether future production quantities and distribution channels should be increased. Increased training for staff members would allow profitable implementation of new technology to improve all operation system functions. Product quality should also be validated to cement strong customer connections and reaffirm brand identity.

Keywords : Supply Chain Management, Pra Production, Community Enterprise, Integrated Agricultural Tourism

บทนำ

ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ถือได้ว่าเป็นชุมทรัพย์แห่งชีวิตมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมมาเป็นเวลานานตั้งแต่ยุคสมัยเก่าก่อนจนถึงยุคปัจจุบันก็ยังคงมีความสำคัญกับมนุษย์ไม่น้อยลงไป จากความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้ ถือเป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญแหล่งหนึ่งบนพื้นพิภพนี้ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นระบบนิเวศที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นถิ่นกำเนิดของสรรพสิ่งต่าง ๆ และเป็นศูนย์รวมความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ เป็นที่มาของการเกิดผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างมากมาย อาทิเช่น อาหาร เชื้อเพลิง ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มนุษย์ต้องการ เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยเป็นเกราะป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น วัตถภัย อุทกภัยและดินถล่ม เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งต้นน้ำที่ผลิตน้ำสะอาดออกมาให้ได้อุปโภคบริโภค มีส่วนในการสนับสนุนการดำรงชีวิตของคนทั่วโลกให้อยู่ดีมีสุข ตลอดจนการเป็นแหล่งที่มาของการสร้างแรงบันดาลใจทางด้านสุนทรียภาพ ความเชื่อและศาสนา ประเพณีและศิลปะต่าง ๆ ฯลฯ

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ โดยที่มีที่ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้มีเนื้อที่ประมาณ 6,214,064 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศ มีอาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทยเป็นชายฝั่งทะเลมีความยาวประมาณ 225 กิโลเมตร ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่ โดยลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวยาวของคาบสมุทร โดยเฉพาะอำเภอหนองพิตามีเนื้อที่ 452,456 ไร่ เป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติเขานัน 256,121 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.87 ของพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเขานันมีพื้นที่อุทยานที่ครอบคลุม 3 อำเภอ ใน 2 ตำบล คือ ตำบลกรูงชิงและตำบลหนองพิตา โดยตำบลกรูงชิงเป็นพื้นที่อุทยาน 158,883 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.49 ของพื้นที่ทั้งหมดของตำบล และในตำบลหนองพิตาเป็นพื้นที่อุทยาน 12,469 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.65 ของพื้นที่ทั้งหมดของตำบลหนองพิตา ดังนั้น ประชากรส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรกร ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทำนา ปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์และทำการผลิตผลิตภัณฑ์จักสาน และได้อาศัยประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ด้วยการเก็บของป่า และผลไม้ป่าตามฤดูกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์มีต้นประขึ้นอย่างหนาแน่นชาวบ้านได้เข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในป่าประด้วยการเก็บหาลูกประมาเพื่อบริโภคเองและเพื่อจำหน่ายสามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก ป่าประในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติเขานัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นป่าประผืนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและยังเชื่อว่าเป็นป่าประผืนที่ใหญ่ที่สุดในโลก [1]

ประ เป็นพืชยืนต้นที่มีถิ่นกำเนิดในภาคใต้ของประเทศไทย มีขนาดใหญ่ สูง 20-40 เมตร เปลือกมียางเหนียว ใบเดี่ยวเรียงสลับกัน ใบเป็นรูปรี ฐานใบมน กิ่งแหลม ปลายใบแหลม ขอบใบหยักเป็นคลื่นเล็กน้อย เมื่อแตกใบอ่อนจะมีสีชมพูแดง ออกดอกที่ปลายกิ่งเป็นช่อสีขาวนวล ดอกแยกเพศ ดอกตัวผู้มีกลีบเลี้ยง 4-6 กลีบ มีเกสรตัวผู้จำนวนมาก ดอกตัวเมียรังไข่มีสีชมพูอ่อน ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเมษายน เป็นผลในเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ผลมีเปลือกแข็งลักษณะเป็นพู มี 3 พู ผลอ่อนสีเขียว เมื่อแก่เป็นสีดำปนน้ำตาล ภายในมี 3 เมล็ด ผลแก่จะแตกเมล็ดจะกระเด็นไปได้ไกล เมล็ดมีเปลือกแข็งหุ้มสีน้ำตาลผิวมัน เนื้อข้างในเป็นสีขาวนวล [4] ประชากร หมู่ที่ 4 ของกิ่งอำเภอหนองพิตา มีการใช้ประโยชน์จากป่าประทั้งเพื่อใช้ในครัวเรือนและเพื่อการค้ามีมูลค่าเท่ากับ 1,593,581 บาทต่อปี ซึ่งเป็นมูลค่าที่คำนวณจากกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 215 ครัวเรือน ดังนั้น มูลค่าการใช้ประโยชน์รวมของครัวเรือนทั้งหมดจะมีมูลค่าสูงกว่านี้มาก โดยผลผลิตจากป่าที่ชาวบ้าน นิยมนำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ ลูกประ ซึ่งจะเก็บหาได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน [2] นอกจากนี้ ประ เป็นพืชที่เป็นอาหารของคนในท้องถิ่น ส่วนที่นำมาบริโภค ได้แก่ เมล็ด เมื่อเมล็ดแก่จัด ชาวบ้านจะวางใต้โคนจนไล่เตียนเพื่อเก็บลูกประที่แตกหล่นลงมาจากต้น ลูกนำมาประกอบอาหารได้หลายชนิด โดยการต้มทำให้สุกแล้วนำไปดองในน้ำเกลือ เป็นลูกประดองเก็บไว้บริโภคได้นาน ลูกประดองแกะเปลือกออกนำไปประกอบอาหารได้หลายอย่าง ได้แก่ นำลูกประไปใส่แกงส้ม แกงไตปลา และต้มกะทิ เป็นต้น ซึ่งลูกประจะให้รสชาติเปรี้ยวมันอร่อยมาก ลูกประสดนำไปปิ้ง ทำน้ำพริกลูกประเก็บไว้ได้นาน และยังนำไปคั่วกับทรายรึบประทานเป็นอาหารว่าง หรือนำไปหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ นำไปทอดหรืออบ ลูกประได้รับความนิยจากผู้บริโภคมากขึ้น [6] ในปี 2561 มีผลผลิตลูกประจากเทือกเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งประกอบด้วย 4 อำเภอหลักคือ อำเภอหนองพิตา พรหมคีรี ลานสกา และช้างกลาง รวมตลอดฤดูกาล ไม่ต่ำกว่า 1,000 ตัน โดยมีศูนย์รวบรวมเมล็ดประดิบและส่งไปตลาดอื่น ๆ โดยเฉพาะตลาดเขาวราช ในปีนี้พอสรุปข้อมูลเบื้องต้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเก็บลูกประในพื้นที่ตำบลกรูงชิง อำเภอหนองพิตา ในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวเมล็ดประในปี 2561 ในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยมีคนที่เก็บลูกประ และคนกลาง รวมรวบได้ประมาณ วันละ 2,000 กิโลกรัม [4]

ปัจจุบันพบว่า ชุมชนยังไม่มีแนวทางการจัดการการใช้ประโยชน์จากต้นประซึ่งที่เป็นระบบอย่างชัดเจน ยังไม่สามารถแสดงเป็นข้อมูลแผนที่เกิดขึ้นตามลักษณะของการดำเนินชีวิตวิถีชุมชน มีเพียงการบอกกล่าวถึงแหล่งที่เก็บหาแบบปากต่อปากจากผู้เข้าไปเก็บหาในพื้นที่ป่า ไม่ได้มีการรวบรวมเป็นเอกสารอย่างเป็นรูปธรรม คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาศึกษาศึกษากิจกรรมและรูปแบบการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตภัณฑ์ประ ประเมินระบบการจัดการธุรกิจโดยรวม (System) และสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตภัณฑ์ประ นำผลการศึกษาที่ได้ไปเสนอแนวทาง

กระบวนการจัดการการจัดการซัพพลายเชนของกลุ่มวิสาหกิจ สร้างความรู้ความเข้าใจกับชาวบ้านในพื้นที่อันจะก่อให้เกิดตระหนักและความเข้าใจในระบบการจัดการที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและได้เห็นความสำคัญ จนนำไปสู่การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจและเกิดการนำประในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ให้เกิดมูลค่าสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมในระบบการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตภัณฑ์ประ
2. เพื่อประเมินระบบการจัดการโดยรวม (System) ถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตภัณฑ์ประ
3. เพื่อเสนอแนวทางกระบวนการจัดการการจัดการซัพพลายเชนของกลุ่มวิสาหกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 1 ปีตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ถึง 13 กุมภาพันธ์ 2563

ขอบเขตด้านพื้นที่ สถานที่ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสานพื้นที่อำเภอหนองปีตา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 1 คน กรรมการจำนวน 10 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามมีทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการค้นคว้าหนังสือ เอกสารการประชุม ข่าว บทความ วารสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการต้นทูลฐานกิจกรรม
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interviews) โดยคณะผู้วิจัย จะดำเนินการจัดประชุมเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการซัพพลายเชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งได้ข้อมูลครบตามวัตถุประสงค์ในงานวิจัย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interviews) เป็นการสนทนาเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องมีประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงในการสนทนาแต่ละครั้งมีการบันทึกเทป/จดบันทึก ตามกระบวนการเทคนิค Radar Chart [7] เกณฑ์ระดับคะแนน : 4 - ดี , 3 - ปานกลาง , 2-พอใช้ , 1 – ควรปรับปรุง และ กระบวนการเทคนิค เทคนิค SWOT ANALYSIS [8] โดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ดำเนินการปฏิบัติการเป็นแบบบันทึกผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แบบเก็บข้อมูลปลายเปิด กำหนด จุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และภัยอุปสรรค (T) นำประเด็นที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางการจัดการต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และสังเกต การประชุมกลุ่มย่อย จัดสนทนา กลุ่ม (Focus Group) ตลอดจนการใช้รูปแบบที่ได้จากการสืบค้น ข้อมูลเอกสารงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนที่ 1

นำเสนอผลของข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน ส่วนที่ 2 ผลที่ได้จากการศึกษากิจกรรมที่เกิดขึ้นรวมทั้งรูปแบบการจัดการห่วงโซ่อุปทาน และความเชื่อมโยงกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 เพื่อประเมินระบบการจัดการโดยรวม (System) และสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประจำตำบลลุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช และส่วนที่ 4 ผลจากการเสนอแนวทางกระบวนการจัดการการจัดการซัพพลายเชนของกลุ่มวิสาหกิจ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ “วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสาน” โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interviews)

“วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสาน” ในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือให้สมาชิกในกลุ่มสร้างรายได้จากการเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบในท้องถิ่น โดยรวมตัวกันเพื่อจัดการท่องเที่ยวและการผลิตสินค้าที่ทำจากหลากหลายรูปแบบ เป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณ อีกทั้งยังได้ใช้วัตถุดิบที่มีในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกันตลอดจนทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น ผู้จัดการสร้างรายได้และการใช้จ่ายอย่างประหยัดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อันจะเป็นผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้ครอบครัวและชุมชนมีความมั่นคง เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสาน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 3 ตำบลลุงชิง อ.นบพิตำ จ.นครศรีธรรมราช ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร เพาะปลูกยางพารา และยังมีอาชีพเสริมคือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าการเกษตร ซึ่งทำกันมาแต่โบราณ ส่วนมากทำไว้ใช้เองและขายในราคาที่ถูกหรือนำมาเป็นของฝากญาติพี่น้องเวลาไปเยี่ยมกัน ได้เกิดการรวมตัวของแม่บ้านจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา ในปี พ.ศ.2559 จึงจดทะเบียนเป็น “วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสาน”

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมในระบบการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประจำ โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interviews)

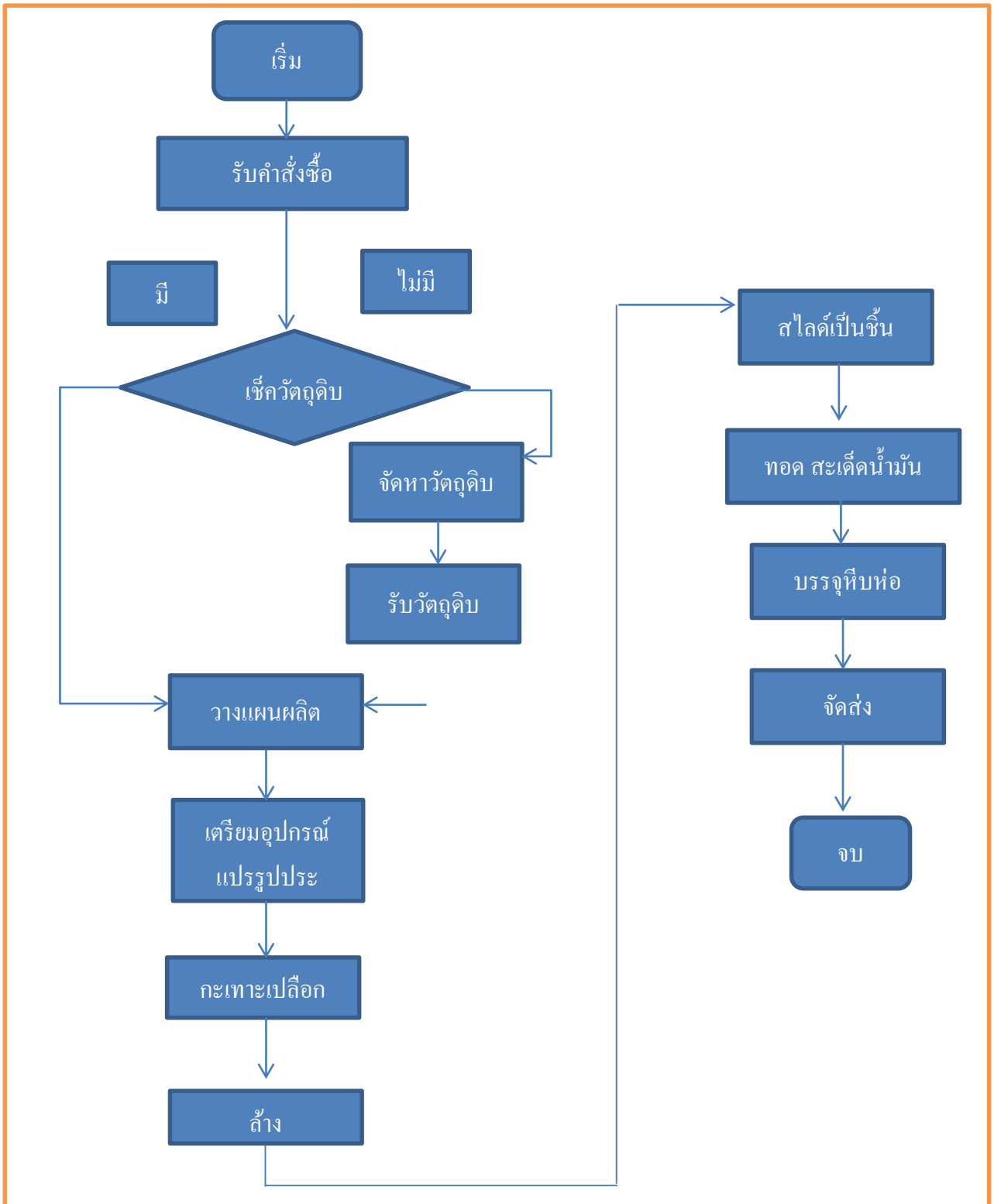
จากการศึกษาและสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสาน พบว่า กิจกรรมที่เกิดขึ้นสามารถสร้างคุณค่าในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แบ่งกิจกรรมภายในองค์กร เป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) โดยกิจกรรมทุกประเภทมีส่วนในการช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าหรือบริการของวิสาหกิจจะประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการ การตลาดและการขนส่งสินค้าหรือบริการไปยังผู้บริโภค ประกอบด้วย

1. กิจกรรมภายใน (Inbound Logistics) เมื่อทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับคำสั่งซื้อจะทำการจัดหาวัตถุดิบการจัดเก็บและการแจกจ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต สามารถแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การแจกจ่ายวัตถุดิบประสดเข้าสู่กระบวนการผลิต

2. กิจกรรมการดำเนินงาน (Operations) ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้าเป็นขั้นตอนการผลิต การบรรจุ ลักษณะของประสค การแปรรูป แล้วทำการบรรจุสินค้าในบรรจุภัณฑ์เพื่อทำการขนส่งไปยังผู้บริโภค สามารถแสดงดังภาพที่ 1 สามารถแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ประ

3. Outbound Logistics ทางกลุ่มมีกิจกรรมภายนอก โดยมีการจัดจำหน่ายกับผู้บริโภคทั้งที่เป็นรายย่อย และรายใหญ่

4. Marketing and Sales กิจกรรมการตลาดที่เกี่ยวกับการชักจูงให้ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการ เช่น ทางกลุ่มมี การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อโซเชียล เฟสบุ๊ก รวมถึงการหาช่องทาง การจัดจำหน่ายโดยการนำสินค้าแสดงในงานต่าง ๆ

5. Services กิจกรรมการบริการที่ครอบคลุมถึงการให้บริการเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า การสาธิตการใช้สินค้า โดยทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า

ส่วนกิจกรรมสนับสนุนเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจกรรมหลักสามารถดำเนินไปได้

1. Procurement กิจกรรมในการจัดซื้อ-จัดหาอุปกรณ์ มีการเจรจาต่อรองกับผู้ขายทั้งที่เป็นรายย่อยและรายใหญ่ในพื้นที่ตำบลบพิตำ ตำบลกรูชิง อำเภอบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านการโทรศัพท์

2. Human Resource Management ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการบริหารทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่การสรรหา การรับสมัครมาทำงานภายในกลุ่ม พัฒนา ฝึกอบรม ระบบค่าจ้าง มีการปันผลกำไรทุก 15 วัน และมีการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มคือการ กำหนดการประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้ง นอกจากนี้จะมีการจัดเสริมความสัมพันธ์โดยการจัดงานวันปีใหม่

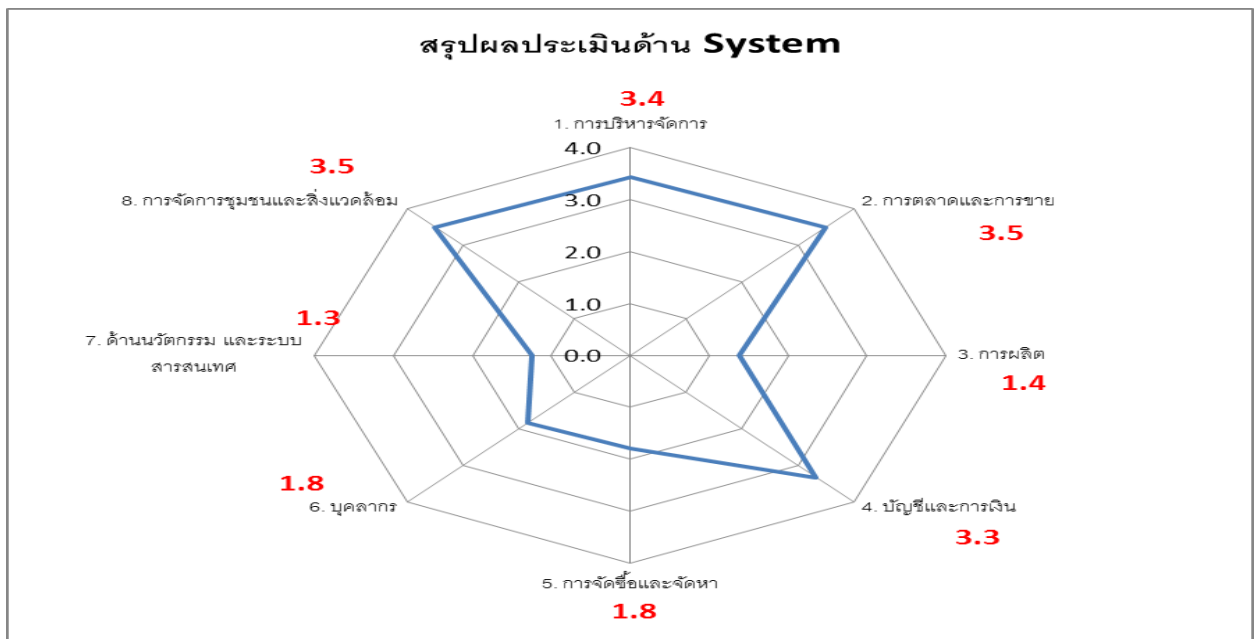
3. Firm Infrastructure โครงสร้างพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน ทางกลุ่มวิสาหกิจ มีการจัดทำระบบบัญชี ระบบการเงิน โดยการที่มีการมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มได้เป็นผู้รับผิดชอบทำการบันทึกข้อมูลรายได้และรายจ่ายของกลุ่ม โดยหลังจากที่ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับโอกาสได้เข้าร่วมการอบรมการจัดทำระบบฐานบัญชีครัวเรือน

ทั้งนี้รูปแบบลักษณะความสัมพันธ์ของการจัดการ โซ่อุปทานประและผลิตภัณฑ์ประ เป็นแบบเส้นตรง (Linear Supply chain)

ภาพที่ 3 ลักษณะความสัมพันธ์ของการจัดการ โซ่อุปทานประและผลิตภัณฑ์ประ

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการประเมินระบบการจัดการโดยรวม (System) และสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประ ตำบลกรูชิง อ.บพิตำ จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 4 ผลการประเมินระบบการจัดการธุรกิจโดยรวม (System)

จากภาพที่ 4 ทางผู้วิจัยได้ทำการประเมินระบบการจัดการธุรกิจโดยรวม (System) โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้คือ 1. การบริหารจัดการ 2. การตลาดและการขาย 3. การผลิต 4. บัญชีและการเงิน 5. บุคลากร 6. การจัดซื้อ การจัดหา 7. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 8. การจัดการชุมชนและสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า 2 ควรทำการปรับปรุง คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ไม่มีการลงทุนหรือพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ค่าคะแนน 1.3 เพื่อช่วยให้การผลิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพและสามารถผลิตได้ทันเวลาเกิดการรอคอยของผู้บริโภค ด้านการผลิต ค่าคะแนน 1.4 ต้องปรับปรุงผังโครงสร้างองค์กรในหน่วยการผลิตกับบทบาทหน้าที่ในหน่วยการผลิตให้มีการกำหนดที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ยังต้องทำการวางแผนการผลิต และควบคุมการผลิตโดยการกำหนดเวลาแต่ละขั้นตอนของการผลิต ระบบการสั่งงานไม่ชัดเจน ไม่มีการตรวจสอบ QC (การควบคุมของเสีย) โดยกำหนดอยู่ในคู่มือการปฏิบัติงาน วิสาหกิจชุมชนไม่มีการควบคุมต้นทุนและการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงที่เกิดขึ้น ไม่ดำเนินการคิดค่าแรงในการผลิต สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดซื้อจัดหา ค่าคะแนน 1.8 ทางกลุ่ม ไม่มีอำนาจในการจัดซื้อ ไม่สามารถซื้อได้ในราคาเดิม เนื่องจากระบบราคาถูกกำหนดโดย พ่อค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ ด้านบุคลากร ค่าคะแนน 1.8 เนื่องจาก สมาชิกกลุ่มยังขาดความรู้ ไม่ได้รับการฝึกอบรมการสร้างทักษะพนักงาน จะมีการไม่ปฏิบัติตามระบบของการทำงาน โดยอาศัยความรวดเร็วเพื่อให้งานผลิตออกมาแต่เกิดสินค้าด้อยคุณภาพ

เมื่อทำการการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการซัพพลายเชนของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรผสมผสานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประ ตำบลกรุงชิง อ.นบพิตำ จ.นครศรีธรรมราช จากการประเมินระบบการจัดการนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาโดยรวมในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ของสถานประกอบการแล้ว สามารถสรุปเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT) ได้ดังภาพที่ 5

S-Strength

1. สถานที่ทำการผลิตตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบประ
2. ปรชชานมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานให้กิจการมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. โครงสร้างการบริหารจัดการวิสาหกิจไม่ยุ่งยาก ปรชชานมีอำนาจการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว

W-Weakness

1. ปรชชานกลุ่ม ยังมีประสบการณ์ในธุรกิจน้อย
2. ไม่มีการเก็บข้อมูลคุณภาพสินค้าที่ออกมาจากกระบวนการผลิต
3. กิจการไม่ให้ความสำคัญกับการนำอุปกรณ์ หรือ เครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในกระบวนการผลิต
4. กิจการมีสภาพคล่องน้อย เนื่องจากกิจการมีผลกำไรลดลงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และธุรกิจไม่ต่อเนื่อง

O-Opportunity

1. กิจการหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือดูแลกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การยางแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัย เป็นต้น

T-Threat

1. การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีน้อยมากสำหรับธุรกิจการแปรรูปประ
2. ปัญหาสภาพภูมิอากาศในบางช่วง โดยเฉพาะฤดูฝน มีผลต่อกระบวนการผลิต
3. ราคาประต้นพวน ในปัจจุบันมีราคาสูง และไม่สามารถต่อรองราคากับ Supplier ได้ เนื่องจากซื้อผูกขาดรายเดียว
4. คู่แข่งทางการตลาดมีการเพิ่มรายขึ้นเกิดการแข่งขันสูง

ภาพที่ 5 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT)

ส่วนที่ 4 ผลจากการเสนอแนวทางกระบวนการจัดการการจัดการซัพพลายเชนของกลุ่มวิสาหกิจจากสภาพปัญหาของวิสาหกิจชุมชน สามารถลำดับความสำคัญพร้อมข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาเบื้องต้นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงาน

หัวข้อ	สภาพปัญหาเบื้องต้น	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงาน	ลำดับความสำคัญ
4.1.นวัตกรรมและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	1. การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม	1. พัฒนานวัตกรรมใหม่ด้านการแปรรูปประ 2. ควรวอกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่	1
4.2 การผลิต	1. ไม่มีข้อมูลขั้นตอนการทำงาน 2. ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการบันทึกผลการผลิตอย่างเป็นระบบ 3. มีการปรับเปลี่ยนสูตรการผลิตแบบทดลอง ผิดลองถูก ทำให้เกิดของเสียในกระบวนการผลิต	1. ควรมีการจัดทำคู่มือขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้คุณภาพสินค้าได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูง 2. ทำการปรับปรุงกระบวนการผลิต 3. มีการบันทึกกระบวนการผลิตและการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาอย่างเป็นรูปธรรม 4. มีกระบวนการฝึกฝีมือและความชำนาญ โดยการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมโดยประธานกลุ่ม	2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อ	สภาพปัญหาเบื้องต้น	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงาน	ลำดับ ความสำคัญ
4.3 การจัดซื้อ และจัดหา	1. ไม่สามารถต่อรองราคาประสดที่ใช้ใน กระบวนการผลิตได้ และมีอำนาจการ ต่อรองน้อย เนื่องจากซื้อจากซัพพลายเออร์ รายเดียว การส่งมอบล่าช้า	1. หาแหล่งขายประสดจากรายอื่น และรวมตัวกัน กับกลุ่มผู้ประกอบการเดียวกัน โดยการสร้าง เครือข่ายเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาและลด ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในกระบวนการผลิต ตั้งซื้อครั้งละมาก ๆ 2. ทำการเก็บข้อมูลวัตถุดิบเริ่มต้นที่ใช้ในการนำเข้า กระบวนการผลิต	3
4.4 บุคลากร	1. การสื่อสารระดับผู้บริหารและหัวหน้า งานมีน้อย ไม่มีการจัดประชุมเพื่อติดตาม ความก้าวหน้าของกิจการ	1. มีกระบวนการสื่อสารและจัดการประชุมกลุ่มเพื่อ ทบทวนกระบวนการบริหารงาน	3

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษการวิจัยนี้เป็นการศึกษการจัดการซัพพลายเชนผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลประ โดยใช้ห่วงโซ่คุณค่าที่ใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์การติดต่อสื่อสาร ประสานงานและความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบ จากการวิเคราะห์ ประเมินผล พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ของการจัดการโซ่อุปทานประและผลิตภัณฑ์ประ เป็นแบบเส้นตรง (Linear Supply chain) สอดคล้องกับงานวิจัยของสนั่น เกษาริ และ ระพีพันธ์ ปิตาคะโส เรื่องการประยุกต์ใช้แผนผังสายธารคุณค่าในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การจัดการข้าวมีลักษณะเป็นเส้นตรง คือ เกษตรกรปลูกข้าว ส่งแปรรูป และขายไปยังผู้บริโภคในส่วนกิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแบบที่เป็นกิจกรรมหลัก มีปฏิสัมพันธ์ของกิจกรรม คล้ายกับแต่ละข้อโซ่ที่เชื่อมต่อกัน [5] โดย ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) สอดคล้องกับแนวคิดของ Michael E. Porter เป็นแนวคิดที่ช่วยในการทำความเข้าใจถึงบทบาทของแต่ละหน่วยงานปฏิบัติการว่าจะมีส่วนช่วยเหลือให้องค์กร ธุรกิจก่อกำเนิดคุณค่าให้แก่ลูกค้าอย่างไร โดยคุณค่าที่บริษัทสร้างขึ้นสามารถวัดได้โดยการพิจารณาว่าผู้บริโภคยินยอมที่จะจ่ายเงิน เพื่อซื้อสินค้าหรือบริการของบริษัทหรือมากน้อยเพียงใด แนวคิดนี้แบ่งกิจกรรมภายในองค์กร เป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นทุกประเภทมีส่วนในการช่วยเพิ่มคุณค่า ให้กับสินค้าหรือบริการของบริษัทหรือการเกิด กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้า หรือบริการ การตลาดและการขนส่งสินค้าหรือบริการ ไปยังผู้บริโภค ทั้งนี้ ในส่วนการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องมีจุดที่ควร พัฒนาคุณภาพการผลิตที่ถูกสุดลักษณะเป็นไปตามหลักสาขาวิชาโรงงาน ทำให้ผลิตภัณฑ์ได้รับรองมาตรฐาน สามารถผลักดันในการยื่นขอรับรองมาตรฐาน ออ. และมผช. ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ เพิ่ม เครื่องจักร อุปกรณ์บางอย่างที่ทันสมัยเพื่อใช้ ผลิต เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานสูงขึ้นสามารถผ่านการรับรองจาก หน่วยงาน เช่น ออ. มผช. การส่งเสริมการตลาด การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิชา สุหฤตดำรงและคณะ ได้ศึกษการพัฒนา แบบจำลองโซ่อุปทานในการทำงานร่วมกันระหว่างธุรกิจ ค้าส่ง-ค้าปลีก และการพัฒนาดัชนีชี้วัดสมรรถนะโซ่อุปทาน ธุรกิจ การค้าปลีก พบว่า ปัญหาที่พบคือความไม่เข้าใจกัน ระหว่างวิสาหกิจชุมชนและสมาชิก และความไม่เข้าใจกันของคณะกรรมการ กลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สมาชิกส่วนใหญ่ทำกิจกรรม เพื่อเสริมรายได้ ทำให้ไม่ได้มาร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์จึงออกสู่ตลาดไม่ต่อเนื่อง ต้นทุนการผลิตสูง ผลิตภัณฑ์ยัง

ไม่ตรง กับความต้องการของตลาด [3] วิจัยจึงได้เสนอแนวทางพัฒนาสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในด้านการผลิต โดยการอบรมให้ความรู้ การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาด้านการตลาด ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังมีตลาดอยู่ในวงจำกัด ในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานกลุ่มจึง ได้วางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

วิสาหกิจชุมชนไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมภายในองค์กรเท่านั้น เช่น กระบวนการจัดหากระบวนการผลิต เป็นต้น แต่ควรให้ความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการซัพพลายเชนที่ทุกกิจกรรมจะต้องได้รับความร่วมมือ โดยจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างกันตั้งแต่ต้นน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำหรือลูกค้าตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้ การบริหารซัพพลายเชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนานวัตกรรมใหม่ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จากเศษเหลือในกระบวนการผลิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษากิจกรรม ที่ไม่เพิ่มมูลค่าของกิจการเพื่อทำการปรับลดหรือตัดทอน กิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ให้ลดน้อยลงหรือหมดไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำคลองกลาย. สืบชะตาแม่น้ำคลองกลาย. เอกสารประกอบการงานสืบชะตาแม่น้ำกลาย ;1:241-53.
- [2] ณัฐดนัย สันธินันท์และวัลลภกร พลทรัพย์. วารสารการจัดการป่าไม้ 2552;3:36-49.
- [3] วิทยา สุหฤทธิรงค์และคณะ. การพัฒนาแบบจำลองโซ่อุปทานในการทำงานร่วมกันระหว่างธุรกิจ ค้าส่ง-ค้าปลีก และ การพัฒนาดัชนีชี้วัดสมรรถนะโซ่อุปทาน ธุรกิจการค้าปลีก. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2550.
- [4] วัฒนธรงค์ มากพันธ์. การสำรวจปริมาณและประเมินมูลค่าของลูกประชุมชนบ้านถ้ำพระพุทธรูชมุขมรยต่อระหว่างจังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัดตรัง. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; 2559.
- [5] สนั่น เถาขารี และ ระพีพันธ์ ปิตาคะโส. การประยุกต์ใช้แผนผังสายธารคุณค่าในการ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัย มข. ฉบับสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2558 ;5:687-705.
- [6] สุวรรณิ ทิพย์สุวรรณ. ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น กรณีศึกษาลูกประ. บทสัมภาษณ์. นครศรีธรรมราช; 2559.
- [7] Porter MM, Niksiar P. (2018) Multidimensional mechanics: Performance mapping of natural biological systems using permuted radar charts. PLOS ONE 13(9): e0204309. [cited 2019 November 22]. Available <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0204309>
- [8] Michael E. Porter .Competitive Advantage (1985) .Bibliography: p. Includes index. L Competition. 2. Industrial management. I. Title. HD41 : 668

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

An Application of Local Wisdom to Support Children with Special Needs by Having Participations from their Parents and Community in Kaengkrachan District, Phetchaburi

ศุภรต์ สิริพิสุทธิพันธ์*

Suparat Siraputtiphon *

สาขาวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Introduction to Teaching Profession, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: ningsuparat555@gmail.com

Received: 25 December 2019, Revised: 3 February 2020, Accepted: 23 February 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดกิจกรรมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาผลการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามสภาพชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (2) ชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (3) แบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย (1) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นม้าก้านกล้วย (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่) (2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสาร (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก) (3) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้า (เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม) (4) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลา (เสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเอง) และ (5) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหาง (เสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร) 2) ผลการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า เด็กมีพัฒนาการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

Abstract

The purposes of the study in this research were to 1) create activity set to applying local wisdom to enhance the development of children with special needs by participation of the parents and community in Kaengkrachan district, Phetchburi Province, 2) study the effect of applying local wisdom activity to enhance child development with special needs by participation of the parents and community in Kaengkrachan district, Phetchburi and 3) to study parents' satisfaction towards the application local wisdom activity in enhancing child development with special needs by participation of the parents and community in Kaengkrachan district, Phetchburi. The population of this study were 20 parents of the children with special needs by purposive sampling in Kaengkrachan district, Phetchburi. The tools of this research were (1) questionnaire on community conditions and local wisdom information, (2) a set of activity for enhancing child development with special needs, (3) an observation form for child development behaviors with special needs, and (4) questionnaire on parents' satisfaction towards using application of local wisdom activity in enhancing the development of children with special needs. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation, and t-test, and content analysis.

The results were found that: 1) a set of activity for enhancing child development with special needs was consisted of 5 activities such as (1) the use of local wisdom in Ma-Kan Kluay, riding banana stalk horse activity (to strengthen gross motor skills development), (2) the use of local wisdom in Ree Ree Khaosan, catching the last one in the line activity (to strengthen fine motor skills development), (3) the use of local wisdom in Mon Son Pha, hiding a cloth behind one's back activity (to strengthen emotional and social skills development), (4) the use of local wisdom in Dern Kala, walking on coconut shells activity (to strengthen personal skills development), and (5) the use of local wisdom in Ngu Gin Hang, snatching a baby from the mother snake activity (to strengthen expressive language and communication skills development). 2) The effect of applying local wisdom activity to enhance child development with special needs was found that the developmental behavior after the experiment was significantly higher than before the experiment at the level of .05 and 3) Parents' satisfaction with the application of local wisdom activity in enhancing the development of children with special needs in general had a high level of satisfaction.

Keywords : Children with Special Needs, Local Wisdom, Participations from their Parents and Community

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากมาตรา 49 ที่ได้ระบุไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ [1] รวมไปถึงการตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พ.ศ. 2551 ขึ้น โดยมีเหตุผลว่าเป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป ซึ่งจำเป็นต้องจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษ โดยให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและทุกระดับการศึกษา [2] และจากสาระดังกล่าวที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะนักเรียนรายบุคคล (IEP) โดยระบุความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละคนเสนอไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษ [3]

การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งให้เห็นว่าที่ผ่านมาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นเพียงการเริ่มต้นที่ไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร แม้จะมีหน่วยงานบางหน่วยงานเข้ามามีบทบาทช่วยส่งเสริมเด็กกลุ่มนี้ด้วยการทำวิจัยและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดำเนินการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากการขาดหน่วยงานช่วยเหลือและสานต่อ การขาดงบประมาณสนับสนุน การดำเนินงานที่ขาดความต่อเนื่อง ระบบการศึกษาที่ไม่สอดคล้อง การตื่นตัวของสังคมที่ส่งผลให้ได้รูปแบบที่ไม่เป็นธรรมชาติ และผลักดันเด็กโดยบุคคลรอบข้างที่ขาดความรู้ความเข้าใจ [4] และหากจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะผู้ปกครอง โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ [5] ซึ่งสถาบันครอบครัว โดยบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการพัฒนาสมาชิกที่อ่อนเยาว์ ทั้งในด้านการศึกษา การอบรมทางสังคม ทักษะชีวิต มุ่งเน้นไปที่การทำงานหารายได้และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในฐานะที่ครอบครัวเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงสิทธิและการมีส่วนร่วมของครอบครัวถึงความสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งตามกลไกการปฏิบัติงานที่เป็นจริง ครอบครัวและประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันเป้าหมายหลักของงานช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีมิติที่กว้างขึ้นกว่าเดิม และมีจุดเน้นมากกว่าเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล และบุคคลที่แวดล้อมเด็กจำเป็นต้องเกี่ยวข้องเป็นหลัก [6] ทั้งนี้ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตั้งแต่การช่วยเหลือระยะแรก การเตรียมความพร้อม การฝึกสมรรถภาพด้านต่างๆ การจัดให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นอย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้รวมทั้งการสร้างโอกาสให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนา ซึ่งในการวางแผนการจัดการศึกษา ครอบครัวพ่อแม่จะมีส่วนสำคัญในการต่อยอดทางการศึกษา อย่างไรก็ตามแม้ว่าภาพของครอบครัวที่ปรากฏในปัจจุบันเป็นภาพที่สะท้อนความไม่มีกำลังใจ แต่การทบทวนถึงคุณค่าและบทบาทของครอบครัวในฐานะเป็นพลังทางยุทธศาสตร์สำคัญต่อการพัฒนามนุษย์และสังคม ยังคงเป็นกระแสหลักและเป็นคำตอบของสังคมทุกยุคทุกสมัย บทบาทของครอบครัวในการพัฒนามนุษย์รวมทั้งแนวคิดในการพัฒนาและเสริมพลังให้แก่ครอบครัว จึงเป็นการคิดทบทวนใหม่บนรากฐานคุณค่าเดิมและเป็นภาระหน้าที่ที่องค์กร หน่วยงานทุกฝ่ายที่ทำงานทางสังคมต่างนำมาพิจารณาสร้างมาตรการในการผลักดันและส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อจะระดมศักยภาพและการมีส่วนร่วมของครอบครัวมาช่วยให้งานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในสังคมมีคุณภาพมากขึ้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญเพราะผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจและยอมรับในข้อจำกัดในตัวเด็กและมีความรู้สึกที่ดีต่อเด็ก ทั้งนี้ในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ปกครองจะทำให้เด็กได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างเต็มศักยภาพ [7] ดังนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ไม่เพียงแต่ด้านความรู้ของผู้ปกครองเท่านั้น ต้องพัฒนาทักษะด้านสังคม ด้านภาษาและการสื่อความหมาย การลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย [8] และการส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะทำให้ผู้ปกครองมีกำลังใจและภูมิใจที่สามารถช่วยเหลือลูกของตนเองให้ดีขึ้น [9] สอดคล้องกับคำกล่าวของนฤมล ขวัญศิริ [10] ที่สนับสนุนว่าการฟื้นฟูพัฒนาการเด็กพิเศษให้มีพัฒนาการที่ใกล้เคียงเด็กทั่วไปมากที่สุด สิ่งสำคัญที่สุดนอกจากโปรแกรมที่จัดขึ้นแล้วการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโปรแกรมที่จัดขึ้นจะช่วยให้โปรแกรมบรรลุเป้าหมาย ซึ่งทำให้เด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการดีขึ้นและเกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับผู้ให้บริการบำบัดรักษาอันเป็นสิ่งสำคัญในการประสานงานร่วมกัน

แนวทางการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นมีหลายรูปแบบและองค์ความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นถือว่าเป็นความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอย่างยิ่งเพราะเป็นรากฐานของสังคม

ที่มีการสั่งสมสืบทอดมาเป็นความรู้ที่อยู่กับคนและอยู่กับแผ่นดิน กล่าวคือได้สะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ซึ่งเกิดจากการปรับชีวิตให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมให้อยู่อย่างเป็นปกติ ไม่ว่าจะเป็นด้านปัจจัยสี่ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินชีวิตของคนไทย มีส่วนสำคัญที่กำหนดวิถีการกินการอยู่ หรือภูมิปัญญาของคนไทยให้มีความหลากหลายไปตามภูมิเนวณของภาคต่างๆ ด้วย อันสะท้อนถึงโลกทัศน์หรือระบบวิถีคิดในการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตด้านต่างๆ อย่างชาญฉลาด [11] การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จึงเป็นการสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชนนั้นๆ อย่างแท้จริง [12] ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 23 ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ทุกเวลาที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมไปถึงการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพราะชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญ สามารถนำองค์ความรู้มาจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ในชุมชนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องศึกษาภูมิปัญญาต่างๆ ซึ่งมีการตกผลึก ถ่ายทอดและพัฒนาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคม ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ต่างๆ ทางด้านวัฒนธรรมที่จะช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น [13]

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวที่จะส่งผลดีต่อการได้ส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่างๆ และด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จะเป็นอีกแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีการวิจัยแบบ PAR (Participation Action Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นอำเภอที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ ทุกโรงเรียน
2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรตาม คือ ผลของการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการ

ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

- 3.1 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมำก้านกล้วย
- 3.2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสาร
- 3.3 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้า
- 3.4 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลา
- 3.5 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหาง

4. ขอบเขตด้านเวลา เมษายน 2558 - สิงหาคม 2559 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงขอบเขตการวิจัยด้านเวลา

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น	รายละเอียดการทดลองใช้					หมายเหตุ
	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	
4.1 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมำก้านกล้วย (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่)	เข้า/เข้า ประมาณ 1 ชั่วโมง (ตามความ เหมาะสม)					การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีนี้ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้ภูมิปัญญาด้านต่างๆ ทุกด้าน รวมไปถึงการคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพและพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละคน
4.2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสาร (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก)		เข้า/เข้า ประมาณ 1 ชั่วโมง (ตามความ เหมาะสม)				
4.3 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้า (เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม)			เข้า/เข้า ประมาณ 1 ชั่วโมง (ตาม ความ เหมาะสม)			
4.4 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลา (เสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเอง)				เข้า/เข้า ประมาณ 1 ชั่วโมง (ตามความ เหมาะสม)		
4.5 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหาง (เสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร)					เข้า/เข้า ประมาณ 1 ชั่วโมง (ตามความ เหมาะสม)	

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสอบถามสภาพทั่วไปของชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ข้อมูลและตำราที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุม ประเภท วิธีการและเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล 2) กำหนดสิ่งที่จะสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) สร้างแบบสอบถามสภาพทั่วไปของชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ 5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

2. การสร้างชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษและกำหนดจุดประสงค์ 3) สร้างชุดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของชุดกิจกรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5) วิเคราะห์ผลการประเมินตรวจสอบความเหมาะสม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 7) นำชุดกิจกรรมที่ผ่านการประเมินและตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 5 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E1/E2) ในแต่ละเนื้อหา แต่ละกิจกรรม โดยกำหนดเกณฑ์ของชุดกิจกรรมไว้สูงกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ 75/75 ผลการทดลองการใช้ชุดกิจกรรมปรากฏว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.62/75.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 8) นำชุดกิจกรรมไปทดลองจริง กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด หลักการและเอกสารเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา จุดประสงค์และรูปแบบของแบบสังเกตพฤติกรรมรวมไปถึงเพื่อวัดพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 1 ชุด มี 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสังเกตที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย 5 ด้าน คือ (1) ด้านการเสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ (2) ด้านการเสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก (3) ด้านการเสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม (4) ด้านการเสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเอง (5) ด้านการเสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร 3) นำแบบสังเกตพฤติกรรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบด้านความเที่ยงตรง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข 4) ทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น 5) ปรับปรุงแก้ไข พิมพ์แบบสังเกตฉบับจริง แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ 2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 4) นำแบบสอบถามที่จัดพิมพ์สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างชุดกิจกรรมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย 1) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมัดก้านกล้วย (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่) 2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสาร (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก) 3) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้า (เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม) 4) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลา (เสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะ การช่วยเหลือตัวเอง) และ 5) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหาง (เสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร) รวม 5 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (E1/E2) เท่ากับ 75.62/75.81

ตอนที่ 2 ผลของการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยรวม

การสังเกต	n	$\bar{X}$	SD.	P	t
ก่อนการทดลอง	20	12.27	2.24	14.72*	.000
หลังการทดลอง	20	23.33	4.26		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 12.27 มีคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 23.33 แสดงว่าพฤติกรรมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.37	0.55	มาก
2. ด้านกระบวนการ	4.08	0.41	มาก
3. ด้านผลผลิต	4.23	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	4.22	0.51	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ปกครองต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.51) ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในด้านปัจจัยนำเข้ามากที่สุด โดยเห็นว่าประโยชน์ของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะถือได้ว่าเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและในการใช้อุปกรณ์ วัสดุต่างๆ ก็หาง่ายและสะดวก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สำหรับแนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนนั้น นางนุช เพชรบุญวัฒน์ [14] ได้กล่าวว่า สามารถเสริมสร้างได้หลายด้านที่เหมาะสมตามวัยกับที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งจะสามารถเรียนรู้และตอบสนองได้ดี โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีพัฒนาการและศักยภาพไม่เกินไปตามวัยที่เหมาะสม มีความบกพร่องทั้งทางร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคมรวมทั้งการไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งการช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องมีการมีการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ มาประกอบการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสนใจ และง่ายต่อการถ่ายทอดความรู้ จากประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรมได้ดียิ่งขึ้น และสิ่งสำคัญที่สุดในการส่งเสริมหรือเสริมสร้าง พัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องศึกษาว่าเขาต้องการความช่วยเหลือประเภทไหน เช่นไร ที่เหมาะสมกับประเภทเพื่อให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง ซึ่งจากผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่าประกอบด้วย 1) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าก้านกล้วย (เสริมสร้าง พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่) 2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสาร (เสริมสร้างพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก) 3) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้า (เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม) 4) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลา (เสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเอง) และ 5) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหาง (เสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร) รวม 5 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (E1/E2) เท่ากับ 75.62/75.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องเพราะว่าในการสร้างชุดกิจกรรมได้จัดทำอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน โดยได้ศึกษาแนวคิดการสร้างชุดกิจกรรมและการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแจมมณี [15] ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ไว้ดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) คำชี้แจง 3) จุดมุ่งหมาย 4) ความคิดรวบยอด 5) สื่อ 6) เวลา และ 7) ขั้นตอนดำเนินการกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างชุดกิจกรรมที่ได้ผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ จึงทำให้สามารถใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ โดยสอดคล้องกับชัยรงค์ พรหมวงศ์ [16] ที่กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบก่อนนำไปใช้จริงและมั่นใจว่าชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง [17] ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าได้รูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การจัดการเรียน การสอน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ 2) ขั้นตอนเรียนรู้จากครูผู้สอนหรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรมในสภาพจริง 4) ขั้นตอนนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม 5) ขั้นตอนสรุปผลการเรียนรู้ 6) ขั้นตอนประยุกต์ใช้โดยการจัดนิทรรศการ ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า 1) นักเรียนมีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2) นักเรียนมีผลการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับดีมาก 3) นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นระดับมาก 4) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นระดับมาก และจากการถอดบทเรียนที่ได้จากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและ จัดประสบการณ์ภาคสนามให้แก่ผู้เรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขสอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจและมีความผูกพันกับท้องถิ่นและสอดคล้องกับจุลทรรศน์ พยาชรานนท์ [18] ที่กล่าวว่า การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน มีแนวทางชัดเจนมากขึ้น เนื่องมาจากการรณรงค์ให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัย โดยมีการจัดทัศนศึกษา การจัดทำสื่อการสอน

อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างแพร่หลายทำให้สถานศึกษาแต่ละท้องถิ่นมีตัวอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น

2. ผลของการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่าพฤติกรรมพัฒนาการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะมีสาเหตุมาจากการใช้ชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย 1) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำก้านกล้วย (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่) โดยพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีพัฒนาการช้ากว่าวัย มีระดับสติปัญญาดำกว่าคนปกติ มีปัญหาในการช่วยเหลือตนเอง การเข้าสังคม การใช้ภาษา การเรียนรู้ การเคลื่อนไหว การฝึกฝนต่างๆ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำก้านกล้วยจะสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ มัดใหญ่เพื่อช่วยในการเคลื่อนไหว ซึ่งทำก้านกล้วยเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็กจะสามารถทำให้เขาสนใจและอยากเรียนรู้มากขึ้น 2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสาร (เสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก) โดยพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ คือผู้ที่มีปัญหาการเคลื่อนไหว อวัยวะไม่สมบูรณ์ มีความผิดปกติของกระดูก กล้ามเนื้อเกร็งหรืออ่อนแรง ความผิดปกติของระบบประสาท นอกจากจะได้รับการช่วยเหลือด้านการแพทย์แล้วทางด้านการศึกษาต้องได้รับการช่วยกระตุ้นฝึกฝนทั้งจากครูและผู้ปกครอง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิธีข้าวสารจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งเป็น ภูมิปัญญาด้านที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละคน 3) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้า (เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม) โดยพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ คือผู้ที่มีปัญหาทางด้านจิตใจ การแสดงออกแบบก้าวร้าวต่อต้าน หากไม่ได้รับการปรับพฤติกรรม หรือการแก้ไขสิ่งที่แสดงออกด้านไม่ดีต่างๆ ก็ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และจะเป็นปัญหาต่อสังคมได้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมอญซ่อนผ้าจะช่วยในการเสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคมได้ดี 4) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลา (เสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเอง) โดยพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ คือผู้ที่มีปัญหาการเคลื่อนไหว อวัยวะไม่สมบูรณ์ มีความผิดปกติของกระดูก กล้ามเนื้อเกร็งหรืออ่อนแรง ผิดปกติของระบบประสาทนอกจากจะได้รับการช่วยเหลือด้านการแพทย์แล้วทางด้านการศึกษาต้องได้รับการช่วยกระตุ้นฝึกฝนทั้งจากครูและผู้ปกครอง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินกะลาจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเอง ซึ่งเป็นการคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละคน และ 5) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหาง (เสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร) โดยพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีปัญหาด้านการสื่อสาร สังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มักจะมีภาษา หรือความเข้าใจภาษาของตนเอง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงจะพูดหรือทำเรื่องซ้ำๆ ที่ตนสนใจ จะต้องแก้ไขเรื่องการสื่อสารก่อนจึงจะทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ได้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงูกินหางจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้ภูมิปัญญาที่มีการสัมผัส ความปลอดภัยและเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจใกล้ตัวคุ้นเคย อย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งทุกกิจกรรมในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์ในการช่วยเหลือและดูแลเด็กที่บ้านและการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์ต่างๆ โดยสอดคล้องกับศศิพินต์ สุขบุญพันธ์ [19] ที่ศึกษาวิจัยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและดูแลเด็กโดยใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ไม่ต่างจากเด็กปกติทั่วไป ผู้ปกครองมีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการได้รับข้อเสนอแนะวิธีการจากครูผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการปฏิบัติของตนเอง การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น มี 3 แนวทางที่ผู้ปกครองใช้ คือการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้ผสมผสานกับเล่นและการเข้ากิจกรรมทางสังคม การบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้นำมาสังเคราะห์และจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 ฐาน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านทักษะ การช่วยเหลือตนเอง ด้านสังคม อารมณ์ ด้านภาษาและการสื่อสาร และ ด้านสติปัญญา ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมด้วยการนำ

องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพราะเป็นการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ตลอดจนอุปกรณ์ วัสดุเป็นสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น และสอดคล้องกับอาริสรา ทองเหม [20] ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น ราชนครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กออทิสติกหลังได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยโปรแกรมการฝึกกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกมีพัฒนาการสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกมีค่าเท่ากับ 82.57/90.63 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (E1/E2 เท่ากับ 80/80) ที่กำหนดไว้ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก พบว่า ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านภาษาและการสื่อความหมาย และด้าน สังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางและชุดกิจกรรมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในเขตอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

2. ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมต่างๆ บทบาทและหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ลูกเพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นต่อไปในสังคมได้ ซึ่งควรมีบทบาทดังนี้

2.1 ผู้ปกครองควรส่งเสริมและเปิด โอกาสให้ลูกได้มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การทำงานหรือเล่นร่วมกัน เปิดโอกาสให้เพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเที่ยวที่บ้าน หรือได้เล่นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติที่อยู่ใน โรงเรียนและเพื่อนที่อยู่ใกล้บ้าน

2.2 ผู้ปกครองควรให้การเสริมแรงด้วยวิธีการต่างๆ กับลูกเมื่อลูกแสดงพฤติกรรมทั้งใน เชิงลบและบวกกับทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษร่วมกับเทคนิควิธีการอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในเขตอำเภออื่นๆ ในจังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

- [1] เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. สำนักงานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร; 2550.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ ภาลปฏิบัติเพื่อนำสู่ นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนคนพิการ. กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว; 2551.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น แปลโดยสุดา วิศรุตพิชญ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; 2550.
- [4] เพชรภรณ์ รื่นรมย์. วิชาการกว่าห้าทศวรรษ. วารสารวิชาการ 2547;6:2-13.
- [5] เจริญ คุวินทร์พันธุ์. เอกสารการประชุมคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ. สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย. อาคารศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก. กรุงเทพฯ; 2552.
- [6] Epstein, J.L. and others. School, family, community partnerships: Your handbook for action. Thousand Oaks: Corwin Press; 1997.
- [7] ตามรา แก้วมา. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกในพื้นที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1 [สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; 2553.

- [8] อิศรีชัย เชื้อนสุวรรณ. การออกแบบโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกตามหลักการของดีไออาร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2552.
- [9] เพ็ญแข ล้อมีลา. คู่มือฝึกและดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา; 2545.
- [10] นฤมล ขวัญศิริ. การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์; 2541.
- [11] สุภาพร เทวดิษธนกุล. 20 ข้อมูลทางสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับ Gig Economy. [อินเทอร์เน็ต]. 2559. [เข้าถึงเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2559]. เข้าถึงได้จาก <https://www.ftpi.or.th/author/supapornt>
- [12] วิสาล กงทองนอก. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต] กำแพงเพชร: สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร; 2543.
- [13] ทศนีย์ ทองไชย. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุุณศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2556
- [14] นางนุช เพชรบุญวัฒน์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ. อุบลราชธานี: คุรุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; 2548.
- [15] ทิศนา แยมมณี. 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543.
- [16] ชัยยงค์ พรหมวงศ์. ระบบสื่อการสอนในเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2523.
- [17] ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ 2557;8:34-36.
- [18] จุลพรรณ พยากรณ์นทร์. ความเป็นอยู่และประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543.
- [19] ศศิพินต์ สุขบุญพันธ์. การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วารสารคุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2561;48(1):100-118.
- [20] อาริสรา ทองเหม. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ 2560;6:24-25.

ผลของการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

The effect of a tactical model for applying Muay Thai for self-defense and arrest for police officers in the suppression work of the Royal Thai Police

ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ* ชานชัย ยมดิษฐ์ สำราญ สุขแสวง วรยุทธ ทิพย์เที่ยงแท้ และ บารมี ชูชัย,

Pratchai Jaichansukkit*, Chanchai Yomdit, Samran Suksawang, Worrayut Tiptiangtae and Bamee Choochai

สาขาวิชามวยไทยศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150
Muaythai Study Department, College of Muaythai Study and Thai Traditional Meficine, Muban Chombueng Rajabhat University,
Ratchaburi 70150

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: bamee.mauythai@yahoo.com

Received: 27 February 2020, Revised: 24 April 2020, Accepted: 30 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจการฝึกรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทย การป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปราม สังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.0 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับการฝึกที่มีต่อรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญในการหาค่าความเที่ยงตรง และหาความเชื่อมั่น โดยการทดสอบซ้ำ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ

ผลการวิจัย พบว่าด้านความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปราม สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงครามในการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึก พบว่า หลังฝึกมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบ มวยไทย การป้องกันตัว เจ้าหน้าที่ตำรวจ

Abstract

The purpose of this study was to study the satisfaction of police officer from prevention and suppression section from Samut Songkhram police station in using a tactical model for applying Muay Thai for self-defense. The population of this study were 30 police officer from prevention and suppression section from Samut Songkhram police station by using purposive sampling method. The instruments were used in this student consisted of 1) A tactical model for applying Muay Thai for self-defense and arrest for police with the reliability at 1.0. 2) The satisfaction questionnaire towards the tactical form of applying Muay Thai for self-defense with the reliability at .94 and there were considered by experts in determining the confidence value. The statistics were used by mean, standard deviation and t-test.

The result of this study was found that the satisfaction of police officer from prevention and suppression section from Samut Songkhram police station in using a tactical model for applying Muay Thai for self-defense and arrest for police officers was in average at 4.11. Standard deviation was at 0.19. Overall, the satisfaction was at a high level. The comparative results of cognitive skills before and after training showed that after training had a better ability average before training. With statistical significance at the .01 level.

Keywords : Model, Muay Thai, self-defense, police officer

บทนำ

มวยไทยเริ่มขึ้นในสมัยใดไม่มีเอกสารหรือหนังสือเล่มใดระบุไว้แต่เท่าที่ได้ปรากฏมวยไทยเกิดขึ้นมานานแล้ว และอาจเกิดขึ้นมานานพร้อม ๆ กับชาติไทยด้วยซ้ำ เพราะมวยไทยนั้นเป็นศิลปะประจำชาติและเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันมวยไทยสมัยก่อนมีการฝึกฝนอยู่ในบรรดาหมู่ทหาร การรบกับประเทศเพื่อนบ้านสมัยนั้นยังไม่มีปืนเป็นอาวุธ มีแต่ดาบ พลอง ง้าว ดั้ง เขน การรบในสมัยนั้นจึงเป็นการรบที่ประชิดตัวด้วยอาวุธในมือ คนไทยจึงได้ฝึกหัดการเตะ ถีบ กู้ต่อสู้ เพื่อให้เกิดการได้เปรียบเพิ่มขึ้นจากการใช้อาวุธในมือดังกล่าวต่อมาเมื่อมีผู้คิดว่าทำอะไรจึงจะนำการถีบการเตะนั้นมาเป็นศิลปะการต่อสู้ไปพร้อมกับมือได้ จึงได้เกิดการฝึกหัดการต่อสู้ป้องกันตัว เพื่อแสดงตามงานเทศกาลต่าง ๆ เมื่อเป็นที่นิยมและแพร่หลายมากขึ้นก็มีการฝึกหัดและจัดตั้งเป็นสำนักฝึกมวยไทยกันมากมาย และสำนักที่ฝึกมวยไทยก็จะเป็นสำนักดาบที่มีชื่อเสียงมีอาจารย์ดี ๆ เป็นผู้ฝึกสอน ดังนั้นการฝึกมวยไทยในสมัยนั้นจึงมีจุดมุ่งหมาย 2 อย่าง คือ 1) เพื่อสู้รบกับข้าศึก และ 2) เพื่อต่อสู้ป้องกันตัว [1]

คดีคุมโจ้วแวนซ่า รุมสกรัม สวป.พนมสารคาม ทำแผนหัวใจโจกโดนประชาทัณฑ์ เมื่อวันที่ 13 เมษายน เวลา 13.00 น. ผกก.สภ.พนมสารคาม ได้ร่วมแถลงข่าวการจับกุมกลุ่มวัยรุ่น จำนวน 5 คนที่ร่วมกันทำร้าย พ.ต.ท.กฤษณ์ บุญเรืองธนาภรณ์ สวป.สภ.พนมสารคาม ขณะปฏิบัติหน้าที่เมื่อกลางดึกวันที่ 11 เมษายน ที่ผ่านมา ระหว่างตรวจยึดรถจักรยานยนต์ต้องสงสัยที่ดัดแปลงสภาพรถ โดยวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าวภายในปั้มน้ำมันแห่งหนึ่ง ซึ่งกล้องวงจรปิดได้บันทึกภาพขณะนายคมสันต์ จันทร์ศรี อายุ 28 ปี ชกต้อยและใช้ก้อนหินทุบ พ.ต.ท.กฤษณ์ เข้าที่บริเวณกอกหูด้านขวา ไว้ได้ [2]

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่าปัญหาที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปรามได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หรือกระทำการป้องกันตัวเกินกว่าเหตุ ในขณะที่จับกุมคนร้ายหรือเข้าระงับเหตุ พอจำแนกได้ดังต่อไปนี้ 1) ความพร้อมทางด้านสมรรถนะร่างกายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับศิลปะป้องกันตัว 3) ความรู้และความเข้าใจปัญหาในกฎการใช้กำลังตามมาตรฐานสากลและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 4) การฝึกฝนยุทธวิธีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปรามมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติของตำรวจสายตรวจมืออาชีพ 10 ประการ [3] ซึ่งจะต้องฝึกฝนศิลปะป้องกันตัวด้วยมวยไทยจนเกิดทักษะและความเชี่ยวชาญ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้พ้นจากภัยอาชญากรรม อันจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาการนำเอาศิลปะการป้องกันตัวด้วยมวยไทยมาใช้เพื่อพัฒนารูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลจากการวิจัยมาใช้พัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีทักษะและขีดความสามารถในการป้องกันตัวสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจก่อนและหลังการฝึกรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทย การป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนทั้งสิ้น 461 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปราม สังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทย เพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจการฝึกรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทย การป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. เนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ ตลอดจนการรวบรวมด้วยแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับ 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนายุทธวิธี 2) การฝึกและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3) กฎหมายอาญา มาตรา 68-69 4) แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ได้แก่ ความหมายศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของไทย และประโยชน์ของการต่อสู้ป้องกันตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติและแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบการฝึก

2. แบบสอบถามความพึงพอใจก่อนและหลังการฝึกรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การสร้างและการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างและการพัฒนาคุณภาพ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาปัญหา รูปแบบการฝึกเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้ายสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ศึกษาความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย

1.2 ศึกษาค่านกฎหมายของการกฎหมายที่ใช้กำลัง เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางในการสร้างรูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย

1.3 ศึกษาเหตุการณ์หรือคดีความที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่จับกุมคนร้ายสำหรับส่วนงานปราบปราม

1.4 ศึกษารูปแบบมวยไทยเพื่อการป้องกันตัว แม่ไม้ 15 ท่า และลูกไม้ 15 ท่า

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ร่างรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 30 ท่า ประกอบด้วย แม่ไม้ 15 ท่า และลูกไม้ 15 ท่า

2.2 สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่จับกุมคนร้ายสำหรับส่วนงานปราบปรามเพื่อข้อมูลในการใช้ทักษะหรืออาวุธของคนร้ายในการจัดขึ้นระหว่างการจัดจับกุม

2.3 จัดการสนทนา (Focus group) ร่างรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ถูกต้องตามกฎการใช้กำลังในการนำมวยไทยในการป้องกันตัวและจับกุมร้าย โดยมีผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย 3 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทย 4 ท่าน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ 4 ท่าน โดยได้รูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย จำนวน 10 ท่า จากจำนวน 30 ท่า เนื่องจากบางท่าเป็นท่าที่ผิดกฎการใช้กำลัง บางท่าเป็นท่าที่ซับซ้อนไม่สามารถใช้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ และจากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ร้ายจะใช้ทักษะในการจัดขึ้นอยู่ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการใช้หมัดร้อยละ 30 ด้านการใช้เท้าร้อยละ 40 และด้านการใช้มือผลัก ร้อยละ 30

2.4 หาคุณภาพเครื่องมือของรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและนำข้อมูลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: index of item objective congruence) ทุกข้อได้ค่า IOC = 1.00

2.5 นำรูปแบบการฝึกที่ได้รับการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 (R2) ทดลองใช้รูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย โดยทดลองรูปแบบการฝึกเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดราชบุรี ในการพัฒนารูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ด้านป้องกันหมัด 3 ท่า ด้านป้องกันเท้า 4 ท่า และด้านการผลัก 3 ท่า

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาารูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้ง 3 ด้าน พบข้อบกพร่องด้านความปลอดภัยของผู้ฝึกเนื่องจากผู้ฝึกไม่เคยได้รับการฝึกในรูปแบบการป้องกันตัวด้วยมวยไทย ผู้วิจัยจึงปรับปรุงแก้ไขในการฝึกให้เริ่มต้นด้วยการฝึกจากง่ายไปหายาก และการเพิ่มความเร็วโดยใช้เวลากำกับจากช้าไปเร็วเพื่อให้ยุทธวิธีมีประสิทธิภาพความเหมาะสมกับการฝึกแล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ปรับปรุงแก้ไขฉบับสมบูรณ์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านป้องกันหมัด 3 ท่า ด้านป้องกันเท้า 4 ท่า และด้านการผลัก 3 ท่า โดยมีระยะเวลาในการฝึกจำนวน 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน

ขั้นตอนที่ 6 สรุปประเมินผลประสิทธิภาพรูปแบบการฝึกยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้ายด้านความพึงพอใจ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สก.สมุทรสงคราม ในการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการสอบถามว่าต้องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย

2.3 กำหนดประเด็นในการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย

2.4 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สก.สมุทรสงคราม ในรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) แบบ 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบปลายเปิด

1. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้นไปที่ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: index of item objective congruence) โดยให้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.5

2. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขข้อบกพร่อง และนำไปทดลองใช้ (try out) กับตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สก.ราชบุรี จำนวน 30 คน ทดลองใช้เครื่องมือแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

3. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ผ่านการหาประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สก.สมุทรสงคราม จำนวน 30 คน

4. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ [4]

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติร้อยละ (percentage) 2. ค่าเฉลี่ย (mean) 3. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of objective congruence)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม ในการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม ในการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

ข้อ	รายการ	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1	มีความเหมาะสมกับผู้ฝึก	4.70	0.59	มากที่สุด
2	มีลำดับขั้นตอนในการฝึกที่ชัดเจนโดยเรียงความลำดับจากง่ายไปยาก	4.83	0.53	มากที่สุด
3	รูปแบบการฝึกมีความปลอดภัยกับผู้ฝึก	4.40	0.77	มาก
4	คำอธิบายมีความชัดเจน	4.07	0.69	มาก
5	เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดฝึกอบรม	4.20	0.84	มาก
6	เนื้อหาเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน	4.77	0.43	มากที่สุด
7	ผู้ฝึกสามารถฝึกฝนการใช้มวยไทยในการป้องกันตัวด้วยตนเองได้	4.20	0.84	มาก
8	ทำให้ผู้ฝึกมีทักษะด้านมวยไทย และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง	4.03	0.41	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
9	สถานที่มีความเหมาะสมในการฝึก	4.70	0.46	มากที่สุด
10	มีประโยชน์ต่อการป้องกันตัว และจับกุมคนร้ายได้เป็นอย่างมาก	4.13	0.35	มาก
11	ส่งผลต่อความสามารถในการป้องกันตัวเองได้เป็นอย่างดี	4.10	0.55	มาก
12	รูปแบบการฝึกที่ใช้ไม่ขัดต่อกฎหมายและกฎการใช้กำลัง	4.13	0.51	มาก
13	เป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันตัว และจับกุมคนร้ายได้เป็นอย่างดี	4.77	0.43	มากที่สุด
14	รูปแบบการฝึกนี้สามารถส่งเสริมการใช้ศิลปะมวยไทยได้เป็นอย่างดี	4.20	0.55	มาก
15	สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และพัฒนาสังคมได้จริง	4.63	0.55	มากที่สุด
	รวม	4.11	0.19	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันปราบปราม สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม ในการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลของความพึงพอใจต่อรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ผลของความพึงพอใจของตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปราม สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงครามในการใช้รูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงผู้ฝึกมีความพึงพอใจต่อรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและการจับกุมคนร้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการฝึกสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้จริง สามารถพัฒนาในการป้องกันตัวและเป็นความต้องการของผู้ฝึก จึงทำให้ผู้ฝึกมีความมุ่งมั่นในการฝึก เกิดความชอบและมีความสุขในการที่จะฝึกเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันตัวได้จริง สอดคล้องกับประไพพร จันทะบัณฑิต [5] ได้กล่าวว่า รูปแบบในการฝึกที่สามารถทำให้ผู้ฝึกมีความพึงพอใจที่ดี รูปแบบการฝึกต้องเป็นความต้องการของผู้ฝึกที่จะต้องพัฒนาผู้ฝึกนำไปใช้ได้จริง และสามารถนำไปต่อยอดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่นได้ด้วย ผู้ฝึกจึงจะมีความสุขความชอบในการความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึก

จากผลรูปแบบการพัฒนารูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านการป้องกันหมัด ด้านการป้องกันเท้า และด้านการผลัก ทั้ง 3 ด้าน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งในด้านความสามารถด้านทักษะ ความรู้ความเข้าใจที่ได้หลังจากการฝึกจะนำไปปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นรูปแบบการฝึกที่ได้มีการวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้ามาจากสถานการณ์จริงมาพัฒนาให้เป็นรูปแบบยุทธวิธีการในการป้องกันและจับกุมโดยให้เป็นไปตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย สอดคล้องกับ ชาญชัย ยมดิษฐ์ [6] กล่าวว่า รูปแบบการสอนมวยไทยเป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่างตามหลักการแนวคิดหรือทฤษฎีที่

เกิดขึ้นใหม่ ๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายสังคม และทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างจากระบบการเรียนการสอนโดยทั่วไป และมีคุณลักษณะของผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น 3 ด้านคือ 1) ด้านพุทธิพิสัยหรือด้านปัญญาความคิด 2) ด้านจิตพิสัยหรือทัศนคติ และ 3) ด้านทักษะพิสัยหรือการปฏิบัติ สอดคล้องกับ สมใจ รอดสุขเจริญ [7] ได้กล่าวว่ามีมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งมี “วิธีการต่อสู้ กับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เพื่อให้ตนเองพ้นภัยได้อย่างงดงามน่าพิงชม” วิธีต่อสู้ ป้องกันตัว จัดว่ามีความสำคัญอย่างมากที่สุดโดยเฉพาะเราสามารถที่จะป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเรา ได้เมื่อมีภัยและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องไม่เกินขีดความสามารถของคน เราย่อมจะช่วยให้ ผู้ที่ได้ ประสบกับเหตุร้าย ที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือเกิดขึ้นกับคนอื่น ๆ นั้นเราสามารถที่จะคิดค้นหาวิธีแก้ไข หลีกเลี่ยงและป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากภัยที่จะคุกคามตรงหน้า หรือภัยที่จะคุกคามตามมา ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้

จากผลรูปแบบการการพัฒนาแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านการป้องกันหมัด ด้านการป้องกันเท้า และด้านการปลักทั้ง 3 ด้าน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งในด้านความสามารถด้านทักษะ ความรู้ความเข้าใจที่ได้หลังจากการฝึกจะนำไปปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นรูปแบบการฝึกที่ได้มีการวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้ามาจากสถานการณ์จริงมาพัฒนาให้เป็นรูปแบบยุทธวิธีการในการป้องกันและจับกุมโดยให้เป็นไปตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย สอดคล้องกับ ชาญชัย ชมดิษฐ์ [6] กล่าวว่า รูปแบบการสอนมวยไทยเป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่างตามหลักการแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายสังคม และทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างจากระบบการเรียนการสอนโดยทั่วไป และมีคุณลักษณะของผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น 3 ด้านคือ 1) ด้านพุทธิพิสัยหรือด้านปัญญาความคิด 2) ด้านจิตพิสัยหรือทัศนคติ และ 3) ด้านทักษะพิสัยหรือการปฏิบัติ สอดคล้องกับ สมใจ รอดสุขเจริญ [7] ได้กล่าวว่ามีมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งมี “วิธีการต่อสู้ กับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เพื่อให้ตนเองพ้นภัยได้อย่างงดงามน่าพิงชม” วิธีต่อสู้ ป้องกันตัว จัดว่ามีความสำคัญอย่างมากที่สุดโดยเฉพาะเราสามารถที่จะป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเรา ได้เมื่อมีภัยและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องไม่เกินขีดความสามารถของคน เราย่อมจะช่วยให้ ผู้ที่ได้ ประสบกับเหตุร้าย ที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือเกิดขึ้นกับคนอื่น ๆ นั้นเราสามารถที่จะคิดค้นหาวิธีแก้ไข หลีกเลี่ยงและป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากภัยที่จะคุกคามตรงหน้า หรือภัยที่จะคุกคามตามมา ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการพัฒนาแบบยุทธวิธีการประยุกต์ใช้มวยไทยเพื่อการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีผลทำให้ความสามารถทางด้านในการป้องกันตัวของกลุ่มทดลองพัฒนาที่เห็นผลได้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้จริง
2. สถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนในการป้องกันตัวควรนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการป้องกันตัวด้วยมวยไทย
3. หน่วยงานตำรวจงานป้องกันปราบปรามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาการป้องกันตัวและจับกุมสำหรับเจ้าหน้าที่ในการประยุกต์มวยไทยเพื่อการป้องกันตัว

4. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านศักยภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ทักษะการป้องกันตัวและจับกุมในงานป้องกันปราบปราม เพื่อให้รู้ถึงขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันเพื่อใช้วางแผนในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (Intangible Cultural Heritage). [เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://ich.culture.go.th>.
- [2] ไทยรัฐออนไลน์. คู่มือใจแฉ่งซ่า รุมสกรัม สวป. พนมสารคาม ทำแผน หัวโจกโดนประท้วง. [เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/492861>.
- [3] สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. คู่มือการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันปราบปรามในสถานีตำรวจ. กรุงเทพฯ; 2557.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2553.
- [5] ประไพ จันทะบัณฑิต. การพัฒนารูปแบบการฝึกมวยพระยาพิชัยดาบหัก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; 2560.
- [6] ชาญชัย ชมดิษฐ์. เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์; 2548.
- [7] สมใจ รอดสุขเจริญ. ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว. [เข้าถึงเมื่อ 26 สิงหาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: www.3armyarea-rta.com.

การใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต : การเปลี่ยนแปลง ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหา

Language Used in Headlines news for Football on Internet: Linguistic Changes, Effects and Solutions

พรเพ็ญ เหล็กดีเศษ

Pornpen Lekdeesed

บริษัท ฟีดแบค180 จำกัด เลขที่ 689 ชั้น 18 ภริษทาวเวอร์ แอท เอ็มควอเทียร์ ถนนสุขุมวิท แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
Feedback 180 Co. Ltd. 689, Bhiraj Tower 18th Floor, Room no. 1806 Sukhumvit Road, Klongton-Nua, Wattana, Bangkok 10110

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: pp.lekdeesed@gmail.com

Received: 26 January 2020, Revised: 23 February 2020, Accepted: 20 March 2020

บทคัดย่อ

ข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตเป็นข่าวที่ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ภาษาที่ใช้ในการพาดหัวข่าวจึงมีลักษณะที่น่าสนใจ ทั้งด้านประเด็นการใช้ คือ คำเรียกชื่อบุคคล คำสมญานามที่ใช้กับบุคคล คำสมญานามที่ตั้งให้กับสิ่งที่ไม่ใช่บุคคล การใช้คำภาษาต่างประเทศ การย่อคำ การใช้คำสแลงและภาษาปาก การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและตัวเลข การใช้สำนวนตรงมาตรฐานและไม่ตรงมาตรฐาน ส่วนสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวกีฬาในอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ลักษณะของการเขียนข่าวที่เป็นข่าวกีฬาจึงเอื้อต่อการเขียนข่าวด้วยภาษาที่มีสีสัน ลักษณะของข่าวกีฬาฟุตบอลที่เป็นข่าวกีฬาต่างประเทศจึงมีการปนภาษาอังกฤษ ผู้อ่านข่าวจากแหล่งดังกล่าวเป็นกลุ่มเฉพาะที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวและศัพท์ในวงการกีฬาฟุตบอลอยู่แล้ว และแหล่งที่มาของข้อมูลที่มาจากสื่อมวลชนที่เป็นองค์กรอิสระ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลให้มีการสร้างคำหรือสำนวนที่แปลกใหม่เพิ่มมากขึ้น อาจเกิดการเลียนแบบการใช้ภาษาที่ไม่ตรงตามมาตรฐาน ทำให้ผู้อ่านใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องลดน้อยลง และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยโดยรวมของคนในสังคม ส่วนแนวทางแก้ไขและป้องกันการใช้ภาษาที่ไม่ตรงตามมาตรฐาน คือ รมรณรงค์ให้ใช้ภาษาในสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง กำหนดเป็นกฎหมายหรือข้อกำหนดในการใช้ภาษาในสื่ออินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น และปลูกฝังจิตสำนึกของผู้อ่านใช้ภาษา

คำสำคัญ : ภาษาพาดหัวข่าว ข่าวกีฬาฟุตบอล สื่ออินเทอร์เน็ต การเปลี่ยนแปลง ผลกระทบ แนวทางแก้ไขปัญหา

Abstract

Football news has been known as a popular sport news by many internet fans; therefore, it is interesting to study about language of headlines which could possibly play an important part of the popularity such as calling a person's name by using a given nickname (for a person or a place), a proverb, an object pronoun, an abbreviation, a slang, a number, a punctuation, and an informal word (including local and international word). The reason behind word transformation of the internet headlines is creativity. As a football news, it facilitates writer or reporter to create or initiate new words that could generate excitement and gain football fan's attention on the internet. Imitation of non-standard language usage may occur. Besides, some of the news are involving with different international subjects, being reported by those who specializes in sport news. Thus, the word transformation might have a huge impact on decreasing the number of Thai people who are able to use Thai effectively in society. In order to prevent potential problems, a supportive campaign or a new law could have been launched to raise internet user's awareness.

Keywords : Headlines News, Football News, Internet, Linguistic Change, Effects, Solutions

บทนำ

ปัจจุบันการสื่อสารข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้หลายช่องทาง ทำให้ผู้รับสารได้รับความสะดวกสบายรับรู้ว่าข่าวสารอย่างรวดเร็ว และได้รับข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น ปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสื่อที่เชื่อมต่อได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง สามารถรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างทันท่วงที การใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นตัวสะท้อนลักษณะการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์ เพียงแต่เปลี่ยนจากโลกจริงไปสู่โลกแห่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ [1] ประกอบกับเทคโนโลยีปัจจุบันที่เอื้อประโยชน์ให้สื่อชนิดนี้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนมากยิ่งขึ้น

การนำเสนอข่าวถือเป็นพันธกิจสำคัญของสื่อมวลชน ทั้งเพื่อรายงานสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม รวมถึงเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในสังคม ข่าวกีฬาจึงเป็นข่าวประเภทหนึ่งที่มีความสนใจจากประชาชน โดยเฉพาะข่าวกีฬาฟุตบอลต่างประเทศ เนื่องจากเป็นการแข่งขันที่มีความตื่นเต้น เร้าใจ และสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชมทั่วโลก สื่อมวลชนจึงให้ความสำคัญในการรายงานกีฬาฟุตบอลต่างประเทศเป็นอย่างมากเช่นกัน ข่าวกีฬามีการใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะเฉพาะหลายประการ และเป็นการรายงานข่าวชนิดเดียวที่ทางหนังสือพิมพ์ให้อภิสิทธิ์ที่จะเขียนสำนวนสวิงได้เต็มที่ มีการเติมสีสันเพื่อความสนุกและมีการตั้งสมญานามต่าง ๆ [2]

การนำเสนอข่าวในอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะข่าวกีฬาฟุตบอลซึ่งนับได้ว่าเป็นกีฬาชนิดนิยมชนิดหนึ่งของคนไทย สืบเนื่องจากสื่อหลายประเภททั้ง สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุต่างนำเสนอข่าวกีฬาฟุตบอลไว้เป็นหัวข้อสำคัญแทบทั้งสิ้น สื่อประเภทโทรทัศน์สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้แทบทุกด้าน ทั้งด้านภาพและเสียง สื่อสิ่งพิมพ์เองสามารถนำเสนอข้อมูลผ่านการใช้อักษรเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ ดังนั้นสื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ และได้เข้ามามีบทบาทในการรายงานข่าวกีฬาฟุตบอลต่างประเทศ เนื่องจากสามารถรับและกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็วกว่าสื่อชนิดอื่น อีกทั้งมีลูกเล่นที่หลากหลายทั้งการใส่ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว ประกอบกับการรายงานข่าวนั้นดึงดูดผู้อ่านได้มากกว่าสื่อชนิดอื่น รวมถึงถ้อยคำที่ใช้ในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลจะมีลักษณะพิเศษหลายประการ เช่น การใช้คำแสลง การใช้คำต่างประเทศ ลักษณะพิเศษหลายประการทำให้ข่าวกีฬาในอินเทอร์เน็ตมีความน่าสนใจและยังสามารถทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี บทความนี้กล่าวถึงการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในด้านการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในกระดานข่าวในอินเทอร์เน็ต

รูปแบบการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในกระดานข่าวในอินเทอร์เน็ต สรุปได้ว่า

1.1 ด้านการใช้คำ

ก. การใช้คำเรียกชื่อบุคคล ในข่าวกีฬาฟุตบอลมีการใช้คำเรียกชื่อบุคคลหลากหลายลักษณะ ทั้งคำเรียกชื่อจริงและนามสกุล เรียกเฉพาะชื่อสกุล คำเรียกชื่อเล่น คำเรียกชื่อย่อ และการใช้คำเรียกชื่อสกุล เนื่องจากเป็นธรรมเนียมของต่างประเทศที่มักเรียกชื่อสกุลมากกว่าชื่อจริงและนามสกุล เพราะการเรียกชื่อเล่นเป็นชื่อที่ผู้อ่านรู้จักอยู่แล้ว และยังเป็นการสร้างความใกล้ชิดเป็นกันเองและช่วยให้ข่าวสั้นกระชับ เช่น *แลมพ์* มาจากชื่อเต็มคือ *แฟรงค์ แลมพาร์ด* *คล็อบบี้* มาจากชื่อเต็ม *เจอร์เก้น คล็อบบี้* หรือ *JK* มาจากชื่อเต็ม *Jurgen Norbert Klopp* เป็นต้น รวมถึงคำเรียกชื่อจริงและนามสกุล ซึ่งอาจพบไม่มากนักทั้งนี้เป็นเพราะชื่อนักกีฬาฟุตบอลบางคนมีขนาดยาวทำให้เปลืองเนื้อที่ อีกทั้งผู้อ่านรู้จักนักกีฬาคนดังกล่าวอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องเขียนชื่อเต็ม

ข. คำสมญานามที่ใช้กับบุคคล ทั้งที่ตั้งตามลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้อ่านเห็นได้ชัดเจนอยู่แล้ว เช่น *ขนคอก* หมายถึง ไรอัน กิกส์ อดีตนักฟุตบอลทีมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด เนื่องจากนักฟุตบอลคนดังกล่าวมีขนที่ขึ้นตามตัวเป็น

จำนวนมาก หรือ *ลามา* หมายถึง คาบิเด เคอา ผู้รักษาประตูทีมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ที่มีรูปร่างและหน้าตาคล้ายกับตัวลามะ ตั้งสมญานามตามพฤติกรรมระหว่างที่เล่นฟุตบอลอยู่ในสนามหรือพฤติกรรมนอกสนามของนักฟุตบอลคนนั้นที่ผู้อ่านเห็นจนคุ้นชิน เช่น *นังยอง* หมายถึง อังเดร วิลลาส โบอาส อดีตผู้จัดการสโมสรทอตแนมฮอต สเปอร์ส ที่มักแสดงท่าทางมุดลูกมุดนั่งและชอบนั้งยองๆ ขณะที่เกมการแข่งขันฟุตบอลดำเนินอยู่จึงเป็นที่มาของสมญานาม นังยอง การตั้งเลียนแบบผู้ที่มีชื่อเสียงโดยการนำลักษณะบางอย่างของนักฟุตบอลหรือผู้จัดการสโมสรฟุตบอลมีลักษณะคล้ายกับผู้มีชื่อเสียงเหล่านั้น เช่น *เป้ ป.ประมุข* หมายถึง เป้เป้ นักฟุตบอลทีมชาติโปรตุเกส ที่มีพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลที่รุนแรงและมักทำฟาล์ววันนักฟุตบอลฝ่ายตรงข้ามเสมอ จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับความดุคันในการต่อมวยของนักมวยชื่อดัง บัวขาว ป.ประมุข จึงเป็นที่มาของสมญานาม เป้ หรือ เป้เป้ ป.ประมุข ส่วนสมญานามที่ตั้งตามคำแปลภาษาต่างประเทศ ซึ่งพบไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากบางครั้งคนไทยไม่เข้าใจวัฒนธรรมหรือคำศัพท์ภาษาต่างประเทศอย่างแน่ชัด

ก. คำสมญานามที่ตั้งให้กับสิ่งที่ไม่ใช่บุคคล คือ การตั้งสมญานามให้แก่สโมสรฟุตบอล เช่น ตั้งตามตราสโมสรหรือสัญลักษณ์สโมสร รวมถึงสัญลักษณ์และตราของประเทศ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สังเกตได้ง่ายที่สุดและเข้าใจได้ง่ายที่สุด เช่น *ม้าลาย* หมายถึง สโมสรฟุตบอลยูเวนตุส ซึ่งเป็นสโมสรฟุตบอลในลีก กัลโช่ ซีริอาห์ ลีกฟุตบอลในประเทศอิตาลีที่มีสัญลักษณ์ประจำสโมสรเป็น ม้าลาย จึงเป็นที่มาของสมญานาม ม้าลาย *ไก่* หรือ *ไก่เดือยทอง* หมายถึง สโมสรฟุตบอลทอตแนมฮอต สเปอร์ส ซึ่งเป็นสโมสรในพรีเมียร์ลีก ประเทศอังกฤษ ที่มีตราสโมสรเป็นรูปไก่มีเดือยสีทอง จึงเป็นที่มาของสมญานาม ไก่หรือไก่เดือยทอง ตั้งตามพฤติกรรมของสโมสรซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จนถูกนำมาเรียกและเข้าใจโดยทั่วกัน เช่น *ดวงดาว* หมายถึง สโมสรฟุตบอลบาร์เซโลนา ซึ่งเป็นสโมสรในลา ลีกา ลีกฟุตบอลประเทศสเปน ที่มีผลการแข่งขันที่ยอดเยี่ยมและเก่งกาจเหมือนไม่ใช่ นักฟุตบอลที่เป็นมนุษย์โลกจึงถูกเปรียบว่านักฟุตบอลในสโมสรเป็นมนุษย์ต่างดาวและเป็นสโมสรที่มาจากต่างดาว หรือยานอวกาศของมนุษย์ต่างดาว จึงเป็นที่มาของสมญานาม ต่างดาว *ราชัน* หรือ*ราชันชุดขาว* หมายถึง สโมสรฟุตบอลรีล มาดริด ซึ่งเป็นสโมสรในลา ลีกา ลีกฟุตบอลประเทศสเปน ที่มีผลการแข่งขันที่ยอดเยี่ยมและเก่งกาจ สามารถคว้าแชมป์การแข่งขันหลายสมัยจนถูกยกย่องให้เป็นราชาแห่งวงการฟุตบอลของโลก ส่วนคำว่า *ชุดขาว* มาจากชุดที่นักฟุตบอลทีมดังกล่าวสวมใส่นั้นเป็นสีขาว จึงเป็นที่มาของสมญานาม ราชัน หรือ ราชันชุดขาว ตั้งตามประวัติศาสตร์หรือตำนานของสโมสร ประวัติศาสตร์หรือตำนานที่ถูกนำเรียกนั้นต้องเป็นตำนานที่คนทั่วไปรับรู้มาอย่างยาวนานและอยู่มาจนกระทั่งปัจจุบัน เช่น *ท็อฟฟี่* หมายถึง สโมสรฟุตบอลเอเวอร์ตัน ซึ่งเป็นสโมสรในพรีเมียร์ลีก ประเทศอังกฤษ ที่ในอดีตมีโรงงานผลิตท็อฟฟี่หรือลูกอมตั้งอยู่บริเวณ ใกล้กับสนามฟุตบอลของสโมสรและให้การสนับสนุนสโมสรเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของสมญานาม ท็อฟฟี่ ตั้งสมญานามตามสีประจำสโมสร เนื่องจากไม่มีสมญานามอย่างอื่นจึงใช้เรียกตามสีประจำสโมสรนั้น เช่น *ม่วงมหากาฬ* หมายถึง สโมสรฟุตบอลฟิออเรนตินา ในกัลโช่ ซีริอาห์ ลีกฟุตบอลประเทศอิตาลี เนื่องจากม่วงเป็นสีประจำสโมสร อีกทั้งยังมีผลการแข่งขันที่ดี จนได้รับการขนานนามว่า มหากาฬ แห่งวงการฟุตบอล จึงเป็นที่มาของสมญานาม ม่วงมหากาฬ ตั้งตามสภาพการเงินของสโมสร เช่น *เจ้าสัว* หมายถึง สโมสรฟูแล่ม ซึ่งเป็นสโมสรในพรีเมียร์ลีก ประเทศอังกฤษ ที่มาของสมญานามดังกล่าวมาจากการที่มีมหาเศรษฐีคนหนึ่งเข้ามาซื้อกิจการของทีมฟุตบอลและใช้เงินจำนวนมากในการเปลี่ยนแปลงสโมสร การใช้คำสมญานามในการพูดหัวข่าวนั้นต้องเป็นสมญานามที่ผู้อ่านทั่วไปรับรู้จึงจะเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนว่าต้องการสื่อความหมายได้ หรือบางครั้งต้องอาศัยบริบทโดยรอบช่วยในการตีความ การถ่ายทอดความหมายของสมญานามมักจะใช้ภาษาความเปรียบที่ลึกซึ้ง ความหมายในระดับคำที่เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงส่วนมากมาจากการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบขยายออกหรือความหมายเพิ่มขึ้นจากเดิม [3]

ง. การใช้คำภาษาต่างประเทศ จะพบคำภาษาอังกฤษและคำภาษาจีน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่พบเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นการเขียนข่าวกีฬาฟุตบอลต่างประเทศ ดังนั้นจึงมีคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการเล่นฟุตบอลและชื่อเฉพาะ การใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษในการเขียนคำศัพท์บางคำ เช่น *CL* มาจากคำว่า Champions League ซึ่งหมายถึงรายการฟุตบอลชิงแชมป์สโมสรในทวีปยุโรป *FA* มาจากคำว่า The Football Association คือ สมาคมฟุตบอลประเทศอังกฤษ [4] หรือ *วีค* มาจาก ภาษาอังกฤษคำว่า week มีความหมายว่า สัปดาห์ เป็นต้น รวมถึงการใช้คำศัพท์ต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ส่วนภาษาจีนนั้นเป็นลักษณะของการใช้คำที่อยู่ในภาษาไทยเป็นเวลานานแล้วและเป็นที่เข้าใจของคนไทยเป็นอย่างดี เช่น คำว่า *บู๊ เซ็ง* *เจ้า ป๋า* และ*เจ้าสัว* เป็นต้น

จ. *การย่อคำ* มี 3 ลักษณะ คือ การย่อเหลือส่วนหน้า การตัดคำกลางเหลือส่วนหน้าและส่วนหลังซึ่งพบน้อยที่สุด และการย่อคำที่เหลือคำส่วนหลังจะพบบากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้เขียนต้องการเขียนให้กระชับไม่เปลืองเนื้อที่ สรุปใจความสำคัญของเนื้อหาให้กระชับที่สุด [5] และเป็นลักษณะของการเขียนพาดหัวข่าว การใช้อักษรย่อพบ 2 ลักษณะคือการใช้อักษรย่อที่เป็นทางการ เช่น *ป.ช.* ย่อมาจากคำว่า *ประธาน* หรือคำว่า *ผอ.ก.* ย่อมาจากคำว่า *ผู้จัดการ* เป็นต้น และการใช้อักษรย่อที่ไม่เป็นทางการ แบ่งย่อยได้เป็นไม่เป็นทางการแต่เป็นที่รู้โดยทั่วไป และไม่ใช่วิธีการและไม่รู้ทั่วไป เช่น *ชป.ช.* ย่อมาจากคำว่า *แชมป์เปียนชิพ* ซึ่งเป็นลีกการแข่งขันฟุตบอลในประเทศอังกฤษรองลงมาจากพรีเมียร์ลีก *ลป.* ย่อมาจากคำว่า *ล้านปอนด์* ซึ่งเป็นสกุลเงินของประเทศอังกฤษ ที่มีการแข่งขันฟุตบอลและซื้อขายนักเตะดังกล่าว ดังนั้นผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับวงการฟุตบอลจะประสบปัญหาในการอ่านอักษรย่อบางครั้งที่ไม่เข้าใจ แต่สามารถใช้บริบทโดยรอบเพื่อช่วยในการตีความได้

ฉ. *การใช้คำสแลงและภาษาปาก* เนื่องจากการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาเป็นการเขียนที่มีลักษณะพิเศษที่ผู้เขียนสามารถใช้คำที่สร้างสีสันเพื่อดึงดูดใจผู้อ่านได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งกลุ่มข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากสื่อมวลชนที่เป็นองค์กรอิสระ การใช้ภาษาจึงไม่เคร่งครัดมากนักดังนั้นจึงปรากฏลักษณะการใช้คำสแลงและภาษาปากเป็นจำนวนมาก เช่น *ห่วย จวก มึงงง งวลี* เช่น *แค่เริ่มก็ปัง! ไม่ต้องมาเห็นใจกัน เสียใจได้อิน! หม!* และ *งงใจ* [6] เป็นต้น

ช. *การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและตัวเลข* เนื่องจากการเขียนใช้เพื่อย่อข่าวให้สั้น กระชับมากยิ่งขึ้นและบางครั้งเครื่องหมายวรรคตอนยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจสารได้ง่าย [7] และยังสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้มากขึ้นนอกเหนือจากการใช้ตัวอักษรในการเขียนข่าวเพียงอย่างเดียว เช่น *การใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!)* เพื่อเน้นความ และเรียกความสนใจผู้อ่าน ซึ่งลักษณะการใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) ในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตเพื่อเน้นความและเรียกความสนใจ เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น *โป้งเดียวจบ! ที่เสียว! เร่งกำจัดจุดอ่อน!* เป็นต้น การใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย (๑) เป็นการใส่ที่ถูกต้องตามมาตรฐานในภาษาไทยและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องหมายทุกคำ กล่าวคือ ใช้เมื่อต้องการย่อคำหรือละคำในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตใช้เพื่อย่อชื่อสโมสรฟุตบอลที่มีชื่อเต็มยาว หรือใช้เพื่อย่อชื่อนักฟุตบอล จึงใช้เครื่องหมายไปยาลน้อยเพื่อย่อคำให้สั้นลง ตัวอย่างเช่น *โอบาฯ* มาจากชื่อนักฟุตบอล *ปีแยร์-แอมเมริก โอบาเมยองก์ ฮอฟฯ* มาจากชื่อสโมสรฟุตบอล *ฮอฟเฟินไฮม์* เป็นต้น การใช้ตัวเลขอารบิกช่วยให้ผู้เขียนสื่อสารกับผู้อ่านได้ง่ายขึ้นเพราะเป็นสัญลักษณ์ที่เข้าใจกันโดยทั่วกันอยู่แล้ว

1.2 *การใช้สำนวน* การใช้สำนวนในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในกระดานข่าวในอินเทอร์เน็ต พบว่าการใช้สำนวนเป็นจำนวนมากทั้งที่ตรงตามมาตรฐานและไม่ตรงตามมาตรฐาน การเปลี่ยนความหมายของสำนวน และการสร้างสำนวนใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้เอง การสร้างสำนวนใหม่จากการเลียนแบบ เช่น ลักษณะการสร้างสำนวนขึ้นมาใหม่โดยใช้สโมสรฟุตบอลเป็นผู้กระทำกริยา เนื่องจากต้องการดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน และเป็นที่เข้าใจของผู้อ่านโดยทั่วไปอยู่แล้ว รวมถึงยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนข่าวต้องการสื่อความหมายได้ดีมากยิ่งขึ้น การสร้างสำนวนใหม่ที่ปรากฏอาจส่งผลกระทบต่อลักษณะภาษาไทยมาตรฐานคือ ทำให้เกิดสำนวนใหม่ที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคม ทำให้สำนวนในภาษาไทยมีมากยิ่งขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ภาษามากยิ่งขึ้น

2. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวกีฬาในอินเทอร์เน็ต

2.1 *ลักษณะของการเขียนข่าวที่เป็นข่าวกีฬาเอื้อต่อการเขียนข่าวด้วยภาษาที่มีสีสัน* เพื่อสร้างความน่าสนใจ น่าตื่นเต้น และสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ตัวอย่างเช่น การนำเสนอข่าวของเว็บไซต์ซอคเกอร์ซัคคอตคอม (www.soccersuck.com) จากประวัติการสร้างองค์กรและพันธกิจของเว็บไซต์ที่กล่าวว่าต้องการสร้างเว็บไซต์นี้เพื่อเสนอข่าวกีฬาฟุตบอลด้วยภาษาที่ไม่เป็นทางการ ถึงแม้ว่าภายหลังจะมีการปรับเปลี่ยนให้เสนอข่าวอย่างเป็นทางการมากขึ้น แต่ลักษณะการใช้ภาษายังคงมีการใช้คำเพื่อสร้างความสนุกสนาน ตลกขบขัน และสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนข่าวและผู้อ่านประหนึ่งว่า

เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และประการสำคัญของการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการในเว็บไซต์นี้เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้นเว็บไซต์ซอคเกอร์ซัคคอตคอม (www.soccersuck.com) จึงมีการใช้ภาษาที่แตกต่างจากภาษามาตรฐานเพื่อให้เป็นที่จดจำ และดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าข่าวกีฬาเป็นข่าวชนิดเดียวที่ผู้เขียนข่าวสามารถสร้างสรรค์และเลือกใช้ภาษาในการเขียนข่าวได้ตามความต้องการของตน ดังนั้นลักษณะของข่าวกีฬาจึงไม่เป็นทางการมากนัก [8] การเลือกใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษามาตรฐานเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนข่าวเลือกนำมาใช้เพื่อสร้างความน่าสนใจให้แก่ข่าว โดยบางครั้งผู้เขียนไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องของภาษาที่นำมาใช้ในการเขียนข่าว ลักษณะดังกล่าวนี้อาจส่งผลให้ผู้อ่านซึ่งคือผู้ใช้ภาษาไทยนั้นเกิดความสับสนระหว่างภาษาที่เป็นมาตรฐานและไม่มาตรฐาน เมื่อรับสารที่ไม่ถูกต้องเป็นเวลานานอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจไปว่าสิ่งที่ตนเองรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและไม่ได้ตรวจสอบว่าคำหรือประโยคนั้นตรงตามมาตรฐานในภาษาหรือไม่

2.2 ลักษณะของข่าวกีฬาฟุตบอลที่เป็นข่าวกีฬาต่างประเทศมีการปนภาษาอังกฤษ การปนภาษา หมายถึงการใช้คำของภาษาหนึ่งในบริบทของภาษาหนึ่ง อาจจะปนในระดับคำ วลี ลักษณะทางเสียง ประโยค หรือข้อความต่อเนื่อง [9] พาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตมีลักษณะการปนภาษาต่างประเทศ ในด้านการใช้คำ การเขียนทับศัพท์ รวมถึงการใช้อักษรภาษาอังกฤษเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการแปลข่าวจากต่างประเทศหรือการเขียนข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับต่างประเทศจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงภาษาต่างประเทศด้วยเช่นกัน บางครั้งการแปลข่าวโดยเฉพาะในส่วนที่เป็นชื่อนักกีฬา ชื่อสโมสร หรือศัพท์เฉพาะของกีฬานั้น ผู้เขียนไม่สามารถหาคำในภาษาไทยมาใช้แทนเพื่อสื่อความหมายให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศไปโดยปริยาย ในขณะที่ผู้เขียนพยายามสร้างความเป็นสากล หรือเพื่อแสดงให้เห็นถึงความทันสมัยจึงเลือกใช้คำภาษาต่างประเทศในการเขียนข่าว ทั้งนี้ผู้อ่านเองอาจมีความสนใจข่าวนั้นมากยิ่งขึ้นเพราะจะแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้รู้ภาษาต่างประเทศและเป็นคนทันสมัยเช่นกัน

ลักษณะการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศส่งผลต่อภาษาไทยสองประการคือ ข้อดีของการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศคือทำให้คำศัพท์ในภาษาไทยมีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ผู้ใช้ภาษาสามารถเลือกใช้คำได้หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของตนที่จะสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้ ข้อเสียคืออาจส่งผลให้คำศัพท์เดิมที่เคยปรากฏใช้ในภาษาไทยมาตรฐานถูกละเลยไปเนื่องจากมีคำใหม่มาแทน เมื่อคำเดิมไม่ได้รับความนิยมนั้นจะค่อย ๆ หายไปจากภาษาในสังคมจนกระทั่งตายไปในที่สุด ดังนั้นการรับคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศจึงอาจส่งผลให้คำที่มีความหมายคืออยู่แล้วในภาษาไทยสูญหายไปเป็นได้

2.3 ผู้อ่านข่าวจากแหล่งดังกล่าวเป็นกลุ่มเฉพาะที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวและศัพท์ในวงการกีฬาฟุตบอลอยู่แล้ว การใช้คำเฉพาะในการเขียนพาดหัวข่าวจึงเป็นที่เข้าใจโดยทั่วกัน จากลักษณะของข่าวกีฬาฟุตบอลที่เป็นข่าวเฉพาะ ผู้ที่อ่านข่าวกีฬาจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจในข่าวกีฬาฟุตบอลในระดับหนึ่ง อีกทั้งกลุ่มผู้อ่านเหล่านี้มักมีพื้นฐานในเรื่องชื่อนักกีฬาและศัพท์เฉพาะ ลักษณะการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตจึงไม่มีปัญหาในเรื่องของการสื่อความระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านมากนัก หากผู้เขียนข่าวเลือกใช้ภาษาที่ตรงตามมาตรฐานทุกคำหรือมีการแปลคำศัพท์เพื่อให้ตรงกับลักษณะทางภาษาไทยอาจทำให้อ่านความบกพร่องและขาดอรรถรสในการอ่านข่าว

2.4 แหล่งที่มาของข้อมูลที่มาจากสื่อมวลชนที่เป็นองค์กรอิสระ แหล่งข้อมูลในอินเทอร์เน็ตส่วนมากมักเป็นสำนักข่าว หรือองค์กรอิสระที่ไม่ขึ้นต่อองค์การการสื่อสาร แต่ยังถูกควบคุมโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะการใช้ภาษาในการเขียนข่าวจึงไม่เคร่งครัดเรื่องความถูกต้องมากนัก ซึ่งอาจจะแตกต่างจากการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาในสื่อประเภทอื่น

3. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง

3.1 สร้างคำหรือสำนวนที่แปลกใหม่เพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในกระดานข่าวในอินเทอร์เน็ต พบว่า มีการใช้ภาษาที่หลากหลายทั้งที่ตรงตามมาตรฐานภาษาไทยและที่สร้างขึ้นใหม่ โดยเฉพาะเรื่องคำและสำนวน ซึ่งถ้าเป็นคำและสำนวนที่มีความหมายดีก็อาจส่งผลดีต่อภาษาไทยในด้านที่มีคำและสำนวนเพิ่มมากขึ้น

เมื่อคำและสำนวนในภาษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ผู้ใช้ภาษาสามารถเลือกใช้คำและสำนวนที่ตรงกับความต้องการของตนที่จะสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน คำและสำนวนใหม่เหล่านี้ช่วยให้บางคำที่มีอยู่เดิมแต่ไม่สามารถอธิบายได้อย่างครอบคลุม มีคำอื่นขึ้นมาใช้แทนและเหมาะสมกว่า ลักษณะนิสัยของคนไทยที่นิยมใช้สำนวนหรือคำเปรียบในการสื่อสาร สำนวนที่เกิดขึ้นใหม่ในวงการกีฬาฟุตบอลอาจมีประโยชน์ในการนำไปใช้จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคมและอาจถูกบัญญัติให้ใช้ในภาษาอย่างถูกต้อง

3.2 อาจเกิดการเลียนแบบการใช้ภาษาที่ไม่ตรงตามมาตรฐาน ลักษณะภาษาที่ไม่ตรงตามมาตรฐานที่ปรากฏในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาของผู้อ่านซึ่งก็คือผู้ใช้ภาษาในสังคมได้ เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายและสามารถกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ดังนั้นผู้อ่านจึงเข้าถึงข่าวสารเหล่านี้ได้ง่ายด้วยเช่นกัน การรับข่าวสารเป็นเวลานานจะทำให้ผู้ใช้ภาษาซึมซับลักษณะการใช้ภาษาที่ปรากฏในข่าวจะทำให้ผู้อ่านจดจำการใช้ภาษาเหล่านั้น โดยเฉพาะหากเป็นภาษาที่ไม่ตรงตามมาตรฐาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าลักษณะภาษาที่ตนเองคุ้นเคยนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีการเลียนแบบการใช้ภาษาเหล่านั้น หากผู้อ่านเลียนแบบในส่วนที่ถูกต้องก็จะเป็นผลดีในด้านการธำรงอยู่ของภาษาไทยที่ถูกต้อง ถ้าหากผู้อ่านเลียนแบบภาษาที่ไม่ถูกต้องอาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ภาษาใช้ภาษาที่ผิดนั้นต่อไป โดยไม่รู้ว่ลักษณะภาษาที่ถูกต้องนั้นเป็นอย่างไร การใช้ภาษาอาจเปลี่ยนรูปแบบเป็นการใช้เพื่อการสื่อสารโดยมิได้คำนึงถึงความละเอียดอ่อนหรือศิลปะในการใช้ภาษาในการสื่อสารบนสื่ออินเทอร์เน็ตก็เป็นได้ [10]

3.3 อาจทำให้ผู้อ่านใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องลดน้อยลง จากการใช้ภาษาเลียนแบบในข้อ 2 ที่มีการใช้เลียนแบบทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้ใช้ภาษาไม่สามารถแยกความแตกต่างหรือความถูกต้องในการใช้ภาษาได้ หรือในขณะเดียวกันอาจมองว่าภาษาที่เป็นมาตรฐานและไม่เป็นมาตรฐานนั้น ไม่ได้มีความแตกต่างกัน เพราะยังมีผู้ใช้ภาษาที่ไม่ได้มาตรฐานอยู่อย่างแพร่หลายและได้รับความนิยมนับเป็นจำนวนมาก ดังนั้นอาจส่งผลให้ผู้ใช้ภาษาละเลยถึงความถูกต้องในการใช้ภาษา คือ ใช้ภาษาตามความเคยชินและมองว่าภาษาเป็นเพียงสื่อใช้แทนความคิดของตนเท่านั้น โดยไม่ได้มองว่าต้องอนุรักษ์ภาษาที่ถูกต้องไว้เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและเป็นสมบัติของชาติ ในอนาคตผู้ที่รู้ภาษามาตรฐานในประเทศอาจลดน้อยลงและอาจทำให้ความสำคัญของภาษาลดลงด้วยเช่นกัน

3.4 อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยโดยรวมของคนในสังคม ถึงแม้ว่าผู้อ่านข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตจะเป็นเพียงกลุ่มคนบางกลุ่ม แต่คนเหล่านี้เป็นสมาชิกกลุ่มหนึ่งในสังคมใหญ่ คือ ประเทศไทย เมื่อผู้ใช้ภาษาละเลยการใช้ภาษาที่ถูกต้องย่อมกระทบต่อลักษณะการใช้ภาษาของคนทั่วไปในสังคมเช่นเดียวกัน ลักษณะการใช้ภาษาที่ปรากฏในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ตอาจไปปรากฏใช้ในสังคมไทยได้ การเลียนแบบ การเข้าใจผิด ดังที่กล่าวมาข้างต้นเมื่อไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องปัญหาเหล่านั้นจะสะสมจนกลายเป็นปัญหาระดับชาติ ภาษาไทยที่ดำรงอยู่มากกว่า 700 ปี อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางที่ดีหากคนในสังคมร่วมมือกันอนุรักษ์ หรือเสื่อมถอยลงหากคนในสังคมขี้เลื่อยปัญหาที่เกิดขึ้นในภาษา จนกระทั่งวันหนึ่งอาจไม่มีภาษาไทยที่เป็นเอกลักษณ์และตัวแทนของวัฒนธรรมของชาติไว้ให้คนไทยได้ภาคภูมิใจอีกต่อไป

4. แนวทางแก้ไขและป้องกันการไม่ตรงตามมาตรฐาน

4.1 รมรณรงค์ให้ใช้ภาษาในสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง ปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีอิทธิพลต่อคนในสังคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว เข้าถึงง่ายและแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว การใช้ภาษาที่ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ตจึงมีความสำคัญต่อผู้ใช้ภาษาในสังคม หากมีการสื่อสารภาษาที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นจำนวนมากและเป็นระยะเวลายาวนาน อาจทำให้ผู้ใช้ภาษาเกิดการเลียนแบบภาษาที่ผิดนั้นจนไม่รู้ว่ภาษาที่ถูกต้องตามมาตรฐานนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้นผู้ใช้ภาษาโดยเฉพาะสื่อมวลชนในสื่ออินเทอร์เน็ตต้องให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาที่ถูกต้อง คือ ต้องมีมาตรการในการใช้ภาษาในการสื่อสาร โดยตรวจสอบความถูกต้องของภาษาก่อนเผยแพร่ สื่อมวลชนในฐานะผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต้องมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เรื่องการ

ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามมาตรฐาน รวมถึงเป็นตัวอย่งที่ดีในการใช้ภาษาไทยบนสื่อออนไลน์ เพราะผู้อ่านซึ่งคือผู้ใช้ภาษาอาจเลียนแบบภาษาของสื่อมวลชนเหล่านั้น หากเลียนแบบในสิ่งที่ถูกต้องก็จะเป็นการสืบทอดคำภาษาไทยที่ถูกต้องให้อยู่คู่กับประเทศไทยต่อไปได้

ผู้รับข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตในฐานะเป็นผู้ใช้ภาษาต้องช่วยกันธรรรงค์ใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องด้วยเช่นกัน หากพบเห็นการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องควรแนะนำและปรับปรุงแก้ไขให้เป็นภาษาที่ถูกต้อง เพราะไม่เป็นเพียงแต่แก้ไขข้อบกพร่องส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้อ่านคนอื่น ๆ รับรู้ถึงข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและนำไปปรับปรุงการใช้ภาษาของตนให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้ใช้ภาษาให้ความร่วมมือแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาที่เกิดขึ้น ปัญหาเหล่านั้นก็จะได้รับการแก้ไขเป็นภาษาที่ถูกต้อง ภาษาไทยมาตรฐานจะไม่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง และอยู่เป็นสมบัติที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในชาติต่อไป

4.2 กำหนดเป็นกฎหมายหรือข้อกำหนดในการใช้ภาษาในสื่ออินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น เมื่อการใช้ภาษาไทยในสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นไปในทิศทางที่อาจสร้างความเสียหายให้แก่ภาษาไทยโดยรวม จนไม่อาจควบคุมได้โดยคนในสังคมแล้ว ทางภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดข้อบังคับทางสังคมต้องมีส่วนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อาจกำหนดเป็นข้อกำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมลักษณะการใช้ภาษาไทยในสื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงมีบทลงโทษเมื่อกระทำผิดอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าเดิม ถึงแม้ว่าการตรากฎหมายเพื่อควบคุมการใช้ภาษาไทยในอินเทอร์เน็ตอาจทำได้ยาก แต่หากปัญหาที่เกิดขึ้นในภาษาทวิความรุนแรงจนกลายเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในอนาคต กฎหมายจึงน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ใช้ปฏิบัติตามคือการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องตามมาตรฐาน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ภาษาไทยที่ถูกต้องให้คงอยู่ต่อไป

4.3 ปลูกฝังจิตสำนึกของผู้ใช้ภาษา การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ อาจสูญเปล่าหากผู้ใช้ภาษาขาดจิตสำนึกในการใช้ภาษา ดังนั้นประการสำคัญที่ผู้ใช้ภาษาไทยในสังคมต้องร่วมมือกันปฏิบัติ คือ การปลูกฝังสำนึกรักภาษาและยกย่องภาษาไทย รักศักดิ์ศรีในความเป็นคนไทย โดยสะท้อนผ่านลักษณะการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าผู้ใช้ภาษาจะรับสารจากสื่อหลายประเภททั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้ใช้ภาษาต้องตระหนักรู้ว่าสิ่งที่ตนรับนั้นสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดผิดและจะแก้สิ่งที่ผิดนั้นอย่างไร ตัวอย่างเช่น การรับข่าวสารกีฬาฟุตบอลจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีการใช้ภาษาที่หลากหลายทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน ผู้ใช้ภาษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะที่ผิดพลาดนั้นได้ทั้งหมดหรือไม่สามารถทำได้เพียงลำพัง แต่ผู้ใช้ภาษาต้องรับรู้ว่าเจตนาของผู้เขียนข่าวนั้นเพื่อดึงดูดใจผู้อ่านจึงต้องใช้ภาษาที่แปลกไปจากภาษามาตรฐาน และผู้ใช้ภาษาต้องรู้ว่าภาษาที่ถูกต้องนั้นคืออย่างไร และต้องนำลักษณะภาษาที่ถูกต้องนั้นไปใช้เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ใช้ภาษาคนอื่น ๆ ในสังคมและเป็นวิธีการที่ช่วยรักษาภาษาไทยที่ดีให้คงอยู่สืบไป

สรุป

รูปแบบการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในกระดานข่าวในอินเทอร์เน็ต มีทั้งรูปแบบการใช้คำและสำนวน ส่งผลให้ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข่าวนั้นน่าสนใจ การเขียนข่าวด้วยถ้อยคำที่มีสีสันถือเป็นลักษณะเฉพาะของการเขียนข่าวกีฬา การปนภาษาอังกฤษเนื่องจากเป็นข่าวกีฬาฟุตบอลต่างประเทศจึงมีการทับศัพท์หรือการใช้คำภาษาต่างประเทศ อีกทั้งการใช้ภาษาต่างประเทศยังช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกว่าตนเป็นผู้รู้ภาษาต่างประเทศและเป็นคนทันสมัย คำหรือสำนวนในข่าวกีฬางานคำต้องอาศัยความเข้าใจและการตีความตามบริบท เนื่องจากบางคำเป็นศัพท์เฉพาะที่คนในวงการกีฬาฟุตบอลหรือผู้ที่อ่านข่าวกีฬามาโดยตลอดจะเข้าใจ แต่หากผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับการอ่านข่าวกีฬาฟุตบอลอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ รวมถึงแหล่งที่มาในการนำเสนอข่าวกีฬานบนอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นองค์กรอิสระจึงสามารถนำเสนอข่าวด้วยถ้อยคำที่ไม่เป็นทางการนัก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลในอินเทอร์เน็ต คือผู้ใช้ภาษาหรือผู้อ่านมีคำหรือสำนวนใหม่ ๆ มาใช้เพื่อสื่อความหมายเพิ่มมากขึ้น แต่รูปแบบภาษาเหล่านี้อาจส่งผลให้ผู้ใช้ภาษาใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องลดลง และอาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ภาษาเป็นวงกว้าง แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทำได้โดยธรรรงค์ให้ใช้ภาษาในสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง หากสถานการณ์การใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานทวีความรุนแรงขึ้นอาจแก้ไขโดยกำหนดเป็นกฎหมายหรือข้อกำหนดในการใช้ภาษาในสื่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังต้องปลูกฝังจิตสำนึกของผู้ใช้ภาษา ให้ใช้ภาษาและเผยแพร่ภาษาที่ถูกต้องเพื่อให้ภาษาไทยยังคงอยู่สืบไป ธรรมชาติ

ของภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เวลา และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ช่องทางการสื่อสารที่เพิ่มขึ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้คนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและรวดเร็ว เช่น สื่อออนไลน์ จึงมีอิทธิพลต่อผู้ใช้งานเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้ใช้งานเองก็ต้องตระหนักถึงข้อดีของการสร้างสรรค์ภาษาใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ และต้องพิจารณาถึงความงดงามของภาษาที่เป็นแบบแผนและถูกต้องด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

การใช้ภาษาในการรายงานข่าวบนสื่ออินเทอร์เน็ตมีลักษณะที่น่าสนใจ และส่งผลต่อผู้ใช้งานในวงกว้าง เนื่องจากเป็นสื่อที่เข้าถึงและกระจายข่าวสารได้ง่าย รูปแบบของภาษาในการรายงานข่าวที่สนุกสนาน อาจส่งผลให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือเกิดการเลียนแบบจนภาษาเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐาน ผู้ใช้งานจึงต้องตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการส่งสารนั้น ๆ ขณะเดียวกันต้องไม่ละเลยความถูกต้องในการใช้ภาษาไทยด้วยเช่นกัน ความน่าสนใจของการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวบนสื่อออนไลน์ไม่เพียงแต่เฉพาะข่าวกีฬาเท่านั้น แต่ยังมีรูปแบบการใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวประเภทอื่น ๆ บนสื่อออนไลน์ที่น่าสนใจอีกเป็นจำนวนมาก เช่น การสร้างคำศัพท์หรือสำนวนใหม่ ๆ ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาของผู้คนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เวลา และช่องทางการสื่อสารได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] ขวัญชีวี เทพพิทักษ์ และบุผา บุญทิพย์. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2560; 1: 115-123.
- [2] จันจิรา หาวิชา. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้ภาษาในคอลัมน์ข่าวกีฬาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยปีพุทธศักราช 2545 [วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2548.
- [3] ชัชวดี ศรีถัมภ์. อรรถศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2550.
- [4] The Football Association. THE FA. [Internet]. 2020. [Cited 2020 January 10]. Available from: <http://www.thefa.com/about-football-association>
- [5] วิไลวรรณ จงวิไลเกษม. เทคนิคการเขียนข่าว. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการจับประเด็นเขียนเป็นข่าว; 4 - 5 มิถุนายน 2556; มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: 2556. 1-28.
- [6] Soccersuck. Soccersuck Account Twitter. [อินเทอร์เน็ต]. 2563. [เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://twitter.com/soccersuck>
- [7] จำนวนู บัวทวน. หลักการเขียนข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์. [อินเทอร์เน็ต]. ขอนแก่น: กองพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์มหาวิทยาลัยของแก่น; 2555 [เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://sac.kku.ac.th/kmsac/news/n2.pdf>
- [8] เบน ฟริคิก. ประวัติ Soccersuck. [อินเทอร์เน็ต]. 2020. [เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.soccersuck.com/menu/history>
- [9] อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาในสังคมไทย ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
- [10] เชียรชัย อิศรเดช. ภาษาไทยใหม่ในอินเทอร์เน็ต : ข้อจำกัด ข้อผิดพลาด ความพลั้งเผลอหรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์; วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ 2554; 15 (1): 16-26.

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์

ของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บทความที่จะได้รับการเผยแพร่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 3 ท่านต่อ 1 บทความในรูปแบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review) โดยบทความวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารฯ เป็นความรับผิดชอบของผู้ต้นฉบับหรือผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์กองบรรณาธิการฯ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นวารสารกลุ่ม *สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* เปิดรับบทความวิชาการ (review article) และบทความวิจัย (research article) ของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์หรือมุมมองทางด้านงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แบบบูรณาการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยบทความดังกล่าวต้องนำเสนอองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่ลุ่มลึก และไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีกำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
- ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2003 หรือ 2007 หน้ากระดาษ A4 ความยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ 2.7 เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ที่ด้านบนขวาของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- ชื่อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อผู้เขียนภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด

- ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากผู้เขียนภาษาไทย 1 บรรทัด

- หน่วยงาน สถานที่ทำงาน หรืออีเมลล์ของผู้เขียนพิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า
- บทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียดโดยสรุปของวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย และผลของการวิจัยเป็นต้น

คำสำคัญ 3-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ไม่ต้องคั่นด้วยเครื่องหมาย comma โดยเว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด

- Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อและการเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้านภาษา

Keywords มี 3-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด

- บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงลำดับเหมือนกันดังนี้ คือ ชื่อเรื่อง, ชื่อผู้เขียน, หน่วยงาน, บทคัดย่อ, คำสำคัญ, Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง

- เนื้อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์

- เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ คอลัมน์ 1 คอลัมน์

- ตารางและภาพประกอบ

ตาราง

ให้ระบุชื่อตารางที่กระชับและสื่อถึงเนื้อหาในตารางโดยพิมพ์เหนือตาราง (ขีดซ้าย) และเรียงลำดับตารางด้วยตัวเลขอารบิกจากน้อยไปมากตามลำดับ (ตารางที่ 1 ตารางที่ 2, Table 1, Table 2) ซึ่งในตารางอาจใช้ตัวย่อได้แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมใต้ตารางแบบเชิงอรรถ (footnote) ให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องระบุที่มาของตารางให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา)

ภาพประกอบ

ให้ระบุชื่อภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ได้รูปภาพ (จัดกลาง) กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุลำดับของรูปภาพ (รูปที่ 1 รูปที่ 2, Figure 1, Figure 2) หากจำเป็นต้องระบุที่มาของรูปภาพให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา) และหากเป็นรูปภาพที่ผู้เขียนจัดทำหรือถ่ายรูปลงเองให้ระบุหลังจากชื่อภาพหรือคำอธิบายใต้ภาพด้วยความดังนี้ “(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)” แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ในบทความโดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่สามารถเห็นรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน

- เอกสารอ้างอิง ให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยยึดวิธีการเรียงตามพจนานุกรม และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [1, 5] หรือ [1-3]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร ปีที่พิมพ์; เล่มที่:หน้าแรก-หน้าสุดท้าย. เช่น

[1] นवलจันทร์ วันเพ็ญผ่อง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554;3:20-29.

[2] จิราภรณ์ จันทร์จร. การใช้โปรแกรม EndNote: จัดการเอกสารอ้างอิงทางการแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2551; 52:241-53.

[3] Kane RA, Kane RL. Effect of genetic for risk of Alzheimer's disease. N Engl J Med 2009; 361: 298-9.

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดียวของชื่อตัวและชื่อรองกรณีมีผู้พิมพ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma-) แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

[1] Mitchell SL, Teno JM, Kiely DK, Shaffer ML, Jone RN, Prigerson HG, et al. The clinical course of advanced dementia. N Engl J Med 2009; 361:1529-38.

[2] จริยา เลิศอรธรรมณี, เอมอร รัชชมณี, อนุพันธ์ ตันตวิวงศ์, กรุณา บุญสุข, อิงอร นิลประดับ, พุทธิพรณี วรกิจ โภคาทรร, และคณะ. ความเสี่ยงและประสิทธิผลของการผ่าตัดต่อมลูกหมาก. จดหมายเหตุมหาวิทยาลัย 2545;85:1288-95.

2.2 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง [ประเภท/ระดับปริญญา]. เมืองที่พิมพ์: มหาวิทยาลัย; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

[1] เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.

[2] Kaplan SJ. Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization [dissertation]. St. Louis, MO: Washington University; 1995.

2.3 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์; ปีที่พิมพ์. เช่น

[1] น้าทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร. นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอที โซลูชั่น; 2551.

[2] Janeway CA, Travers P, Walport M, Shlomchick M. Immunobiology. 5th ed. New York: Garland Publishing; 2001.

หนังสือที่ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

[3] ภาณุมาศ ทักษณา, บรรณาธิการ. รอยยิ้มของในหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน: ฌัฐพลการพิมพ์; 2553.

[4] Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York: Churchill Livingstone; 1996.

2.4 อินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ/วัสดุ]. ปีที่พิมพ์ [เข้าถึงเมื่อ ปี เดือน วันที่]. เข้าถึงได้จาก URL address เช่น

[1] จิราภรณ์ จันทร์จร. การเขียนรายงานการอ้างอิงในเอกสารวิชาการทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551[เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://lib.med.psu.ac.th/libmed2557/images/Libservice/van1nov1.pdf>

[2] Greenly W, Sandeman-Craik C, Otero Y, and Streit J. Case Study: Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [Internet]. 2011 [cited 2011 November 22]. Available from:<http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

2.5 รายงานการประชุม (conference proceeding)

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อการประชุม; วัน เดือน ปีที่ประชุม; สถานที่จัดประชุม. เมืองที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

[1] จิตพิพรรณ บรรลือทรัพย์, ปัญญา ทองนิล, กาญจนา บุญส่ง. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ทำเรื่อน้ำลึกทวายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการเปลี่ยนแปลงกาญจนบุรี; 7 กันยายน 2561; มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี: 2561. 220-231.

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณาลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทาง เว็บไซต์ <http://journal.pbru.ac.th/> หรือ E-mail: kanunn_ksupranee@hotmail.com

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ E-mail: pichitsud@gmail.com

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.เทียน ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ไพบูลย์ ศีลาราวาทย	67/38 ม.1 ซ.ท่าล้อ ถ.แสงชูโต ต.ท่าล้อ อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี 71000
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อกิโนบุ จันตะนี	199/538 ต.คลองสวนพลู อ.เมือง จ.ระนองศรีอยุธยา 13000
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
รองศาสตราจารย์ นิกา เพชรสม	120/52 ต.ต้นมะม่วง อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
รองศาสตราจารย์ พิสมัย จารุติตติพันธ์	มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เกษภูถักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมิกา แสนโสม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี งามสมบัติ	64/12 ม.4 ต.บ้านหม้อ อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รพีพรรณ เทียมเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชชานุช พิชิตธนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ เลนะนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชญา พาณิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑา จำปาเหลือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล วิศิษฐ์ศรีศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขศิริ ประสมสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.มุกข์คำ ผดุงยาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สันติอัครวรรณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.พิมพ์วิภา บุรวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อาจารย์ ดร.จุฬาร ศิริรังสรรค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
จ.ศ.ดร.รัฐ กันภัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ สุขแสงอร่าม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.กฤษฎา วรพิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี